ପାଞ୍ଚୋଟି ବିଶ୍ୱ-ବିଖ୍ୟାତ ଅପରାଧ-ମୂଳକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଉପନ୍ୟାସର ସମାହାର

ଖୁନ୍ ପରେ ଖୁନ୍

★

ସଂକଳନ ଓ ଅନୁବାଦ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି

★

ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ

କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ମାର୍ଚ୍ଚ, ୧୯୬୭

ପ୍ରକାଶକ
ଜଗନ୍ନାଥ ରଥ,
ବିନୋଦ ବିହାରୀ,
କଟକ-୨

*

ମୁଦ୍ରାକର
ଜାନକୀନାଥ ହାଲଦାର,
ପାୟୋନିଅର ପ୍ରେସ,
କଟକ-୧

*

ଚିତ୍ର ଓ ପ୍ରଚ୍ଛଦ
ବନ ବିହାରୀ ପରିଡ଼ା

*

ମୂଲ୍ୟ
ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା

ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଗୋଇନ୍ଦା-ଔପନ୍ୟାସିକ

ଶ୍ରୀ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମହାନ୍ତି

ସୁହୃଦ୍ ବରେଷୁ

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ମହାନ୍ତଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀ

ଅନୁବାଦ

ଅଚ୍ଛଦ
ସଙ୍ଗମ
ବଡ଼ଘର
ବନସ୍ୱପ୍ନ
ନଗ୍ନ ସତ୍ୟ
କାଳାନ୍ତକ
ଅଙ୍ଗୀକାର
ମା ଓ ପୁଅ
ବାଭୋପ୍ସାଲ୍ଲ
ଖୁନ୍ ପରେ ଖୁନ୍
ଆନା କାରେନିନା
ବିଦାୟ, ଗୁରୁଦେବ
ଅପରିଚିତାର ପତ୍ର
ଜର୍ମାନୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ଇଟାଲୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ଫ୍ରାନ୍ସର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ଇଂଲଣ୍ଡର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ଆମେରିକାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ସୋଭିଏଟର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗଳ୍ପ
ଦେଶ ବିଦେଶର କାହାଣୀ
ଦୁଇଟି ନଗରର କାହାଣୀ
ବିବେକାନନ୍ଦ : ଜୀବନ ଓ ବାଣୀ

ଉପନ୍ୟାସ

ପିଶାଚ
ହାତକଡ଼ି
ମାୟାପୁରୀ
ଚକ୍ରବ୍ୟୂହ
ହରଣଗୁଳ
ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମ

ଗଳ୍ପ-ଗୁଚ୍ଛ

ନୈବେଦ୍ୟ
ଓଢ଼ଣା ଖୋଲ
ହଡ଼ଲ୍ୟା ବୋମା
ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟା
ଜଳସ୍ୱ ବନ୍ଦ୍ଲଗି
ଅନ୍ଧ ଦେଶକୁ ଗଲ
ଦେବ ଜନ୍ମ ହେଉଛି

ଅନୁବାଦକ

ଯୋଡ଼ିଏ ଖୁନ୍

କୌଣସି କୌଣସି ଲୋକର ଏକ ପ୍ରକାରର ଅତି ପ୍ରଖର ମାନସିକ ଶକ୍ତି ଥାଏ । ତାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣୀ ଶକ୍ତି କୁହାଯାଏ । ଲୋକେ କିପରି ଏମିତି ଅଲୌକିକ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୁଅନ୍ତି, ତାହା ଆମେ ଜାଣୁ ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ମିଳେ, ମାତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ ପୂର୍ବରୁ ଅବଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହି ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ, ସେ ବି ଏକ ବିଚିତ୍ର ଆନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାଏ । ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପୁରୁଷ ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଯେଉଁ ଭଳି ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରେ, ଠିକ୍ ସେହି ଭଳି ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭ କରେ ନିଜର ମାନସିକ ଶକ୍ତିର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିରେ । ଘଟଣା-ଘଟଣର ଜଟିଳତା ପ୍ରତି ତାହାର ସ୍ୱତଃ ଆଗ୍ରହ ଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟ-କାରଣ-ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ତାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ସେ ତୃପ୍ତି ପାଏ । ଯାହା ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ଯାହା ପ୍ରହେଳିକା, ଯାହା ସାଧାରଣ ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ଦୁର୍ବୋଧ୍ୟ ବା ଅସମ୍ଭବ, ତାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ରହସ୍ୟ ପ୍ରତି ତାହାର ଆକର୍ଷଣ, ଆଉ ସେହି ରହସ୍ୟର ଉଦ୍ଘାଟନରେ ହିଁ ତାହାର ସାଫଲ୍ୟ ।

ଜଟିଳତାକୁ ସରଳ କରିବାରେ ଗଣିତଜ୍ଞ ବି ଓସ୍ତା ପାରଦର୍ଶୀ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଅତିଶୟ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର ଅଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଧାନ କାମଟା ହେଉଛି ହିସାବର । ଏହି ପାରଦର୍ଶିତା ଯାନ୍ତ୍ରିକ । ଏହି ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ ଯେମିତି ଧରନ୍ତୁ ପଶାଖେଳ । ପଶାଖେଳର ରୁଲ୍‌ସବୁ ପୂରାପୂରି ବିଚିତ୍ର । ତେବେ ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମନସ୍କତା ପଶା-ଖେଳୁଆଡ଼ ପକ୍ଷରେ ଅତୀବ ମାରାତ୍ମକ । ରୁଲ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବିଚିତ୍ର ବୋଲି ଅନ୍ୟମନସ୍କତାର ଫଳ ହେଉଛି ହିସାବରେ ଭୁଲ, ଯେଉଁ ଭୁଲ କି ସାଂଘାତିକ । ସତରଞ୍ଜ ଖେଳର ରୁଲ୍‌ସବୁ ପଶା ଠାରୁ ଅଧିକ ସହଜ । ଏ ଖେଳରେ କୌଣସି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ରୁଲ୍‌ର ଅବକାଶ ନ ଥାଏ । ଅଥଚ ପଶା ଠାରୁ ସତରଞ୍ଜ ଖେଳ ଖୁବ୍ ମହତ୍ । ପଶାଖେଳରେ ଥାଏ ଖେଳୁଆଡ଼ର ମନର ଅବଚଳିତ ସଂଯୋଗ, ମାତ୍ର ସତରଞ୍ଜ ଖେଳରେ ପ୍ରୟୋଜନ ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଖେଳୁଆଡ଼ର ମନକୁ ବୁଝିବାର ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବାର ବିଶିଷ୍ଟ କ୍ଷମତା । ପଶା-ଖେଳୁଆଡ଼କୁ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ନିଜର ଆସନରେ ଘଣ୍ଟେ ସମୟ ଧରି ବସି ରହିବାକୁ ହୁଏ, ମାତ୍ର ସତରଞ୍ଜ ଖେଳୁଆଡ଼କୁ ବସି ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ଆସନରେ ଏବଂ ପ୍ରତିପକ୍ଷର ମନର ଜଟିଳ ସମସ୍ୟାକୁ ନିଜର ମନ ଭିତରକୁ ନେଇଆସି ନିଜର ବିଶ୍ଳେଷଣୀ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସେହି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ବିଶ୍ଳେଷଣୀ ମନ, ଆଉ କୁଟିଳୀ ମନ । ଏ ଦୁଇଟି ଭିତରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ତଫାତ୍ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ମନୋବିଶ୍ଳେଷକ, ତାହାର ମନ ଯେ କୁଟିଳୀ ଏଥିରେ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୁଟିଳୀ ବୋଲି ଯେ ମନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏ

ଥା ସତ ନୁହେ । ଯେଉଁମାନେ ଅଧା-ପାଗଳ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସମୟ ସମୟରେ ଅଦ୍ଭୁତ କୁଶଳୀ ମନର ପରିଚୟ ମିଳେ । ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ବିଶ୍ଲେଷଣୀ ବୁଦ୍ଧି ସେମାନଙ୍କ ମଗଜରେ ପ୍ରାପ୍ତ ନ ଥାଏ । ଦିବା-ସ୍ୱପ୍ନ ଓ କଳ୍ପନା ଭିତରେ ଯେତିକି ପ୍ରଭେଦ, କୁଶଳୀ ମନ ଓ ବିଶ୍ଲେଷଣୀ ମନ ଭିତରେ ଠିକ୍ ସେତିକି ପ୍ରଭେଦ । ଯେଉଁ ମନ ବିଶ୍ଲେଷଣୀ, ତାର ଭିତରେ କଳ୍ପନାର ଲୀଳା ନିହିତ ଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ କଳ୍ପନା-ବିଳାସର ସ୍ଥାନ ନ ଥାଏ ।

ଏହି ଭୂମିକାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାହାଣୀରେ କିଞ୍ଚିତ୍ ପ୍ରକଟିତ ହେବ ।

୧୮— ସାଲ । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ସମୟ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପ୍ୟାରିସରେ ଥିଲି । ସେଠାରେ ମସିୟେଁ ଅଗଷ୍ଟ ଦୁପେଁା ନାମକ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ ସହିତ ମୋର ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଜଣେ ଉଚ୍ଚ ବଂଶର ଯୁବକ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରିସ୍ଥିତିର ଆବର୍ତ୍ତରେ ପଡ଼ି ସେ ଏପରି ଦରିଦ୍ର ଅବସ୍ଥାରେ ଉପନୀତ ହୋଇଥିଲେ ଯେ ନିଜ ଗୌରବ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର କଥା ପ୍ରୟାସରେ ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଠିଆ ହେବାର ସାମାନ୍ୟତମ କର୍ମ ଶକ୍ତି ଟିକକ ବି ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତମର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଯେତିକି ପୈତୃକ ସମ୍ପତ୍ତି ଅବଶିଷ୍ଟ ଥିଲା, ତାର ଆୟରେ ନିତାନ୍ତ କୃଚ୍ଛ୍ର ସାଧନରେ ସେ ଜୀବନ ଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ବିଳାସ ଥିଲା ବହି-ପଢ଼ା । ପ୍ୟାରିସ ଭଳି ସହରରେ ଏପରି

ବଳାପର ତୃପ୍ତି ସାଧନରେ କୌଣସି ବାଧା ବା ଅସୁବିଧା ନ ଥିଲା ।

ମୋମାର୍ତ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଅଖ୍ୟାତ ପାଠାଗାରରେ ମୋର ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଥମେ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ଯେହେତୁ ଏକା ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥର ସନ୍ଧାନରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଏହି ପାଠାଗାରକୁ ଆସିଥିଲୁ, ସୁତରାଂ ଆମ ଭିତରେ ସହଜରେ ଘନିଷ୍ଠତା ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏହା ପରେ ଆମ ଭିତରେ ବହୁ ଥର ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ୍ ହେଲା । ଫରାସୀ ଜାତିର ସ୍ୱାଭାବିକ ଅକପଟତାରେ ସେ ନିଜର ପାରିବାରିକ ଇତିହାସ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ବହୁତ କଥା ମୋ ଆଗରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ତାଙ୍କର ଅଗାଧ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ପରିଚୟ ପାଇ ମୁଁ ସେ ଭଳି ବିସ୍ମିତ ହେଲି, ତାଙ୍କର ଅନନ୍ୟ ସାଧାରଣ କଳ୍ପନା ଶକ୍ତିର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ତା ଠାରୁ ଅଧିକ ଚମତ୍କୃତ ମଧ୍ୟ ହେଲି ।

ମୋର ମନେ ହେଲା, ପ୍ୟାରିସରେ ପ୍ରବାସ କାଳରେ ତାଙ୍କର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଭ କରି ମୁଁ ଅତିଶୟ ଉପକୃତ ହେବି । ଏ କଥା ବି ମୁଁ ଅକପଟରେ ତାଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଲି । ଶେଷରେ ଦୁହେଁ ସ୍ଥିର କଲୁ ଯେ ଆମେ ପ୍ୟାରିସରେ ଏକାଠି ବସବାସ କରିବୁ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା ଦିଗରୁ ମୋର ଅବସ୍ଥା ତାଙ୍କ ଠାରୁ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଅବଶ୍ୟ ଭଲ ଥିଲା । ତେଣୁ ଦୁଇ ଜଣ ରହିବା ଭଳି ଗୋଟିଏ ଘର ଭଡ଼ା ନେବାର ଓ ତାକୁ ସଜାଇବାର ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ମନରେ ଗ୍ରହଣ କଲି । ସେତେବେଳେ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର ମାନସିକ ଦୈନ୍ୟ-ଅବସ୍ଥାର ଉପଯୋଗୀ ଆଶ୍ରୟଟିଏ ଠାବ କରିବାରେ ମୋର ବେଶି ସମୟ ନଷ୍ଟ ହେଲା ନାହିଁ । ଫୁବୋର୍ଗ ସାଁତ୍ ଜାରମେନ ବସ୍ତିରେ

ଏକ ଜନ ବିରଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବହୁ ଦିନରୁ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଓ ଅପରିଷ୍କୃତ ଗୋଟିଏ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ସନ୍ଧାନ ମୁଁ ପାଇଗଲି । କେଉଁ କୁସଂସ୍କାରର ବଶବର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଲୋକମାନେ ସେହି କୋଠାଟିରେ ବସବାସ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ତାହା ନ ବୁଝି ସୁଝି ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ସକାଶେ ମୁଁ ସେହି କୋଠାଟି ଭଡ଼ା ନେଇଗଲି ।

ଏଠାରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଯେପରି ଭାବରେ ଆମର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନ ଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲୁ, କୌଣସି ବାହାରର ଲୋକ ଏହି ଖବର ପାଇଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଭାବି ଥାଆନ୍ତା ଯେ ଆମେ ଦୁଇଟା ବଦ୍ଧ ପାଗଳ, ଯଦିଚ ଅବଶ୍ୟ ଆମେ ଶାନ୍ତ ଶିଷ୍ଟ ପାଗଳ ମାତ୍ର । ମୋର କୌଣସି ପରିଚିତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏ କୋଠାର କଥା ଜଣାଇଲି ନାହିଁ । ଫ୍ୟାରିସର ଲୋକେ ତ ବହୁ ଦିନରୁ ଦୁହିଁଙ୍କ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ସୁତରାଂ କୌଣସି ଅତିଥି ଅଭ୍ୟାଗତଙ୍କର ଚରଣ ଧୂଳି ଏ କୋଠାର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ବି ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଆମେ ଦୁହେଁ ଖାଲି ଏକା ଏକା ଏଠାରେ ବାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲୁ ।

ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କର କେଜାଣି କାହିଁକି ରାତି ପ୍ରତି ଗୋଟାଏ କେମିତିକା ଅଦ୍ଭୁତ ମୋହ ଥିଲା । ମୋହ କହିଲେ ଭୁଲ କରି ହୋଇଯିବ, ବରଂ ପ୍ରବଳ ନିଶା କହିଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ଧୀରେ ଧୀରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏହି ନିଶା ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହେଲି । ରାତିର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଆମେ ଆଲୋକକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବର୍ଜନ କଲୁ । ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଅନ୍ଧକାର ଦ୍ୱାରା ଆମର ଦିବା-ନିଶିର ପରିବେଶ ଆମେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଲୁ । ଊଷାର ପ୍ରଥମ ଆଲୋକ ପୃଥିବୀର ବକ୍ଷରେ ପଡ଼ିଲା କ୍ଷଣି ଆମେ ଆମ କୋଠାର ସବୁ ଦୁଆର ଓ ଝରକା ବନ୍ଦ କରି ଦେଉଥିଲୁ ଏବଂ କେତୋଟି ଲମ୍ବା ମହମବତି ଜଳାଇ ଦେଉଥିଲୁ ।

ବନ୍ଦ ଜଳା ଆବଦ୍ଧ ଘରେ ରବି ଦିନ ସାରା ଆମେ ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ପବନର ନିଶ୍ୱାସ ନେଉଥିଲୁ, ଏବଂ ବତିର ନିଷ୍ପ୍ରଭ ଭୌତିକ ଆଲୁଅରେ ଆମେ ସମସ୍ତ କଟାଉଥିଲୁ । ଦିନ ସାରା ଘର ଭିତରେ ଶୋଇ ବସି ଆମେ ବହି ପଢୁଥିଲୁ, ଗପସପ କରୁଥିଲୁ ଏବଂ ସମଗ୍ର ଆକାଶ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ପ୍ରକୃତ ଅନ୍ଧକାର ମାଡ଼ି ନ ଆସିବା ଯାଏ ଦିବା-ସ୍ୱପ୍ନରେ ବିଭୋର ରହୁଥିଲୁ । ତା ପରେ ଆମେ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ବାହାରି ଆସୁଥିଲୁ, ଏବଂ ଗ୍ୟାସବତିର ଅଧା-ଆଲୁଅ ଅଧା-ଅନ୍ଧାରିଆ ରାସ୍ତା-ଘାଟରେ ଉତ୍ତେଜିତ ମନରେ ଢେର ରାତି ଯାଏ ଘୂରି ବୁଲୁଥିଲୁ ।

ଏହି ସମୟରେ ନାନା ରକମ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ମୁଁ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଦୁପେଁଙ୍କର ଅନନ୍ୟ ସାଧାରଣ ମାନସିକ ବିଶ୍ଳେଷଣୀ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ଖୋଲି ଖୋଲି ଭାବରେ କହୁଥିଲେ ଯେ ଏହି ବିରାଟ ବିଶ୍ଲେଷଣୀ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାରିକ ପରୀକ୍ଷା କରି ସେ ମନେ ମନେ ପ୍ରଚୁର ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଗର୍ବିତ ଭାବରେ ହସି ସେ ଅହୁରି କହୁଥିଲେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକର ଛାତିର ମଝି ଜାଗାରେ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ଝରକା ଥାଏ । ସେହି ଝରକାଟି ସେ ଖୋଲି ପାରେ ଏବଂ ମନ ଭିତରର ସବୁ କିଛି ଦେଖି ପାରେ । ମୋର ଉପରେ ସେ ପରୀକ୍ଷା ନ ଚଳାଇ ବି ଛାଡ଼ି ନ ଥିଲେ । ମୋ ମନର ଗୋପନ ଖବରର ସନ୍ଧାନ କୁଆଡ଼ୁ ପାଇ ଯେତେବେଳେ ସେ ମୋତେ ତାହା ନିଜ ଭଙ୍ଗୀରେ କହୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ବିସ୍ମୟରେ ହତବାକ୍ ହୋଇ ଯାଉଥିଲି । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାରରେ କପରି ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟତା ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥିଲା, ତାଙ୍କ ଆଖିର ଦୃଷ୍ଟି କେଉଁ ସୁଦୂର ଦେଶରେ ହଜି ଯାଉଥିଲା, ଗଳାର ସାଧାରଣ

ଦୁମିଷ୍ଟ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ କପରି ଗୋଟାଏ ଶୁଭ୍ରତା ଫୁଟାଇଲି ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚାରଣରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଭଳି ଗୋଟାଏ ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଆସୁଥିଲା —ସତେ ଯେମିତି ସେ ଗୋଟିବାଇ ଗୋଟିବାଇ କଥା କହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏପରି ମିଜାଜ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ମନେ ହେଉଥିଲା, ସେ ଯେମିତି ଆଉ ଜଣେ ଲୋକ ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି । ଦୁହେଁ ଯେମିତି ଦୁଇ ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ମଣିଷ— ଜଣେ ସୃଷ୍ଟି-ବିଳାସୀ, ଆଉ ଜଣେ ନିଷ୍ଠୁର ମନୋବିଶ୍ଲେଷକ ।

ଏହିସବୁ କଥା କହି ମୁଁ କୌଣସି ରୋମାଞ୍ଚକ ପ୍ରହେଳିକା ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି, ଏ ଧାରଣା ଯେମିତି କେହି ମନକୁ ନ ଆଣନ୍ତି । ମୋର ଧାରଣା, ମୋର ଏହି ଫରାସୀ ବନ୍ଧୁଙ୍କର ମନୋବିଶ୍ଲେଷଣୀ ଶକ୍ତିର ପଛରେ ଥିଲା ସୁତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅଥଚ କପରି ଗୋଟାଏ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ବୁଦ୍ଧିର ତାଡ଼ନା । ଫଳରେ ସେ ଯେଉଁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ, କାଳ କ୍ରମେ ଉଦାହରଣ ଭିତରେ ତାହା ପାଠକଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ପରିସ୍ଫୁଟିତ ହେବ ।

ଦିନେ ରାତିରେ ଆମେ ପ୍ୟାଲେ ରୟାଲ ନିକଟରେ ଗୋଟାଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ରାସ୍ତାରେ ବୁଲି ବୁଲି ଆସୁଥିଲୁ । ଏଣୁ ତେଣୁ ନାନା ରକମ ଚିନ୍ତା ଆମ ମନ ଭିତରେ ଖେଳୁଥିଲା । ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ଯାଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରେ କିଛି କଥା ନ ଥିଲା ।

ହଠାତ୍ ଦୁପେଁ। ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭାଙ୍ଗି କହି ପକାଇଲେ—ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ, ତାହା ହିଁ ଠିକ୍ । ସେହି ବାମନ ଲୋକଟି—ବାସ୍ତବରେ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହିଁ ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ସ୍ଥାନ ।

ନିଶ୍ଚୟ ! —ଏହି କଥା ପଦକ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାର ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲି । ଠିକ୍ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୁଁ ଯେଉଁ କଥା ଭାବୁଥିଲି, ମୋ ମନର ସେହି କଥାଟି ଦୁପୋଁଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । କିପରି ବା ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ ?

ମୁଁ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ଯାଇ କହିଲି—ଦୁପୋଁ, ସତରେ କହୁଛି, ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛି ! ତୁମେ କିପରି ଜାଣି ପାରିଲ ଯେ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି—

ମୋ ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଦୁପୋଁ କହିଲେ— ଶ୍ୟନ୍ତିଲିର କଥା ତ ? ମନେ ମନେ ତୁମେ ଭାବୁଥିଲ ଯେ ଲୋକଟି ଏତେ ବାଙ୍ଗରା ଯେ ବିୟୋଗାନ୍ତ ନାଟକର ନାୟକ ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ତାକୁ ଆଦୌ ମନାଏ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ତ ?

ବିଲକୁଲ୍ ଠିକ୍ । ଶ୍ୟାନ୍ତିଲି ହେଉଛି ଦ୍ରକୃଟରେ ଜଣେ ମୋଚି । ହଠାତ୍ କୋଡ଼ା ସିନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଅଭିନେତା ହେବା ପାଇଁ ଲୋକଟାର ମନ ବଳିଛି । ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ନିଶା ଏକବାରେ ତାହାର ମନେ ଭିତରେ ଯାଇ ପଶିଛି । ତେଣୁ ଆହାର ନିଦ୍ରା ଛାଡ଼ି 'କ୍ରିବିଲନ' ନାଟକର ନାୟକ ଜେରାକ୍ସସର ଭୂମିକା ସେ ପ୍ରାଣ ପଣେ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ନିଜର ମାନସିକ ଉତ୍ତେଜନା ଚାପି ରଖି ମୁଁ କହିଲି—ତୁମେ କିପରି ମୋର ମନ କଥାଟି ଠିକ୍ ଭାବରେ ଠଉରାଇ ପାରିଲ ? କୌଣସି ରକମ ଭୌତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ତୁମେ ଜାଣିଛ ନା କଣ ?

ଟ୍ରିକ୍‌ସ୍ ? ବନ୍ଧୁ ଉତ୍ତରିଲେ—ଟ୍ରିକ୍‌ସ୍ ଅତି ସହଜ । ମାତ୍ର ଆଦୌ ଭୌତିକ ନୁହେ । ସେହି ଫଳ-ବିକାଳୀଟା ତୁମକୁ ଶେଷ ଅବଧି ନାଟକ-ପାଗଳ ବାଙ୍ଗାଳୀ ମୋଟାଟାର କଥା ମନେ ପକାଇଦେଲା, ନୁହେଁ ?

ଫଳ-ବିକାଳୀ ! ବିସ୍ମିତ କଣ୍ଠରେ ମୁଁ ପଚାରିଲି—କେଉଁ ଫଳ-ବିକାଳୀ ?

ବାଃ, ଇତି ମଧ୍ୟରେ ପାଶୋରି ଦେଲଣି ? ପନ୍ଦର ମିନିଟ ଆଗରୁ ଠିକ୍ ଏହି ଗଳିଟା ଭିତରକୁ ପଶିବା ବେଳେ ସେହି ଯେଉଁ ଫଳ-ବିକାଳୀଟି ସହିତ ତୁମର ଧକ୍କା ହେଲା ?

ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଯେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଗଳି ଭିତରକୁ ମୁଁ ପଶିବାକୁ ବସେଁ ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ଫଳ-ଭର୍ତ୍ତି ଝୁଡ଼ିଟିଏ ମୁଣ୍ଡାଇଥିବା ଜଣେ ଫଳ-ବିକାଳୀ ହଠାତ୍ ଏତେ ଜୋରରେ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଧକ୍କା ଦେଲା ଯେ ଅତି କଷ୍ଟରେ ମୁଁ ତାହା ସମ୍ଭାଳି ନେଲି । କିନ୍ତୁ ସେହି ଫଳ-ବିକାଳୀ ସହିତ ବନ୍ଧୁଙ୍କର କି ସମ୍ବନ୍ଧ, ତାହା ମୋ ମଗଜରେ ପଶିଲା ନାହିଁ ।

ବୃଦ୍ଧା ବେଶ୍ ସରସ ଚିତ୍ତରେ କହିଲେ— ଥାଉ, ଥାଉ, ତୁମକୁ ଆଉ ଆଁ କରି ଜଣାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତୁମ ପାଖରେ କଥା କହୁଥିଲି, ସେତିକି ବେଳକୁ ଫଳ-ବିକାଳୀଟା ଠିକ୍ ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ ଧକ୍କା ଦେଲା, ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ତୁମର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ମୁଁ ତୁମ ଆଗରେ ସଜାଡ଼ି ଥୋଉଛି । ତାହାହେଲେ ସବୁ କଥା ପାଣି ପରି ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବ । ଚିନ୍ତାଧାରାଟା ଅନେକ ଶୃଙ୍ଖଳ ପରି—ତାର ପ୍ରଧାନ କଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ

ହେଲ ଚ୍ୟାଣ୍ଟିଲି, ଓରାୟନ, ଡାକ୍ତର ନିକଲସ୍, ଏପିକିଉରସ୍, ଷ୍ଟେରେଓଟମି, ରାସ୍ତାର ପଥର, ଆଉ ସେଇ ଫଳ-ବିକାଳୀଟା ।

ମୁଁ ଆହୁରି ବେଶି ଅବାକ୍ ହୋଇଗଲି । ମୋର ଆଁଟା ଆଦୌ ବନ୍ଦ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଡୁପାଁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ବଡ଼ ରାସ୍ତାଟା ଛାଡ଼ି ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସେହି ଗଳିଟାରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ, ତୁମର ଏକଥା ମନେ ପଡ଼ୁଛି କି ନା ମୁଁ ଜାଣେ ନା, ସେତେବେଳେ ଆମେ ଘୋଡ଼ା ବିଷୟରେ କଥା ହେଉଥିଲେ । ତା ପରଠୁଁ ଏତେ ବେଳ ଯାଏ ଆମ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଏକବାରେ ବନ୍ଦ ଥିଲା । ଗଳିଟିର ମୁହଁରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ବେଳେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଝୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡାଇଥିବା ଫଳ-ବିକାଳୀଟା ସାଙ୍ଗରେ ତୁମର ଧକ୍କା ଲାଗି ରାସ୍ତା ମରାମତି ପାଇଁ ଗୋଟାଏ କଡ଼ରେ ଜମା ହୋଇଥିବା ପଥର ଗଦା ଉପରେ ଯାଇ ତୁମେ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲ । ତୁମର ପାଦଟା ଟିକିଏ ମଚକିଗଲା । ରାଗିଯାଇ ପଥର ଗଦା ଉପରକୁ ଟିକିଏ ଅନାଇ ଦେଇ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କେତୋଟି ଶବ୍ଦ କହିଦେଇ ତୁମେ ନିଃଶବ୍ଦରେ ଆଗେଇଗଲ । ସେତିକି ବେଳୁ ମୁଁ ବି ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ଚାଲୁଁ ଚାଲୁଁ ତୁମର ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି ।

ରାସ୍ତାର ଖାଲ ଓ ଗାତଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ନୁଆଁଇ ତୁମେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଚାଲୁଥିଲ । କିଛି ଦୂର ଗଲା ପରେ ରାସ୍ତାର ଚେହେରାଟା ବଦଳିଗଲା—ଚମତ୍କାର ପଥର-ବନ୍ଧା ରାସ୍ତା ପଡ଼ିଲା । ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି—ତୁମର ମୁଖ ମଣ୍ଡଳ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇଉଠିଲା, ତୁମେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କଲ 'ଷ୍ଟେରିଓଟମି' । ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ

ଗସ୍ତା ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଏହି ଶବ୍ଦଟି ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ । 'ସ୍ପାଟ୍‌ପି' ଶବ୍ଦଟା ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତୁମର ଏପିକିଉରସର ଥିଓରି କଥାଟା ଯେ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା, ତାହା ବୁଝିବାକୁ ମୋର ଡେରି ମାତ୍ର ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ । କେତେ ଦିନ ତଳେ ଆଲୋଚନା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ତୁମ ନିକଟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲି, ଏହି ଗ୍ରୀକ୍ ଦାର୍ଶନିକଙ୍କର ସୌର ଜଗତ୍ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଧାରଣାବଳୀ ସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆବିଷ୍କାରର ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଅଦ୍ଭୁତ ମେଳ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି, ତୁମେ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ମଥା ଟେକି ଅନାଇଲ । ତୁମର ଦୃଷ୍ଟି ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳକୁ ଅନ୍ୱେଷଣ କଲା । ଗତ କାଲି ଖବର କାଗଜରେ ବୃନ୍ତଲର ବ୍ୟର୍ଥ ଅଭିନୟକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଯେଉଁ କଠୋର ବିରୁଦ୍ଧ ସମାଲୋଚନା ବାହାରିଛି, ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ଲାଟିନ ଉକ୍ତି ଭିତରେ ଏହି ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଥିଲା । ତୁମେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭୁଲି ଯାଇ ନ ଥିଲ । ସପ୍ତର୍ଷି ମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇଲା ମାତ୍ରେ ବୃନ୍ତଲର କଥା ତୁମର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଜୋତା ତିଆରି କରୁଥିବା କାରିଗରର ଅଭିନେତା ସାଜିବାର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିର କଥା ଭାବି ତୁମର ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଅବଜ୍ଞାର ମୃଦୁ ହସ ଫୁଟି ଉଠିଲା । ଏତେ ବେଳ ଯାଏ ତୁମେ ସାମନାକୁ ଟିକିଏ ନଇଁ ଯାଇ କୁଜା ହୋଇ ଚାଲୁଥିଲ । ହଠାତ୍ ପିଠିରେ ମେରୁଦଣ୍ଡ ସିଧା କରି ସଳଖ ହୋଇ ତୁମେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲ । ମୋର ବୁଝିବାରେ ଡେରି ହେଲେ ଭୁଲ୍ ହେଲା ନାହିଁ ଯେ ବୃନ୍ତଲର ବାଙ୍ଗସ ଚେତେହସଟା ଏଣେଶି ତୁମ ମନର ଦର୍ପଣରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏତିକି ବେଳେ ତୁମର ଚିନ୍ତାଧାରାର ଅନୁସରଣ ସୁଦୀର୍ଘ ରଖି ମୁଁ କହି ପକାଇଲି—ସତରେ, ସେହି ବାଙ୍ଗସ

ଲେନଥା ବେଶି ହେଲେ ଏପରି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । ତା ଠାରୁ ବେଶି କିଛି ନୁହେଁ ।

ଏହି ଘଟଣାର କେତେ ଦିନ ପରେ 'ଟ୍ରିବ୍ୟୁନ ଗେଜେଟ'ର ସାନ୍ଧ୍ୟ ସଂସ୍କରଣରେ ପ୍ରକାଶିତ ଗୋଟିଏ ସମ୍ବାଦ ଆମର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା :

ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ—ପ୍ରାୟ ରାତି ତିନିଟା ବେଳେ ସୁଲଭାବଦାସ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶବ୍ଦରେ ସାଁ ନ ରୋକ୍ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ରୁ ମର୍ଗର ଗୋଟିଏ କୋଠାର ଚୂନ ତାଲାରୁ ଏହି ଆର୍ତ୍ତ ଧ୍ୱନି ଶୁଣାଗଲା । ଏହି ଘରେ ମାଦାମ ଲେସ୍ପାନ ନାମ୍ନୀ ଜଣେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ଓ ତାଙ୍କର କୁମାରୀ କନ୍ୟା ମାଦମୋଜେଲ ଲେସ୍ପାନ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଦୁଇ ଜଣ ପୋଲିସ ଓ ଆଠ-ଦଶ ଜଣ ପ୍ରତିବେଶୀ ବନ୍ଧ ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗି ସିଡ଼ିରେ ଉପରକୁ ଉଠିବା ବେଳେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ଦୁଇ ବା ତତୋଧିକ ସତତଃ ରୁଷ୍ଟ କଣ୍ଠର ଅବାଜ ଉପରୁ ଭାସି ଆସି ସେମାନଙ୍କ କାନରେ ବାଜିଲା । ଦୋତାଲାରେ ପହଞ୍ଚୁ ନ ପହଞ୍ଚୁଣୁ ଏ ଶବ୍ଦ ବି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ସମୁଦାୟ ଅଟ୍ଟାଳିକାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ବିରାଜିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ତଦନ୍ତକାରୀ ଦଳ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ପ୍ରତି ତାଲାରେ ପ୍ରତିଟି କୋଠରୀରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି କରି ଉପରକୁ ଉଠି ଉଠି ଚାରି

ତାଳର ପନ୍ଥ ପଟେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ କୋଠରୀରେ ପହଞ୍ଚି ଯେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ, ତାହା ଯେମିତି ଭୟାବହ ସେମିତି ବିସ୍ମୟକର ।

କୋଠରୀଟିର ଦୁଆର ଭିତର ପଟୁ ତାଲା ଦିଆଯାଇ ବନ୍ଦ ଥିଲା । ସଦର ଦୁଆର ପରି ଏ ଦୁଆରଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜୋର କରି ଖୋଲିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କିଏ ବା କେଉଁମାନେ ଯେମିତି ଏ ଘରେ ପଶି ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ଏଣେ ତେଣେ ଫୋପଡ଼ା ଫୋପଡ଼ି କରିଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି— ଆସବାବପତ୍ରସବୁ ଠିକି ଠିକି କରି ଭାଙ୍ଗି ଇତସ୍ତତଃ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଛନ୍ତି । ଖଟଟି ଅଛି ସତ, କିନ୍ତୁ ଖଟର ସବୁ ବିଛଣାପତ୍ର ଚଟାଣରେ ଖେଳା ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଗୋଟିଏ ତଉଲି ଉପରେ ଗୋଟିଏ ରକ୍ତ ବୋଳା ଛୁରି ପଡ଼ିଛି । ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡ ନିକଟରେ କେତୋଟି ରକ୍ତ ବୋଳା ଧୂସର୍ଣ୍ଣ କେଶଗୁଚ୍ଛ—ମୁଣ୍ଡରୁ କେଶଗୁଚ୍ଛଗୁଡ଼ିକ ଯେମିତି ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଉପୁଡ଼ା ଯାଇଛି । ଚଟାଣରେ ଗୁଟେଟି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା, ମରକତ ମଣି ଖଚିତ ଗୋଟିଏ କାନଫୁଲ, ଛଅଟି ସାନ ବଡ଼ ରୁପାର ଚାମଚ ଓ ପ୍ରାୟ ଚାରି ହଜାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ଭର୍ତ୍ତି ଦୁଇଟି ଥଳି ପଡ଼ିଛି । ଘରେ ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ପଡ଼ିଥିବା ଟେବୁଲଟିର ସବୁ ଦରଜା ମେଲା ହୋଇଛି । ଭିତରର ଜିନିଷପତ୍ରସବୁ ଖେଳାମେଳା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେତେବେଳେ ଯାଏ ଅନେକ ଜିନିଷ ଦରଜଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଖେଳେଇ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଚଟାଣରେ ବିଛଣାପତ୍ର ତଳୁ ଖୋଲା ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲେଠ ଲୁହା ସିନ୍ଦୁକ ମିଳିଲା । ତାର କବାଟରେ ସେତେବେଳେ ବି ଚାବିଟି ଲାଗିଥିଲା । ତା ଭିତରୁ କେତୋଟି ଚିଠି ଓ କେତେକ ଅଦରକାରୀ କାଗଜପତ୍ର ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଘରେ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡ ନିକଟରେ ମେଞ୍ଚାଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ଝୁଲ ଲକ୍ଷିତ ହେବାରୁ ଚିମିଣୀ ଭିତରେ ତଦନ୍ତକାରୀଙ୍କର ନଜର ପଡ଼ିଲା । ଚିମିଣୀ ଭିତରୁ ମୁଣ୍ଡ ଓହଳି ପଡ଼ିଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନିଙ୍କ କନ୍ୟାର ମୃତ ଦେହ ଟାଣି ଓଟାରି ବାହାର କରାଗଲା । ମୃତ ଦେହଟିକୁ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଚିମିଣୀର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଫାଙ୍କ ଭିତରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳ ଯାଏଁ ଦେହଟି ଉତ୍ତପ୍ତ ଥିଲା । ଚିମିଣୀ ଭିତରେ ପଶାଇଦେବା ଫଳରେ ଦେହଟା ସାକ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମୃତ ଦେହର ମୁହଁରେ ଅନେକ ଗଭୀର ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା ଦାଗ ଓ ଗଳାରେ ନଖର ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ଥିଲା — ତଣ୍ଟି ଚିପି ହତ୍ୟା କରାଯାଇ ଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ପରିଚୟ ମିଳିଲା ।

ସମୁଦାୟ ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ତଦନ୍ତ କରି ସାରିବା ପରେ ତଦନ୍ତକାରୀମାନେ ଏକତାଲାକୁ ଯାଇ ଘରର ପଛ ପଟେ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ପଥରବନ୍ଧା ଅଗଣାରେ ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନିଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲେ । ମୃତ ଦେହର ଗଳାଟି ଏପରି ଭାବରେ କଟା ହୋଇଥିଲା ଯେ ଦେହଟି ଟିକିଏ ଉଠାଇଦେବାକ୍ଷଣି ମୁଣ୍ଡଟି ଗଣ୍ଡିରୁ ଏକାବେଳେ ଅଲଗା ହୋଇଗଲା । ଦେହ ଓ ମୁଣ୍ଡ ଉଭୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଆଘାତର ଚିହ୍ନ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ମୁହଁଟିରେ ଏପରି ଭାବରେ ଆଘାତ ଲାଗିଥିଲା ଯେ ତାହା ମଣିଷର ମୁହଁ ବୋଲି ଜାଣିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ଏହି ସାଙ୍ଘାତିକ ରହସ୍ୟର କୌଣସି ସୂତ୍ର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣା ପଡ଼ି ନାହିଁ ।

ପର ଦିନ ଖବରକାଗଜରେ ଏହି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆତୁର ଢ଼େର ଖବର ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା :

ତ୍ରି ମର୍ଗ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ : ଏହି ସାଙ୍ଘାତିକ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ ଜେରା କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ରହସ୍ୟର ଘନ ଅନ୍ଧକାରରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଆଲୋକ ରେଖାର ସନ୍ଧାନ ଏଯାଏ ମିଳି ନାହିଁ । ଏହି ଘଟଣାରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଜବାନବନ୍ଦି ତଳେ ଦିଆଗଲା—

ଧୋବଣୀ ପଲିନ ଦ୍ୟବୁର୍ଗ କହିଲା ଯେ ମୃତା ନାରୀ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଗଲା ତିନି ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜାଣେ । ବୁଢ଼ୀ ନିଜର ଝିଅକୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ଏବଂ ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ବରାବର ସଦ୍ଭାବ ଥିଲା । କେବେ ହେଲେ ମନାନ୍ତର ନ ଥିଲା । ହଁ, ସେ ସେମାନଙ୍କର ଲୁଗାପଟା କାଚୁଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ମୋଟା ପଇସା ବି ପାଉଥିଲା । ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନ-ଯାତ୍ରାର ଉପାୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ । ତାହାର ବିଶ୍ୱାସ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ-ଗଣନା କରିବା ମାଡାମ ଲେମାନଙ୍କର ପେଶା ଥିଲା । ଲୋକେ କହନ୍ତି, ସେ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ସଞ୍ଚୟ କରିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ସେ ଲୁଗା ଦେବାକୁ ବା ନେବାକୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି, ସେତେବେଳେ ମାଆ ଓ ଝିଅ ଛଡ଼ା କୌଣସି ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସେ ସେଠାରେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଘରେ କେହି ଚାକର ନ ଥିଲେ । ଘୃଶତାଲ ଛଡ଼ା ଘରର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସ୍ଥାନରେ କିଛି ଅସବାବପତ୍ର ନ ଥିଲା ।

ତମାଖୁ ବନ୍ଦେତା ପିଟ୍ପେର ମରେ କହିଲା ଯେ ପ୍ରାୟ ଗଲା ସ୍ତର ବର୍ଷ ହେଲା ସେ ମାଦାମ ଲେମ୍ବାନ୍‌ଙ୍କୁ କଟ୍ଟି କଟ୍ଟି ତମାଖୁ ଓ ନାସ ବିକି ଆସିଛି । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ତାହାର ଜନ୍ମ ଓ ବସବାସ । ମାଆ ଓ ଝିଅର ମୃତ ଦେହ ଯେଉଁ ଘରୁ ମିଳିଲା, ସେଠାରେ ସେମାନେ ଛଅ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାଳ ହେଲା ରହିଥିଲେ । ଯା' ଆଗରୁ ଜଣେ ଅଳଙ୍କାର ନିର୍ମାତା ଭଡ଼ାଟିଆ ଥିଲା । ସେ ଲୋକ ପୁଣି ଘରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଂଶ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭଡ଼ା ଦେଇଥିଲା । ଭଡ଼ାଟିଆମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୋଠାଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉଛି ଦେଖି, ମାଦାମ ଲେମ୍ବାନ ସବୁ ଭଡ଼ାଟିଆଙ୍କୁ ଉଠାଇଦେଲେ ଏବଂ ଝିଅକୁ ଧରି ନିଜେ ବାସ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ବୁଢ଼ୀ ମହିଳାଙ୍କର ମନ ଶିଶୁ ସୁଲଭ ଥିଲା । ଏହି ଛଅ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ଛଅ ଥର ଦେଖିଛି । ମାଆ ଝିଅ ଦୁହେଁ ଅତିଶୟ ଘରୋଇ ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ବହୁଳ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ନାମଡାକ ଥିଲା । ପ୍ରତିବେଶୀମାନେ କହୁଥିଲେ, ମାଦାମ ଲେମ୍ବାନ କୁଆଡ଼େ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଗଣନା କରି ପାରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥିଲା । କ୍ୱଚିତ୍ କୌଣସି କୁଲି କମ୍ବା ଡାକ୍ତର ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକକୁ ମାଦାମ ଲେମ୍ବାନଙ୍କର ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସେ କେବେ ଦେଖି ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରତିବେଶୀଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ ମାଦ ଲେମ୍ବାନଙ୍କ ଘରେ କ୍ୱଚିତ୍ କୌଣସି ଲୋକ ପ୍ରବେଶ କରୁଥି ତାଙ୍କର କି ତାଙ୍କ ଝିଅର କେହି ଜୀବିତ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ନ ବୋଲି ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ଧାରଣା । ଘରର ସାମନା ଝରକାର କବାଟ କ୍ୱଚିତ୍ ଖୋଲା ହେଉଥିଲା । କେବଳ ପୂର୍ବ

ପଛ ପଟେ ଥିବା ବଡ଼ କୋଠରୀଟି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ତାଲାର ଆଉ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକର ପଛ ପଟର ଝରକାସବୁ ବି ସଦା ସର୍ବଦା ବନ୍ଦ ରହୁଥିଲା । କୋଠାଟି ବେଶ ଭଲ, ଅତି ପୁରୁଣା ବି ନୁହେ ।

ପହରାବାଲା ଇନିସ୍ପେକ୍ଟର ମ୍ୟୁସେତ୍ କହିଲା ଯେ ପ୍ରାୟ ରାତି ତିନିଟା ବେଳେ ପ୍ରତିବେଶୀମାନଙ୍କର ଆହ୍ୱାନରେ ସେ ସେହି କୋଠାକୁ ଯାଇଥିଲା । ଯାଇ ଦେଖିଲା, ଫାଟକ ଖୋଲି ପ୍ରାୟ କୋଡ଼ିଏ ତିରିଶ ଜଣ ଲୋକ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ବନ୍ଧୁକର ବେୟୁନେଟ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ଫାଟକଟି ଖୋଲିଲା । ଫାଟକ ଖୋଲିବା ସମୟରେ ଘର ଭିତରୁ ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଭାସି ଆସୁଥିଲା—ଦୀର୍ଘ କରୁଣ ଓ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଆର୍ତ୍ତନାଦ । ଯେମିତି କିଏ ବା କେଉଁମାନେ ଅସହ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଚିତ୍କାର କରୁଛନ୍ତି । ଦୁଆର ଖୋଲା ହେଲା ପରେ ଏହି ଆର୍ତ୍ତନାଦ ସହସା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଦୋତାଲାକୁ ଉଠିବା ବେଳେ ସେ ଦୁଇଟି କଣ୍ଠର ସ୍ୱର ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲା—ଗୋଟିଏ ମୋଟା ରୁକ୍ଷ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଅନେକ ପରିମାଣରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ତୀବ୍ର ଓ ସରୁ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ! ସତେ କି ଅତି ରାଗିଲା ଗଳାରେ ଦୁଇ ଜଣ ଲୋକ କଥା ହେଉଛନ୍ତି । ମୋଟା ଗଳାଟି ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଫରାସୀ ପୁରୁଷର ହେବ, କାରଣ କେତୋଟି ଫରାସୀ ଶବ୍ଦ ଯେମିତି କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା ଭଳି ମନେ ହେଲା । ସରୁ ତୀବ୍ର ଗଳାଟି କୌଣସି ବିଦେଶୀର । ଏ ଗଳା ପୁରୁଷର କି ସ୍ତ୍ରୀର, ତାହା ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହି ପାରିଲା ନାହିଁ । କି ଭାଷାରେ ସେମାନେ କଥା କହୁଥିଲେ ତାହା ବି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ତାହାର ଧାରଣା ସ୍ପେନୀୟ ଭାଷା ହୋଇପାରେ । ଘର ଓ ମୃତ ଦେହଗୁଡ଼ିକର ଯେଉଁ ବର୍ଣ୍ଣନା

ସେ ଦେଲା, ତାହା ଗତ କାଲି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ବର୍ଣ୍ଣନା ସହିତ ଅବିକଳ ମିଳି ଯାଉଛି ।

ଜଣେ ପ୍ରତିବେଶୀ ଆଁରି ଡ଼ୁଭାଲ୍ ତାହାର ଜବାନବନ୍ଦରେ କହିଲା—ତାହାର ପେଶା ହେଉଛି ରୁପା ଜିନିଷ ତିଆରି କରିବା । ସେହି ରାତିରେ ଯେଉଁ ଲୋକମାନେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟିଥିବା ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ, ସେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟତମ । ମ୍ୟୁସେଜ୍ଜର ବିବୃତି ସହିତ ତାହାର ବିବୃତି ମୋଟାମୋଟି ମିଳି ଯାଉଛି । ଗଭୀର ରାତି ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଅତି ଶୀଘ୍ର ଖୁବ୍ ଲୋକ ଭିଡ଼ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଘରର ଫାଟକ ଖୋଲିଦେବା ପରେ ଭିଡ଼ ଏତେ ବେଶି ବଢ଼ିଗଲା ଯେ ତାହା ରୋକିବା ପାଇଁ ପୁଣି ଫାଟକଟି ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହି ତୀକ୍ଷ୍ଣ କଣ୍ଠସ୍ୱରଟି କୌଣସି ଇଟାଲୀୟର ହୋଇପାରେ । ତାହା ଯେ ଫରାସୀ ନୁହେଁ, ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ । ପୁରୁଷର ନ ହୋଇ ନାରୀ-କଣ୍ଠ ହେବା ଅଧିକତର ସ୍ୱାଭାବିକ । ନା, ସେ ଇଟାଲୀୟ ଭାଷା ଜାଣେ ନାହିଁ । ତେବେ କଥାର ଢଙ୍ଗ ଶୁଣି ତାହାର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ ବକ୍ତା ନିଶ୍ଚୟ ଇଟାଲୀୟ । ମାଦାମ ଲେସ୍ପାନି ଓ ତାଙ୍କର ଝିଅକୁ ସେ ଚିହ୍ନିଛି । ସେ ଉଭୟଙ୍କ ସହିତ ଅନେକ ଥର କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିଛି । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସ୍ୱରଟି ଯେ ମାଆ କି ଝିଅ କାହାରି ନୁହେଁ, ସେ ବିଷୟରେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ।

ହୋଟେଲ୍‌ବାଲା ଓଡେନ ହାଇମାର ସ୍ୱତଃ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲା । ସେ ଫରାସୀ ଭାଷା ଜାଣି ନ ଥିବାରୁ, ଦୋଭାଷୀର ସାହାଯ୍ୟରେ ତାହାକୁ ଜେରା କରା ଯାଇଥିଲା । ସେ ଆମଷ୍ଟାର୍ଡାମର ଅଧିବାସୀ । ଆର୍ତ୍ତନାଦ ବେଳେ ସେ ସେହି ଘର ପାଖ ଦେଇ

ଯାଉଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଦଶ ମିନଟ ଯାଏ ସେହି ଆର୍ତ୍ତନାଦ ଶୁଣାଗଲା— ଦୀର୍ଘ କରୁଣ ଭୟାବହ ଆର୍ତ୍ତନାଦ । ପ୍ରଥମ ଦଳ ସହିତ ସେ ବି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଥିଲା । କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ଆଗର ସାକ୍ଷୀ ସହିତ ତାହାର ସାକ୍ଷ୍ୟରେ ଟିକଏ ଅମେଳ ଥିଲା । ତାହାର ଧାରଣା, ତୀକ୍ଷ୍ଣ କଣ୍ଠ ସ୍ୱରଟି କୌଣସି ଫରାସୀ ପୁରୁଷର । ଗଳାଟି ଯେତେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନୁହେଁ, ତା ଠାରୁ ବେଶି କର୍କଶ । ଦ୍ରୁତ ଉଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ସେ ବୁଝି ପାରିନାହିଁ । ତାହାର ମନେ ହେଲା, ଯେମିତି କ୍ରୋଧ ଓ ଭୟ ଉଭୟ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ସେହି ତୀକ୍ଷ୍ଣ କଣ୍ଠରେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ମୋଟା ରୁକ୍ଷ ସ୍ୱରଟିର କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାହାର କାନରେ ବାଜୁଛି । ଶବ୍ଦ-ଗୁଡ଼ିକ ଫରାସୀ ବୋଲି ତାହାର ଧାରଣା ।

ବ୍ୟାଙ୍କ ମେନେଜର ଜୁଲେ ମିନୋ କହିଲେ ଯେ ମାଦାମ ଲେସ୍ପାନଙ୍କର କିଛି ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା । ଆଠ ବର୍ଷ ତଳେ ମାଦାମ ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଆକାଉଣ୍ଟ ଖୋଲିଥିଲେ । କିଛି କିଛି ଟଙ୍କା ବି ସେ ଜମା ଦେଉଥିଲେ । ମୃତ୍ୟୁର ତିନି ଦିନ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଥରେ ହେଲେ ଟଙ୍କା ଉଠାଇ ନ ଥିଲେ । ସେହି ଦିନ ସେ ନିଜେ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ହାଜର ହୋଇ ଏକ ସଙ୍ଗେ ଚାରି ହଜାର ଫ୍ରାଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଉଠାଇନେଲେ । ତାଙ୍କର ପାଉଣା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମୁଦ୍ରା ଆକାରରେ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ବ୍ୟାଙ୍କର ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ତାଙ୍କ ସହିତ ସେହି ଟଙ୍କା ନେଇ ଯାଇ ତାହାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲା ।

ବ୍ୟାଙ୍କର କର୍ମଚାରୀ ଆଡ଼ଲ୍ଫ ଲେବନ ତାଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟରେ କହିଲେ ଯେ ସେହି ଦିନ ଦିପହରରେ ଦୁଇଟି ଥଳିରେ ଚାରି ହଜାର

ଫ୍ରାଙ୍କ ନେଇ ସେ ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନିଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ଦୁଆର ଫିଟାଇ ମାଦମୋଜେଲ ଲେମ୍ପାନ ତାଙ୍କ ହାତରୁ ଗୋଟିଏ ଥଳି ନେଲେ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଥଳିଟି ବୃଦ୍ଧା ଭଦ୍ର-ମହିଳା ନେଲେ । ତହୁଁ ସେ ଉଭୟଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରି ଚାଲି ଆସିଲେ । ନିର୍ଜନ ଗଳିରେ ସେତେବେଳେ ସେ କାହାକୁ ଦେଖି ନ ଥିଲେ ।

ଦରଜି ଉଇଲିୟମ ବାର୍ଡ଼ କହିଲି ଯେ ଘଟଣା ଦିନ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସେ ବି ସେହି ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇଥିଲି । ସେ ଜାତିରେ ଇଂରେଜ । ଗଲି ଦୁଇ ବର୍ଷ ହେଲି ସେ ପ୍ୟାରିସରେ ବସବାସ କରୁଛି । ଦଳ ଭିତରେ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁମାନେ ଏକତାଲରୁ ସିଡ଼ି ବାଟେ ଉପରକୁ ଯାଇଥିଲେ, ସେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନ୍ୟତମ ଥିଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇଟି କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଶୁଣି ପାରିଥିଲି । ମୋଟା ଗଳାଟି ଜଣେ ଫରାସୀର ହେବ । କେତୋଟି ଫରାସୀ ଶବ୍ଦ ତା କାନରେ ଆସି ବାଜିଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁ ଶବ୍ଦ ତାହାର ମନେ ନାହିଁ । ସରୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଗଳାଟି ମୋଟା ଗଳାଟି ଠାରୁ ବେଶ ବଡ଼ ଥିଲା । ଏହି କଣ୍ଠ ସ୍ୱର କୌଣସି ଇଂରେଜର ନୁହେ । ଜର୍ମନର ହୋଇପାରେ । ତେବେ ସେ ଜର୍ମନ ଭାଷା ଜାଣେ ନାହିଁ । ସେହି ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସ୍ୱର ନାରୀ-କଣ୍ଠରୁ ନିର୍ଗତ ହେବା ବି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଚାରି ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପୁନରାୟ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚରାଗଲା । ଫଳରେ ଆଉ କିଛି ନୂଆ କଥା ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ ମାଦମୋଜେଲ ଲେମ୍ପାନଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ମିଳିଥିଲା, ତାହା ଭିତରୁ ବନ୍ଦ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଦେଉଁଶିଗ ନାଇଁ ଥିଲେ ।

ବଳ ପୂର୍ବକ ଦୁଆର ଖୋଲି ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପରେ ଘର ଭିତରେ କାହାରି ଦେଖା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଦୁଇଟି କୋଠରୀ—ଦୁଇଟି ଯାକର ଝରକା ଭିତର ପଟୁ କିଳା ହୋଇଥିଲା । ଦୁଇଟି କୋଠରୀର ମଝି ଦୁଆରଟି ବନ୍ଦ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାଲା ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ପ୍ରଥମ କୋଠରୀରୁ ବାରନ୍ଦାକୁ ଯିବା ଦୁଆରଟି ଭିତର ପଟୁ ତାଲା ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ଚାବିକାଠି କବାଟ ଦେହରେ ଲାଗିଥିଲା । ଘରର ତାଳରେ ସିଢ଼ି କଡରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ କୋଠରୀ । ଏହାର ଦୁଆରଟି ଏକବାରେ ମେଲା ଥିଲା—ଏହି କୋଠରୀଟି ବିଛଣା ବାକ୍ସ ପ୍ରଭୃତି ପୁରୁଣା ଅଦରକାରୀ ଜିନିଷରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ଏହିସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ଓ ଘରର ଅନ୍ୟ ସବୁ ଅଂଶ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଗଲା । ଚିମିଣୀର ଭିତରଟା ବି ଏହି ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ବାଦ ଗଲା ନାହିଁ । କୋଠାଟି ଚାରିତାଲା । ଛାତକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସିଢ଼ି ଘରର ଦୁଆର ଥିଲା, ତାହା ଲୁହା କଣ୍ଟା ମାରି ବନ୍ଦ କରି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା—ମନେ ହେଉଥିଲା, ଯେମିତି ବହୁ ବର୍ଷରୁ ସେହି ଦୁଆରଟି ଖୋଲା ହୋଇ ନାହିଁ । ସିଢ଼ିରେ ଉଠିବା ସମୟରେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଯେଉଁବେଳେ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ଶୁଣିଲେ ଏବଂ ତା ପରେ ଯେତେବେଳେ ଚାରିତାଲାର ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗି ଘର ଭିତରେ ପଶିଲେ, ଏହି ଦୁଇ ଘଟଣା ଭିତରେ ଅତିବାହିତ ସମୟ ତିନି କି ପାଞ୍ଚ ମିନିଟରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଆଲଫନ୍‌ଜୋ ଗାର୍ସିଓ୍ୱୋ ନାମକ ଜଣେ ଶବାଧାର ବ୍ୟବସାୟୀ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଭିତରେ କହିଲା ଯେ ସେ ଜାତିରେ ସ୍ପେନୀୟ । ଘଟଣାର ରାତିରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ସେ ବି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର ସେ ଟିକିଏ ଭୟାକୁଳ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ବୋଲି ଘରର ତାଳକୁ

ଉଠି ଯାଇ ନ ଥିଲା । ସେ ବି ସେଠୁ ଦ୍ୱିବିଧ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ଶୁଣି ପାଉଥିଲା । ମୋଟା କଣ୍ଠ ସ୍ୱରଟି ଯେ ଜଣେ ଫରାସୀ ଲୋକର ଏଥିରେ ତାହାର କୌଣସି ଭୁଲ ନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ସରୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କଣ୍ଠ ସ୍ୱରଟି ଜଣେ ଇଂରେଜ ଲୋକର ବୋଲି ତାହାର ଧାରଣା । ଯଦିଓ ସେ ଇଂରେଜୀ ଭାଷା ବୁଝି ପାରେ ନାହିଁ, ତଥାପି ଶବ୍ଦର ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୁଣି ତାହାର ଏହିପରି ମନେ ହୋଇଛି ।

ଆଲବାର୍ଟୋ ମଣ୍ଟାନି ନାମକ ଜଣେ ମିଠାଇବାଲା କହିଲା— ଯେଉଁମାନେ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ସିଡ଼ିରେ ଉପରକୁ ଉଠି ଯାଇଥିଲେ ସେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନ୍ୟତମ ଥିଲା । ଆଲୋଚ୍ୟ ଅଜ୍ଞାତ ଦୁଇଟି କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଶୁଣି ପାରିଥିଲା । ମୋଟା ଗଳାଟି ନିଃସନ୍ଦେହରେ କୌଣସି ଫରାସୀ ଲୋକର ହେବ । ସେ ସେମିତି କାହାକୁ କିଛି ବୁଝାଉଥିଲା । ସରୁ ଗଳାଟିର କିଛି କଥା ସେ ବୁଝି ପାରି ନ ଥିଲା—ତାହାର ଗଳାର ଶବ୍ଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତୀବ୍ର ଓ ଦ୍ରୁତ ଥିଲା । ସେ ନିଜେ ଜଣେ ଇଟାଲୀୟ । ଯଦିଓ ସେ କୌଣସି ରୁଷୀୟ ସହିତ କେବେ ହେଲେ କଥା ହୋଇ ନାହିଁ, ତଥାପି ତାହାର ମନେ ହେଲା ସେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କଣ୍ଠର ଅଧିକାରୀ ଜଣକ କୌଣସି ରୁଷୀୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।

ବହୁତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ଜଣାଗଲା ଯେ କୋଠାର ଘରଚାଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚିମିଣୀ ଏତେ ସରୁ ଥିଲା ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ତା ଭିତର ଦେଇ ଚଢ଼ିବା-ଓହ୍ଲାଇବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଝାଡ଼ୁନି ମଥା ବାଲା ଲମ୍ବା ଝାଡ଼ୁରେ ଚିମିଣୀ ସବୁ ପରିଷ୍କାର କରା ଯାଉଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସାମନା ସିଡ଼ି

ବାଟେ ଲୋକମାନେ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଆତତାୟୀମାନଙ୍କର ବାହାରକୁ ଖସି ପଳାଇବା ପାଇଁ କୋଠାର ପଛ ପଟେ କୌଣସି ସିଡ଼ି ବା ବାଟ ନ ଥିଲା । ଲେସ୍ପାନଙ୍କ କନ୍ୟାର ମୃତ ଦେହ ଚିମିଣୀର ଗୋଲ ଫାଙ୍କ ଭିତରେ ଏମିତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଅଟକା ହୋଇଥିଲା ଯେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଜଣ ମିଶି ଏକାଠି ଟାଣି ଟାଣି ଯାଇ ତାକୁ ବାହାର କଲେ ।

ଚିକିତ୍ସକ ପଲ ଡୁମାଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟଟି ବିଶେଷ ପ୍ରଣିଧାନ ଯୋଗ୍ୟ । ଘଟଣା ଦିନ ପ୍ରାୟ ସକାଳେ ତାଙ୍କୁ ଡକା ହୋଇଥିଲା । ସେ ମୃତ ଦେହଗୁଡ଼ିକ ପରୀକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଯେଉଁ କୋଠରୀରେ ମାଦମୋଜେଲ ଲେସ୍ପାନଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ମିଳିଥିଲା, ସେହି କୋଠରୀର ଚଟାଣରେ ଗୋଟିଏ ତୋଷକ ଉପରେ ଦୁଇଟି ମୃତ ଦେହ ଶାୟିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଦେଖିଥିଲେ । ଯୁବତୀଟିର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଆଘାତର ବିଭିନ୍ନ ଚିହ୍ନ ତାଙ୍କର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଚିମିଣୀ ଭିତରେ ଯେପରି ଭାବରେ ଦେହଟି ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା, ସେଥିରେ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଏଭଳି ଆଘାତର ଚିହ୍ନ ଦେଖାଯିବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ହତ୍ୟାର ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ଗଳାରେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ଠିକ୍ ଦୁଇ ଗାଲର ତଳେ କେତୋଟି ଗମ୍ଭୀର କ୍ଷତ ଚିହ୍ନ ଓ ତା ତଳେ ଗୋଟାଏ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଲମ୍ବା ଦାଗ, ଯାହା ଆଙ୍ଗୁଳିର ଦାଗ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ଏତେ ଜୋରରେ କଣ୍ଠ ନାଳୀ ଚାପି ଧରା ହୋଇଥିଲା ଯେ ବେକ-ଶିରା ବାଙ୍କି ଯାଇଥିଲା । ମୁହଁଟା ସାରା ରକ୍ତମଡ଼ାର କିଛି ଚିହ୍ନ ନ ଥିଲା ଏବଂ ଆଖି ଦୁଇଟି ଠେଲି ବାହାରକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲା । ଦୁଇ ପାଟିର ଦାନ୍ତ ଚାପା ପଡ଼ି ଲମ୍ବା ଜିଭଟି ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତଳ ପେଟ ଉପରେ ଗୋଟାଏ

ଗଣ୍ଠିର ଆଘାତର ଦାଗ ପଡ଼ିଥିଲା—ସେଠାରେ ଆତତାୟୀ ନିଶ୍ଚୟ ଆଣ୍ଠୁ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରବଳ ଚାପ ଦେଇଥିଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ମତରେ କୌଣସି ଏକ ବା ଏକାଧିକ ହତ୍ୟାକାରୀ ପ୍ରଧାନତଃ ତଣ୍ଟି ଚିପି ଶ୍ୱାସରୋଧ କରି ତାହାକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲା ।

ମାଡାମ ଲେସ୍ପାନିଙ୍କର ଦେହ ଏକାବେଳେ ସାଙ୍ଘାତିକ ଭାବରେ ଛେଚା କୁଟା ଚୂରମାର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଡାହାଣ ପାଦ ଓ ବାହୁର ସବୁ ହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଚିକ ଚିକ ହୋଇ ଯାଇ ଥିଲା । ବାଁ ପାଖ ପଞ୍ଜରା ହାଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ସୁଦ୍ଧା ଅକ୍ଷତ ନ ଥିଲା । ଦେହଟା ସାରା ବିବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅସଂଖ୍ୟ ଆଘାତର ଦାଗରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମନେ ହେଉଥିଲା, କୌଣସି ଅସୀମ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକ ଲୁହା ଛଡ଼ ବା ସେହି ରକମ କୌଣସି ଭାରି ଦ୍ରବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପିଟି ପିଟି ସମସ୍ତ ଦେହଟା ଉପରେ ଯେପରି ଉନ୍ମାଦଙ୍କ ଭାବରେ ଆଘାତ କରିଥିଲା । କୌଣସି ନାରୀ ପକ୍ଷରେ ଏପରି ଭାବରେ ଆଘାତ କରିବା ଅସମ୍ଭବ । ମୃତ ଦେହର ଗଳାଟି କ୍ଷୁର ବା ସେହି ଜାତୀୟ ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ଏକାବେଳେ ଦି ଖଣ୍ଡ ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ମୁଣ୍ଡଟା ଦେହ ଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଓ ବହୁ ଆଘାତ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶଲ୍ୟ ଚିକିତ୍ସକ ଆଲେକଜାଣ୍ଡାର ଇଟିଏନ ମଧ୍ୟ ଡାକ୍ତର ଡୁମାଙ୍କ ସହିତ ଦେହଟି ପରୀକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟରେ ସେହି ଏକା କଥା କହିଥିଲେ ।

ଆଉ କେତେ ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଜେରା କରା ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର କୌଣସି ନୂଆ ତଥ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଏ ଅବଧି ପୋଲିସ ହତ୍ୟାକାରୀର କୌଣସି ସନ୍ଧାନ କରି ପାରି ନାହିଁ ।

ପ୍ୟାରିସରେ ଏଭଳି ଭୟଙ୍କର, ଅଲୌକିକ ଓ ନୃଶଂସ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବେ ହେଲେ ସଂଘଟିତ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ସାନ୍ଧ୍ୟ ସଂସ୍କରଣ ଖବରକାଗଜରୁ ପୁଣି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ ଉତ୍ତେଜନା ଆହୁରି ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କୋଠାଟା ପୁଣି ନୂଆ କରି ଖାନତଲାସ କରା ହୋଇଛି ଏବଂ ନୂଆ ନୂଆ ସାକ୍ଷୀଙ୍କର ଜବାନବନ୍ଦୀ ନିଆ ଯାଉଛି—କିନ୍ତୁ ସାମାନ୍ୟତମ ସୂତ୍ର ସୁଦ୍ଧା ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । ଏତିକି ନୂଆ କଥା ବାହାରିଛି ଯେ କୌଣସି ରକମ ଦୋଷର ପ୍ରମାଣ ନ ମିଳିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପୋଲିସ ସନ୍ଦେହ ପରବଶ ହୋଇ ବ୍ୟାଙ୍କର କିରାନି ତରୁଣ ଆଡଲଫ ଲେବନକୁ ଗିରଫ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଖବରକାଗଜର ବିବରଣୀ ଦୁପିଁ ବି ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବରେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଔତ୍ସୁକ୍ୟ ଖୁବ୍ ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ତାର ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି, ଯେ ଏ ବିଷୟରେ ଦିନ ମାତ୍ର ମୋ ସହିତ ପଦେ କଥା ବି ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଲେବନର ଗିରଫଦାରି ଖବରଟି ପଢ଼ିଲା ପରେ ସେ ଶେଷକୁ ମୋତେ ନ ପଚାରି ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ଏ ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ଧାରଣା କଣ ।

ମୋର ବା ଅଉ କି ଧାରଣା ହୋଇପାରେ ? ସମଗ୍ର ପ୍ୟାରିସ ନଗରୀର ଲୋକଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଘଟଣାଟା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ପ୍ରହେଳିକା,

ମୋ ପକ୍ଷରେ ବି ଠିକ୍ ସେମିତି । ପ୍ରକୃତ ହତ୍ୟାକାରୀକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ସୂତ୍ର ଯେ ଏଯାଏ ମିଳି ନାହିଁ , ଏତିକି ମାତ୍ର ମୁଁ କହି ପକାଇଲି ।

ଦୁହେଁ ମତାମତ ଦେଲେ—ପୋଲିସ ଖାଲି ଖାନତଲାସ ଓ କେସର ଶୃଙ୍ଖଳା ରୂପା ତଳେ ସୂତ୍ରର ବୀଜ ଖୋଜିବାକୁ ଗଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଠକିବେ । ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଦୂରଦର୍ଶିତା ପାଇଁ ପ୍ୟାରିସର ପୋଲିସର ଖୁବ୍ ନାମ ଡାକ ଅଛି—କିନ୍ତୁ ଏହା ଠାରୁ ବେଶି କିଛି ତାହାର ନାହିଁ । ନିହାତି ଅବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଛଡ଼ା କୌଣସି ଗମ୍ଭୀରତର ପଦ୍ଧତି ବିଷୟ ପୋଲିସ ଭାବି ପାରୁ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେଉଁସବୁ ରହସ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରନ୍ତି,ସେଥିରେ ଲୋକେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହାରିକ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଓ ସେଥିପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଶ୍ରମ, ଏହି ଦୁଇଟି କଥା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ରହସ୍ୟ ଭେଦର ଏକମାତ୍ର ହତିଆର । ଏହି ଦୁଇଟି ହତିଆରର ଜୋର ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚଳେ ନାହିଁ, ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ହାରି ମାନେ । ଜବରଦସ୍ତ ପୋଲିସ ଗୋଏନ୍ଦା ଭିଡୋକଙ୍କ କଥା ଥରେ ଭାବି ଦେଖ ତ । ଭଦ୍ର ଲୋକ ଖୁବ୍ ଚତୁର ଥିଲେ, ଅଧ୍ୟବସାୟର ବି ସୀମା ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର । କିନ୍ତୁ ଖାନତଲାସ ବେଳେ ସେ ଏତେ ବେଶି ନିବିଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ଯେ ସେଥିରେ ସେ ସବୁ ଠାରୁ ବେଶି ଭୁଲ କରି ପକାନ୍ତି । କାରଣ ପ୍ରକୃତରେ ସେ କୌଣସି ବିଶେଷ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଦେଖନ୍ତି ସେ ତାକୁ ଆଖିର ଏତେ ପାଖକୁ ଆଣି ଦେଖନ୍ତି ଯେ ଯାହା ଦେଖିବାର କଥା ସେଥିରୁ ଅନେକ ଅଂଶ ସେ ପ୍ରାୟ ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହି ନିବିଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୋଟାଏ

ଚନ୍ଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଖାଲି ଚାହିଁ ରହ, ଚନ୍ଦ୍ରଟା ଅବଶ୍ୟ ଠିକ୍ ଘରରେ ଦେଖି ପାରିବ, ମାତ୍ର ଆଉ କୌଣସି କଥା ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯଦି ସତକୁ ଖୋଜି ପାଇବାକୁ ଚାହଁ, ତାହା ହେଲେ କୂଅ ଭିତରେ ଖୋଜିଲେ ତାକୁ ପାଇବ ନାହିଁ । ହୁଏତ ତାହା ପାହାଡ଼ର ଚୂଡ଼ାରେ ରହିଥିବ, ଯେଉଁ ଠାକୁ ମୁଖ ବୁଲାଇ ଅନାଇବାର ଖିଆଲ ତୁମର ନ ଥାଏ । ଯଦି ଆକାଶରେ ଗୋଟିଏ ତାରା ଉପରେ ତୁମର ସମସ୍ତ ଦୃଷ୍ଟି ଶକ୍ତି ନିବଦ୍ଧ କରି ରଖ, ତାହା ହେଲେ ସମଗ୍ର ଆକାଶଟିକୁ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ହରାଇବ । ଶେଷକୁ ଏମିତି ହେବ ଯେ ତୁମର ଅନ୍ଧ ଚକ୍ଷୁ ହେଇ ତାରାଟିକୁ ବି ହୁଏତ ଆଉ ଖୋଜି ପାଇବ ନାହିଁ ।

ଦୁପେଁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ଏଥି ପାଇଁ ମୋର ମନେ ହୁଏ, ପୋଲିସ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଭର ନ କରି ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳଟା ଦେଖି ଆସିବା ଆମ ପକ୍ଷରେ ବରଂ ଭଲ । ଯାହାକୁ କହନ୍ତି ସରଜମିନ ତଦନ୍ତ— ସେଥିରେ କିଛି ମଜା ବି ପାଇବା ! (ମଜା ? ମୁଁ ଭାବିଲି, ଏହାର ନାମ ମଜା ?) ତାହା ଛଡ଼ା ସେହି ଲେବନ ପିଲାଟି ଥରେ ମୋର ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ଉପକାର କରିଥିଲା । ତାହା ପ୍ରତି ମୁଁ ଅଶେଷ କୃତଜ୍ଞ । ଚାଲ, ଦୁହେଁ ମିଶି ସେହି ଝୁନ୍ ଜାଗାଟା ଥରେ ଦେଖି ଆସିବା । କଣ କହୁଛ ? ପୋଲିସର ପ୍ରିଫେକ୍ଟ ଜିଙ୍କୁ ମୁଁ ଚିହ୍ନିଛି । ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଅନୁମତି ପାଇବାରେ ମୋର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ।

ଅନୁମତି ମିଳିଗଲା । ଆମେ ଅନତି ବିଳମ୍ବେ ରୁ ମର୍ଗ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲୁ । ଏହା ହେଉଛି ରୁ ରିଚଲୁ ଓ ରୁ ସାଁ ରୋଚର ମଝିରେ ଗୋଟାଏ ଅପରିଚିତ ରାସ୍ତା । ଆମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଘରଟି ଚିହ୍ନିବା ପାଇଁ ଆମର କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନ ଥିଲା, କାରଣ ରାସ୍ତାର ଅପର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେତେବେଳେ ବହୁ ପଥଚାରୀ କୋଠାଟିର ବନ୍ଦ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଆଁ କରି ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ।

ପ୍ୟାରିସର ଯେ କୌଣସି ସାଧାରଣ କୋଠା ଭଳି କୋଠାଟିଏ । ସାମନାରେ ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରକୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲେଟ ଝଣା-କୋଠରୀ, ଯାହା ଖୋଲି ଓ ବନ୍ଦ କରାଯାଏ । ଦୁଆର ପିଟାଇବା ଆଗରୁ ଆଗନ୍ତୁକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ନେବାର ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଚରାଚର ଅଛି । ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦୁପେଁ ପାଖ ଗଳି ବାଟେ ବୁଲିବୁଲି ସମୁଦାୟ କୋଠାଟିକୁ ବାହାରୁ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କଲେ ଏବଂ ଅଶେଷ ମନୋଯୋଗ ସହକାରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କଲେ ।

ଆମେ ପୁଣି କୋଠାର ସାମନାକୁ ବୁଲି ଆସି ସଦର ଦରଜାର ଘଣ୍ଟି ବଜାଇଲୁ । ଦୁଆର ଖୋଲି ଜଣେ ପୋଲିସ ଜଗୁଆଳି ବାହାରି ଆସିଲା—ଆମର ପରିଚୟ ପତ୍ର ଦେଖି ସେ ଆମକୁ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇଗଲା । ଉପରେ ଦ୍ୱିତଳକୁ ଉଠିଯାଇ ଆମେ ସେହି କୋଠରୀ ଭିତରକୁ ଗଲୁ, ଯେଉଁଠି ମାଦମୋଜେଲ ଲେସ୍ପାନିଙ୍କର ମୃତ ଦେହ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଦୁଇଟି ମୃତ ଦେହ

ଘର ଭିତରେ ଶୁଆଇ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ଘରଟା ଯାସ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା—ଯେମିତି ପ୍ରଥମେ ଦେଖା ଯାଇଥିଲା ଠିକ୍ ସେମିତି—କୌଣସି ଜିନିଷ ଏପଟ ସେପଟ ବା ସଜାସଜି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଖବରକାଗଜର ବର୍ଣ୍ଣନା ସହିତ ପରିବେଶର ତିଳେ ମାତ୍ର ପାର୍ଥକ୍ୟ ନ ଥିଲା । ଦୁହେଁ ସବୁ କିଛି ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଭାବରେ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ । ମୃତ ଦେହ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିର ପରୀକ୍ଷାରୁ ବାଦ ଗଲେ ନାହିଁ । ଏହା ପରେ ଆମେ ଗଲୁ ଘରର ଅନ୍ୟ କୋଠରୀଗୁଡ଼ିକୁ ଏବଂ ଏକତାଲାର ଅଗଣାକୁ । ଜଣେ ପୋଲିସ ଜଗୁଆଳି ସବୁ ବେଳେ ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ରହିଲା । ଦୁହିଁଙ୍କର ତଦନ୍ତ ସରିବା ବେଳକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏତେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପରେ ଯାଇ ଆମେ ସେହି ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ପାରିଲୁ । ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ବାଟରେ ମୋର ବନ୍ଧୁ କେତେ ମିନିଟ ପାଇଁ ମୋତେ ଠିଆ କରାଇଦେଇ ଗୋଟିଏ ଦୈନିକ ଖବରକାଗଜର ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ କଣ ଗୋଟାଏ କାମ ସାରିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ମୁଁ ତ ଆଗରୁ କହିଛି ଯେ ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ଖିଆଲି ମିଜାଜ ସବୁ ସମୟରେ ବୁଝି ପାରିବା ବଡ଼ ମୁସ୍କିଲ କଥା । ସମୟ ସମୟରେ ସେ ନିଜେ ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତିମାନ ରହସ୍ୟ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ସେହି ମିଜାଜର ପରିଚୟ ପୁଣି ପାଇଲି, ଯେତେବେଳେ ପର ଦିନ ଦିପହର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏହି ହତ୍ୟା ରହସ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପଦେ ହେଲେ କଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ନାହିଁ । ଏତେ ନୀରବତା ପରେ ହଠାତ୍ ସେ ଯାହା ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ, ସେଥିରେ ମୁଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲି ।

ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ—ଆଚ୍ଛା, କୁହତ, ଗତ କାଲି କୌଣସି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ବିଷୟ ତୁମର ନଜରରେ ପଡ଼ିଥିଲା କି ?

ଖାଲି ଚମକି କହିଲେ କମ କୁହାଯିବ । ଦୁପୋଁଙ୍କର ଏହି ଚକିତ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋର ଛାତିଟା ଯେମିତି ଧଡ଼ପଡ଼ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ମୁଁ ବି ପଚାରିଦେଲି—କେଉଁଠି ? ସେହି ଯୋଡ଼ା ଖୁନ୍‌ର ଘରେ ? କାହିଁ, ନାଁ ତ । ଖବରକାଗଜରେ ମୁଁ ଯାହା ପଢ଼ିଥିଲି, ତାହା ଠାରୁ ବେଶି କିଛି ତ ମୋର ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ ।

ଦୁପୋଁ କହିଲେ—ଖବରକାଗଜ କଥା ଛାଡ଼ । ଏହି ହତ୍ୟା ପଛରେ ଯେଉଁ ଅମାନୁଷିକ ଭୟଙ୍କର ରହସ୍ୟ ଅଛି, ଖବର କାଗଜର ବିବରଣୀରୁ ତାର ଟିକେ ମାତ୍ର ଆଭାସ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହି ରହସ୍ୟକୁ ଏହି କାରଣରୁ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ମନେ କରି ଯାଉଛି ଯେ, ଏହା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଘଟଣା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଅଭୂତପୂର୍ବ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଭିତରେ ରହସ୍ୟ ସମାଧାନର ସୂତ୍ର ଲୁଚି ରହିଛି । କାହିଁକି ଦୁଇ ଜଣ ମହିଳା ଖୁନ୍ ହେଲେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପୋଲିସ ନିକଟରେ ଯେମିତି ରହସ୍ୟାଚ୍ଛାଦିତ, କାହିଁକି ଏପରି ଭୟଙ୍କର ନୃଶଂସ ଖୁନ୍ କରାଗଲା ତାହା ମଧ୍ୟ ତତୋଧିକ ରହସ୍ୟମୟ । ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଉପରେ ଜୋର ଦେଇଥିଲେ ପୋଲିସ ଲେବନକୁ ଗିରଫ କରି ନ ଥାଆନ୍ତେ । ସିଡ଼ିରେ ଯେଉଁ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ଶୁଣା ଯାଇଥିଲା ସେହି ସମ୍ପର୍କରେ ଗୁଡ଼ାଏ ସାକ୍ଷୀଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରକମ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପୋଲିସ ନିକଟରେ ଗୋଲକଧନ୍ଦା ହୋଇପାରେ । ପଛ

ବାଟେ ପଳାଇବାର କୌଣସି ସୁବିଧା ନ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ମାଦ-ମୋଜେଲ୍ ଲେମାନଙ୍କ ଘରେ କାହାର ଦେଖା ନ ମିଳିବାଟା ଝ ଠିକ୍ ସେମିତି ଗୋଟାଏ ଗୋଲକଧନ୍ଦା — ଏମିତି ଗୋଟାଏ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଭିଆଇ ଖୁନୀ କେଉଁ ବାଟେ ବା ପଳାଇଗଲା ? ଏହା ଛଡ଼ା ଘରଟା ସାରା ଗୁଡ଼ାଏ ବିଶୃଙ୍ଖଳା, ଚିମିଣୀ ଭିତରେ ଲୁଚୁ ହୋଇଥିବା ଗୋଟାଏ ମୃତ ଦେହ, ଅଗଣାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ମୃତ ଦେହର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ସାଙ୍ଘାତିକ ଆଘାତ—ଏ ସବୁ ତ ତୁମେ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିଛ, ସବୁ କିଛି ଯେମିତି ଅକଳ୍ପନୀୟ ଅଲୌକିକ ବ୍ୟାପାର । ପୋଲିସର ବୁଦ୍ଧିର ଅହଙ୍କାର ଓ ଦର୍ପ ଏହି ଅସମ୍ଭବ ରହସ୍ୟ ନିକଟରେ ଏକାବେଳେ ହାରି ଯାଇଛି । ପୋଲିସର ଭୁଲ୍ ମୁଖ୍ୟତଃ କେଉଁଠି ହୋଇଛି ଜାଣ ? ଯାହା ଜଟିଳ ତାକୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମନେ କରିବାରୁ ପୋଲିସର ବୁଦ୍ଧି ହାରି ମାନିଛି । ଜଟିଳ ତ ସତ, ମାତ୍ର ନିଶ୍ଚୟ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଘଟଣାଟି ଘଟିଛି ତା ଭିତରେ ତିଳେ ହେଲେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କି ଅସମ୍ଭବ କଥା କିଛି ନାହିଁ । ତାହା ହେଲେ ତାହା ଘଟିଲା ବା କିପରି ? ଆଗରୁ ଯାହା କେବେ ହେଲେ ଘଟି ନ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ତାହା ଆଖି ଆଗରେ ଘଟିଛି ବୋଲି ଆମେ ଦେଖି ପାରୁଛନ୍ତୁ, ସେତେବେଳେ ଘଟଣାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ଗତି ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ସ୍ୱୀକୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଅନୁସନ୍ଧାନକୁ ଚଳାଇ ନେବାକୁ ହେବ । ଏଇଥି ପାଇଁ ପୋଲିସ ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଏହି ମୃତ୍ୟୁ ରହସ୍ୟର ସମାଧାନ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ମନେ କରୁଛି, ଠିକ୍ ସେହି କାରଣରୁ ବା କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ମୁଁ ଏହି ରହସ୍ୟର ସମାଧାନ କରି ପାରୁଛି ।

ମୋ ତୁଣ୍ଡରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ସ୍ତମ୍ଭୀତ ବିସ୍ମୟରେ ମୁଁ ଦୁଟପୋଙ୍କର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲି ।

ଘରର ଦୁଆର ଆଡ଼କୁ ଥରେ ଅନାଇ, ଦୁଟପୋ ପୁଣି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ମୋର କାମ ପ୍ରାୟ ସରିବା ଉପରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାଲି ଜଣେ ଲୋକଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛୁ । ହୁଏତ ସେ ଖୁନୀ ନୁହେଁ, ତଥାପି ଏହି ଯୋଡ଼ାଏ ଖୁନ୍ ସହିତ ସେ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ପ୍ରକୃତ ଖୁନ୍ ଘଟଣାରେ ଲୋକଟି ନିରପରାଧ ବୋଲି ମୋର ଏକାନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ । ମାତ୍ର ସେ ହିଁ ହେଉଛି ଏହି ଘଟଣାର ମୁଳକାଠି ।

ମୋର ମୁହଁରୁ କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ବାହାରିଗଲା— କେଉଁଠି ସେ ଲୋକଟି ଅଛି ?

ସେ କେଉଁଠି ଅଛି ମୁଁ ତାହା ଜାଣେ ନା, ମାତ୍ର ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଏଠାରେ ଆସି ହାଜର ହୋଇଯାଇ ପାରେ, ଏକାବେଳେ ଆମ ସାମନାରେ । ମୁଁ ତାକୁ ଡକାଇ ପଠାଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ ବି ଟିକିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ହୁଏତ ଲୋକଟିକୁ ଅଟକାଇବାକୁ ପଡ଼ିପାରେ । ଏହି ନିଅ, ପିସ୍ତଲ ଦୁଇଟି ଟିକିଏ ଧରି ତ !

ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିତ ପରି ହାତ ବଢ଼ାଇ ମୁଁ ପିସ୍ତଲ ଦୁଇଟି ତାଙ୍କ ହାତରୁ ନେଲି । ଯାହା ଶୁଣୁଛି, ମୁଁ ତାହା ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନାହିଁ ଏବଂ ଯାହା ଜାଣୁଛି ତାହା ବା କାହିଁକି କରୁଛି କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ଦୁଟପୋଙ୍କର କଣ୍ଠସ୍ୱରରେ ଗୋଟାଏ କେମିତିକା ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକ ଦୂରବର୍ତ୍ତିତା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସାମନାରେ ବସିଛି,

ଏଥିରେ ଦେଖାଯାଉ ନାହିଁ ! ଗଳାଟା ବା କେମିତିକା ? —ଯେମିତି ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ସେମିତି କର୍କଶ !

ଅଜ୍ଞାତ ଆତତାୟୀମାନଙ୍କର ଏହି ଦୁଇ ପ୍ରକାରର କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଭିନ୍ନ ସାକ୍ଷୀଙ୍କର ଜବାନବନ୍ଦୀରୁ ତୁମେ କଣ ମନେ କରିଥିଲ ମୁଁ ଜାଣେ ନା, କିନ୍ତୁ ମୋ ମନ ଭିତରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟାଏ ନିତାନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହୋଇଥିଲା । ମୋର ମନେ ହୋଇଥିଲା, ଏ ସନ୍ଦେହ ସତ ନ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁ । ସେହି ସନ୍ଦେହ ବା ଧାରଣାଟା କଣ, ମୁଁ ତାହା ପରେ କହିବି । ମାତ୍ର ମୁଁ ଏତିକି କହୁଛି ଯେ ଏହି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ମୁଁ ଖୁନର ଘରଦ୍ୱାରର ସବୁ କିଛି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଥିଲି ।

ଚାଲ, ଯେଉଁ ଘରେ ଦୁଇଟି ଖୁନ୍ ହୋଇଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ କଳ୍ପନାରେ ସେହି ଘରକୁ ଯିବା । ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପ୍ରଥମେ କଣ ଆମକୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ? ହତ୍ୟାକାରୀ ବା ହତ୍ୟାକାରୀମାନେ ଘରୁ କେଉଁ ବାଟେ ପଳାଇଗଲେ ? ଯେଉଁମାନେ ଜଣ ଜଣ କରି ଦୁଇ ଜଣ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏମିତି ଭାବରେ ଖୁନ୍ କରିଛନ୍ତି, ଯଦି ସେମାନେ ଭୂତ ନ ହୋଇ ରକ୍ତ ମାଂସର ପ୍ରାଣୀ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ପବନରେ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ି ଯାଇ ନ ଥିବେ, କୌଣସି ନା କୌଣସି ରାସ୍ତାରେ ନିଶ୍ଚୟ ପଶ୍ଚାତରେ ପଳାଇ ଯାଇଥିବେ । ଏହା ଠିକ୍ ଯେ ବସ୍ତିର ଲୋକମାନେ ଯେତେବେଳେ ସିଡ଼ିରେ ଚଢ଼ି ଉପରକୁ ଆସୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ମାଦମୋଜେଲ ଲେସ୍ପାନଙ୍କ ଘରେ ବା ତାର ପଛ ଆଡ଼ର ଘରେ

ଖୁନୀମାନେ ଥିଲେ । ଅତଏବ ଏହି ଦୁଇଟି ଘର ହିଁ ଆମର ପରୀକ୍ଷାର ପ୍ରାଥମିକ କ୍ଷେତ୍ର । ଘରର ଚଟାଣ ଓ କାନ୍ଥସବୁ ପୋଲିସ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଖୋଜି ଦେଖିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ନିଷ୍କ୍ରମଣର କୌଣସି ଗୁପ୍ତ ରାସ୍ତା ଖୋଜି ପାଇ ନାହିଁ । ତଥାପି ପୋଲିସର ଆଖିକୁ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ଗୁପ୍ତ ବାଟ ନ ଥାଉ, କୌଣସି ସ୍ୱାଭାବିକ ଖୋଲା ରାସ୍ତା ତ ଥାଇପାରେ ଯାହା ପୋଲିସର ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ି ନାହିଁ ! ଦୁଇଟି ଘରୁ ବାରନ୍ଦାକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଦୁଆର ଅଛି । ଦୁଇଟି ଯାକ ଭିତରୁ କିଳା ଯାଇଛି । ଭିତର ପଟେ କବାଟରେ ତାଲା ଦିଆ ଯାଇଛି । ଚିମ୍ନି ଦୁଇଟି ଦେଖାଯାଉ । ଚିମ୍ନିର ଗାତ ଦୁଇଟା ଏପରି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଯେ ତା ଭିତର ଦେଇ ଗୋଟାଏ ମୋଟାସୋଟା ବିରାଡ଼ି ବି ଗଳି ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମଣିଷ କଥା ତ ଛାଡ଼ । ବାକି ରହିଲା ଝରକା । ସାମନା ଘରର ଝରକା ବାଟେ ଖୁନୀମାନେ କେବେ ହେଲେ ପଳାଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ତାହା ହୋଇଥିଲେ ସେମାନେ ରାସ୍ତାରେ ଠୁଳ ହୋଇଥିବା ଜନତାର ନଜର ଏଡ଼ାଇ ପାରି ନ ଥାଆନ୍ତେ । ବାକି ରହିଲା ପଛ ଘରର ଝରକା । ସେହି ବାଟେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁନୀମାନେ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅସମ୍ଭବ, ପଛ ଝରକା ବାଟେ ପଳାଇଯିବା ଯେ ଅସମ୍ଭବ ତାହା ପୋଲିସ ଆଗରୁ କହି ସାରିଛି । କିନ୍ତୁ ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାହା ଅସମ୍ଭବ ଜଣାଯାଏ ପ୍ରକୃତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ଯେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ—ନ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁ—ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋ ପରୀକ୍ଷାରେ ତାହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ସାରିଛି ।

ପଛ ପଟେ ଏହି ଘରେ ଦୁଇଟା ଝରକା ଅଛି, ନୁହେଁ ? ଗୋଟିକ ପାଖରେ କୌଣସି ଆସବାବପତ୍ର ନାହିଁ, ଆଉ ଗୋଟିକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଛି ଖଣ୍ଡିଏ ବଡ଼ ଖଟ—ଖଟର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ଏହି

ଝରକାର ତଳ ଭାଗର ପ୍ରାୟ ଅଧେ ଆଖିରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ଝରକାଟା ଭିତରୁ ଆଡ଼୍ ବନ୍ଦ, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଧକ୍କା ମାରିଲେ ବି ଖୋଲିଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଝରକାର ବାମ ପଟେ ଭୁଅଁ ଉରେ ଖୋଳା ଯାଇଥିବା ଗୋଟାଏ ଗଛର ଗାତ, ଯାହା ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ମୋଟା ଲୁହାର କଣ୍ଟା ମୁଣ୍ଡ ଯାଏ ଗଳି ଯାଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଝରକାଟା ପରୀକ୍ଷା କଲେ ସେଥିରେ ବି ଠିକ୍-ପ୍ରଥମ ଝରକାଟି ଭଳି ଗାତରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା କଣ୍ଟାଟି ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏ ଝରକାଟା ଖୋଲି ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପୋଲିସର ତିଳେ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ ଏହି ଝରକା ବାଟେ କେହି ବାହାରକୁ ପଳାଇ ଯାଇ ନ ଥିବ । କାରଣ ଝରକା ଖୋଲିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରତି ଗାତରୁ ଲମ୍ବା କଣ୍ଟା ଖୋଲି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ ।

କିନ୍ତୁ ମୋର ତଦନ୍ତ ଭିନ୍ନ ବାଟ ଧରିଲା । ମୁଁ ତ ତୁମକୁ ଆଗରୁ କହିଛି, ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯାହା ଅସମ୍ଭବ ତାର ସମ୍ଭବ ହେବାର ବାଟ ମୋତେ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ବିପରୀତ ଦିଗରୁ ଭାବିବାକୁ ବସିଲି । ଖୁନୀ ବା ଖୁନୀମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି ଦୁଇଟି ଝରକାରୁ କୌଣସି ଗୋଟିକ ବାଟେ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ପଳାଇବା ପରେ ପୁଣି ସେମାନେ ଝରକାଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ତାହା ବା ସେମାନେ କଲେ କିପରି ? ଭିତର ପଟୁ ଝରକାଗୁଡ଼ିକୁ ବା ବନ୍ଦ କଲା କିଏ ସେମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ? ତାହାହେଲେ ଝରକାଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚୟ ଗୁଆଁକୁ ଗୁଆଁ ବନ୍ଦ ହେବାର କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ର କାଇଦା ଅଛି । ଯା ବି ତ ହୋଇପାରେ । ବନ୍ଦ ହେବାର କାଇଦା କଣ ଖୋଲି ହେବାର କାଇଦାର ଠିକ୍ ପାଖାପାଖି

ନୁହେଁ ? ଯେଉଁ ଝରକାର ସାମନାରେ ଖଟ ନାହିଁ, ତାହା ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ପ୍ରଥମେ ବଡ଼ କଣ୍ଟାଟାକୁ ମୁଁ ଗାତରୁ ଟାଣି ଆଣିଲି ଏବଂ ତା ପରେ କବାଟ ଠେଲିବାକୁ ପ୍ରାଣ ପଣେ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କଣ୍ଟାଟା ବାହାର କରି ଆଣିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଯେତେବେଳେ ଝରକାଟା ଖୋଲିଲା ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ମୋର ଆଗ ଧାରଣାଟା ମନ ଭିତରେ ବଦ୍ଧମୂଳ ହେଲା । ମୋତେ ଆଉ ଖୁବ୍ ବେଶି ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଗୁପ୍ତ ସ୍ପ୍ରିଂ ଆବିଷ୍କାର କଲି, ଯେଉଁଟା ଟିପି ଦେଲା କ୍ଷଣି ଝରକା ଖୋଲି ଯିବାରେ ଆଉ କିଛି ବାଧା ରହିଲା ନାହିଁ ।

ତା ପରେ ମୁଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଥିବା ଝରକାର ଗାତ ଭିତରେ ଲମ୍ବା କଣ୍ଟାଟି ଚଳାଇ ଦେଲି । ସେହି କଣ୍ଟାଟି ଉପରେ ମୋର ସମସ୍ତ ମନ ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ କଲି । ମୁଁ ଏତିକି ବୁଝି ପାରିଲି ଯେ ଯଦି କେହି ଝରକା ବାଟେ ବାହାରିଯାଇ ପୁଣି ବାହାର ପଟୁ ଝରକାଟା ବନ୍ଦ କରିଦିଏ, ତାହାହେଲେ ସ୍ପ୍ରିଂଟା ଯୁଆଁକୁ ଯୁଆଁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଅଟକିଯିବ । ହେଲା, ତାହା ନ ହେଲା ନାହିଁ—କିନ୍ତୁ ଏହି କଣ୍ଟାଟା ? ଏଟାକୁ ପୁଣି କିଏ ଗାତ ଭିତରେ ଗଳାଇ ଦେଇ ପାରିବ ? ଏହା ତ ବାହାର ପଟୁ ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେ । ଯଦି କଣ୍ଟାର ଛୁଟିକିଣିଟା କିଛି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ନ ହୁଅନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା । ତେଣୁ କଣ୍ଟାଟା ହେଉଛି ମୂଳ—ଦେଖେଁ ସେହି କଣ୍ଟା ଭିତରେ କୌଣସି ରହସ୍ୟ ଅଛି କି ନା । ପାଖ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଗଲି—ସେଥିରେ ବି ସେହି ଏକା ରକମ କଣ୍ଟାର ଛୁଟିକିଣି ଏବଂ ଝରକା ଖୋଲିବା ଓ ବନ୍ଦ କରିବାର ଗୁପ୍ତ ସ୍ପ୍ରିଂ । ଅନ୍ୟ ଝରକା ପରି ଏ ଝରକାର ମୋଟା ଲମ୍ବ କଣ୍ଟାଟି ମଝି ଗାତ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଳା ହୋଇଛି ।

ତୁମେ ଭାବୁଛ, ମୁଁ ଏଥର ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ସମସ୍ୟାରେ ପଡ଼ିଲି, ନା ? ସମସ୍ୟାଟି ଜଟିଳ ସତ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଦେଖି ପଛେଇ-ଯିବା ମୋ ଜାତକରେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜାଣେ, ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ତଦନ୍ତରେ କେଉଁଠି କିଛି ଭୁଲ୍ ହୋଇ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ସୂତ୍ର ଧରି ମୁଁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲିଛି, ସେଥିରେ କେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ି ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଗନ୍ଧ ଶୁଙ୍ଘି ଶୁଙ୍ଘି ମୁଁ ଆଗେଇଛି, ସେ ଗନ୍ଧ ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ହରାଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ଦେଖିଲି, ସେହି କଣ୍ଟାଟି ହେଉଛି ସମସ୍ୟା ସମାଧାନର ଚାବିକାଠି । ସେହି କଣ୍ଟାର ରହସ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଛି ଏତେ ବଡ଼ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ପ୍ରଧାନ ସୂତ୍ର । ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେହି କଣ୍ଟାଟା ଅବିକଳ ଅନ୍ୟ ଝରକାର କଣ୍ଟା ପରି ଦେଖିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ସତରେ କଣ ସେୟା ? କଣ୍ଟାଟିକୁ କେତେ ଥର ହଲାହଲ କରିବାରୁ ହଠାତ୍ ତାହାର ଉପର ଅଧିକ, ଠିକ୍ ଯେଉଁ ଅଂଶଟି ଟାଟର ବାହାରେ ରହିଛି, ମୋ ହାତରେ ଉଠି ଆସିଲା । ମୁଁ ପୁଣି ଅତି ଯତ୍ନରେ କଣ୍ଟାଟିକୁ ଯଥା ସ୍ଥାନରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଲି । କାଠ ଦାଗ ଉପରେ କଣ୍ଟାଟି ଏମିତି ନିଖୁଣ ଭାବରେ ବସିଗଲା ଯେ କିଏ କହିବ କଣ୍ଟାଟା ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ, ମଝିଟା ତାର ଭଙ୍ଗା ବୋଲି ? ସାମାନ୍ୟତମ ଆଞ୍ଚୁଡ଼ା ଦାଗ ବୁଢା ଆଖିରେ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଏଥର ଫ୍ରେଂଟା ଟିପି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଝରକାଟା ଖୋଲିଲି । କଣ୍ଟାର ଉପର ଅଂଶଟା ଝରକା ସାଙ୍ଗରେ ଉଠିଗଲା । ଝରକା ବନ୍ଦ କଲି, ଏବଂ କଣ୍ଟାର ଦୁଇଟି ଅଂଶ ପୁଣି ଏକ ହୋଇ ଲାଗିଗଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଆଖି ଆଗରେ ପରିଷ୍କାର ଦେଖାଗଲା, ଝରକାଟି ବନ୍ଦ କରି ରଖିଥିବା ରାତ ଭିତରେ ପୂର୍ବ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିବା ଗୋଟାଏ ମୋଟା କଣ୍ଟା ।

ମୋ ଧାରଣାର ଉତ୍ତର ପୂରାପୂରି ମିଳିଗଲା । ବନ୍ଧଣୀ ପାଖର ଝରକାଟି ଖୋଲି ଝୁମ୍ପା ପକାଇଛନ୍ତି । ବାହାରୁ ହାତର ଠେଲାରେ ବା ଧୁଏଁ ଧୁଏଁ ଝରକାଟା ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଉଛି, ସ୍ପ୍ରିଂଟା ବି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅଟକି ଯାଇ ଭଙ୍ଗା କଣ୍ଟାର ଦୁଇଟି ଅଂଶ ଯୋଡ଼ି ଯାଇ ଗୋଟାଏ ପୂରା ବଡ଼ କଣ୍ଟା ଭଳି ଦେଖା ଯାଉଛି । ତେଣୁ ପୋଲିସର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ତାହା ଧୋକା ଦେଇଛି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଝୁମ୍ପା କପରି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ଯାହା ଦେଖିବାର କଥା ମୁଁ ତାହା ତୁମ ସହିତ ଘରଟାର ଚାରି ଆଡ଼େ ବୁଲିବା ବେଳେ ଦେଖି ସାରିଥିଲି । ଝରକା ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚ ଫୁଟ ଛଡ଼ାରେ କାନ୍ଥକୁ ଲାଗି ଗୋଟାଏ ବଜ୍ର ନିବାରକ ଧାତୁର ମୋଟା ତାର ତଳକୁ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି । ଏହି ତାର ବାଟେ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ବି ସେଠାରୁ ଝରକା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା କୌଣସି ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଝରକାର ବାହାର ପଟର କବାଟଗୁଡ଼ିକ ଅଦ୍ଭୁତ ଧରଣର । ଦୁଆର ପରି ଖୋଲା କବାଟ, ଉପର ଆଡ଼ଟା ବନ୍ଦ, ତଳ ଅଧିକ କାଠ ପଟି ବସାଥିବା ଝିଲିମିଲି । ଯଦି କବାଟ ପୂରା ଖୋଲି ଦିଆଯାଏ, ତାହାହେଲେ ବାହାର ପଟର କାନ୍ଥ ସାଙ୍ଗରେ ତାହା ଲାଗିଯାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ କବାଟ ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ତିନି ଫୁଟ ଲେଖାଏଁ ଚଉଡ଼ା । ଅତଏବ ଯଦି ଘରର ଖଟ ଆଡ଼ର ଝରକାର କବାଟ ପୂରାପୂରି ଖୋଲି କାନ୍ଥ ସାଙ୍ଗରେ ଲଗାଇ ଦିଆଯାଏ, ତାହାହେଲେ ବଜ୍ର-ନିବାରକ ତାର ଓ କବାଟର ଝିଲିମିଲି ଭିତରେ କାନ୍ଥରେ ବ୍ୟବଧାନ ରହେ ମାତ୍ର ଦୁଇ ଫୁଟ । ଯଦି ଝରକାଟି ଏମିତି ଭାବରେ ଖୋଲା ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ତାର

ବାଟେ ଘର ଚାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଦୈହିକ ଶକ୍ତି ଓ ଅସମସାହସିକତା ବଳରେ କେହି ତା'ରୁ କୁଦ ପଡ଼ କରନ୍ତି । ଝିଲମିଲି ଧରି ଝୁଲି ପଡ଼ି ପାରେ—ଖାଲି ସେତିକି ନୁହେଁ, ହେଲେ କୁଦାର ଧକ୍କାରେ କବାଟଟାକୁ ଦୂରେଇ ଏକାବେଳେ ସିଧା ସଳଖ ଝରକାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ପାରେ । ଏତେ କ୍ଷମତା ଓ ଏପରି ଦୁଃସାହସ ଖୁବ୍ ଅସାଧାରଣ ପ୍ରାଣୀ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ—ସାଧାରଣ ମଣିଷ ପକ୍ଷରେ ନୁହେଁ । ଏହି କଥା ମୁଁ ତୁମକୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ।

ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଭାବୁଛ, ମୁଁ ଏସବୁ କଣ ଲେଉଟା ପାଉଟା କଥା କହୁଛି । ଯଦି ପୋଲିସ ଏହିପରି ଭାବରେ ତାହାର ମାମଲା ସଜାଡ଼ି ଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ଅତତାୟୀର ଶାରୀରିକ କ୍ଷିପ୍ରତା ଓ ଅସମସାହସିକତା, ଯାହା ଫଳରେ ସେ ଏପରି ଭାବରେ କୁଦି ପଡ଼ି ଝରକାର କବାଟ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଦୌ ଯୁକ୍ତିତର୍କ କରି ନ ଥାଆନ୍ତା, ଏବଂ ବରଂ କହି ଥାଆନ୍ତା—ଏମିତି ଉପାୟରେ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଦୌ କଷ୍ଟକର ନୁହେଁ । ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ଏହା ଅକ୍ଲେଶରେ କରି ପାରେ । ଏହା କହି ପୋଲିସ ତାହାର ମାମଲାକୁ ପକ୍କା କରି ଦେଇ ଥାଆନ୍ତା । ମୋର ଅବଶ୍ୟ ମାମଲାକୁ ପକ୍କା କରିବା ନ କରିବାରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । କୁହେଳିକାର ଜାଲ ଭିତରୁ ଯାହା ସତ, ମୁଁ ତାହା ଉଦ୍ଘାଟନ କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ସେଇଥି ପାଇଁ ମୁଁ ଦୁଇଟି କଥା ଉପରେ ବିଶେଷ ଜୋର ଦେଉଛି । ସେହି ଦୁଇଟି ହେଉଛି—ପ୍ରଥମତଃ, ଅତତାୟୀର ଏହି ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଶାରୀରିକ କ୍ଷିପ୍ରତା, ଆଉ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ତାହାର କଣ୍ଠର

ର୍ଣ୍ଣ ତୀବ୍ର କର୍କଶ ବିଚିତ୍ର ସ୍ୱର, ଯାହାର କଥାର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଶବ୍ଦ କେହି ବୁଝି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ସେହି ଭାଷା ଯେ କି ଭାଷା, ସେ ବା ରେ କୌଣସି ଦୁଇ ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କର ମତ ଅବଶ୍ୟ ମିଳି ଯାଏଁ ।

ଦୁପେଁାଙ୍କର ଏହି କଥାସବୁ ଶୁଣି ମୋର ମନ ଭିତରେ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ କେମିତିକା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଛାଇ ଭଳି ଭାବନା ଜାତ ହେଲା । ସେହି ଯେ ଦୁର୍ଜ୍ଞେୟ ରହସ୍ୟ, ଦୁପେଁା ଯାହାର ସମାଧାନ କରି ସାରିଛନ୍ତି, ତାର ଅସଲ ରୂପର ଆଭାସ ମୋର ମନ ଭିତରେ ଯେମିତି ଭାସି ଉଠିଲା । କିନ୍ତୁ ଉପଲବ୍ଧିର ଦିଗନ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରେ ତାର ଅଧିସ୍ତ ରୂପ ସ୍ମୃତି ବିସ୍ମୃତିର ଆଲୁଅ-ଅନ୍ଧାରରେ ମନେ ପଡ଼ି ବି ନ ପଡ଼ିଲା ଭଳି ମୋତେ ବୋଧ ହେଲା ।

ଦୁପେଁା ପୁଣି କହି ଚାଲିଲେ—ଗୋଟାଏ କଥା ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ ଯେ କ୍ରମ ଘରୁ କପରି ବାହାରିଗଲା । ଏହି ସମସ୍ୟା ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ କରି ଖୁମା କପରି ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲା, ଏହି ସମସ୍ୟାରେ ଆମି ମୁଁ ଉପନୀତ ହୋଇଛୁ । ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଏବଂ ଘରୁ ବାହାରିଯିବା—ଏ ଦୁଇଟି କଥା ଯେ ଏକ ଭାବରେ ଓ ଏକ ବାଟରେ ସଙ୍ଘଟିତ ହୋଇଛି, ଏହି କଥାଟି ହେଲା ମୋର ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ବିଷୟ । ଏଥର ଆସ, ଘର ଭିତରଟା ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା । ତୁମେ ତ ଦେଖିଛ ଯେ ପୋଷାକର ଆଲମାରିର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦରଜା ଖୋଲି ତଛନଛ କରା ହୋଇଛି । ତେବେ ଆଲମାରି ଭିତରେ ପୋଷାକପତ୍ର କିଛି କିଛି ରହିଛି, ସବୁ ଚାଲିଯାଇ ନାହିଁ । ଅତି ବୋକାଳିଆ କଥା ଏଟା—ମୁଁ କହିବି କିଛି ଯାଇ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମତଃ, ଆଲମାରିରେ କି କି ଲୁଗାପଟା

ଥିଲା ଆମେ ଜାଣନ୍ତ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଯାହା ବା ଥିଲା ତାହା ଘର-କୋଣରେ ପଶିଥିବା ମାଆଟିଏ ଦୁହିଁଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ । ତୃତୀୟତଃ, ଯଦି ଖୁନୀ ଚୋରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ଚାରି ହଜାର ଟଙ୍କାର ସୁନା ମୋହର ଗୁଡ଼ ବୋଟେ ପୁରୁଣା ଲୁଗାପଟା ଚୋରାଇ କେଉଁ ଦୁଃଖରେ ପଳାଇବ ? ତୁମର ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ଥିବ, ବ୍ୟାଙ୍କାର ମିନୋ ତାଙ୍କର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦିରେ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ, ପ୍ରାୟ ସେହିସବୁ ଟଙ୍କା ଘରେ ମିଳିଛି । ଅତଏବ ପୋଲିସ ପକ୍ଷରେ ଏହି ଖୁନ୍ ପଛରେ ଖୁନୀର ମତଲବ ଖୋଜି ବୁଲିବା ଏବଂ ଶେଷ ଅବଧି ମତଲବ ଆବିଷ୍କାର କରିଛି ଭାବି ନିରପରାଧ ଲୋକକୁ ଗିରଫ କରିବା—ଏହା ସେମାନଙ୍କର ସବୁ ଠାରୁ ବଡ଼ ଭୁଲ । ଅନେକ ବିଷୟ, ଯାହାକୁ ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ କାର୍ଯ୍ୟ-କାରଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ, ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ଘଟଣାର ଅନୁକ୍ରମ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । ସବୁ ଠାରୁ ବେଶି ଖାଣ୍ଟି କଥା ହେଉଛି ଯେ ଟଙ୍କା ପଇସା ଆଦୌ ଚୋରି ଯାଇ ନାହିଁ । କେତେ ଦିନ ତଳେ ମହିଳା ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଟଙ୍କା ଉଠାଇଛନ୍ତି, ସେହି ଖବର ଜାଣି ପାରି ଯଦି ସେହି ଟଙ୍କା ଚୋରି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଖୁନୀର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ଯୋଡ଼ାଏ ଖୁନ୍ କଲା, ଜିନିଷପତ୍ର ଖେଳାଖେଳି କଲା, ଆଉ ଆଖି ଆଗରେ ଟଙ୍କାର ତୋଡ଼ା ଥୁଆ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ନ ନେଇ ଚାଲିଗଲା—ଏ ତ ବଡ଼ ଅଜବ୍ ଘଟଣା !

ଏଥର ଲକ୍ଷ୍ୟ କର ଖୁନ୍‌ର ଅସଲ ବିଭତ୍ସତା । ଖୁନ୍ ପଛରେ କି ମତଲପ ଥିଲା ତାହା ଖୋଜି ନ ପାଇଲେ କଣ ହେବ, ନୃଶଂସତାରେ ଏମିତି ଖୁନ୍‌ର ଯୋଡ଼ି ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଝିଅକୁ ତଣ୍ଟି ଚିପି ଖୁନ୍ କରା ହୋଇଛି, ଏବଂ ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ତଳକୁ କରି

ତାହାର ସମସ୍ତ ଦେହଟା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଶାରୀରିକ ଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଚିମିଣିର ସରୁ ଗର୍ତ୍ତ ଭିତରେ ପୂରାଇ ଦିଆ ହୋଇଛି । ଖୁନ୍ କଲା ପରେ ଲାସଟାକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ଏପରି କୌଣସି ପନ୍ଥା ଖୁନୀ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଛି ନେଇ ନାହିଁ ବା ନେଇ ଯେ ପାରେ, ତାହା ବି ଆମର କଳ୍ପନାର ବାହାରେ । ଏହାର ବିଭତ୍ସତାର ତୁଳନା ହୋଇ ନ ପାରେ । ଯେତେ ପାଶବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ମଣିଷ ଯେ ଏଭଳି ନୃଶଂସ କାମ କରିପାରେ ଏହା ଭାବିଲେ ଅସମ୍ଭବ ବୋଧ ହୁଏ । ଏପରି ପାଶବିକ ଦୃଶ୍ୟତା ଓ ମଣିଷର ଅମନୁଷ୍ୟତା ଆମର ସାଧାରଣ ଧ୍ୟାନ ଧାରଣାର ବାହାରେ ।

ଖୁନୀର ଅମାନୁଷିକ ଦୈହିକ ଶକ୍ତିର କଥା ବି ଥରେ ଭାବି ଦେଖ ତ । ଚିମିଣି ଭିତରକୁ ଏମିତି ଭାବରେ ଗୋଟାଏ ଲାସ ଠେଲି ପୂରାଇଦେବା ଯେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଲୋକର କାମ ନୁହେଁ । ଘର ଭିତରେ କେତେ ଗୁଚ୍ଛ କେଶ ବି ମିଳିଛି— ମୋଟା ମୋଟା କେଶ ଗୁଚ୍ଛ, ହାତରେ ମଥାରୁ ଜୋରରେ ଉପାଡ଼ି ଆଣିଥିବା, କେଶର ମୂଳରେ ମଥାର କଞ୍ଚା ଚମଡ଼ାର ଅଂଶ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଲାଗି ରହିଛି । ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ପଚିଶ ହଜାରଟା କଞ୍ଚା ବାଳ ମଥାରୁ ମୂଳ ସହିତ ଉପାଡ଼ି ଆଣିବା ଯେ କେତେ ଦୂର ଶକ୍ତିର ପରିଚାୟକ, ତାହା ତୁମେ ଧାରଣା ବି କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଖୁନୀ ବୁଢ଼ୀ ମହିଳାଟିର ଖାଲି ତଣ୍ଟି କାଟି ନାହିଁ, ସାମାନ୍ୟ ଗୋଟାଏ କ୍ଷୁରର ମାତ୍ର ଏକ ଅବ୍ୟର୍ଥ ଆଘାତରେ ବେକଟା ବି ଗଡ଼ କରି ମୁଣ୍ଡ ଓ ଗଣ୍ଡି ଅଲଗା କରି ଦେଇଛି ।

ମହିଳାଟିର ଶରୀରରେ ଯେଉଁସବୁ ଆଘାତର ସାଂଘାତିକ ଦାଗ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି, ସେସବୁ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡା ଭାରି

ଦଣ୍ଡାରେ ମାଡ଼ ଦେବାର ଫଳ ବୋଲି ଡାକ୍ତର ସାକ୍ଷୀମାନେ ଅଭିମତ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ବୃହଡାଲର ଝରକା ବାଟେ ତଳ ଅଗଣାକୁ ମହିଳାଟିକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ଅଗଣାରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଆବୁଡ଼ା ଖାବୁଡ଼ା ପଥର ସବୁ ବସିଛି । ସୁତରାଂ ଏହି ପତନର ଆଘାତର ଚିହ୍ନ ମୃତ ଦେହର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ରହିଛି । ପୋଲିସ ସେହି ଝରକାଟିର ଖୋଲିବା ଓ ବନ୍ଦ କରିବା କଳ୍ପନା କରି ପାରି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଯୋଡ଼ିଏ ଖୁନ୍‌ର ରହସ୍ୟ ତା ପାଖରେ ରହସ୍ୟ ହିଁ ରହି ଯାଇଛି ।

ଏଥର ମନେ କର, ଘଟଣା ସାରା କ ଉନ୍ମତ୍ତ ଅକାରଣ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ! ସବୁ ବିଷୟ ଏକାଠି କରିଦେଲେ ଆମେ ଆତତାୟୀର ଭିତରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଦୈହିକ କ୍ଷମତା, ଅମାନୁଷିକ ପାଶବିକତା, ଅକାରଣ ହତ୍ୟା-ପ୍ରବଣତା ଓ ଉନ୍ମତ୍ତ ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳତାର ପ୍ରକାଶ ! କାନରେ ମଧ୍ୟ ଆସି ବାଜୁଛି ତାହାର କଣ୍ଠ ସ୍ୱର, ଯାହାର କୌଣସି ଭାଷା ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ କିଏ ଏହି ନୃଶଂସ ଆତତାୟୀ ?

ଦୁପୋଁଙ୍କ କଥାର ଭଙ୍ଗୀରେ ମୋର ଶରୀରରେ ଯେମିତି କଣ୍ଟା ଗଳି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ମୁଁ କହିଲି—ଏହା ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ପାଗଳର କାମ । ପାଗଳା ଗାରଦରୁ ଖସି ପଳାଇ ଆସିଥିବା କୌଣସି ବଦ୍ଧ ପାଗଳ ଛଡ଼ା ଆଉ କେହି ନୁହେଁ ।

ଦୁପୋଁ କହିଲେ—ତୁମର ଧାରଣାଟା ଏକାବେଳେ ସତ ନ ହେଲେ ହେଁ ବି, ସତର ଖୁବ୍ ପାଖାପାଖି । ଗୋଟାଏ କଥା ତୁମେ ଭୁଲି ଯାଅ ନାହିଁ ଯେ ପାଗଳ ବି କୌଣସି ନା କୌଣସି

ବିଷୟରେ କଥା କହୁଥାଏ, ଯେତେ ଏଣୁତେଣୁ ସେ ବକୁଥାଉ ପଛକେ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଝୁମାର ଗଳାରେ ଶଙ୍ଖ ଅଛି, ମାତ୍ର ଭାଷା ନାହିଁ । ତାହା ଛଡ଼ା, ହଁ, ଏହି ଦେଖ, ଏ କଣ ସେହି ପାଗଳର କେଶ ?

ଏ ଫେର୍ କଣ ?

ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନଙ୍କର ମୃତ ଆଙ୍ଗୁଳିର ମୁଠା ଫାଙ୍କ କରି ଏହି କେଶଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିଛି । କୁହତ ଦେଖି, ଏ କେଶ କାହାର ?

ବିସ୍ମାରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୁଁ କହିଲି—ଦୁପେଁ । ଏ ତ କୌଣସି ମଣିଷର ବାଳ ନୁହେଁ !

ବାସ୍, ବାସ୍ ! ଏଥର ଏହି କାମଟା ଦେଖ ! ମାଦମୋଜେଲ ଲେମ୍ପାନଙ୍କ ଗଳାରେ ହତ୍ୟାକାରୀର ଆଙ୍ଗୁଳି ଓ ନଖର ଯେଉଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ ଥିଲା, ତାର ଗୋଟାଏ ପରିଷ୍କାର ନକ୍ସା ମୁଁ ଏହି କାଗଜରେ ଉଠାଇ ନେଇଛି । ଏଇଠି ଦେଖ, ଆଙ୍ଗୁଳିର ଗଣ୍ଠିର ଦାଗ କିପରି କଳା ହୋଇ ବସିଛି । ଲାଲ ଜାଗାଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ନଖର ଆଘାତରେ ବେକର ଚମଡ଼ାରେ ରକ୍ତ ଫୁଟି ବାହାରିବାର ଚିହ୍ନ ।

କାଗଜଟା ଟେବୁଲ ଉପରେ ଟାଣି ମେଲାଇ ଧରି ଦୁପେଁ ପୁଣି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ଦେଖ, ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ କୌଣସି ଶିଥିଳତାର ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ସିଧା ସଳଖ ଚୁପି ବସିଛି ଗଳା ଉପରେ । ଯେତେବେଳ ଯାଏ ମହିଳାଟି ନ ମରିଛି, ସେତେବେଳ ଯାଏ ଆଙ୍ଗୁଳିର ଚୁପ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି, ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ଆଦୌ ଶିଥିଳ

ହୋଇ ନାହିଁ । ଯେଉଁଠି ଯେଉଁ ନଖର ଦାଗ ପଡ଼ୁଛି, ସେଇଠି ଥରେ ମାତ୍ର ପଡ଼ୁଛି, ଦୁଇ ଥର ନୁହେଁ । ଆଚ୍ଛା, ଏଥର ଏହି ଛୁପଟା ଉପରେ ତୁମ ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ରଖ ତ ଦେଖି । ଦେଖ ତ, ମିଳି ଯାଉଛି କି ନା ?

ବୃଥା ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଗଳାର ଅନୁକରଣରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଗୋଲାକୃତି କାଠର ଗୁଡ଼ି ଉପରେ କାଗଜଟା ଗୁଡ଼ାଇ ଏଥର ଆଙ୍ଗୁଳିର ଚିହ୍ନ ଉପରେ ନିଜର ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ବସାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଶେଷ ଅବଧି ମୁଁ କହିବାକୁ ବାଧ ହେଲି—ଏ କୌଣସି ମଣିଷର ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳିର ଚିହ୍ନ ନୁହେଁ ।

ତାହାହେଲେ ଏହି ନିଅ, ଏହି ବହିଟି ଏଇଠୁ ପଢ଼ି ଦେଖ ।

ତହୁଁ ମୁଁ ପଢ଼ିଲି—"ପୂର୍ବ ଭାରତୀୟ ଦ୍ୱୀପ ପୁଞ୍ଜର ଅଧିବାସୀ ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଚିତ୍ର ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ । ସେମାନଙ୍କର ଆକୃତି ବିଶାଳ — ଯେମିତି ଶକ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ, ସେମିତି କ୍ଷିପ୍ରତା ସେମାନଙ୍କ ପେଶୀରେ । ଅନୁକରଣ ଶକ୍ତିରେ ସେମାନେ ଯେମିତି ପଟୁ, ହିଂସ୍ରତାରେ ସେମାନେ ସେମିତି ଭୟଙ୍କର ଓ ଭୀଷଣ ।" ଏହି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ବିଭତ୍ସତାର ପ୍ରକୃତ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ଭିତରେ ମୋର ଆଖି ଆଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଦେଖାଗଲା ।

ପଢ଼ିବା ଓ ଛବି ଦେଖିବା ଶେଷ କରି ମୁଁ କହିଲି—ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକର ଚିହ୍ନ ସାଙ୍ଗରେ ଏହି ବହିର ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗର ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳିର ଛବି ଏକାବେଳେ ମିଳି ଯାଉଛି । ତୁମେ

ଯେଉଁ ବାଳଗୁଡ଼ିକ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିଛ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେ ଏହି ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗର ଦେହର ରୋମ, ଏଥିରେ ମୋର ଆଉ କିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତଥାପି ଏହି ଭୟାନକ ରହସ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୋର ମନକୁ ପାଉ ନାହିଁ । ଏହି ଧର, ଗୋଟାଏ ଗଳାର ଆବାଜ, ସେହି ମୋଟା ଗଳାଟା—ସମସ୍ତେ କହନ୍ତନ୍ତି ଯେ ସେଟା ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ଫରାସୀ ଲୋକର କଣ୍ଠ-ସ୍ୱର ହେବ !

ନିଶ୍ଚୟ । ଫରାସୀ ତ, ଫରାସୀ ଲୋକର ହିଁ ଗଳା । ଖାଲି ସେତିକ ନୁହେଁ—ପ୍ରବୋଧନା ଦେବାର, ଶାନ୍ତ କରିବାର, ପୋଷା ମନାଇବାର ସ୍ୱର । ଅନ୍ତତଃ ଜଣେ ଫରାସୀ ଲୋକ ଏହି ଯୋଡ଼ିକ ଖୁନ୍‌ର ରହସ୍ୟ ଜାଣେ । ଏହା ହୁଏତ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ଖାଣ୍ଟି ସତ ଯେ ଏହି ରକ୍ତାକ୍ତ ବିଭତ୍ସତାରେ ତାହାର ନିଜର କୌଣସି ହାତ ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ଜାଣେ । ହୁଏତ ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗଟା ତାହାର । କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେ ଖସି ଆସିଛି । ଶେଷ ଅବଧି ହୁଏତ ଖୋଜ ଖୋଜ ସେହି ଖୁନ୍‌ର ଘରେ ସେ ପୁଣି ସେହି ଜନ୍ତୁଟାକୁ ଦେଖି ପାରିଛି । ତା ପରେ ଯେଉଁ ବିଭତ୍ସ ଘଟଣା ଘଟିଛି, ତାର ନାୟକ ସେହି ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗ । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେ ବୋଧହୁଏ ଜନ୍ତୁଟାକୁ ଧରି ପାରି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ନିଜର ସହାର ମୂର୍ତ୍ତି ଧରି ବୁଲୁଛି । ତେବେ ଏହା ମୋର କଳ୍ପନା ମାତ୍ର । ମୁଁ ସେହି ଫରାସୀ ଲୋକଟିର କଥା ଭାବୁଛି । ଯଦି ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ନାରକୀୟ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଘଟଣାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ କାଲି ଖବର କାଗଜରେ ମୁଁ ଏହି ଯେଉଁ ବିଜ୍ଞାପନଟି ଦେଇଛି, ତାରି ଫଳରେ ସେ ଆଜି ଆମ ଘରେ ଆସି ହାଜର ହେବାର ଖୁବ୍ ସମ୍ଭାବନା ଅଛି ।

'ଲେ ମଣ୍ଡେ' ଖବର କାଗଜଟି ଜାହାଜୀମାନଙ୍କର ଅତିଶୟ ପ୍ରିୟ । କାଗଜର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦୁପେଁାଙ୍କର ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଜ୍ଞାପନଟି ବାହାରିଥିଲା—

"... ତାରିଖରେ (ଯେଉଁ ଦିନ ସକାଳେ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଘଟିଥିଲା, ସେହି ତାରିଖ) ଭୋର ବେଳେ ବୋଇ ଦ୍ୟ ବୁଲୋଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ବୋର୍ନିଜ ଜାତିର ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଆକୃତିର ଗୋଟିଏ ଧୂସର ରଙ୍ଗର ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗ ଧରା ପଡ଼ିଛି । ତାହାର ମାଲିକ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ମାଲ୍ଟିସ୍ ଜାହାଜର ନାବିକ । ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରମାଣ ଦର୍ଶାଇ ଓ ଜନ୍ତୁଟିର କେତେ ଦିନର ଖାଦ୍ୟପେୟ ବାବଦ ଉପଯୁକ୍ତ ଖରଚ ଦେଇ, ମାଲିକ ଏହାକୁ ନେଇ ଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଫବୋର୍ଗ ସାଁତ ଜାରମେନରେ·· ରାସ୍ତାରେ··ନମ୍ବର ଘରେ ସାକ୍ଷାତ୍ କରନ୍ତୁ ।"

ମୁଁ ପଚାରିଲି—ତୁମେ କିପରି ଜାଣିଲ ଯେ ଲୋକଟି ମାଲ୍ଟିସ୍ ଜାହାଜର ଜଣେ ନାବିକ ?

ଦୁପେଁା ଜବାବ ଦେଲେ—ଜାଣେ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍, ଠିକ୍ ଯେ ଜାଣେ ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ତେବେ ଏହି ଫିତା ଖଣ୍ଡିକ ଦେଖ । ସେହି କୋଠାର କାନ୍ଥର ବଜ୍ର-ନିବାରକ ଧାତୁ-ତାରର ତଳେ ଏହା ପଡ଼ିଥିଲା, ମୁଁ ଭୂଇଁରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣିଛି । ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ତୁମେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣି ପାରୁଥିବ, ଏହି ଫିତାଟି ମୃତ ମହିଳାମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହାର ହୋଇ ନ ପାରେ । ଏଥିର ତେଲ-ଚକଚକା ଚେହେରା ଦେଖି ମୋର ମନେ ହେଉଛି, ଲମ୍ବା ବାଳ ଥିବା ନାବିକମାନେ ଯେଉଁ ବେଣୀ ବାନ୍ଧନ୍ତି ଏହା ସେହି କାମରେ ଲାଗେ । ତା ଛଡ଼ା ଏଥିର ମଝିରେ ଥିବା ଗଣ୍ଠିଟା

ଦେଖ । ସଧାରଣତଃ ମର୍ଣ୍ଣିସ୍‌ର ନାବକମାନେ ହିଁ ଏପର ଗ
ପକାଇବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ସେଇଥି ପାଇଁ ବଜ୍ଞାପନରେ ମୁଁ ଓରାଙ୍ଗ
ଓଟାଙ୍ଗ ମାଲକର ସେହି ବବରଣୀ ଟିକକ ଦେଇଛି । ଯଦ ମୋ
ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଭୁଲ ହୁଏ, ତାହା ହେଲେ ବ ମାଲକ ସେଥି ପାଇଁ ଏମିତ କ
ମଥା ଖେଳାଇବ ନାହିଁ । କନ୍ତୁ ଯଦ ତାହା ଠିକ୍ ହୁଏ, ତାହା ହେଲ
ମୋର୍ ଖୁବ୍ ବେଶି ଲଭ ହେବ । ଧର, ଫରାସୀ ଲେକଟି,
ନର୍ଦୋଷ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏହି ଖୁନ୍ ବଷୟ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ
ତା ପରେ ଏହି ବଜ୍ଞାପନର ଉତ୍ତରରେ ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗଟା
ଦାବୀ କରିବାରେ ଇତସ୍ତତଃ କରିବା ତା ପକ୍ଷରେ ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବକ
ସେ ମନେ ମନେ ଏହିପର ଚନ୍ତା କରିବ—ମୁଁ ନର୍ଦୋଷ, ମୁଁ ଗରିବ
ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗଟାର ଦାମ କମ ନୁହେଁ, ବପଦର ଭୟରେ ଜନ୍ତୁଟାକୁ
ହାତଛଡ଼ା କରିବ, ନା ବଜ୍ଞାପନଦାତାଙ୍କ ଠାରୁ ଯାଇ ନେ
ଆସିବ ?

ମୋର ବା ଏଥିରେ ଭୟ କଣ ? ମୁ ତ ଜାଣେ ଓରାଙ୍ଗ-
ଓଟାଙ୍ଗଟା ବୋଇ ଦ୍ୟ ବୁଲୋଁରେ ମିଳିଛି—ଖୁନ୍‌ର ଘଟଣା ସ୍ଥଳ ଠା
ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ଦୂରରେ । ଜାନୁଆରଟା ଯେ ଖୁନ୍ କରିଛି, ତାହ
କେହି ଜାଣନ୍ତ ନାହିଁ । ପୋଲସ ମଧ୍ୟ ତାହା ଜାଣେ ନାହିଁ । ତେ
ଭୁଲ୍ ଲେକକୁ ସେମାନେ ଗିରଫ କରିଛନ୍ତ । ଯଦ ଶେଷ ଅବ
ପୋଲସ ଠିକ୍ ବାଟରେ ଗଲେ ଏବଂ ଓରାଙ୍ଗଟାକୁ ଧର ପାରେ
ତାହା ହେଲେ ତାହାର ମାଲକର ଖୋଜା ପଡ଼ିବ—ହୁଏ
ଅବଶେଷରେ ମୁଁ ସେଥିରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଯିବ । ତେଣେ ବଜ୍ଞାପନ-
ଦାତା ଖୁନ୍ ବଷୟରେ କଛି ଜାଣେ ନାହିଁ । ତେବେ ଜାନୁଆରଟି
ମାଲକ ଯେ ମାର୍ଣ୍ଣିସ୍‌ର ନାବକ ତାହା ତାକୁ ମାଲୁମ ଅଛି

ଯଦି ଓଭରକୋଟଟାକୁ ସେ ତୁରନ୍ତ ଆଦାୟ କରି ନ ପାରେ, ତାହା ହେଲେ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତ ବିପଦ-ସଙ୍କୁଳ । ତା ଠାରୁ ମୋ ପକ୍ଷରେ ବରଂ ଖୁବ୍ ବୁଦ୍ଧିମାନର କାମ ହେବ ସେଟାକୁ ଫେରାଇ ଆଣି ଲୁଚାଇ ରଖିବା, ଯେପରି ଦିନ ଯାଏ ଏହି ଖୁନ୍ ସଂକ୍ରାନ୍ତ ଗୋଳମାଳର ମେଘ କଟି ନ ଯାଇଛି ।

ଦୁପୋଁଙ୍କର କଥା ଶେଷ ହେଉ ନ ହେଉଣୁ ସିଡ଼ିରେ ଭାରି ପାଦ-ଶବ୍ଦ ଆମ କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା ।

ଦୁପୋଁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ କହି ପକାଇଲେ—ପିସ୍ତଲଗୁଡ଼ିକ ଧରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଅ । ତେବେ ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଆଗରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଇବ ନାହିଁ, କି ବ୍ୟବହାର କରିବ ନାହିଁ ।

ପାଦର ଶବ୍ଦରେ କେମିତିକା ଇତସ୍ତତଃ ଭାବ ଜଣାଗଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଆମ ଘରର ଦୁଆରରେ କରାଘାତ ହେଲା ।

ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ବଦନରେ ଦୁପୋଁ ଚିତ୍କାର କଲେ—ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ !

କବାଟ ଠେଲି ଦେଇ ଜଣେ ଆଗନ୍ତୁକ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠାକୃତି ଦୀର୍ଘକାୟ ନାବିକ । ରୌଦ୍ର-ତପ୍ତ ମୁଖ, ଦାଢ଼ି-ନିଶରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ, ହାତରେ ଖଣ୍ଡିଏ ମୋଟ ଲାଠି । ସେ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଆମକୁ ସାନ୍ଧ୍ୟ ସମ୍ଭାଷଣ ଜଣାଇଲେ ।

ଦୁପୌଁ କହିଲେ—ବସନ୍ତୁ, ବନ୍ଧୁ । ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ଓଗ୍ରାଗ-ଓଟାଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆସିଛନ୍ତି । ସତରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ହିଂସା ହୁଏ । ଯେମିତି ଚମତ୍କାର, ସେମିତି ଦାମୀକ ଜାନୁଆରଟା । କେତେ ବୟସ ହେବ ତାହାର ?

ନାବିକଟି ଗୋଟିଏ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିଲା—ବୋଧହୁଏ ଗୋଟା ମସ୍ତ ବଡ଼ ବୋଝ ତାହାର ମଥାରୁ ଓହ୍ଲାଇଗଲା । ସେ ଜବାବ ଦେଲା—ଠିକ୍ କେତେ ବୟସ ତାକୁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ, ମହାଶୟ ! ତେବେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ସେ କଣ ଏଠି ଅଛି ?

ନା, ଏଠି କେମିତି ରଖିବ ? ନିକଟରେ ଦୁବୁର୍ଗରେ ଗୋଟା ଘୋଡ଼ାଶାଳରେ ତାକୁ ରଖିଛି । କାଲି ସକାଳେ ପାଇବେ । ଆପଣ ତାକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ସନାକ୍ତ କରି ପାରିବେ ତ ?

ନିଶ୍ଚୟ । ମୋର ଏକାବେଳେ ପୋଷା ମାନି ଯାଇଛି । କେମିତି ଯେ ସେ ପଳାଇ ଆସିଲା !

ଛାଡ଼ନ୍ତୁ, ମିଳି ତ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ତାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ତିଳେ ହେଲେ ମନ ବଳୁ ନାହିଁ ।

ଆପଣଙ୍କର ଅଶେଷ ଅନୁଗ୍ରହ, ମହାଶୟ । ପାଜୀଟାକୁ ଯେ ଖୋଜି ଧରି ରଖି ପାରିଛନ୍ତି, ସେଥି ପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପୁରସ୍କାର ଦେବାକୁ ରାଜି ଅଛି । କଣ ଦେବାକୁ ହେବ କହନ୍ତୁ, ଅବଶ୍ୟ ମୋର ସାଧ୍ୟ ଭିତରେ ଯେମିତି ହୁଏ ।

ଦୁପୌଁ କହିଲେ—ସତେ ? ଗୋଟାଏ ଠିକ୍ କଥା କହିଛନ୍ତି ଆପଣ । ପୁରସ୍କାର ଭାବରେ ମୁଁ ବା କଣ ଆପଣଙ୍କ ପାରୁ

ଗୃହବ—ରୁହନ୍ତୁ, ଟିକଏ ଭାବ ଦେଖେଁ । ଓ, ହଁ, ବେଶ୍, ଏହି ପୁରସ୍କାରଟା ଆପଣ ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ । ତା ଠାରୁ ବେଶି କିଛି ମୁଁ ଚାହେଁ ନା । ରୁ ମର୍ଗର ଯୋଡ଼ିଏ ଖୁନ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆପଣ ଯାହା କିଛି ଜାଣନ୍ତି, ସବୁ କଥା ମୋ ଆଗରେ ଅକପଟରେ ଖୋଲି କହନ୍ତୁ ।

ଶେଷ କଥା ପଦକ ଦୁପେଁ। ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୃଦୁ ଶାନ୍ତ ଗଳାରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି, ତଦ୍ରୂପ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଘରର ଦୁଆର ପାଖକୁ ଉଠିଗଲେ । ଦୁଆରଟାରେ ତାଲା ପକାଇ ଚାବିକାଠି ପକେଟରେ ରଖି ନିଜର ପୋଷାକ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ପିସ୍ତଲ ବାହାର କରି, ସେ ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ ଆସି ପୁଣି ଟେବୁଲ ପାଖରେ ବସିଲେ ।

ନାବିକର ମୁଖ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା—ସତେ କି ତାହାର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଥରେ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ି ସେ ଲଉଡ଼ିଟା ହାତରେ ବାଗେଇ ଧରିଲା, ଏବଂ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଥରି ଥରି ସେ ପୁଣି ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ତାହାର ମୁଖ ମୃତ୍ୟୁ ପରି ପାଣ୍ଡୁର ହୋଇଗଲା । ତାହାର ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ପଡ଼ିଟିଲା ନାହିଁ । ବିଚରାର ଏତାଦୃଶ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମୋତେ ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା ।

କରୁଣା ମିଶ୍ରିତ କଣ୍ଠରେ ଦୁପେଁ। ତାକୁ କହିଲେ—ବନ୍ଧୁ, ଅଯଥା ଭୟ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆମେ ଆପଣଙ୍କର ତିଳେ ମାତ୍ର କ୍ଷତି କରିବୁ ନାହିଁ । ଆମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ରୁ ମର୍ଗର ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ମାମଲାରେ ଆପଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । କିନ୍ତୁ ତାହା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆପଣ ଯେ ସେହି ଘଟଣା ସହିତ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ରହିଛନ୍ତି, ତାହା

ଅସ୍ୱୀକାର କରି ବା କି ଲାଭ ହେବ ଆପଣଙ୍କର ? ମୁଁ ଯେତିକି ମାତ୍ର ଆଭାସ ଏକ୍ଷଣି ଦେଲି, ସେଥିରୁ ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝି ପାରୁଥିବେ ଯେ ମୁଁ ଏହି ଘଟଣା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ କିଛି ଜାଣେ— ଯାହା କେହି ଜାଣି ପାରି ଥାଆନ୍ତି ବୋଲି ଆପଣ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ନ ଥିବେ । ଆପଣ ନିଜେ କିଛି ଅନ୍ୟାୟ କରି ନାହାନ୍ତି ମୁଁ ତାହା ବି ଜାଣେ—ଯଦି କିଛି ହେଲେ ଜିନିଷ ଆପଣ ଚୋରି କରି ନାହାନ୍ତି । ଅତଏବ ଆପଣଙ୍କର କୌଣସି ଦଣ୍ଡର ଭୟ ନାହିଁ । କିଛି କଥା ଲୁଚାଇ ରଖିବା ଆପଣଙ୍କର ଆଦୌ ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ବରଂ ଆପଣ ଯାହା ଯାହା ଜାଣନ୍ତି, ଅକପଟରେ ସବୁ କଥା ମୋ ଆଗରେ ଫିଟାଇ କହିବା ଉଚିତ । ଜଣେ ନିରପରାଧ ଲୋକ ଏହି ଘଟଣାରେ ଗିରଫ ହୋଇ ହାଜତରେ ସଢ଼ୁଛି । ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ତ ବଞ୍ଚାଇ ପାରନ୍ତି । ଏହା ଆପଣଙ୍କର ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଦୁପେଁଙ୍କ କଥାରେ ନାବିକର ଚେତନା ଧୀରେ ଧୀରେ ଫେରି ଆସିଲା, ଯଦିଚ ତାହାର ମୁଖରୁ ଭୟାର୍ତ୍ତ ପାଣ୍ଡୁରତା ଏଯାଏ ମିଳାଇ ଯାଇ ନ ଥିଲା ।

ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି ସେ କହିଲା—ଭଗବାନ ମୋତେ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ, ସବୁ କଥା ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ଖୋଲି କହିବି । ତିଳେ ହେଲେ କିଛି ଲୁଚାଇବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ମଲେ ତ ମରିବି, ମାତ୍ର ସତ କଥା ଲୁଚାଇ ରଖିବି ନାହିଁ—ମୋର ସବୁ କଥା ଆପଣମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ ବା ନ କରନ୍ତୁ ।

ନାବିକର କାହାଣୀର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ସାର ହେଉଛି—ତାହାର ଜାହାଜ ସମ୍ପ୍ରତି ପୂର୍ବ ଭାରତୀୟ ଦ୍ୱୀପ-ପୁଞ୍ଜରୁ ଫେରି ଆସିଛି। ଯାତ୍ରା-ପଥରେ ସେ ବୋର୍ଣ୍ଣିଓରେ ଦଳେ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଓହ୍ଲାଇ ଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ କେତେ ଦିନ ଅରଣ୍ୟରେ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲା। ସେହି ବଣ ଭିତରେ ଆଉ ଜଣେ ସଙ୍ଗୀର ସାହାଯ୍ୟରେ ସେ ଓରାଙ୍ଗ-ଓଟାଙ୍ଗଟିକୁ ଧରିଥିଲା। ବାଟରେ ସେହି ସଙ୍ଗୀଟି ହଠାତ୍ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲା ଏବଂ ତା ପରେ ଓରାଙ୍ଗଟା ତାହାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇଗଲା। ଜାନୁଆରଟା ବନ୍ୟ ଓ ଦୁର୍ଦାନ୍ତ ନୃଶଂସ। ବହୁ ବିପଦ ଲଙ୍ଘି ଅନେକ କଷ୍ଟରେ ସେ ତାକୁ ଦେଶକୁ ନେଇ ଆସି ପାରିଲା ଏବଂ ପ୍ୟାରିସରେ ନିଜର ବାସସ୍ଥାନରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତାକୁ ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା। ଜାହାଜରେ ଆସିଲା ବେଳେ ଗୋଟାଏ ଲୁହା ଫଳକର ଆଘାତରେ ତାହାର ପାଦରେ ଗୋଟାଏ ଘାଆ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ଘାଆଟା ଭଲ ହୋଇ-ଗଲେ, ଓରାଙ୍ଗଟିକୁ ବିକି କରିଦେବ ବୋଲି ତାହାର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା।

ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଦିନ। ଗଭୀର ରାତିରେ ନାବିକମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଫୁର୍ତ୍ତିର ଆଡ୍ଡାରୁ ନିଜର ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ସେ ଦେଖିଲା, ପାଖ କୋଠରୀରେ ଥିବା ପିଞ୍ଜରାର ଦୁଆରଟା କେମିତି ଭାଙ୍ଗି ଦେଇ ଓରାଙ୍ଗଟା ତାହାର ଶୋଇବା ଘରେ ଆସି ହାଜର ହୋଇଛି। ସେ ହାତରେ ଗୋଟାଏ କ୍ଷୁର ଧରିଛି। ଆଗରୁ ସେ ତାହାର ମାଲିକକୁ ଦର୍ପଣ ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦାଢି ଖିଅର ହେବାର ଦେଖିଛି। ସେ ଏକ୍ଷଣି ତାହା ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଏମିତି ଗୋଟାଏ ସାଙ୍ଘାତିକ ଜାନୁଆରର ହାତରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କ୍ଷୁର ଭଳି ବିପଦଜନକ ଅସ୍ତ୍ର ଦେଖି ଗାରି ନାବିକ କିଛି

ସମସ୍ତ ହତଭମ୍ବ ହୋଇଗଲେ । ଜାନୁଆରଟିର ତାଣ୍ଡବତମ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବ କପଟ ତାକୁ ଅଣ୍ଡା କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହା ସେ ଜାଣିଥିଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ସେ ଚାବୁକଟିଏ ଟାଣି ଆଣି ହାତରେ ଧରିଲା । ଚାବୁକ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ରେ ଓରାଙ୍ଗଟା ଏକା କୁଦାକେ ଦୁଆର ଟପି ବାରନ୍ଦାର ଖୋଲା ଝରକା ବାଟେ ଡିଆଁ ମାରି ରାସ୍ତା ଉପରେ ଯାଇ ହାଜର ହେଲା । ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ନାବିକ ତା ପଛେ ପଛେ ଧାଇଁଲା । ଖୋଲା କ୍ଷୁରଟା ହାତରେ ଧରି ଜାନୁଆରଟା କିଛି ବାଟ ଧାଇଁ ଯାଏ ଏବଂ ଅଟକି ଯାଇ ପଛକୁ ଟିକିଏ ଅନାଏ । ମାଲିକ ତାହାର ପାଖାପାଖି ହୋଇଗଲେ, ସେ ପୁଣି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ବସେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ପଳାୟନ ଓ ଅନୁସରଣ କିଛି ସମୟ ଯାଏ ଚାଲିଲା । ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ ରାତି ତିନଟା, ରାସ୍ତା ଜନମାନବ ଶୂନ୍ୟ । ରୁ ମର୍ଗ ନିକଟରେ ଗୋଟାଏ ଗଳି ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ହଠାତ୍ ପଳାତକର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଗଲା ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନେଙ୍କର ଚାରି-ତାଲାର ଘର ପଛ ପଟ ଝରକା ଉପରେ—ଝରକା ବାଟେ ଆଲୁଅ ବାହାରକୁ ଆସୁଥିଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଘରର ପଛ ଆଡ଼କୁ ଦଉଡ଼ି ଯାଇ, ବଜ୍ର-ନିବାରକ ଲୁହା ତାରଟି ଦେଖି ପାରି ସେଟା ଧରି ସେ ଚାରିତାଲା ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲା । ଝରକାର କବାଟ ଏକାବେଳେ ମେଲା ଥିଲା । ଏକା କୁଦାକେ ସେ କବାଟ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ଝିଲିମିଲି ଭିଡ଼ି ଧରିଲା । କବାଟ ଭିତର ଆଡ଼କୁ ଦୂରି ଯିବାରୁ, ଓରାଙ୍ଗଟା ସିଧା ସଳଖ ଝରକା ବାଟେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ଘରେ ପଶିଲା ବେଳେ ସେ କବାଟରେ ଧକ୍କା ଦେବାରୁ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କବାଟ ପୁଣି ବାହାର ଆଡ଼କୁ ପୂରାପୂରି ମେଲାଗଲା । ପ୍ରାୟ ମିନିଟିକ ଭିତରେ ଏହି ସମୁଦାୟ ଘଟଣାଟି ଘଟିଗଲା ।

ନାବିକର ମନ ଭିତରେ ଭୟ ଜାତ ହେଲା । ସେ କିଛି ଠିକ୍ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ତା ଅନ୍ତରରେ ଗୋଟିଏ ଭରସା ଆସିଲା—ଏ ପାଜିଟା ନିଶ୍ଚୟ ଧରା ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁ ଫାନ୍ଦରେ ସେ ଗୋଡ଼ ଗଳାଇଛି, ସେଥିରେ ପଡ଼ି ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଜବଦ ହେବ । ଡର ହେଲା—ଅଜଣା ଅଚିହ୍ନା ଲୋକର ଘରେ ପଶିଛି, କିଏ ନା କିଏ କରି ପକାଇବ, ତାହା ଛଡ଼ା ହାତରେ ଖୋଲା ଛୁରିଟା ଧରିଛି । ତଳେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିବା ତା ପକ୍ଷରେ ନିରାପଦ ନୁହେଁ ଭାବି ନାବିକ ବି ଧାତୁ-ତାର ଧରି ଗୃହ ଛାତ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲା, ଏବଂ କବାଟକୁ ଧରି ଖୋଲା ଝରକା ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା । ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ଯେଉଁ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା, ସେଥିରେ ତାହାର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଭୟରେ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ଯେଉଁ କରୁଣ ଆର୍ତ୍ତନାଦରେ ଗଭୀର ରାତିରେ ସାରା ବସ୍ତିଟାର ଲୋକଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା, ତାହାର ବିସ୍ତାରିତ ଦୃଷ୍ଟି ସାମନାରେ ହେଲ୍ଵ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର ହୋଇଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ମାଦାମ ଲେସ୍ପାନି ଓ ତାଙ୍କ ଝିଅ ଚେଇଁ ଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ଦେହରେ ଶୋଇବା ପୋଷାକ ଥିଲା । ଲୁହା ସିନ୍ଦୁକଟା ଘରର ମଝିକୁ ଆଣି, ମାଆ ଓ ଝିଅ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ପିଠି କରି ବୋଧହୁଏ ତା ଭିତରେ ଥିବା କାଗଜପତ୍ର ସବୁ ସଜାଡ଼ୁ ଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଜାନୁଆରଟା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ନଜର ବୋଧହୁଏ ତା ଉପରେ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ଝରକାର କବାଟର ଶବ୍ଦ କାନରେ ବାଜିବାରୁ ସେମାନେ ମନେ କରିଥିଲେ, ବୋଧହୁଏ ପବନରେ କବାଟ ଝୁଲୁଛି ।

ଯେତେବେଳେ ନାବକ କାନ୍ଥ ଉପରକୁ ଉଠି ଝରକା କଡ଼ରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲା, ସେ ଦେଖିଲା ଯେ ଦୈତ୍ୟ ପରି ବରାଟ ଜାନୁଆରଟା ଗୋଟାଏ ହାତରେ ମାଦାମ ଲେମ୍ପାନଙ୍କର ମୁକ୍ତ କେଶ-ଗୁଚ୍ଛ ମୁଠାଇ ଧରିଛି ଏବଂ ଅପର ହାତରେ ଭଣ୍ଡାରୀ ଭଳି କ୍ଷୁରଟାକୁ ବାଗେଇ ଧରି ତାଙ୍କ ମୁଖ ସାମନାରେ ନଚାଉଛି । ତାଙ୍କ ଝିଅ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇ ଘରର ଚଟାଣରେ ଗଡ଼ୁଛି । ମହିଳାଙ୍କର ଛଟପଟ ଓ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାରରେ ଜାନୁଆରର ମିଜାଜ ଗରମ ହୋଇଗଲା । କ୍ଷୁରର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆଘାତରେ ସେ ମହିଳାଙ୍କର ଗଳାଟା ଦୁଇ ଗଡ଼ କରି କାଟି ପକାଇଲା । ତାହାର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ରକ୍ତ, ଲାଲ ରକ୍ତ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ସେ ଉନ୍ମାଦ ହୋଇଗଲା । ତାହାର ଆଖିରୁ ନିଆଁ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏବଂ ସେ ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ି କଡ଼ମଡ଼ ଶବ୍ଦ କଲା । ତା ପରେ ସେ ଝିଅଟି ଉପରକୁ କୁଦି ପଡ଼ିଲା, ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଥାବାରେ ତାହାର ତଣ୍ଟି ଚିପି ଧରିଲା । ଯେତେବେଳେ ଦମ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇ ଝିଅଟି ମରିଗଲା, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସେ ତାହାର ହାତ କାଢ଼ି ଆଣିଲା । ଏଥର ସେ ତାହାର ଉନ୍ମାଦ ଦୃଷ୍ଟି ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲାଇଲା । ଝରକା ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲା ମାତ୍ରେ ତାହାର ନଜର ପଡ଼ିଲା ମାଲିକର ଆତଙ୍କ-ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖ ଉପରେ । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ତାହାର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ଚାବୁକ କଥା । ଆଉ ମନରେ ରାଗ ରହିଲା ନାହିଁ । ରାଗ ଛାଡ଼ିଗଲା । ଦେଖାଗଲା ଭୟ—ମାଲିକ ଚାବୁକ ଧରି ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି । ନିଜର ସହଜାତ ପ୍ରବୃତ୍ତିରେ ସେ ଚେଷ୍ଟା କଲା ତାହାର କୃତ କର୍ମ ଲୁଚାଇବାକୁ ଓ ପଳାଇବାକୁ । ଘର ସାରା ସେ ଧାଇଁ ବୁଲିଲା, ଜିନିଷପତ୍ର ସବୁ ଫୋପଡ଼ା ଫୋପଡ଼ି କଲା, ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଖଟ ଉପରୁ ବିଛଣାଟା ଗୋଟାଏ ହାତରେ ଟାଣି ତଳକୁ ଖସାଇ

ପକାଇଲା । ତା ପରେ ସେ ଝିଅଟିର ଲାସଟା ଟାଣି ନେଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବେଗରେ ଚିମିନିର ଗାତ ଭିତରେ ପୂରାଇ ଦେଲା । ବାକି ରହିଲା ଆଉ ଗୋଟିଏ ମୃତ ଦେହ । ମୁଣ୍ଡ ସହିତ ମହିଳାଟିର ଲାସ କାନ୍ଧରେ ଉଠାଇ ନେଇ ଝରକା ବାଟେ ସେ ତାକୁ ତଳକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଲା ।

ମାଦାମ ଲେସ୍ପାନିଙ୍କ ଲାସଟି ଧରି ଓରାଙ୍ଗଟା ଯେତେବେଳେ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିଲା, ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ନାବିକ କୁଦ୍ଧି ପଡ଼ି ଧାତୁ-ତାରଟା ଧରି ପକାଇ ତାକୁ ମୁଠାଇ ଧରି ଧରି କମ୍ପି କମ୍ପି ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲା । ଯେଉଁ ଭୟାବହ ଦୃଶ୍ୟ ସେ ଦେଖିଲା, ତା ପରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ସେଠାରେ ରହିବାର ବା ଜାନୁଆରଟାର କଣ ହେଲା ଜାଣିବାର ଅବସ୍ଥା ତାହାର ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ନିଜ ଘର ଅଭିମୁଖରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସିଡ଼ିରେ ଉପରକୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ବିଭିନ୍ନ କଣ୍ଠ-ସ୍ୱର ଶୁଣିଥିଲେ, ତା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ସେହି ଫରାସୀ ନାବିକର ଆତଙ୍କ କାତର କେତେ ପଦ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଥା, ଆଉ ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ସେହି ଉନ୍ମାଦ ଓରାଙ୍ଗର ଭାଷାହୀନ କ୍ରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠ-ସ୍ୱର ।

ଏହା ପରେ ଆଉ ବେଶି କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉପସଂହାର ।

ଯେତେବେଳେ ଓରାଙ୍ଗଟା ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହାର ହାତର ଧକ୍କାରେ ଝରକାଟା ନିଶ୍ଚୟ

ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଫଳରେ ସେ ପୋଲିସର ଖାନତଲାସକୁ ବ୍ୟର୍ଥ କରିଦେଇ ପଳାଇଗଲା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ସେ ଧରା ପଡ଼ିଥିଲା । ଶେଷ ଅବଧି ତାହାର ମାଲିକ ମୋଟା ଟଙ୍କାରେ ତାକୁ ବନ୍ଦୀ କରିଦେଇ ପାରିଥିଲା ।

ଦୁପୋଁ ପୋଲିସର ପ୍ରିଫେକ୍ଟଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ଘଟଣାଟି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି କହିବା ପରେ ଲେବନ ଅନତି ବିଳମ୍ବେ ଖଲାସ ହୋଇଥିଲା । ପୋଲିସର କର୍ତ୍ତା ଏହିପରି ଭାବରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଖୁନ୍‌ର ସମାଧାନ ହୋଇ ଯିବାରେ ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ ନ ଥିଲେ । ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ହିଂସା-ଭାବଟାକୁ ବି ସେ ଗୁପ୍ତି ରଖି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଯାହାର ଯେଉଁ କାମ ନୁହେଁ ତାହାର ସେଥିରେ ନାକ ଗଳାଇବାକୁ ଆସିବା ଯେ ଅଯୌକ୍ତିକ, ଏହି କଥା ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଘୁରାଇ ଫେରାଇ ଥରେ ଦି ଥର ସେ ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଥିଲେ ।

ମୋର ମିଜାଜ ଭଲ ନ ଥିଲା । ଦୁପୋଁ କହିଲେ—କହନ୍ତୁ ସେ । ମୋ ପକ୍ଷରେ ତାଙ୍କର ଯାହା ଖୁସି କହନ୍ତୁ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ବିବେକ ଶାନ୍ତି ପାଇବ । ତାଙ୍କର ଦୁର୍ଗର ପରିସର ଭିତରକୁ ଯାଇ ମୁଁ ଯେ ତାଙ୍କୁ ହରାଇ ଦେଇଛି, ଏଥିରେ ମୋର ଅଶେଷ ଆନନ୍ଦ । ସେ ନିଜକୁ ମହା ପଣ୍ଡିତ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ମନ ଧରାବନ୍ଧା ରାସ୍ତାରୁ ବାହାରକୁ ଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ପରାଜୟ । ତଥାପି, ଯାହା ହେଲେ ବି ଲୋକଟି ଖୁବ୍ ଭଲ । ମୋତେ ତାଙ୍କୁ ଭାରି ପସନ୍ଦ ଲାଗେ ।

—ଏଡଗାର ଆଲାନ ପୋ

ଜଙ୍ଗଲରେ ଖୁନ୍

ରିୟୁନୋସୁକେ ଆକୁତାଗାୱା

ଜଙ୍ଗଲଟରେ ଖୁନ୍

୧ : ପୋଲିସ କମିସନରଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ଜଣୈକ କାଠୁରିଆର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

ହଁ, ହଜୁର । ସତ, ମୁଁ ହିଁ ପ୍ରଥମେ ମୃତ ଦେହଟା ଦେଖିଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିନ ପରି ଆଜି ଭୋର ବେଳେ ବି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଦେବଦାରୁ-ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ କାଠ କାଟିବାକୁ ଯାଇଥିଲି, ସେତେ-ବେଳେ ପାହାଡ଼ର ଗୋଟାଏ ଢାଲୁ ଜାଗାରେ ମୁଁ ସେହି ମୃତ ଦେହଟାକୁ ଗୋଟିଏ ବୁଦା ଭିତରେ ପଡ଼ି ଥିବାର ଦେଖିଲି । ଜାଗାଟା ଠିକ୍ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ, ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ତ ? ଇୟାମାଶିନାର ବଡ଼ ରାସ୍ତା ଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଶହ ମିଟର ଦୂରରେ । ବାଉଁଶ ଓ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଗୋଟାଏ ବୁଦା—ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ପାଖରେ ନୁହେଁ, ଟିକଏ ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ।

ମୃତ ଦେହଟା ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା—ଗୋଟାଏ ନାଲି ରଙ୍ଗର ରେଶମି କମୋନୋ ପିନ୍ଧିଥିଲା, ଏବଂ କ୍ୟୋଟୋର ଲୋକମାନେ ଯେମିତିକା ପଗଡ଼ି ବାନ୍ଧନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେମିତିକା ଗୋଟାଏ କୁଞ୍ଚିତ ପଗଡ଼ି ତାହାର ମୁଣ୍ଡରେ ଥିଲା । ତରବାରିର ଗୋଟାଏ

ଭୂଷିରେ ତାହାର ସ୍ପନ୍ଦନଟା ଏକାବେଳେ ଫାଙ୍କ ଯାଇଥିଲା । ପାଖ-ଆଖରେ ବାଉଁଶ ପତ୍ରସବୁ ପଡ଼ିଥିଲା, ସେଥିରେ ରକ୍ତର ଦାଗ ଲାଗିଥିଲା, ଠିକ୍ ଯେମିତି କୌଣସି ଲାଲ ଫୁଲ । ନା, ସେତେବେଳେ ଅବଶ୍ୟ ଆଉ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେଉ ନ ଥିଲା । କ୍ଷତର ମୁହଁଟା ବୋଧହୁଏ ଶୁଖି ଯାଇଥିଲା । ଅନ୍ତତଃ ମୋର ତ ସେଇ ଧାରଣା । ଦେଖିଲି, ଗୋଟାଏ ଡାଆଁସ ସେଇ କ୍ଷତର ମୁହଁରେ ଲାଗି ରହିଛି । ମୋର ପାଦ-ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସୁଦ୍ଧା ସେ ସେମିତି ରହିଥିଲା, ଯେମିତି କିଛି ଖିଆଲ କଲା ନାହିଁ ।

କଣ କହୁଛନ୍ତି ? କୌଣସି ତରବାରି କି ଛୁରି ମୁଁ ଦେଖିଛି କି ନା ପଚାରୁଛନ୍ତି ?

ନା, ନା, ହଜୁର, ସେ ରକମ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ତ ମୋର ନଜରରେ ପଡ଼ି ନାହିଁ । ଖାଲି ନିକଟରେ ଗୋଟାଏ ଦେବଦାରୁ ଗଛ ତଳେ ଗୋଛାଏ ଦଉଡ଼ି ପଡ଼ି ଥିବାର ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଥିଲି । ଆଉ, ହଜୁର, ସେଇ ଦଉଡ଼ି ଗୋଛାକ ଛଡ଼ା ଗୋଟିଏ ପାନିଆ ବି ମୋ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ନା, ନା, ଆଉ କିଛି ମୋ ଆଖିରେ ପଡ଼ି ନାହିଁ—ଖାଲି ଏଇ ଦୁଇଟି ଜିନିଷ ପାଖରେ ପଡ଼ି ଥିବାର ମୁଁ ଦେଖିଥିଲି । ସବୁ ଦେଖି ଶୁଣି ମୋର ମନେ ହେଲା, ଏପରି ଭାବରେ ନିହତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେଠାରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧରଣର ଲଢ଼ାଇ ହୋଇ ଯାଇଛି । କାରଣ ଝଡ଼ ପତ୍ର, ଘାସ, ବାଉଁଶ ଗଛର ଧାରୁଆ ଲମ୍ବା ପତ୍ର—ଯେମିତି କେତେକ ଲୋକ ଗୁରିଆଡ଼େ ପଡ଼ିଥିବା ଏଇ ପତ୍ର ସବୁକୁ ଖଣ୍ଡଣ ଭାବରେ ମାଡ଼ି ଦଳି ଦେଇଥିଲେ ।

'ପାଖଆଖରେ କୌଣସି ଘୋଡ଼ା ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲ ?'

ନା, ହଜୁର । କୌଣସି ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ତ ଏହି ବୁଦା ଭିତରେ ପଶିବା କାଠିକର ପାଠ, ତା ଉପରେ ପୁଣି କୌଣସି ଘୋଡ଼ା !

୨ : ପୋଲିସ କମିସନରଙ୍କ ଜେରାର ଉତ୍ତରରେ ଜଣେ ପଥଗାମୀ ବୌଦ୍ଧ ଭିକ୍ଷୁଙ୍କର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

ସମୟ ? ସେଇଟା କାଲି ଠିକ୍ ଦ୍ୱିପହର ବେଳ ହେବ । ସେହି ଦୁର୍ଭାଗା ଲୋକଟାକୁ ରାସ୍ତାରେ ଦେଖିଥିଲି—ଇୟାମାସିନାରୁ ସେକଇୟାମାକୁ ଯିବା ବାଟରେ । ସେ ଚାଲି କରି ସେକଇୟାମା ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲା । ତା ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ବି ଥିଲା । ସେ ଘୋଡ଼ା ଉପରେ ବସିଥିଲା । ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି କୁଆଡ଼େ ତାହାର ଭାର୍ଯ୍ୟା । ଓଢ଼ଣାରେ ତାହାର ମୁହଁ ଢାଙ୍କି ହୋଇ ରହିଥିଲା—ଚିବୁକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଢଣା ପଡ଼ିଥିଲା । ଫଳରେ କେବଳ ତାହାର ପୋଷାକ ମୋର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା—ଫୁଟନ୍ତା ଲାଇଲାକର ରଙ୍ଗ ପରି ତାହାର ପୋଷାକ ଦିଶୁଥିଲା । ପାଟଳ ରଙ୍ଗର ଘୋଡ଼ା, ଚମତ୍କାର ବାଲମଚ ମସୃଣ—ରେଶମି ଓ ଚକଚକିଆ । ମହିଳାଟି କେତେ ଲମ୍ବ ଦେଖିବାକୁ ? ବୋଧହୁଏ ସେ ଚାରି ଫୁଟ ପାଞ୍ଚ ଇଞ୍ଚ ହେବ । ମୁଁ ତ ବୌଦ୍ଧ ଶ୍ରମଣ । ତେଣୁ ତା ଆଡ଼କୁ ଭଲ ଭାବରେ ଅନାଇ ନ ଥିଲି, କିମ୍ବା ମୁଁ ସେମିତି କୌଣସି କୌତୂହଳ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ନ ଥିଲି । ହଁ, ଲୋକଟି ପାଖରେ ଅସ୍ତ୍ର ଥିଲା—ତରବାରି ଥିଲା, ତାହା ଛଡ଼ା ଧନୁ-ଶର ବି ଥିଲା । ତୂଣ ଭିତରେ ଅନ୍ତତଃ କୋଡ଼ିଏଟି ଯାଏ ଶର ଥିଲା ଭଳି ମୋର ମନେ ହେଉଛି ।

ବିଚରାର କପାଳରେ ଯେ ଶେଷକୁ ଏହା ଥିଲା, ତାହା ମୁଁ ଭୁଲରେ ବି ଭାବି ପାରୁ ନାହିଁ । ସତରେ ମଣିଷର ଜୀବନ ପଦ୍ମ ପତ୍ର ଉପରେ ଢଳଢଳ ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁ କିମ୍ବା ବିଜୁଳି ଚମକ ପରି କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ । କିଣ କହିବି ଯେ ତାକୁ ମୋର ସହାନୁଭୂତି ଜଣାଇବି, ତାହା ମୁଁ ଠିକ୍ କରି ପାରୁ ନାହିଁ । ମଣିଷର ଭାଷା ଏତେ ଅପ୍ରଚୁର ଯେ ସେ ତାହାର ଅନ୍ତର-ବେଦନା ବି କୌଣସି ମତେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରେ ନାହିଁ ।

୩ : ପୋଲିସ କମିସନରଙ୍କ ଜେରାର ଉତ୍ତରରେ ତଦନ୍ତକାରୀ ପୋଲିସର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

କାହାକୁ ଗିରଫ କରିଛି ? ସେହି ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ପାଷଣ୍ଡ ଦସ୍ୟୁକୁ । ତାହାର ନାମ ତାଜୁମାରୁ । ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଧରି ପକାଇଲି, ସେତେବେଳକୁ ସେ ଘୋଡ଼ାର ପିଠିରୁ ତଳେ ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଓ୍ୱାତାଗୁଚିର ସେହି ପୋଲ ପାଖରେ ପଡ଼ି ସେ ଖାଲି ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଥିଲା । ସମୟ ? କାଲି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳ ହେବ— ସେତେବେଳେ ରାତି ସେମିତି କଳା ହୋଇ ନ ଥିଲା । କାଗଜ-ପତ୍ରରେ ଯେମିତି ଉଲ୍ଲେଖ ରହିବ ସେଥିପାଇଁ କହିବା ଉଚିତ ଯେ ଆଉ ଦିନେ ବି ମୁଁ ତାକୁ ପ୍ରାୟ ଗିରଫ କରିଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ ସେ ଦିନ ସେ ଖସି ପଳାଇ ଯାଇଥିଲା । ସେ ପରିଧାନ କରିଥିଲା ଗାଢ଼ ନୀଳ ରଙ୍ଗର ରେଶମି କିମୋନୋ, ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ତରବାରୀ—ନା, ତରବାରୀଟି ବଙ୍କା ନୁହେଁ, ଠିକ୍ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ଧାରୁଆ ସରଳରେଖା । ତାହା ଛଡ଼ା ଦେଖି ତ ପାରୁଛନ୍ତି, ତାହା ସାଙ୍ଗରେ ଧନୁ ବି ଥିଲା—ତୀର ବି ନିଶ୍ଚୟ

ପାଖଆଖରେ କେଉଁଠି ପଡ଼ିଥିଲା । କଣ କହୁଛନ୍ତି ? ଶର-ଧନୁ ଦେଖି କଣ ମନେ ହେଉଛି, ତାହା ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ? ତାହା ହେଲେ ତାଜୁମାରୁ ହିଁ ହତ୍ୟାକାରୀ, ନିଶ୍ଚୟ । ଚମତ୍କାର ଗୁଣ ଦିଆ ଯାଇଥିବା ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଧନୁ, କଳା ଲାଖରେ ପାଲିଶ ହୋଇଥିବା ତୂଣ, ବାଜ-ପକ୍ଷୀର ପର ଖଞ୍ଜା ଯାଇଥିବା ସତରଟି ଶର—ମୁଁ ଯେତେ ଦୂର ଜାଣେ, ସେତେବେଳେ ଏହିସବୁ ହିଁ ତା ପାଖରେ ଥିଲା । ହିଁ, ହଜୁର୍, ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି, ଘୋଡ଼ାଟା ପାଟଳ ରଙ୍ଗର, ଚମତ୍କାର ବାଲମଚ, କୁଞ୍ଚିତ ମସୃଣ ଓ ରେଶମି । ପଥର-ପୋଲଟି ଟପି କିଛି ଦୂର ଯାଇ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଥିଲି ସେହି ଘୋଡ଼ାଟିକୁ, ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଚରୁଥିଲା, ଜିନ୍-ଭିଡ଼ା ଘୋଡ଼ା—ଝମଝମ ହୋଇ ବାଜୁଥିଲା ଗ୍ଲେଟ ଗ୍ଲେଟ ରୂପାର ଘଣ୍ଟି । ଘୋଡ଼ାଟା ଯେ ତାକୁ ପିଠିରୁ ଗଡ଼ାଇ ପକାଇଥିଲା, ଏଟାକୁ ସତରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଦୟା ବୋଲି ମାନିବାକୁ ହେବ ।

କ୍ୟୋଟୋର ଅନ୍ଧସନ୍ଧିରେ ଯେତେ ଦସ୍ୟୁ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏହି ତାଜୁମାରୁ ହିଁ ହେଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ବେଶି ଭୟଙ୍କର—ସେ ହିଁ ସହରର ଝିଅ-ବୋହୂମାନଙ୍କୁ ସବୁ ଠାରୁ ବେଶି ଦୁଃଖ ଦେଇଛି । ଏହି ଶରତ୍ କାଳରେ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ପିଣ୍ଡୋରୀ ପାହାଡ଼ ଉପରେ ତୋରିଇବ ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଥିଲା, ବୋଧହୁଏ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ତାହାର କିଛି ମାନସିକ ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ତା ଝିଅକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ମନ୍ଦିରକୁ ଯାଇଥିଲା । ପରେ ଦେଖାଗଲା, କିଏ ସେହି ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଯେମିତି ଖୁନ୍ କରି ପଳାଇଛି । ଏଟା ତାଜୁମାରୁର ହିଁ କୀର୍ତ୍ତି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି । ଯଦି ଏହି ପାପିଷ୍ଠ ସେହି ଲୋକଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିଥିବ, ତାହା ହେଲେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଧରି ସେ ଯେ କଣ ନା କଣ କରିଥିବ

ତାହା ବାହାର କରିବା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ହେବ ।' ହଜୁର, ଯଦି ଦୟା କ
ନିଜେ ଏହି ମାମଲାଟି ତଦନ୍ତ କରନ୍ତେ, ତାହା ହେଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ
ହୁଅନ୍ତା ।

୪ : ପୋଲିସ କମିସନରଙ୍କ ଜେରାର ଉତ୍ତରରେ ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

ହଁ, ହଜୁର, ମୋ ଝିଅକୁ ଯେ ବର ହୋଇଥିଲା, ଏହି ମୃତ ଦେହଟା ତାହାର । ସେ କମ୍ପୋତୋର ବାସିନ୍ଦା ନୁହେଁ । ସେ ହେଉଛି ଓୟାକାସା ପ୍ରଦେଶର କକୁଫୁ ସହରର ଜଣେ ସାମୁରାଇ । ତାହାର ନାମ ହେଉଛି କାନାଜାଓୟା ଜୋ ତାକେହିକୋ, ବୟସ ଛବିଶ ବର୍ଷ, ଭଦ୍ରଘରର ସନ୍ତାନ । ମୁଁ ଏହା ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ କାହାକୁ ଉତ୍ତ୍ୟକ୍ତ ବା ଉତ୍ତେଜିତ କରି ରଗାଇ ଦେବାର ପାତ୍ର ସେ ନୁହେଁ ।

ମୋର ଝିଅ ? ତାହାର ନାମ ହେଉଛି ମାସାଗୋ, ବୟସ ଉଣେଇଶ ବର୍ଷ, ସହୃଦୟା ମାତ୍ର ତେଜସ୍ୱିନୀ, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ଭଲ ପାଏ, ଖୁବ୍ ଫୁର୍ତ୍ତି ଓ ଚଞ୍ଚଳ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ତାକେହିକୋ ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ଲୋକ ସହିତ ତାହାର ପରିଚୟ ନାହିଁ । ଗ୍ଲେଟ ଅଣ୍ଡାର ଉପର ଭାଗ ପରି ତାହାର ମୁଖ, ରଙ୍ଗ ଟିକିଏ ଫିକା, ବାମ ଆଖିର କୋଣରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ଲେଟ କଳା ତିଳ ଅଛି ।

ଓୟାକାସା ଫେରିଯିବ ବୋଲି ତାକୋହିକୋ ଗତ କାଲି ମୋ
ଝିଅକୁ ନେଇ ବାହାରିଗଲା । କିଏ ଜାଣିଥିଲା ସେମାନଙ୍କ କପାଳରେ

ଏହା ହିଁ ଥିଲା ! ଶେଷରେ ଦୁହେଁ ଯେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ କରୁଣ
ପରିଣତି ଲାଭ କଲେ, ସତରେ ଏହା ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ନୁହେଁ
କି ! ମୋ ଝିଅର କଣ ହୋଇଛି, ହଜୁର ? ତାକୋହିକୋ ତ ଏକ୍ଷଣି
ମୃତ । ତାହାର କଥା ଭାବି ଏକ୍ଷଣି ଆଉ କଣ ହେବ ? କିନ୍ତୁ ସେହି
ହତଭାଗିନୀଟାର ମୁହଁ ମନେ ପଡ଼ିଲେ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଉପୁରେ
ଥରିଯାଏ । କଣ ଅଛି ତାହାର ପୋଡ଼ା କପାଳରେ, କିଏ ଜାଣେ !
ଭଗବାନଙ୍କର ଦୋହି, ପ୍ରଭୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଦୋହି, ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଖୋଜି
ତାହାକୁ ବାହାର କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ମୁଁ ସେହି ଲୋକଟାକୁ ଘୃଣା କରେ !
ତା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲି ମାତ୍ରେ ମୋତେ ବାନ୍ତି ମାଡ଼େ—ସେହି ଯେଉଁ
ଦସ୍ୟୁକୁ ଆପଣମାନେ ଧରିଛନ୍ତି, ତାଜୁମାରୁ ନା କଣ ତାହାର ନାମ !
କେବଳ ତାକୋହିକୋ ନୁହେଁ, ମୋର ଝିଅ ବି ···(ତାହାର ଶେଷ
କଥାଗୁଡ଼ିକ ଥରିଲା ଭଜା କଣ୍ଠରେ କୁଆଡ଼େ ମିଳାଇଗଲା ।

୫ : ତାଜୁମାରୁର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

ହଁ, ମୁଁ ଲୋକଟିକୁ ବଧ କରିଛି, ମୁଁ ନିଜେ—କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟିକୁ
ନୁହେଁ । ତାହା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଏକ୍ଷଣି କେଉଁଠି ଅଛି, ତାହା ମୁଁ
କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଆଚ୍ଛା, ଟିକିଏ ରହନ୍ତୁ ତ ! ନ, ନା, ମୋତେ
ଅଯଥା ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଲେ ବା କି ଲାଭ ହେବ ? ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ ନା
ମୋତେ ନିଗୃହୀତ କଲେ କଣ ତାହା ମୋ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିବ ?
ଶେଷରେ ଯେତେବେଳେ ସବୁ କଥା ଏମିତି ଗୋଳିଆ ଘାଣ୍ଟିଆ
ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆଉ କିଛି କଥା ଲୁଚାଇ ରଖିବି
ନାହିଁ । ସବୁ କଥା ମୁଁ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ଖୋଲି କହିଦେବି ।

ପ୍ରଥମେ ସେହି ଦମ୍ପତିଙ୍କୁ କାଲି ଦ୍ୱିପହରରେ ଟିକିଏ ପରେ ଦେଖିଲି । ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ହଠାତ୍ କେଉଁଠୁ ଯେମିତି ଦମକାଏ ପବନ ବହି ଆସିଲା, ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ମୁହଁରୁ ଓଢ଼ଣୀଟା ଟିକିଏ ଖସିଗଲା ଏବଂ ଓଢ଼ଣାର ଅନ୍ତରାଳରୁ ତାହାର ମୁହଁଟି ଝଲସି ଉଠିଲା ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅବଶ୍ୟ ଓଢ଼ଣାର ଅନ୍ତରାଳରେ ପୁଣି ତାହା ଲୁଚିଗଲା । ହୁଏତ ଏହା ବି ଗୋଟାଏ କାରଣ ହୋଇପାରେ : ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଦେଖିବାକୁ ଠିକ୍ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ ଭଳି । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ ସ୍ଥିର କରି ନେଲି, ଯେ କୌଣସି ଉପାୟରେ ହେଉ ମୋତେ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ଅଧିକାର କରିବାକୁ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଯଦି ତାହାର ସାଥୀ ପୁରୁଷଟିକୁ ବଧ କରିବାକୁ ବି ପଡ଼େ, ସେଥିକି ମୁଁ କୁଣ୍ଠିତ ହେବି ନାହିଁ ।

କାହିଁକି ? ଆପଣମାନେ ଯେତେ ଭାବନ୍ତୁ, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଖୁନ୍-ଖରାପକୁ କେବେ ହେଲେ ସେତେ ସାଙ୍ଘାତିକ ବୋଲି ମନେ କରେ ନାହିଁ । କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ କରଗତ କରିବାକୁ ହେଲେ ତାହାର ପ୍ରେମିକ ବା ସ୍ୱାମୀକୁ ବଧ କରିବାକୁ ପଡ଼େ—ଏହା ତ ନିୟମ । ବଧ-କ୍ରିୟାରେ ମୁଁ ତରବାରି ବ୍ୟବହାର କରେ—ମୋର ନିଜର ତରବାରି, ଯେଉଁଟା ମୋର କମରରେ ସଦା ସର୍ବଦା ଝୁଲୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ନର-ହତ୍ୟା କଣ କେବଳ ମୁଁ ଏକା କରେ ? ଆପଣମାନେ ? ଆପଣମାନେ କଣ କେବେ ହେଲେ ମଣିଷ ମାରନ୍ତି ନାହିଁ ? ଆପଣମାନେ ଅବଶ୍ୟ ତରବାରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ଏହା ସତ କଥା, କିନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ନର-ହତ୍ୟା କରନ୍ତି ନିଜର କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା, ଅର୍ଥ ଦ୍ୱାରା, ଆଉ ଅଧିକାର ଦ୍ୱାରା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଆପଣମାନେ ପୁଣି ଏଭଳି ଭଙ୍ଗୀ କରନ୍ତି ଯେ ଯଦ୍ୱାରା ଜଣା ଯାଏ

ଆପଣମାନେ ନିହତ ଲୋକଟିର ଅଶେଷ ଉପକାର କଲେ—ଯେମିତି ନିଷ୍ପ ରହିବାଟା ତା ପକ୍ଷରେ ଚରମ ଅଶୁଭ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ଏହିପରି ଉପାୟରେ ବଧ କଲେ ଅବଶ୍ୟ ରକ୍ତପାତ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ସତ କଥା । ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବି ଅତୁଟ ଥାଏ — ତଥାପି ଆପଣମାନେ ତାକୁ ହତ୍ୟା କରି ପକାନ୍ତି ! କିଏ ବେଶି ପାପୀ ? — ଆପଣମାନେ ନା ମୁଁ —ଏହା ନିରୂପଣ କରିବା ଅବଶ୍ୟ ଅତୀବ ଦୁଃସାଧ୍ୟ । (ଅଠାର ହସ)

ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ କିମ୍ବା ପ୍ରେମିକକୁ ବଧ ନ କରି ତାହାର ରମଣୀକୁ ଅଧିକାର କରି ପାରିଲେ ଖୁବ୍ ଭଲ ହୁଏ । ଅନ୍ତତଃ ଏହି କଥା ଭାବି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ବଶ କରିବାକୁ ପରିକଳ୍ପନା କଲି, ସେତେବେଳେ ମୋତେ ଲୋକଟିକୁ ଯେମିତି ବଧ କରିବାକୁ ନ ପଡ଼େ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଇୟାମାଶିନାର ବଡ଼ ରାସ୍ତାରେ ଏସବୁ କଥା ଚଳେ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ଭୁଲେଇ ଭାଲେଇ ଦମ୍ପତିଙ୍କୁ ପାହାଡ଼ର ରାସ୍ତାକୁ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି, ଏବଂ ସଫଳ ବି ହୋଇଥିଲି ।

କାମଟା ଖୁବ୍ ସହଜ ଥିଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କର ସହଯାତ୍ରୀ ହୋଇଗଲି । ବାଟରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଲି ଯେ ସେଠାରେ ସେହି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ମୁଣ୍ଡିଆ ଅଛି । ସେହି ମୁଣ୍ଡିଆଟି ଖୋଳି ମୁଁ ପ୍ରଚୁର ମୂଲ୍ୟବାନ ପଥର-ବସା ଦର୍ପଣ ଓ ତରବାରି ପାଇଛି । ପୁଣି କହିଲି ଯେ ପାହାଡ଼ର ଅପର ପଟରେ ଗୋଟାଏ ବାଉଁଶ ବୁଦା ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଗାତରେ ସେସବୁ ଲୁଚେଇ ରଖି ତା ଉପରେ ମାଟି ଲଦି ଦେଇ ରଖିଛି

ଆସିଛି । ଯଦି କେହି ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ତ ସେସବୁ ଅତି କମ ଦାମରେ ମୁଁ ବନ୍ଦୀ କରି ଦେବି । ସେତେବେଳେ ଦେଖନ୍ତୁ, ଲୋଭ କି ବିଷମ ଓ ଭୟଙ୍କର ! କିଛି ନ ବୁଝି ନ ସୁଝି ମୋର କଥା-ବାର୍ତ୍ତାରେ ଲୋକଟି ଏକାବେଳେ ସମ୍ମୋହିତ ହୋଇଗଲା । ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ବି ଲଗିଲା ନାହିଁ । ତା ଆଗରୁ ସେମାନେ ଘୋଡ଼ା ନେଇ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ପାହାଡ଼ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଲଗିଲେ ।

ବୁଦା କଡରେ ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି ମୁଁ କହିଲି ଯେ ଯାହାର ଭିତରେ ଜିନଷପତ୍ରସବୁକୁ ମାଟିରେ ପୋତି ଦେଇ ରଖିଛି । ଭିତରକୁ ଆସି ସବୁ ଜିନଷ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବା ଲଗି ମୁଁ ଅନୁରୋଧ ବି କଲି । ଲୋକଟି ତଳେ ମାତ୍ର ଦ୍ଵିରୁକ୍ତି ବା ଦ୍ୱିଧା କଲା ନାହିଁ—ସତେବେଳେ ସେ ଲୋଭରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି କହିଲା ଯେ ସେ ବାହାରେ ଘୋଡ଼ାର ପିଠି ଉପରେ ବସି ରହିଥିବ, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଫେରିବା ଯାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ । ସେ ଯେ ଏ କଥା କହିବ ଏହା ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ । ଘନ ବଣ ଜଙ୍ଗଲ ଦେଖିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ମାନେ ଏପରି କଥା କହନ୍ତି । ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୁଁ ଠିକ୍ ଯେମିତି ଭାବିଥିଲି, ଅବିକଳ ସେମିତି ଭାବରେ ମୋର ମତଲବ କାମରେ ଲଗିଗଲା । ସୁତରାଂ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ସେଠାରେ ଏକା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆମେ ଦୁହେଁ ସେହି ବଣ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲୁ ।

ଖୁବ୍ ବଡ଼ ବାଉଁଶ ବଣଟା—ଅନେକ ଦୂର ଯାଏ ଖାଲି ବାଉଁଶ ଗଛ, ଆଉ ବାଉଁଶ ଗଛ । ତା ପରେ ପ୍ରାୟ ଦେହେ ହାତ ଆଗକୁ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଗୋଟାଏ ବୁଦା—ସେହି ଜାଗାଟା ଅବଶ୍ୟ ଟିକଏ ଫାଙ୍କା । ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ଦିଗରେ ତାହା ଠାରୁ ବେଶି ଅନୁକୂଳ ଜାଗା ଆଉ କେଉଁଠି ମିଳି

ନ ପାରେ । ସେହି ବୁଦା ଭିତରେ କୌଣସି ମତେ ଠେଲ ପେଲ ବାଟ କାଟି ଆଗେଇ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଉପାଦେୟ ମିଛ କଥା ତାକୁ ଶୁଣାଇଲି । କହିଲି ଯେ ସେହି ଦାମୀକା ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଦେବଦାରୁ ଗଛ ମୂଳରେ ମାଟିରେ ଗାତ କରି ପୋତି ଦେଇଛି । ସେତେବେଳେ ଲମ୍ବା ଦେବଦାରୁ ଗଛଗୁଡ଼ାକ ବାଉଁଶ ବୁଦାର ଫାଙ୍କ ବାଟେ ଆଖିରେ ଆସି ପଡ଼ୁଥିଲା । ଏ କଥା ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ସେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଠେଲ ପେଲ ବାଟ କାଟି ଆଗେଇ ଚାଲିଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ବାଉଁଶ ବୁଦାସବୁ ପତଳା ହୋଇ ଆସିଲା । ଯେଉଁଠି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଗୁଡ଼ିଏ ଡେଙ୍ଗା ଦେବଦାରୁ ଗଛ ଠିଆ ହୋଇଛି, ଆମେ ସେଇଠି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲୁ । ଯେମିତି ଆମେ ସେଇଠି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛୁ, ମୁଁ ଅକସ୍ମାତ୍ ତାକୁ ପଛରୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲି । ପଛରୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି, ଯେ ସେ ଖାଲି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବାନ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ତାହା ନୁହେଁ, ଅସ୍ତ୍ର-ଚାଳନାରେ ପାରଙ୍ଗମ ଓ ତରବାରି ଚଳାଇବାରେ ବି ଓସ୍ତାଦ୍ । କିନ୍ତୁ ଏପରି ଭାବରେ ଅକସ୍ମାତ୍ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହେବାରୁ ତାହାର ସେସବୁ କ୍ଷମତା ଆଉ କୌଣସି କାମରେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଗୋଟାଏ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଗଣ୍ଡିରେ ତାକୁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଡ଼ ଯାଏ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲି । ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ ଦଉଡ଼ି ପାଇଲି କେଉଁଠୁ ? ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ବିଖ୍ୟାତ ଦସ୍ୟୁ । ସେଇଥି ପାଇଁ ମୋ କଟିରେ ଦଉଡ଼ି ଥିଲା । କାରଣ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ମୋତେ କୌଣସି କାନ୍ଥ ଉପରେ ଚଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ି ପାରେ । ସେ ଯେମିତି ପାଟି କରି କାହାକୁ ଡାକି ନ ପାରେ ସେଥି ପାଇଁ କିଛି ଝରା ବାଉଁଶ ପତ୍ର ତାହାର ପାଟିରେ ପୂରାଇ ଦେଇ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ମୋର ଆଦୌ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ ।

ତାକୁ ଆଶ୍ୱସ୍ତ କରିସାରି ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲି । ଯାଇ ତାକୁ କହିଲି, ବୁଦା ଭିତରକୁ ଯାଇ ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ଥରେ ଦେଖି ଆସିବାକୁ । କାରଣ, ହଠାତ୍ ସେ ଖୁବ୍ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏହି ପରିକଳ୍ପନାଟି ଯେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ କାମରେ ଲାଗିଗଲା, ତାହା କହିବାର ଆଦୌ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ସେ ଶୋଲ ଟୋପିଟା ଖୋଲି ପକାଇ ବୁଦା ଭିତରେ ଆସି ପଶିଲା । ତା ପରେ ମୁଁ ତାହାର ହାତ ଧରି ତାକୁ ଆଗକୁ ନେଇ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଯେମିତି ନିଜର ସ୍ୱାମୀର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ତାହାର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା, ସେମିତି ତାହାର ଜାମା ଭିତରୁ ସେ ଗୋଟାଏ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଧାର ଛୁରି କାଢ଼ି ଆଣିଲା । ଏପରି ତେଜୀ ଓ ଜିଦ୍‌ଖୋର ମାଇକିନା ମୁଁ ଯ୍ୱା ଆଗରୁ କେବେ ହେଲେ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଯଦି ମୁଁ ଟିକିଏ ଅସାବଧାନ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି, ତାହା ହେଲେ ସେହି ଛୁରିଟା ବେଶ୍ ସହିତେ ମୋ ଗୁଣ୍ଡିରେ ନିଶ୍ଚୟ ଗଳି ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା । କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ଗୋଟାଏ ପାଟକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଇ ମୁଁ ସେହି ଆଘାତଟା ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଲି । କିନ୍ତୁ ସେତିକରେ କଣ ସେ ରହିଗଲା ? ବାରମ୍ବାର ଛୁରି ଚଳାଇ ସେ ମୋତେ ମାରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜୀବନରେ ନ ମାରି ପାରିଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ମୋତେ ବିଷମ ଭାବରେ ଆହତ କରି ପକାଇ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତ ଆଉ କେହି ଏଣୁ ତେଣୁ ବାଜେ ଲୋକ ନୁହେଁ, ସ୍ୱୟଂ ଦସ୍ୟୁ ତାଜୁମାରୁ । ଶେଷ ଅବଧି କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର ନ କରି ତାହାର କବ୍‌ଜାରେ ଆଘାତ କରି ସେହି ଛୋଟ ଅସ୍ତ୍ରଟା ତା ହାତରୁ ତଳେ ଖସାଇ ପକାଇ ପାରିଲି । ଯେତେ ତେଜସ୍ୱିନୀ ହେଉ ନା କାହିଁକି, ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ର ନ ଥିଲେ ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ହିଁ ଏକାନ୍ତ ଅସହାୟ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ବଧ ନ କରି ଅବଶେଷରେ ମୁଁ ନିଜର କାମନା

ଚରିତାର୍ଥ କରି ପାରିଲି—ତାହାର ଆଲିଙ୍ଗନରେ ମୋର କ୍ଷୁଧା ଓ ତୃଷା ପରିତୃପ୍ତ ହେଲା ।

ହଁ, ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ବଧ ନ କରି ମୁଁ ପରିତୃପ୍ତ ହେଲି । ତାକୁ ବଧ କରିବାକୁ ମୋର ଆଦୌ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା । କାମନା ଚରିତାର୍ଥ ହୁଅନ୍ତେ ବୁଦା ଭିତରୁ ବାହାରି ଧାଇଁ ପଳାଇବାକୁ ବସିଛି, ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଆକୁଳ ହୋଇ ମୋର ବାହୁ ଭିଡ଼ି ଧରିଲା । ଆଖିର ଲୁହରେ ତାହାର ମୁଖ ଭିଜି ଯାଇଥିଲା, ଏବଂ କାନ୍ଦଣାର ଆବେଗରେ ତାହାର ସର୍ବାଙ୍ଗ କମ୍ପୁ ଥିଲା ! କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କଥା ସଜାଇଲେ ଯାହା ହେବ ତାର ସାର ମର୍ମ ହେଉଛି ଯେ ହୁଏତ ତାହାର ସ୍ୱାମୀ, ନଚେତ୍ ମୁଁ—ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦୁଇ ଦୁଇ ଜଣ ପୁରୁଷ ତାହାର ଲଜ୍ଜାର ସାକ୍ଷୀ ରହିବେ, ଧ୍ୱା ଠାରୁ ମରଣ ଅନେକ ଗୁଣରେ ଶ୍ରେୟସ୍କର—ଏ କଥା ବି ସେ ମୋତେ ଜଣାଇଲା । ରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ସେ ଆହୁରି କହିଲା, ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ବଞ୍ଚି ରହିବ ତିଳେ ମାତ୍ର ଦ୍ୱିଧା ନ କରି ସେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ହେବ । ସୁତରାଂ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସକାଶେ ଗୋଟାଏ ନୃଶଂସ ପ୍ରବୃତ୍ତି ମୋ ମନ ଭିତରେ ଜାତ ହେଲା । (ଗୋଟାଏ ବିଷଣ୍ଣ ଉତ୍ତେଜନାରେ ତାହାର କଣ୍ଠ ଥରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।)

ସବୁ କଥା ଆପଣମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏମିତି ଭାବରେ ଖୋଲି କରି କହୁଛି ଯେ ଆପଣମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ନିଜ ଅପେକ୍ଷା ମୋତେ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶି ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଓ ନିଷ୍ଠୁର ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାର

କାରଣ ହେଉଛି, ଆପଣମାନେ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ମୁଖ ଆଦୌ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ବିଶେଷତଃ ତାହାର ଆଖି ଦୁଇଟି ସେତେବେଳେ ଯେପରି ଭାବରେ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ତାହା ଦେଖି ଥିଲେ ଆପଣମାନେ ବି ଅନ୍ୟ ରକମ ହୋଇଯାଇ ଥାଆନ୍ତେ । ତାହାର ମୋର ଚାରି ଆଖି ଏକ ହୋଇ ଯିବାରୁ ମୋର ମନେ ହେଲା, ଏହାକୁ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ କରିବି—ସେଥିପାଇଁ ଯଦି ମୋତେ ବଜ୍ରାହତ ହୋଇ ମରିବାକୁ ପଡ଼େ, ତାହା ବି ମୁଁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ତାହାକୁ ମୁଁ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ଲାଭ କରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । ଏହି ଏକମାତ୍ର ବାସନାରେ ମୋର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ଖାଲି ଯେ ଯୌନ-କାମନା ହିଁ ତା ଭିତରେ ନିହିତ ଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ—ଆପଣମାନେ ଯାହା ଭାବୁଛନ୍ତି, ଆଦୌ ତାହା ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ଯଦି ମୁଁ ଖାଲି ଯୌନ-କ୍ଷୁଧାରେ ଆଲୋଡ଼ିତ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି, ତାହା ହେଲେ ତାକୁ ଧକ୍କା ଦେଇ ତଳେ ପକାଇ ଦେଇ ମୁଁ କୌଣସି ମତେ ଖସି ପଳାଇ ଯାଇ ଥାଆନ୍ତି । ତାହା ହେଲେ ମୋର ତରବାରି କୌଣସି ମତେ ସେହି ଲୋକଟିର ରକ୍ତରେ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେହି କଳା ବୁଦା ଭିତରେ ଅନ୍ଧାରରେ ତାହାର ମୁଖ ଉପରେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ, ମୁଁ ସ୍ଥିର କଲି ଯେ ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ହତ୍ୟା ନ କରି ମୁଁ ଏହି ବଣ ଭିତରୁ କୌଣସି ମତେ ପଦାକୁ ବାହାରିବି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ତାକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସମୟରେ କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ ଉପାୟ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ମୋର ମନ ବଳିଲା ନାହିଁ । ତାହାର ବନ୍ଧନ ଖୋଲି ଦେଇ ସାରି, ମୋ ସହିତ ଅସି ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ

ହେବା ପାଇଁ ମୁଁ ତାକୁ ଆହ୍ୱାନ କଲି । (ଦେବଦାରୁ ଗଛ ତଳେ ଯେଉଁ ଦଉଡ଼ି ଗୋଛାକ ଆପଣମାନେ ପାଇଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାକୁ ସେଠାରେ ପକାଇ ଦେଇଥିଲି ।) ରାଗରେ ଉନ୍ମତ୍ତ ହୋଇ ସେ ନିଜର ଖୁବ୍ ବଡ଼ ତରବାରିଟି ଥରକରେ ଜୋରରେ ଖୋଳରୁ ଟାଣି କାଢ଼ି ଆଣିଲା । ପରେ ହେଲେ କିଛି କଥା ନ କହି ଅକସ୍ମାତ୍ ଦ୍ରୁତ ବେଗରେ ଥରେ କ୍ରୁଦ୍ଧ ଚଣ୍ଡ ସେ ଭୀଷଣ ଭାବରେ ମୋତେ ଆକ୍ରମଣ କଲା । ଆମ ଲଢେଇର କୌଣସି ବିବରଣୀ ମୁଁ ଏଠାରେ ଦେବି ନାହିଁ । ନବ୍ୟୋବିଂଶ ଆଘାତ—ଦସ୍ତୁା ପୂର୍ବକ ଏତିକି ମାତ୍ର ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିଥିବେ । ଏ ଯାଏ ବି ଏହି କଥାଟି ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ ଓ ବିସ୍ମିତ କରେ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କୋଡ଼ିଏ ଥରରୁ ବେଶି ତରବାରି ଚଳାଇବାକୁ କେହି ଏହା ପୂର୍ବରୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । (ତାହାର ବଦନ ମଣ୍ଡଳରେ ଗୋଟାଏ ମୃଦୁ ସ୍ମିତ ଓ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ହସ ପ୍ରକଟିତ ହେଲା ।)

ସେ ଭୂପତିତ ହେଲା କ୍ଷଣି ମୁଁ ରୁଧିର ଲିପ୍ତ ତରବାରିଟି ତଳକୁ ନୁଆଇଁ ରମଣୀ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହେଲି । କିନ୍ତୁ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ମିତ ହୋଇଗଲି ଯେ ସେ ଆଉ ସେଠାରେ ନାହିଁ, କୁଆଡ଼େ ଚାଲି ଗଲାଣି । ମୁଁ ଅବାକ ହୋଇ ଭାବିଲି, କୁଆଡ଼େ ବା ସେ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା ? ମୁଁ ତାକୁ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ବଣ ଭିତରେ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଖୋଜିଲି । କାନ ଡେରି ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲି ତାହାର ପାଦ-ଶବ୍ଦ, କିନ୍ତୁ ମୋ କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା ଖାଲି ଗୋଟାଏ ମୁମୂର୍ଷୁ କଣ୍ଠର କାତର ଗିଁ ଗିଁ ଶବ୍ଦ ।

ତାହା ହେଲେ କଣ ମୁଁ ତରବାରି କାଢିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ବଣ ଭିତରୁ ଖସି ପଳାଇ ଯାଇଛି ବାହାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବା

ପାଇଁ ? ଯେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏହି କଥାଟି ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଲି ଯେ ଏହା ମୋ ନିକଟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଜୀବନ-ମରଣର ସମସ୍ୟା । ତେଣୁ ତାହାର ତରବାରି ଓ ତୀର-ଧନୁ ନେଇ ମୁଁ ପାହାଡ଼ର ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଧାଇଁ ଗଲି । ସେଠାରେ ଯାଇ ଦେଖିଲି, ସେତେବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ଘୋଡ଼ାଟି ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଘାସ ଚୋବାଉଛି । ତା ପରେ କଣ ହେଲା କହିବା ମାନେ ସମସ୍ତ ନଷ୍ଟ କରିବା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏତିକି ମାତ୍ର କହି ଦେଉଛି ଯେ ସହରରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତରବାରିଟି ମୋ ପାଖରୁ ଖସାଇ ଦେଇଥିଲି । ଏତିକି ମାତ୍ର ମୋର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଧ । ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ମୋର ମୁଣ୍ଡଟା ଝୁଲାଇ ଦିଆଯିବ । ସୁତରାଂ ମୋତେ ଯେମିତି ଚରମତମ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଏ, ସେଇଥି ପାଇଁ ଖାଲି ମୁଁ ଏଠାରେ ଅନୁରୋଧ ଜଣାଉଛି । (ପ୍ରତିରୋଧର ଭଙ୍ଗୀରେ ବଡ଼ ଶରୀରଟା ବେପରବାୟ ଭାବରେ ସିଧା ହୋଇଗଲା ।)

୬ : ଶେମିଜୁ ମନ୍ଦିରକୁ ଆଗତ ଜଣେ ରମଣୀର ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ।

ନୀଳ ରେଶମି କମୋନୋ ପରିହିତ ଲୋକଟି ବଳ ପୂର୍ବକ ମୋତେ ତା ନିକଟରେ ଆତ୍ମ-ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ମୋତେ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରି ହାତ-ଗୋଡ଼ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ବିଦ୍ରୂପର ଭଙ୍ଗୀରେ ହୋ-ହୋ କରି ହସି ପକାଇଲା । ସେତେବେଳେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଯେ କି ବିଷମ ବର୍ଣ୍ଣିପିକା

ଦେଖିଥିଲେ, ତାହା କଏ କହିବ ! କିନ୍ତୁ ସେହି ବନ୍ଧନ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ସେ ଯେତେ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ, ସେହି ଦଉଡ଼ିଟା ତାଙ୍କ ଦେହରେ ସେତେ କାଟି-କାଟି ବସି ଯିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ ଟଳି ଟଳି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଯାଇଥିଲି—କିମ୍ବା ୟା ବି କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ ମୁଁ ଧାଇଁ ଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲି । କିନ୍ତୁ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଲୋକଟି ମୋତେ ଧକ୍କା ଦେଇ ତଳେ ପକାଇ ଦେଲା । ଠିକ୍ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆଖିରେ ଗୋଟାଏ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ ଆଲୁଅ ଜଳି ଉଠିଥିଲା । କୌଣସି ବର୍ଣ୍ଣନାତୀତ ଅନୁଭୂତି—ଏଷଣି ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଗଲେ ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଶିହରଣ ଜାତ ହୁଏ । କେବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତିକ ପାଇଁ ସେହି ଚାହାଣୀ ମୋର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା—ଆଉ, କୌଣସି କଥା ନ କହି ପାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସେହି ଚାହାଣୀ ଜରିଆରେ ସେ ନିଜର ହୃତ୍ପିଣ୍ଡଟା ଯେମିତି ମୋ ସାମନାରେ ଉନ୍ମୋଚନ କରି ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ତୀବ୍ର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ କୌଣସି କ୍ରୋଧ ନ ଥିଲା, କି କୌଣସି ଦୁଃଖ ବି ନ ଥିଲା—ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଶୀତଳ ମଲ୍ଲ ଆଲୁଅ, ଗୋଟାଏ ଘୃଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ହିମ ଦୃଷ୍ଟି । ସେହି ଦସ୍ୟୁର ଭୁଷିରେ ମୁଁ ଯେତେ ଆଘାତ ନ ପାଇଲି, ତା ଠାରୁ ବେଶି ଆଘାତ ଅନ୍ତରରେ ପାଇଲି ତାଙ୍କର ଆଖି ଦେଖି—ଆଉ, ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ ଆର୍ତ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଚିତ୍କାର କରି ଜ୍ଞାନ ହରାଇ ଭୂଇଁରେ ପଡ଼ିଗଲି ।

ଅନେକ ସମୟ ପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ମୋର ଜ୍ଞାନ ଫେରି ଆସିଲା । ତା ପରେ ଦେଖି ପାରିଲି ଯେ ନୀଳ ରେଶମି କିମୋନୋ ପିନ୍ଧା ସେହି ଲୋକଟି ଆଖପାଖରେ ଆଉ କେଉଁଠି ନାହିଁ । କେବଳ ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଅଛନ୍ତି—ଦେବଦାରୁ ଗଛ ତଳେ ସେମିତି

ବସି ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ହାତ-ଗୋଡ଼ ସେମିତି ବନ୍ଧା ହୋଇଛି । ଝର ବାଉଁଶ ପଟ ଭିତରୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ମୁଁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି, ଏବଂ ମାରବଟରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଦେଖିଲି । କିନ୍ତୁ ସେହି ଏକ ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କର ଆଖିରେ—ଠିକ୍ ସେମିତି ଭାବରେ ପୂର୍ବ ପରି ଦୁଇ ଆଖିରେ ମଳି ଆଲୁଅ ଧରି ସେ ଅନାଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ସେହି ଶୀତଳ ଘୃଣା ତଳେ ଅବଜ୍ଞା ଓ ଅବମାନନା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଜଳୁଥାଏ । ଲଜ୍ଜା, ଦୁଃଖ ଓ ରାଗରେ ସେତେବେଳେ ମୋର ମନୋଭାବ କଣ ହୋଇଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ତାହା ବୁଝାଇ କହି ପାରିବି ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ମୋର ଗୋଡ଼ ଥରୁଥାଏ । ତଥାପି ମୁଁ ପ୍ରବଳ ଚେଷ୍ଟା କରି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଠିଆ ହେଲି ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି, "ତାକେଜରେ, ଆମ କପାଳରେ ଯଦି ଏହା ଲେଖା ଥିଲା, ତାହା ହେଲେ ଆଉ କୌଣସି ମତେ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ରହି ପାରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମରିବି ବୋଲି ମୁଁ ଠିକ୍ କରି ସାରିଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ବି ତା ସାଙ୍ଗରେ ମରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୋର ଲଜ୍ଜା ତୁମେ କଣେଇ କଣେଇ ଅନାଇ ଦେଖିଛ । ସୁତରାଂ ମୁଁ ତୁମକୁ ଆଉ ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।"

କେବଳ ଏହି କେତେ ପଦ କଥା ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କହି ପାରିଥିଲି । ସେ ଏହି କଥା ଶୁଣିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେହିପରି ଅବଜ୍ଞା ଓ ଘୃଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ମୋର ଛାତି ଫାଟିଗଲା । ତାଙ୍କର ତରବାରିଟା କେଉଁଠି ଅଛି, ମୁଁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲି । ପାଇଲି ନାହିଁ । ଭାବିଲି, ଦସ୍ୟୁଟା ନିଶ୍ଚୟ

ସେଠା ନେଇ ଯାଇଛୁ । ତାଙ୍କର ଶର-ଧନୁ ବି ସେହି ବୁଦାରେ ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସୌଭାଗ୍ୟ ବଶତଃ ମୋର ସେହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଛୁରୀଟା ମୋର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଛୁରୀଟା ତଳୁ ଉଠାଇ ନେଇ ହାତରେ ଧରିଲି, ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ପୁଣି କହିଲି, "ତାହା ହେଲେ ଏଥର ତୁମେ ମର । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏକ୍ଷଣି ତୁମକୁ ଅନୁସରଣ କରିବି ।"

ଏ କଥା ଶୁଣି ସେ କଣ ଯେ କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ, ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ବହୁ ଚେଷ୍ଟା ପରେ ତାଙ୍କର ଓଠ ଦୁଇଟି ଟିକିଏ ହଲଚଲ ହେଲା । ତାଙ୍କର ମୁହଁ ଭିତରେ ବାଉଁଶ ପତ୍ରସବୁ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ଫଳରେ ତାଙ୍କର କଥା ମୋତେ ଶୁଭିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ, ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥାସବୁ ବୁଝି ପାରିଲି । ତାଙ୍କର ଘୃଣାଭରା ଦୃଷ୍ଟି ଯେମିତି ମୋତେ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି : "ମାରି ଦିଅ, ମୋତେ ମାରିଦିଅ । ଏକ୍ଷଣି ।" ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଥିଲା କି ନା ମୁଁ ଜାଣେ ନା । ବୋଧହୁଏ ତାଙ୍କର ଚେତନା ନ ଥିଲା, କି ମୂର୍ଚ୍ଛା ବି ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ସେହି ଲାଇଲାକ-ରଙ୍ଗର କମୋନୋର ବକ୍ଷରେ ମୋର ଛୁରୀଟା ଜୋରରେ ବସାଇଦେଲି ।

ତା ପରେ ମୁଁ ପୁଣି ନିଶ୍ଚୟ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପୁଣି ଆଖି ଖୋଲି ଅନାଇ ପାରିଲି, ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲି ଯେ ସେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରି ସାରିଲେଣି—ସେମିତି ଗଛ ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ହାତ-ଗୋଡ଼ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା । ଅସ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗୋଟିଏ କିରଣ-ରେଖା ବାଉଁଶ ବୁଦା ଓ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଫାଙ୍କ ବାଟେ ଆସି ସେଠାରେ ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କର ରକ୍ତହୀନ ଶାଦା ମୁଖ ଉପରେ ଶେଷ ରଶ୍ମି ଗୁଡ଼ିକ

ଧୀରେ ଧୀରେ ଲେଟି ଯିବାକୁ ଲଗିଲ । ମୋ ଅନ୍ତରେ
କ୍ରୋଧକୁ ଚାପି ରଖି ମୁଁ ତାଙ୍କର ମୃତ ଶରୀରରୁ ଦଉଡ଼ି ଖୋ
ପକାଇଲ । ଆଃ—ଆଃ, ତା ପରେ ମୋର କଣ ହେଲ, ତାହ
ଖୋଲି କରି କହିବାର କୌଣସି ଶକ୍ତି ଏକ୍ଷଣି ମୋର ନାହିଁ
ତାହା ଛଡ଼ା ମରିବାର କ୍ଷମତା ବି ମୋ ଠାରେ ନ ଥିଲ । ସେ
ଗ୍ରେଠ ଛୁରିଟିରେ ମୋର ତଣ୍ଟି କାଟିବାକୁ ବସିଛି, ପାହାଡ଼ ତଳେ
ଗୋଟାଏ ପୋଖରୀରେ ବୁଡ଼ି ମରିବାକୁ ଯାଇଛି, ନାନା ଭାବରେ
ନିଜକୁ ମାରିବାକୁ ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରିଛି—କିନ୍ତୁ କୌଣସି
ମତେ ନିଜର ବିନାଶ ମୁଁ ଘଟାଇ ପାରି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ
ଅସମ୍ମାନ ଓ ଲଜ୍ଜାରେ ଜଳିଯାଇ ମୁଁ ଖାଲି ନାମକୁ ମାତ୍ର ବଞ୍ଚି
ରହିଛି । (ତାହାର ବଦନ ମଣ୍ଡଳରେ ଗୋଟାଏ ନିଃସଙ୍ଗ ହସର
ବିକ୍ଷଣ୍ଣ ରେଖା ପ୍ରକଟିତ ହେଲ ।) ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋର କୌଣସି
ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ, ଏପରିକି ପରମ କରୁଣାମୟ କାନୋନନ ସୁଦ୍ଧା ମୋତେ
ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । ନିଜ ହାତରେ ମୁଁ ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ହତ୍ୟା
କରିଛି । ଗୋଟାଏ ଦସ୍ୟୁ ମୋତେ ଧର୍ଷଣ କରିଛି । ମୁଁ କଣ କରି
ପାରେ ? କଣ କରିପାରେ— (କ୍ରମେ କ୍ରମେ କ୍ରନ୍ଦନର ଗତି
ବଢ଼ିବାକୁ ଲଗିଲ ।)

୭ : ନିହତ ବ୍ୟକ୍ତିର ବକ୍ତବ୍ୟ : ମିଡିୟମର
ମାରଫତ୍ ।

ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ବଳାତ୍କାର କରିସାରି ସେହି ଦସ୍ୟୁ ସେଠାରେ
ବସି ତାକୁ ଆଦର କରି ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବାକୁ ଲଗିଲ । କହିବା
ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ମୋର କଥା କହି ପାରିବାର ଶକ୍ତି ଆଦୌ ନ ଥିଲ ।

ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ସେହି ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଗଣ୍ଡିରେ ଭିଡ଼ି କରି ବାନ୍ଧି ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ତଥାପି ମୁଁ ଅନେକ ଥର ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଆଖି ଠାରିଲି ଏବଂ କହିବାକୁ ଚାହିଁଲି, "ଦସ୍ୟୁର କଥାରେ ବିଶ୍ୱାସ କର ନାହିଁ ।" ଆଖିର ଇଙ୍ଗିତରେ ମୁଁ ଏହି କଥା ତାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ବିଷଣ୍ଣ ଭାବରେ ମୁଖ ତଳକୁ ନୁଆଁଇ ବାଉଁଶ ପତ୍ର ଉପରେ ବସି ରହିଲା, ଏବଂ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନିଜର କୋଳକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ମୁଁ ପରିଷ୍କାର ବୁଝି ପାରିଲି, ସେ ମନ ଦେଇ ଦସ୍ୟୁର କଥା ଶୁଣୁଛି । ତହୁଁ ମୁଁ ଈର୍ଷାରେ ଜଳି ଗଲି । ସେହି ଅବସରରେ ଦସ୍ୟୁଟି ତାହାର ଚାଲାକ-ଚତୁର କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ବିଷୟରୁ ଅନ୍ୟ ବିଷୟକୁ ଭୁଲାଇ ନେଇ ଯାଉଥିଲା । ଶେଷରେ ସେ ସିଧା ସଳଖ ତାହାର ଦୁଃସାହସୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାକୁ ଶୁଣାଇ ଦେଲା, "ଯେତେବେଳେ ତୁମକୁ କଳଙ୍କ ଥରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି, ସେତେବେଳେ ତୁମେ ତ ଆଉ ତୁମର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଘର କରି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ତା ଅପେକ୍ଷା ତୁମେ ବରଂ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ହୁଅ । ତୁମକୁ ଭଲ ପାଏ ବୋଲି ତ ମୁଁ ଏପରି ଭାବରେ ତୁମ ଉପରେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛି ।"

ଯେତେବେଳେ ପାପିଷ୍ଠ ଏହି କଥା କହିଲା, ସେତେବେଳେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଖ ଟେକି ତାକୁ ଅନାଇଲା, ସତେ ଯେମିତି ସେ ସ୍ୱପ୍ନାହତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଯେମିତି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିଲା, ମୁଁ ତାକୁ ଆଗରୁ କେବେ ସେମିତି ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେଠାରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇଥିଲି, ସେତେବେଳେ ମୋର ରୂପସୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସେହି ଦସ୍ୟୁକୁ କଣ ଜବାବ ଦେଲା ? ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଶୂନ୍ୟତାରେ ହଜି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତାହାର ସେହି କଥା ମୋର

ଏକ୍ଷଣି ମନେ ପଡ଼ିଲେ, ରାଗରେ ଓ ଈର୍ଷାରେ ମୋର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ଜଳି ଯାଉଚ୍ଛି । ସେ କୁଆଡ଼େ କହିଲା—"ତାହାହେଲେ ତୁମେ ମୋତେ ତୁମ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଚାଲ । ତୁମେ ଯେଉଁ ଠାକୁ ଯିବ, ମୋତେ ସେଠାକୁ ନେଇ ଯାଅ ।"

ଏତିକ ମାତ୍ର ତାହାର ପାପ ବାକ୍ୟର ଶେଷ ନୁହେଁ । ଯଦି ସେ ଖାଲି ଏତିକ କହି ଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ଏହି ଘନ କୃଷ୍ଣ ଅନ୍ଧକାରରେ ମୁଁ ଏତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉ ନ ଥାଆନ୍ତି । ଅବିକଳ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହେଲା ଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ଦସ୍ୟୁର ହାତ ଧରି ବଣ ଭିତରୁ ବାହାରି ଯାଉଚ୍ଛି, ଠିକ୍ ସେତିକ ବେଳେ ସେ କାହିଁକି ଅକସ୍ମାତ୍ ବିବର୍ଣ୍ଣ ପଡ଼ିଗଲା, ଏବଂ ଦେବଦାରୁ ଗଛ ତଳେ ମୋର ବନ୍ଦୀ ଶରୀରଟାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେ କହି ପକାଇଲା, "ମାର ତାକୁ, ତାକୁ ମାରିଦିଅ । ଯଦି ସେ ବଞ୍ଚି ରହେ, ମୁଁ ତୁମକୁ ବିବାହ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ମାରି ପକାଅ ତାକୁ ! ହାଣି ଦିଅ !" କେତେ ଥର ଯେ ସେ ଚିତ୍କାର କରି ଏ କଥା କହିଲା, ତାର କଳ୍ପି ଠିକ୍ ଠିକଣା ନାହିଁ । ଯେମିତି ସେ ପାଗଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ଅବିକଳ ସେମିତି ଭଙ୍ଗୀରେ ସେ ବାରମ୍ବାର ଏହି କଥା ତୀବ୍ର ସ୍ୱରରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଅତଳ ପାତାଳପୁରୀର ଘୋର ଅନ୍ଧକାରରେ ମୋତେ ଆଘାତ କରିବ ବୋଲି ବିଭୀଷିକା ଦେଖାଏ । କୌଣସି ଲୋକର ତୁଣ୍ଡରୁ ଏତେ ତୀବ୍ର ଘୃଣାର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଏହା ଆଗରୁ କଣ କେବେ ବାହାରିଥିଲା ? କେଉଁ ଦିନ କୌଣସି ଲୋକ କଣ ଏହି ଭଳି ଅଭିଶପ୍ତ କଥା ଯୁଗ ଆଗରୁ ଶୁଣିଛି ? କେବେ କଣ ଯୁଗ ଆଗରୁ—(ହଠାତ୍ ସେ ଘୃଣା ଓ ବିଦ୍ରୂପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୋଟାଏ ବିକଟ ଗର୍ଜନ ଛାଡ଼ିଲା ।)

ଏହି କଥା ଶୁଣି ଦସ୍ୟୁ ଜଣକ ମଧ୍ୟ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ତାହାର ବାହୁକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ସେ ଚିତ୍କାର କଲା, "ମାରି ପକାଅ ତାକୁ ।" ଦସ୍ୟୁଟି କଠିନ ଭାବରେ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲା । ହଁ କି ନା କିଛି ହେଲେ ସେ କହିଲା ନାହିଁ । —କିନ୍ତୁ ସେ କି ଜବାବ ଦେବ ତାହା କଳନା କରିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ଦେଖିଲି, ଗୋଟାଏ ଧକ୍କାରେ ସେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପେଲି ଦେଇ ଝରା ବାଉଁଶ ପତ୍ର ଉପରେ ପକାଇଦେଲା । (ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଘୃଣାପୂର୍ଣ୍ଣ ଗର୍ଜନ) ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ଦୁଇ ବାହୁ ଭାଙ୍ଗି ଦସ୍ୟୁଟି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲା, ଏବଂ ମୋତେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା, "ୟାକୁ ନେଇ ତୁମେ କଣ କରିବ ? ଏହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିକୁ ବଞ୍ଚାଇବ, ନା ମାରିଦେବି ? ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଇଙ୍ଗିତ ଦିଅ ! ମାରିଦେବି ?" ମୁଁ କେବଳ ଏତିକି ମାତ୍ର କହିଥିଲି—ତାହାର ଦୁଷ୍କର୍ମ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମୁଁ ରାଜି ଅଛି ।

ତାକୁ କଣ ଜଣାଇବି, ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁ ନ ଥିଲି । ମୋର ସେହି ଇତସ୍ତତଃ ଭାବ ଦେଖି, ଭୟରେ ଚିତ୍କାର କରି ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ବଣର ଆହୁରି ଭିତରକୁ ଧାଇଁ ପଳାଇଗଲା । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଦସ୍ୟୁଟି ହାତ ବଢ଼ାଇ ତାକୁ ଧରିବାକୁ ବସିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହାର ପରିହିତ ଜାମାଟି ସୁଦ୍ଧା ସେ ଛୁଇଁ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସେ ପଳାଇଯିବା ପରେ ଦସ୍ୟୁଟି ମୋର ତରବାରି ଓ ଧନୁ-ଶର ଉଠାଇନେଲା । ସେ ତରବାରିର ଗୋଟାଏ ଚୋଟରେ ମୋର ବନ୍ଧନ ଛିନ୍ନ କରିଦେଲା । ଶୁଣିଲି, ସେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ କହୁଛି, "ୟା ପରେ ମୋର ନିସ୍ତାର ।" ତା ପରେ ସେ ସେହି ବଣ ଭିତରୁ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । ତା ପରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସବୁ କିଛି

ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା । ନା, ଭୁଲ୍ କହିଲି । ମୁଁ ଶୁଣି ପାରିଲି, ନିକଟରେ କେହି ଯେମିତି କାନ୍ଦୁଛି । ବାକି ବନ୍ଧନ ତକ ଖୋଲି ଦେଇ, ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ମୁଁ କାନ ପାତି ଶୁଣିବାକୁ ଲାଗିଲି । ମାସ ପରେ ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କଲି, ମୋର ନିଜର କାନ୍ଦଣାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣା ଯାଉଛି । (ପୁଣି ସ୍ତବ୍ଧତା)

ଦେବଦାରୁ ଗଛ ତଳୁ ମୋର ଅବସନ୍ନ ଶରୀରଟିକୁ ମୁଁ କୌଣସି ମତେ ଟାଣି ବାହାର କଲି । ମୋ ସାମନାରେ ଗୋଡ଼ କଡରେ ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟେଟ ଛୁରୀ ପଡ଼ି ଝଲସୁଥିଲା—ମୋର ସ୍ତ୍ରୀର ହାତରୁ ତାହା ସେଠାରେ ଖସି ପଡ଼ିଥିଲା । ମୁଁ ଛୁରୀଟା ହାତରେ ତଳୁ ଉଠାଇନେଲି, ଏବଂ ନିଜର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡରେ ଆମୂଳ ବସାଇ ଦେଲି । ଝଲକାଏ ରକ୍ତ ଉଠି ଆସିଲା ଗଳାକୁ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ କୌଣସି ବ୍ୟଥା ପାଇଲି ନାହିଁ, କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରଣା ବି ନୁହେଁ । ଯେତେବେଳେ ମୋର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଗଲା, ସେତେବେଳେ ସବୁକିଛି ଯେମିତି ସମାଧି ତଳ ଭଳି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା । କି ଗମ୍ଭୀର ସେହି ନୀରବତା ! ପାହାଡ଼ର ଫାଙ୍କରେ ଏହି ସମାଧି ଉପରେ କୌଣସି ପକ୍ଷୀ ସୁଦ୍ଧା ଡାକିଲା ନାହିଁ । ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଆଲୁଅ ଏକା ଅଟକି ରହିଲା ପାହାଡ଼ ଦେହରେ ଓ ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଅଗରେ—ଅସ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଶେଷ ରଶ୍ମି । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତାହା ବି ମିଳାଇଗଲା, ଧୀରେ ଧୀରେ ଦୃଷ୍ଟିର ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା ସେହି ବାଉଁଶ ବୁଦା ଓ ଡେଙ୍ଗା ଦେବଦାରୁ ଗଛର ଧାଡ଼ି । ଗୋଟାଏ ଗଭୀର ସ୍ତବ୍ଧତାରେ ଆପାଦମସ୍ତକ ଆବୃତ ହୋଇ ମୋର ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ଶରୀର ସେଠାରେ ପଡ଼ି ରହିଲା ।

ତା ପରେ ହଠାତ୍ କିଏ ଯେମିତି ଧୀରେ ଧୀରେ ପାଦ ଟିପି ଟିପି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇ ଆସିଲା । କିଏ ସେ, ମୁଁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ମୋର ଚାରି ପଟେ କଳା ଅନ୍ଧାର ମାଡ଼ି ଗଲାଣି । କିଏ ଯେମିତି—କିଏ ଯେମିତି ତାହାର ଅଦୃଶ୍ୟ ହାତରେ ମୋର ଛାତିରୁ ଛୋଟ ଛୁରୀଟା କାଢ଼ିନେଲା । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଆଉ ଝଲକାଏ ରକ୍ତ ମୋର ମୁଖ ଉପରକୁ ଉଠି ଆସିଲା, ଏବଂ ଚିର ଦିନ ପାଇଁ ମୁଁ ଶୂନ୍ୟତାର ଅନ୍ଧକାରରେ ବିଲୀନ ହୋଇଗଲି ।

— ର୍ୟୁନୋସୁକେ ଆକୁତାଗାଓ୍ୱା

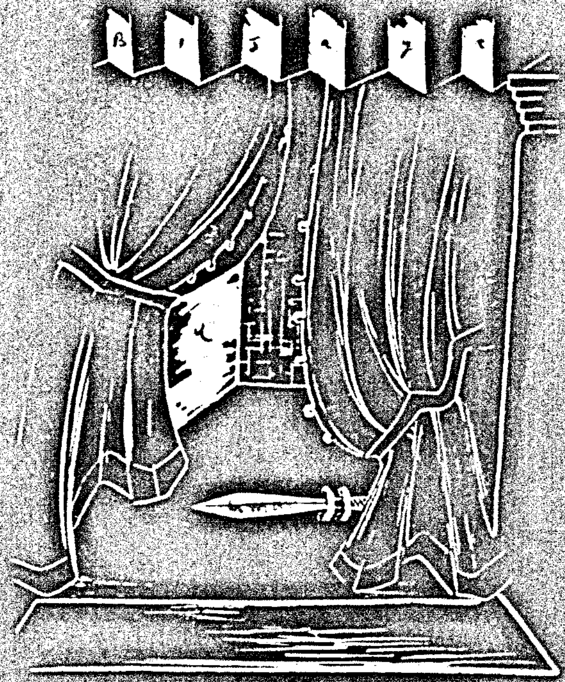

ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଖୁନ୍

ଗିଲବାର୍ଟ କେ.ଇଥ ଚେଷ୍ଟାରଟନ

ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଖୁନ୍

ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ପରିଚାଳକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାର୍ଟିନ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଗଦା ହୋଇଥିବା ଦୃଶ୍ୟପଟର ମଝିରେ ଦ୍ରୁତ ପଦ-କ୍ଷେପରେ ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପୋଷାକ ବାହାରିଆ ଥିଲା, ଠିକଏ ଉଗ୍ର ଧରଣର ବାହାରିଆ—କୋଟ ଉପରେ ବାହାରେ ଫୁଲ ଖୋସା ହୋଇଥିଲା, ଜୋତାର ଆଖି-ଝଲସା ପାଲସଟା ମଧ୍ୟ ବାହାରିଆ, ଖାଲି ମୁଖଟି ସେମିତି ବାହାରିଆ ନୁହେଁ । ଭଦ୍ରଲୋକ ମୁଣ୍ଡ ଠାରୁ ଗୋଡ଼ ଯାଏ ଏକ—କଳା ଭ୍ରୂ ଏକ୍ଷଣି ଯେମିତି ଆହୁରି କଳା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଭ୍ରୂର ବା ଦୋଷ କେଉଁଠି ? ଏମିତି ଠେଲାରେ ପଡ଼ିଲେ ଶହ ଶହ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା ଆସି ମଗଜକୁ ଅବରୋଧ କରେ । କେତେ ରକମର ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତା— ବଡ଼-ସାନ, ପୁରୁଣା-ନୂଆ । ଚାରି ପାଖରେ ରଙ୍ଗୀନ ଦୃଶ୍ୟପଟଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ତାଙ୍କର ମିଜାଜ ଆହୁରି ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । କାରଣ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ମୂଳଦୁଆ ପକାଇଥିଲେ ହାଲୁକା ଗୀତ-ନାଟ୍ୟ ଦ୍ୱାରା, ବେଶ୍ ଚାଲୁଥିଲା, ସୁଖରେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ମଥାରେ ଭୂତ ପଶିଲା, ତେଣୁ ହଠାତ୍ ଗମ୍ଭୀର ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ନାଟକ ଖୋଲି ବସିଲେ, ଆଉ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅର୍ଥର ଶ୍ରାଦ୍ଧ ବି ଆରମ୍ଭ

ହୋଇଗଲା । ସେହି ସବୁ ପୁରୁଣା ଦୃଶ୍ୟପଟଗୁଡ଼ିକ—ସେହି ଦୈତ୍ୟ-ରାଜର ମରକତ-କୁଞ୍ଜ ଓ କନ୍ୟା-ଅଧିଷ୍ଠିତ ସ୍ୱର୍ଗର ଉଦ୍ୟାନ—ଆଜ ସେସବୁ ମାକଡ଼ସାର ଜାଲରେ ଓ ମୂଷାର ଦନ୍ତାଘାତରେ ବିଭୂଷିତ ହୋଇ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯଦି ଶୈଶବର ରୂପକଥାର ଜଗତ୍ ପୁଣି ତାର ଦୁଆର ଖୋଲି ଆମକୁ ଡାକେ, ତାହାହେଲେ ଆମର ମନ ଗୋଟାଏ ଶୁଦ୍ଧ ପବିତ୍ର ଭାବରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କର ମନରେ ଭାବ-ଫାବ କିଛି ଉଦୟ ହେଲା ନାହିଁ । ଯାହା ପାଇଁ ସେ ଅଣ୍ଟାର କଉଡ଼ି ଅକାତରେ ଫିଙ୍ଗିଛନ୍ତି ତାହା ପାଇଁ ଦୁଇ ଟୋପା ଲୁହ ଆଖିରୁ ଝରାଇବା ପାଇଁ ବି ତାଙ୍କର ସମୟ ନ ଥିଲା । ରୂପ-କୁମାରୀର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ତ ଦୂରର କଥା । ତାଙ୍କର ଡାକ ପଡ଼ିଛି ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ—ଆଶୁ ସମସ୍ୟା । ଅତଏବ ଯାହା ହୋଇ ଯାଇଛି, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଘେଳାଇବାକୁ ବା ବେଳ କାହିଁ ?

ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ପଛ ପଟେ ଅଦ୍ଭୁତ ନେପଥ୍ୟ ଜଗତରେ ଏହି ରକମ ସମସ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଉଦ୍ଭୂତ ହୁଏ । ଜଟିଳ ବ୍ୟାପାର । ବିଖ୍ୟାତ ଇଟାଲୀୟ ଅଭିନେତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ମାରେନି ନୂତନ ନାଟକଟିରେ ଗୋଟିଏ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରୁଥିଲେ । ଆଜି ଦିପହରରେ ଶେଷ ମହଡ଼ା, ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରଥମ ଅଭିନୟ । ଅକସ୍ମାତ୍ ସେ ଗୋଟାଏ ଖାଲି ମୁକ ଜବାବ ଦେଇ ଅଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି—ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଓହ୍ଲାଇବେ ନାହିଁ । ଏହା ଜଣାଇ ଦେଇ ସେ ନିଜର ସାଜ-ଘରେ ଥାଇ ଭିତରୁ କବାଟ କିଳି ଦେଇଛନ୍ତି । ରୁଦ୍ଧ ଦରଜାର ଜରିଆରେ ସେ ଦୁନିଆ ପ୍ରତି ଗୋଟାଏ ନୀରବ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ସହିତ ସେ ଦେଖା ସୁଦ୍ଧା କରି ନାହାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ଆଉ ଦେଖା

ହୋଇ ପାରିବ, ଏପରି ଲକ୍ଷଣ ମଧ୍ୟ ଦିଶୁ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାଣ୍ଡିନ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ଖାଣ୍ଟି ଇଂରେଜ । ଅତଏବ ସେ ମୃଦୁ ସ୍ୱରରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ—ବିଦେଶୀ ମାନେ ସମସ୍ତେ ପାଗଳ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ପୃଥିବୀର ଏକ ମାତ୍ର ମଥା-ଥଣ୍ଡା ଦେଶର ଅଧିବାସୀ, ଏହି ଚିନ୍ତା ବି ମଥାରେ ରଖି ସେ ସେମିତି ଶାନ୍ତି ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସେହି ମରକତ-କୁଞ୍ଜ ଭଳି ଇଂଲଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ହତାଶ କଲା । ଅବଶ୍ୟ ଖୁବ୍ ନିଘେଇ କରି ଦେଖିଲେ ମନେ ହୁଏ, ସେହି ନୈରାଶ୍ୟ ପଛରେ ଆଉ କୌଣସି ଗଭୀର ଉଦ୍‌ବେଗ ଯେମିତି ତାଙ୍କୁ ଚଳିତ କରି ପକାଉଛି ।

ଏପରି ହୃଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ବପୁ ଥାଇ ବି ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଯେମିତି ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରେ ଶୁଖି ଯାଉଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମୁହଁଟି ଗୋଲ, ପୂରିଲା, ଅଥଚ ଆଖି ଦୁଇଟି କୋଟରଗତ । ଓଠ ଦୁଇଟି ସମାନ୍ତରରେ ବଙ୍କା-ଟେଢା ରେଖାରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଛି । ନଖ ଯୋଡ଼ାକ ଗ୍ଲେଟ କରି କଟା ଯାଇଛି, ତଥାପି ମାଣ୍ଡେଭିଲ ନଖର ଅଗ କାମୁଡ଼ିବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ମନେ ହେଉଛି, ଭଦ୍ରଲୋକ ଯେମିତି ବୋଧହୁଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଫିମ ସେବନ କରୁଛନ୍ତି । ଅଫିମ ଖାଇବାର ବି ଫେର୍ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ କାରଣ ଅଛି । ନୋହିଲେ ଏମିତି ବିଷଣ୍ଣ କାହିଁକି? ଫେର୍ ଅଫିମର ପ୍ରସାଦରେ ସେହି ବିଷାଦ, କି ସେହି ଗଭୀର ବିଷାଦରେ ଅଫିମ ସେବନ, ତାହା କିଏ କହି ପାରିବ ? ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ତଳେ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଅଳିନ୍ଦ । ତାର ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କର ଗ୍ଲେଟ ଅଫିସ । ସେହି ଅଫିସକୁ ନିଶୀଥିନୀ ଭଳି ଘେରି ରହିଛି ରହସ୍ୟମୟ ବିଷାଦ । ସେହି ଅଳିନ୍ଦ ଭିତରେ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ପଦଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ମଝିରେ ମଝିରେ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇ ନିଜର ଦରି ଉପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରୁଛନ୍ତି ।

ଅଳନ୍ଦର ଦୁଇ ପଟେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ସାଜ-ଘର । ଏକାବେଳେ ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାର୍ଗ୍ରେନଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧଂ-ଦେହି ସବୁଜ ଦୁଆର । ଦୁଆର ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦଳେ ଅଭିନେତା ଓ କୁଶୀଲବ ରୁଣ୍ଡ ହୋଇ ଆଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ଶାବଲ ଆଣି ଦୁଆର ତାଡ଼ିବେ କି ନା । ଏହି ଦଳ ଭିତରେ ଥିଲେ ଏମିତି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ଛବି ବହୁ ବୈଠକଖାନାର କାନ୍ଥ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଛି, ଏବଂ ଯାହାଙ୍କର ଦସ୍ତଖତ ବହୁ ନାଟ୍ୟାମୋଦୀଙ୍କର ସ୍ୱାକ୍ଷର-ଖାତା ଭୂଷିତ କରିଛି । କାରଣ ଯଦିଚ ସେ ଏହି ଶ୍ଳେଟ ରଙ୍ଗାଳୟରେ ସଡ଼ୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ଯଦିଚ ତାଙ୍କୁ ଏଠାରେ ନିକୃଷ୍ଟ ଅଭିନେତାମାନଙ୍କର ମଝିଆଁ ବାବୁ ହୋଇ ଦିନ କଟାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି, ତଥାପି ସେ ସେହି ନର୍ମାନ ନାଇଟ । ଲୋକେ କହନ୍ତି, ନାଟ୍ୟ-ଜଗତର ପୂରାପୂରି ବଡ଼ ବାବୁ ହେବାକୁ ତାଙ୍କର ଆଉ ବେଶି ବାକି ନାହିଁ । ଭଦ୍ରଲୋକ ସୁପୁରୁଷ, ଚିବୁକରେ ଖାଲ, ଦୀର୍ଘ କେଶ ଖସି ଆସି କପାଳରେ ପଡ଼ିଛି । ଗମନା ଭଙ୍ଗୀ କ୍ଷିପ୍ର, କିନ୍ତୁ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ଔରଙ୍ଗଜେବଙ୍କର ଶାନ୍ତ କୁଟିଳତା । ତାହା ଛଡ଼ା ଥିଲେ ରେଲଫ ରିଚାର୍ଡ଼ସନ - ପ୍ରୌଢ଼ ବିଶେଷ ଚରିତ୍ରରେ ବିଖ୍ୟାତ, ଠିଆ ନାକ, ହସହସ ମୁଖଟି ଦାଢ଼ି ଖିଅର-ହେବାର ଘର୍ଷଣରେ ଓ ତେଲିଆ ରଙ୍ଗର ଲେପନରେ ନୀଳ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଆଉରି ଥିଲେ କମ୍ପାନୀର ସାନ ବାବୁ ଅବ୍ରେ ମାର୍ନେନ, କଳା କୁଞ୍ଚିତ କେଶ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯୁବକ—ନାୟକର ଭାଇ ବା ବନ୍ଧୁ, ହେଉଛି ଯାଙ୍କର ଧରାବନ୍ଧା ଭୂମିକା ।

ଏମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଥିଲେ ଜଣେ କଠୋର ଦର୍ଶନା ଲାଲ କେଶରେ ଖୋସା-ବାନ୍ଧିଥିବା ମହିଳା—ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଏକାଧାରେ କମ୍ପାନୀର ଡ୍ରେସାର ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କର ପରିଚାରିକା । ଆଜ

ସବା ପଛରେ, ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ— ପାଣ୍ଡୁର ସହଜ ମୁଖ, ହାଲୁକା କେଶଗୁଚ୍ଛରେ ଦୁଇଟି ବେଣୀ ପଡ଼ିଥିଲା, ସତେ କି ପଥରରେ ଖୋଦିତ ମେରୀ ମାତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି । ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ଏକ ସମୟରେ ସେ ଇବ୍‌ସେନ-ଜାତୀୟ ଗମ୍ଭୀର ଚିନ୍ତାଶ୍ରୟୀ ନାଟକରେ ଅଭିନୟ କରି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ କମ୍ପାଇ ଦେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ସେସବୁ ସମସ୍ୟାମୂଳକ ନାଟକ ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାରେ ଆକୃଷ୍ଟ ଓ ନିମଜ୍ଜିତ, ତାହା ହେଉଛି କିପରି ଜଣେ ବିଦେଶିନୀ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ରୁଦ୍ଧ ଘର ଭିତରୁ ପୁଣି ଖୋଲା ହାଓ୍ୱାକୁ ବାହାର କରି ଯାଇ ପାରେ । ଯାଦୁକରମାନେ ଜୀବନ୍ତ ମହିଳାକୁ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି । ମାତ୍ର ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଡ଼ି-ଯାଇଥିବା ମହିଳାକୁ ପୁନର୍ବାର ସୃଷ୍ଟି କରି ଗଢ଼ିବାକୁ ହେବ ।

ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବଦଳରେ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପରିଚାରିକାକୁ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ପଚାରିଲେ, "ଏଯାଏ ସେ ବାହାରି ନାହିଁ ?"

ପରିଚାରିକାଟିର ନାମ ହେଉଛି ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସ । ସେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଜବାବ ଦେଲା, "ଆଜ୍ଞା, ନା ।"

ସାଣ୍ଡ୍ରସ କହିଲେ, "ମୋର ଗୁଡ଼ ତ ଯଥାମତ ଧଡ଼ପଡ଼ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ସେ ଯେମିତି ସରି ଯାଇଛି ନା, କିଛି ଲୋକହସା କଥା ଯଦି କରେ ନା !"

ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ହେଉଛନ୍ତି ସାଦାସିଧା ଲୋକ । ଭିତରେ ତାଙ୍କର ବାଡ଼-ବତା ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, "ଶଳା ! ସେ ରକମ କିଛି ଘଟିଲେ ଖବରଆଡ଼େ ଯାହା ପ୍ରଚାର ହେବ ନା, ସେଥିରେ ମୋତେ

ଲଲ ବତ୍ତି ଜଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଠି କଣ ମଦ୍ଦଲାଠିର କେହି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବନ୍ଧୁ, ପନ୍ଧୁ ନାହାନ୍ତି ? କାହାର କଥା କଣ ସେ ଶୁଣିବ ନାହିଁ ?"

ଗଣ୍ଡୋଲ କହିଲେ, "ଜାର୍ଭିସ କହୁଥିଲା, ଏକା ପାଦ୍ରୀ ସାହେବଙ୍କ ଛଡ଼ା କେହି ତାକୁ ମଙ୍ଗାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ମାନେ, ସେ ତାହାର ନିଜର ପାଦ୍ରୀ ନା—କାଥଲିକ ପାଦ୍ରୀ । ଡର ମାଡ଼ୁଛି, ଅଭିମାନରେ କଡ଼ିକାଠରେ ଦଉଡ଼ି ନ ଦେଇ ଦେଉ । ସେଇଥି ପାଇଁ ଜାର୍ଭିସକୁ ପଠାଇଛି ପାଦ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ । ଏହି ଯେ ସେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲେଣି ।"

ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ତଳେ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ଆଉ ଦୁଇ ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହେଲା । ଜଣେ ହେଉଛନ୍ତି ଏଣ୍ଟନ ଜାର୍ଭିସ— ମଉଜିଆ ଲୋକ, କିନ୍ତୁ ଖଳ ଚରିତ୍ରର ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଜଣକ ହେଉଛନ୍ତି ଖର୍ବକାୟ, ଚତୁଷ୍କୋଣ, କଳା ପୋଷାକରେ ସର୍ବାଙ୍ଗ ଆବୃତ, ବସ୍ତା-ମୋଡ଼ରେ ଅବସ୍ଥିତ କାଥଲିକ ଗୀର୍ଜାର ପାଦ୍ରୀ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ।

ଏତାଦୃଶ ବ୍ୟାପାରରେ ଆହୂତ ହେବାଟା ଫାଦାର ବ୍ରାଉନଙ୍କର ଯେମିତି ନିତ୍ୟ-ନୈମିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟ । ତାଙ୍କର ମୁଖରେ କୌଣସି ବିସ୍ମୟ ବା କୌତୂହଳ ନ ଥିଲା । କହିବାକୁ ଗଲେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମରେ ଧର୍ମ-ଯାଜକ ହେଉଛନ୍ତି ମେଷ-ପାଳକ । ତାଙ୍କ ମେଣ୍ଢା-ପଲ ଭିତରୁ ଯଦି ଗୋଟାଏ କେଉଁଠି ହଜିଯାଏ ବା ଅଡ଼ି ବସି ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଥାଏ, ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ । ପ୍ରଥମେ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ସମ୍ଭାବନା ସେ ହସି ଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ସେ ପଚାରିଲେ, "ହଠାତ୍ ସେ ଏମିତି ରାଗି ଗଲା କାହିଁକି ? କେହି ଜାଣନ୍ତି ଏହାର କାରଣ କଣ ?"

ପ୍ରୌଢ଼ ରାଣ୍ଡେଲ ଜବାବ ଦେଲେ, "ଭୂମିକାଟି ବୋଧହୁଏ ମନକୁ ପାଇଲା ନାହିଁ ।"

ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଗଜ ଗଜ ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ, "ଜାଣେ, କୌଣସି ଭୂମିକା ସୁନ୍ଦରୀମାନଙ୍କର ମନକୁ ପାଏ ନାହିଁ । ତାହା ହେଲେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ବା କଣ କରୁଥିଲେ ? ଏସବୁ ତ ତାଙ୍କର ଦେଖିବାର କଥା ।"

କ୍ଳାନ୍ତ ସ୍ୱରରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲ କହିଲେ, "ମୁଁ ବା ଆଉ କଣ କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତି ? ଯେଉଁଟା ମୋତେ ସବୁ ଠାରୁ ଭଲ ଭୂମିକା ବୋଲି ମନେ ହେଲା, ସେଇଟା ତ ତାକୁ ଦେଇଥିଲି । ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ଅଦୂରରେ ଦୁଲାଳୀମାନଙ୍କୁ କି ରକମ ଭୂମିକା ଭଲ ଲାଗେ ? ସୁନ୍ଦରୀ ନାୟିକା, ଶେଷରେ ନାୟକ ସାଙ୍ଗରେ ବିବାହ ହେବ, ଗ୍ୟାଲେରୀରେ ବସିଥିବା ଦର୍ଶକମାନେ ହାତ ତାଳି ଦେବେ, ଫୁଲ ଫିଙ୍ଗିବେ---ଏତକ କଣ ମୋ ମଥାରେ ପଶି ନାହିଁ ? ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ଏ ଭୂମିକା ତାକୁ ଦେଇଥିଲି । ମୋ ପରି ବୁଢ଼ୀ ପାଇଁ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ ଯେତେ ସବୁ ମାଉସୀ-ପିଉସୀର ଭୂମିକା । ପଛରେ ଯେମିତି କିଛି ଗୋଳମାଳ ନ ହୁଏ, ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ଏହି ଭୂମିକାଟି ତାକୁ ଦେଇଥିଲି ।"

ରାଣ୍ଡେଲ ଜଣାଇଲେ, "ଏହି ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭୂମିକା ଅଦଳ ବଦଳ କଲେ ତ ବଡ଼ ସାଙ୍ଘାତିକ ଅବସ୍ଥା ଦେଖା ଦେବ ।"

ନର୍ମାନ ନାଇଟ ମୃଦୁ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ସେ କଥା ତ ମୋତେ ଚିନ୍ତା କରି ଯାଇ ନ ପାରେ । ଏକ୍ଷଣି କୌଣସି ଅଦଳ

ବଦଳ ହେଲେ, ମୁଁ ଆଗରୁ କହି ଦେଉଛି, ମୋର ଅଭିନୟ ଫିଟିବ ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇଗଲି ।"

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ପାଦ ଟିପି ଟିପି ଯାଇ ରୁଦ୍ଧ ଦୁଆର ପାଖରେ କାନ ପାତିଲେଣି !

ପଣ୍ଟିଙ୍ଗଲଙ୍କ ବ୍ୟାକୁଳ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, "କଣ ? କିଛି ଘୋର-ଶବ୍ଦ ପାଉଛନ୍ତି ତ ?" ତା'ପରେ ସେ ନମ୍ର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ନିଜର ତଣ୍ଟି କାଟି ଦେଇ ନାହିଁ ତ ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ଗୋଟାଏ କଣ ଶବ୍ଦ ହେଉଛି । ସେହି ଶବ୍ଦରୁ ଅନୁମାନ କରୁଛି—ହୁଏତ ମହିଳାଟି ଅଇନା ଭାଙ୍ଗୁଛି, କିମ୍ବା ଝିଲମିଲ । ବୋଧହୁଏ ପଦାଘାତରେ ଭାଙ୍ଗୁଛି । ନା, ତାହାର ଆତ୍ମଘାତୀ ହେବାର ବିଶେଷ କିଛି ବିପଦ ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ । ଗୋଇଠା ମାରି କାଚ ଭାଙ୍ଗିବାଟା ଠିକ୍ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ପୌର-ଚନ୍ଦ୍ରିକା ନୁହେଁ । ଯଦି ମହିଳାଟି ଜର୍ମାନ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ଗାଲରେ ହାତ ଦେଇ ଆତ୍ମା ଓ ପାର୍ଥିବ ମାୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାବିବାକୁ ବସି ଥାଆନ୍ତା, ତାହା ହେଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ କହି ଥାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଇଟାଲୀୟମାନେ ଏତେ ସହଜରେ ମରନ୍ତି ନାହିଁ, କି ରାଗି ଗଲେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ବି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ଆପଣମାନେ ବିଶେଷ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତୁ, ଯେମିତି ସେ ଏକା କୁଦାକେ ବାହାରି ଆସି ଉପରେ ପଡ଼ି ନ ଯାଏ ।"

ମାଣ୍ଡେଭିଲ ପଚାରିଲେ, "ତାହା ହେଲେ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି, ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗିବା ନାହିଁ ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଜବାବ ଦେଲେ, "ଯଦି ତାହା ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୟ କରାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତାହା ହେଲେ ଯେମିତି କାମ କରିବେ ନାହିଁ । ତାହା ହେଲେ ମନ୍ତ୍ରହାଟି ଚମତ୍କାର କରି ଗୁପ୍ତ ଫାଟାଇ ରଙ୍ଗାଳୟ ଗୁଡ଼ିଏ ଚାଲିଯିବ । କିନ୍ତୁ ଯଦି କିଛି ଗୋଳମାଳ ନ କରନ୍ତି, ତାହା ହେଲେ ଦେଖିବେ ଠିକ୍ ଏ ପରେ ନିଜର କୌତୂହଳ ଚାପି ନ ପାରି ସେ ବାହାରି ଆସିବ । ଏଇଠି ପହରା ରଖନ୍ତୁ, ଆଉ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ, ସବୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଆପେ ଆପେ ତୁଟିଯିବ ।"

ମାଣ୍ଡେଭିଲ କହିଲେ, "ତାହା ହେଲେ ଯେଉଁସବୁ ଦୃଶ୍ୟରେ ମହାଳାଟି ନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ାକ ଆଗ ମହଡ଼ା କରିଯାଅ । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଦୃଶ୍ୟପଟ ଇତ୍ୟାଦି ବତାଇଦେବେ । ଚତୁର୍ଥ ଅଙ୍କଟା ତ ସବୁଠୁଁ ବେଶି ଅଡ଼ୁଆ, ତାକୁ ଭଲ କରି ରଗଡ଼ାଅ ।"

ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, "ପୋଷାକ ସହିତ ମହଡ଼ା ନୁହେଁ, ଖାଲି ସେମିତି ହେଉ ।"

ନର୍ମାନ ନାଇଟ କହିଲେ, "ଖୁବ୍ ଭଲ କଥା । ପୋଷାକପତ୍ର ଘରି ଝମେଲା, ସେସବୁ ଧଡ଼ାଚୂଡ଼ା ଲଗାଇ କିଛି କାମ ନାହିଁ ।"

ପାଦ୍ରୀଙ୍କର କୌତୂହଳ ଜାତ ହେଲା । ସେ ପଚାରିଲେ, "କାହିଁକି ? କି ନାଟକ କି ?"

ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଜବାବ ଦେଲେ, "ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ । ଗୁରୁ ସାହିତ୍ୟ, ମହାଶୟ, ନାଟକ ନୁହେଁ । ଏହି ରକମ ଗୁରୁ କୌତୁକ-ନାଟ୍ୟସବୁ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଘରି ଭଲ ଲାଗେ । କୌତୁକ ଯେ କେଉଁଠି ଥାଏ ମୁଁ ଖୋଜି ପାଏ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ବୋଝଟା ଠକ୍ ଆସି ମୋ ପିଠି ଉପରେ ପଡ଼ିଯାଏ ।"

କୁମାରୀ ଟେଲବଟ ହଠାତ୍ ପରିବ୍ରାଜକଙ୍କ ହାତ ଧରି ପକା
କହିଲେ, "ଶୁଣନ୍ତୁ ଟିକିଏ, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାଣ୍ଡେଭିଲ, ଆମକୁ ଟିକ
ଆଖଡ଼ା ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ । ସଞ୍ଜ ବେଳେ ଆସି ପାରି
ନାହିଁ, କି ଆସିବାକୁ ବି ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଗୁଣ୍ଡାଙ୍କ ମେଳ
ଆମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବାକୁ ହେବ ।"

ମାଣ୍ଡେଭିଲ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ କହି ପକାଇଲେ, "ନିଶ୍ଚୟ, ନିଶ୍ଚ
ଗୋଟାଏ ବକ୍ସରେ ବସି ଦେଖନ୍ତୁ ନା ଆଖଡ଼ା । ଏଣେ—
ସମସ୍ତେ ପ୍ରେକ୍ଷା ଗୃହକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ଜାର୍ଭିସ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି କହିଲେ, "ଏହି ଧରଣର
ଲୋକ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କୁ ଯେ ଭଲ ଲାଗେ, ଏହା ତ ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ
ପାରୁ ନାହିଁ ।"

ପାଦ୍ରୀ ପଚାରିଲେ, "ଭଲ ଲାଗେ ନା କଣ ?"

ଜାର୍ଭିସ ଗମ୍ଭୀର କଣ୍ଠରେ ଜବାବ ଦେଲେ, "ମାଣ୍ଡେ
ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ବୋଧ ରହସ୍ୟ । ଜାଣେ, ତାଙ୍କୁ ଦେ
ମନେ ହୁଏ ସତେ ଯେମିତି ସେ ଗୋଟାଏ ଇତର ଶ୍ରେଣୀ
ପ୍ରଚାର କରୁଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭିତରେ ଭିତରେ ଲୋକଟି
ରହସ୍ୟମୟ । କୌଣସି ଗୋଟାଏ ପାପର ସ୍ମୃତି ତାଙ୍କର ଜୀ
ଅନ୍ଧକାର କରି ରଖିଛି । ଏହିସବୁ ବଡ଼ ଘରର ଗୃହିଣୀଙ୍କ
ଟିକିଏ ଅଧେ ପ୍ରେମାଭିନୟ, ଆଉ ତେଣେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ବ
ଗଛକୁ ଚଢ଼ାଇ ଦେଇ ମୂଳରୁ ସିଡ଼ିଟା କାଢ଼ିନେବା—ଏସବୁ
ବାହାରର ଆବରଣ । ଭିତରେ ଭିତରେ ସେ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ତ

ଫାନ୍ଦରେ ପଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ଦୈବ ଯୋଗକୁ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଦୁଇଟା କଥା ଜାଣି ପାରିଛି । ସେଥିରୁ ଅବଶ୍ୟ ରହସ୍ୟର କିଛି ଥଳକୂଳ ମିଳି ନାହିଁ; ବରଂ ରହସ୍ୟଟା ଅଧିକ ଘନ ହୋଇ ଯାଇଛି ।"

ଗୁରି ଆଡ଼େ ଥରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣି ଜାର୍ଭିସ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲେ ଯେ, ଲବିରେ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ତା ପରେ ସେ ନିମ୍ନ ସ୍ୱରରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, "ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଅବଶ୍ୟ କିଛି ବାଧା ନାହିଁ, କାରଣ ମୁଁ ଭଲ କରି ଜାଣେ କୌଣସି କଥା ଏ କାନରୁ ସେ କାନ କରିବା ଆପଣଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ନୁହେଁ । କିଛି ଦିନ ତଳେ ଗୋଟାଏ ଘଟଣାରେ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲି । ତା ପରେ ସେହି ଘଟଣାଟି ଆହୁରି ଅନେକ ଥର ଘଟିଛି । ଆପଣ ତ ଜାଣନ୍ତି, ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କର ଅଫିସ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ତଳେ ଗୋଟାଏ ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ମୁଣ୍ଡରେ । ସେତେବେଳେ ନାଟକର ଝିଅମାନେ ସମସ୍ତେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ କିମ୍ବା ଯେଉଁଠାରେ ସାଜ-ଘରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଅଫିସରେ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କର ଏକା ରହିବାର କଥା । ମୁଁ ଦୁଆର ସାମନା ଦେଇ ଯାଉଥିଲି ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ପଚାରିଲେ, "ତା ପରେ ?"

ଜାର୍ଭିସ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହିଲେ, "ସେତେବେଳେ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଜଣେ ମହିଳା ଥିଲା । ଭସିଲା ଭସିଲା କଥା ଆସି ମୋ କାନରେ ବାଜିଲା । ଆମର ଅପରିଚିତା କୌଣସି ମହିଳା ପ୍ରାୟ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସେ, ମୁଁ ବି ଏ କଥା ଆଗରୁ ଠିକଏ ଶୁଣିଥିଲି । କେଉଁ ବାଟେ ଯେ ସେ ଘର ଭିତରକୁ ଯାଏ ମୁଁ ଜାଣେ ନା, କାରଣ ତାକୁ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ବାଟେ ଯିବାର ମୁଁ କେବେ ଦେଖି

ନାହିଁ । ଥରେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚର ପଛ ପଟେ ମୁଖ ଢାଙ୍କି ଦେହରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଶାଲ ଘୋଡ଼ାଇ ଜଣେ ମହିଳାଙ୍କୁ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଅନ୍ଧକାରରେ ମିଳାଇ ଯିବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି । ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ଭୂତ ପରି, କିନ୍ତୁ ସତରେ ଭୂତ ନୁହେଁ । ବ୍ୟାପାରଟା କିଛି ଗୁପ୍ତ ପ୍ରେମ ଫେ୍ରମ ବି ନୁହେଁ । ସୁତରାଂ ମୋର ମନେ ହେଉଛି, ମାଣ୍ଡେଭିଲ ସେହି ମହିଳାଟିର ହାତ-ମୁଠା ଭିତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଭୟ ଦେଖାଇ ମହିଳାଟି ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଟଙ୍କା ମାରି ନେଉଛି ।”

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, “ଏମିତି କଥା ବା ଆପଣ କାହିଁକି ଭାବୁଛନ୍ତି ?”

ଜାର୍ଭିସଙ୍କର ମୁଖ ଗମ୍ଭୀରରୁ ଭୟଙ୍କର ହୋଇଗଲା । ସେ କହିଲେ, “କାରଣ ମୁଁ ଥରେ ଘର ଭିତରେ ଝଗଡ଼ା ଶୁଣି ପାରିଛି । ସେହି ଝଗଡ଼ା ଭିତରେ ମହିଳାଟିର କର୍କଶ କଣ୍ଠ ବି ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଣିଛି । ତିନ ପଦ ମାତ୍ର କଥା – ମୁଁ ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀ ।”

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଚିନ୍ତାକୁଳ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, “ତାହା ହେଲେ ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ସେ ଦୁଇଟି ବିବାହ କରିଛନ୍ତି ? ତାହା ବି ହୋଇପାରେ । ପ୍ରଥମା ସ୍ତ୍ରୀ ଜବରଦସ୍ତ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରୁଛି, ଏହା ବି ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରେ । ଫେର୍ ତାହା ନ ହୋଇ ବି ପାରେ । ମହିଳାଟି ପାଗଳ ହୋଇ ପାରିଥାଏ । ଆପଣଙ୍କର ନାଟ୍ୟ-ଜଗତରେ ତ ପାଗଳଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଆଦୌ ଊଣା ନୁହେଁ । ଆଉ ହଁ, ଏଇଠି ମୋର ନାଟ୍ୟ-ଜଗତର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଆଜ ଆଖଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହେବ ନାହିଁ କି ? ନାଟକର ଜଣେ ଅଭିନେତା ହୋଇ ଆପଣ ଏଠି ଏକ୍ଷଣି ଆଡ୍ଡା ଦେଉଛନ୍ତି ଵା କପରି ?”

ଜାର୍ଭିସ ମୃଦୁ ହସି ଜବାବ ଦେଲେ, "ମୋର ଏ ଦୃଶ୍ୟରେ ଭୂମିକା ନାହିଁ । ଆଜ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଅଙ୍କ ଆଖଡ଼ା ହେବ । ଆପଣଙ୍କର ଇତାଲୀୟ ବାନ୍ଧବୀର ରାଗ ନ ଛାଡ଼ିଲେ, ବାକି ଦୃଶ୍ୟର ଆଖଡ଼ା ବା ହେବ କିପରି ?"

ତହୁଁ ପାଦ୍ରୀ କହିଲେ, "ଭଲ କଥା । ଏକ୍ଷଣି ଯାଇ ଆମର ଇତାଲୀୟ ବାନ୍ଧବୀଙ୍କର ଖବର ନେଲେ ତ ଭାରି ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।"

ଜାର୍ଭିସ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ କହି ପକାଇଲେ, "ତାହା ହେଲେ ଚାଲନ୍ତୁ, ଯାଇ ଦେଖିବା କଣ ହେଲା ।"

ତା ପରେ ଦୁହେଁ ପୁଣି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ଗୋଟାଏ ମୁଣ୍ଡରେ ମାଣ୍ଡେ-ଭିଲଙ୍କର ଅଫିସ ଏବଂ ଆର ମୁଣ୍ଡରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାରୋନଙ୍କର ସାଜ-ଘର । ଦୂରରୁ ଦିଶିଲା, ଦୁଆର ବନ୍ଦ ଅଛି । ତା ସାମନାରେ ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ କାଠ ପିତୁଳା ଭଳି ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡସ ବସିଛି ।

ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ପ୍ରାୟ ଆର ମୁଣ୍ଡରେ, ଉପରକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଯିବାର ସିଡ଼ି ବାଟେ କେତେ ଜଣ ଅଭିନେତା ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ଆଗେ ତରବର ହୋଇ ଭାର୍ଣ୍ଣିଲ ଓ ରାଣ୍ଡେଲ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉଠୁଥିଲେ, ଏବଂ ନର୍ମାନ ନାଇଟ ଇଚ୍ଛା କରି ନିଜର ଗତି କମାଇ ଦେଇ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସୁଯୋଗ ଜୁଆଇ ଦେଲେ । ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଓ ଜାର୍ଭିସ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ଭିତରେ କାନ ଡେରି ଶୁଣିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । କେତୋଟି କଥା ସେମାନଙ୍କର କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା ।

ନର୍ମାନ ନାଇଟ ଉତ୍ତପ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହୁଥିଲେ, "ମୁଁ ଜୋର ଦେଇ କହୁଛି, ଜଣେ ମହିଳା ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ବରାବର ଆସନ୍ତି ।"

ମହିଳା ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, "ଚୁପ୍ ! ସେମିତି କଥା କୁହ ନାହିଁ । ସେ ଯେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ, ଏହା ତୁମର ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ !"

"ସେତକ ଭୁଲି ଯାଇ ପାରିଲେ ତ ମୁଁ ବଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି," କହି ନାଇଟ ଉପରକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ମହିଳା ମଧ୍ୟ ଶାନ୍ତ ପଦ-କ୍ଷେପରେ ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଉଠିଗଲେ ।

ପାଦ୍ରୀ କହିଲେ, "ଏ କଥା ତ ଅନେକେ ଜାଣନ୍ତି, ଦେଖୁଛି । ଘୁଡ଼୍, ବେଲ୍ ପାଚିଲେ କୁଆର କି ଗଲା ?"

ଜାର୍ଭିସ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ହଁ । ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ କଥାଟା ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଯେ କଣ, ତାହା କେହି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।"

ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ମୁଣ୍ଡରେ ଇଟାଲିଆ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ରୁଦ୍ଧ ଦୁଆର ପାଖରେ ଆସି ଦୁହେଁ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ।

ବୃଦ୍ଧ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସ ବିଷଣ୍ଣ ବଦନରେ ଜଣାଇଲା, "ନା ଏଯାଏ ବାହାରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ ମରି ନାହାନ୍ତି । ଭିତରେ କ୍ୱଚିତ୍ ଚଲାବୁଲାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣା ଯାଉଛି । ମନେ ମନେ କି ପଦ ପାଞ୍ଚୁଛନ୍ତି କିଏ ଜାଣେ ?"

ଅକସ୍ମାତ୍ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ପଚାରି ଦେଲେ, "ଆଚ୍ଛା, ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠି ଅଛନ୍ତି କହି ପାରିବ ?"

"ପାରେଁ । ମାତ୍ର ଦୁଇ ମିନିଟ ହେଲା ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଥିବା ନିଜର ଛୋଟ କୋଠରୀଟିରେ ସେ ଅଛନ୍ତି—ଆଖଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଠିକ୍ ପରେ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସେଠାରେ ଅଛନ୍ତି, କାରଣ ତାଙ୍କୁ ବାହାରି ଆସିବାର ମୁଁ ଦେଖି ନାହିଁ ।"

"ଅର୍ଥାତ୍, ତୁମେ କହିବାକୁ ଚାହଁ ଯେ ତାଙ୍କ କୋଠରୀରେ ଆଉ ଦୁଆର ନାହିଁ, ଏଇଆ ତ ? ଯାତାୟାତ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ବାଟ ଦେଇ ଯିବାକୁ ହେବ ତ ?"

"ହଁ ।"

"ଆଖଡ଼ା ତ ପୂରା ଦମରେ ଚାଲିଲାଣି, ଦେଖୁଛି । ନାୟିକାଙ୍କର ଅଭିମାନରେ ବିଶେଷ କିଛି କ୍ଷତି ତ ହୋଇ ନାହିଁ ।"

ଜାର୍ଭିସ ଟିକିଏ କାନ ଡେରି ଶୁଣିଲେ, ଏବଂ କହିଲେ, "ଏଠାକୁ ଉପରର ଓକାଉଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଶୁଣା ଯାଉଛି । ବାଃ, ସେହି ଗଣ୍ଡ୍ରିଲ ବୁଢାଟାର ଏମିତି ପରିଷ୍କାର ଗଳା ।"

ଦୁଇ ଜଣ ଶୁଣିଲେ । ସତରେ ପ୍ରୌଢ଼ ଅଭିନେତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ସବୁ ବାଧା ଅତିକ୍ରମ କରି ସୁଡ଼ଙ୍ଗର କୋଣରେ କ୍ଷୀଣ ଭାବରେ ଅନୁରଣିତ ହେଉଥିଲା । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ—ଧଡ଼ ଧାଡ଼ ହୋଇ କଣ ଯେମିତି ପଡ଼ିଗଲା । ପରିଚାଳକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାଣ୍ଡନ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ଘରୁ ଅକସ୍ମାତ୍ ଗୋଟାଏ ଆବାଜ ଆସିଲା ।

ଗୁଣମୁକ୍ତ ତୀର ଭଳି ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ ବାଟେ ଧାଇଁ ଗଲେ । ଜାର୍ଭିସଙ୍କର ଚମକ ଭାଙ୍ଗୁ ନ ଭାଙ୍ଗୁଣୁ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଦୁଆରର କବାଟ ସାଙ୍ଗରେ କୁସ୍ତି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇ ସାରିଲେଣି । ଅଚିରେ ଜାର୍ଭିସ ମଧ୍ୟ ଧାଇଁ ଗଲେ ।

ପାଦ୍ରୀଙ୍କର ମୁଖ ପାଉଁଶିଆ ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ସେ କହିଲେ, "ଦୁଆର ଭିତର ପଟୁ ବନ୍ଦ । ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ଦୁଆରଟା ତୁରନ୍ତ ଭଙ୍ଗାଯାଉ—ଏକ୍ଷଣି ।"

ଜାର୍ଭିସ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲେ, "ଆପଣ କଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀଟି ପୁଣି ତାଙ୍କ ଘରେ ପଶିଛି ? ଅର୍ଥାତ୍—ସାଙ୍ଘାତିକ ଗୋଟାଏ କିଛି ଆଶଙ୍କା କରୁଛନ୍ତି ?" ଟିକିଏ ପରେ ସେ ପୁଣି କହିଲେ, "ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଛିଟିକଣିଟା ଖୋଲି ପାରିବ ବୋଧହୁଏ—ଗୁଳି ପକାଇବାର କାଇଦାଟା ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ଜଣା ଅଛି ।"

ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି, ପକେଟରୁ ଗୋଟାଏ ପେନସିଲ କଟା ଛୁରି ବାହାର କରି ଜାର୍ଭିସ କିଛି ସମୟ ଜୋରସୋରରେ ଖଟ୍‌ଖାଟ୍ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପରିଚାଳକଙ୍କ ଅଫିସର ଦୁଆର ଖୋଲିଗଲା । ପ୍ରଥମେ ଦେଖାଗଲା, ଘରେ ଆଉ କୌଣସି ଦୁଆର ନାହିଁ, ଗୋଟାଏ ଝରକା ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ । ତଥାପି ଘରଟି ଆଲୋକିତ ହୋଇଥାଏ, କାରଣ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଟେବୁଲ-ବତି ଜଳୁଥିଲା । ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ବା ତା ଆଗରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦୃଶ୍ୟ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା—ଘରର ମଝିରେ ସ୍ୱୟଂ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ମୁହଁ-ମାଡ଼ି ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଆଉ ତାଙ୍କର ଦେହ ତଳୁ ଲାଲ ସାପ ଭଳି

ଗୂନ ଆଡ଼େ ଖୋଲା ଯାଇଛି କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ତରଳ ରେଖା । ଅନ୍ଧକୂପର ବିବର୍ଣ୍ଣ ଆଲୁଅରେ ରକ୍ତ-ଧାରା ଚକଚକ କରୁଛି ।

କେତେ ବେଳ ଯାଏ ଦୁଇ ଜଣ ଯେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ, ଜାର୍ଭିସ ବା ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କେହି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ତା ପରେ ଏକ ସମୟରେ ଜାର୍ଭିସ ରୁଦ୍ଧ ଶ୍ୱାସରେ ପଚାରିଦେଲେ । "ଯଦି ସେହି ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ଆସିଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ସେ ପଳାଇଗଲା ବା କିପରି ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ହୁଏତ ସେହି ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ଉପରେ ଆମେ ଅତି ବେଶି ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରୁଛନ୍ତି । ରଙ୍ଗାଳୟରେ ଏତେ ବେଶି ରହସ୍ୟମୟ ଜିନିଷ ଅଛି ଯେ ସବୁ କିଛି ଆମର ମନେ ରହେ ନାହିଁ ।"

"କାହିଁକି ? କେଉଁ କଥା କହୁଛନ୍ତି ?"

"ଅନେକ । ଆମେ ପରା ଦେଖିଛନ୍ତି, ସୁଡ଼ଙ୍ଗର ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ଦୁଆର ଭିତର ପଟୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଛି ।"

ଜାର୍ଭିସ ପ୍ରାୟ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, "କିନ୍ତୁ ସେଟା ତ ବନ୍ଦ ଅଛି ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ହଁ, ତେବେ ସେ କଥା ଆପଣ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ।" କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଚିନ୍ତିତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ସେହି ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡସ—ଯେ ଢେରଟା ସାମନାରେ ପହରା ଦେଉଛନ୍ତି—ମହିଳା ଜଣକ ଯେମିତି ଘର କୁଷ୍ମାଣ୍ଡା-ମୁହିଁ ।"

ଜାର୍ଭିସଙ୍କର କଣ୍ଠ ସ୍ୱର କମିଗଲା । ସେ କହିଲେ, "ଆପଣ କଣ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସ ମିଛ କଥା କହିଛନ୍ତି ? ଇଟାଲୀୟ ମହିଳା ଜଣକ କଣ ତାହା ହେଲେ ଘରୁ ବାହାରିଥିଲେ ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ନିର୍ଲିପ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ନା, ନା, ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଚରିତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଥିଲି । ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ।"

"ତାହା ହେଲେ ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସ ନିଜେ ଖୁନ୍ କରିଛନ୍ତି ?"

"ମୁଁ ତ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସଙ୍କ ଚରିତ୍ର ଆଦୌ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ନାହିଁ ।"

"ତେବେ କାହାର କରିଛନ୍ତି ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଜବାବ ନ ଦେଇ ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି ଦେହଟି ପରୀକ୍ଷା କରି ନିଶ୍ଚିତ ହେଲେ ଯେ ସେଟା ଅବିମିଶ୍ର ଖାଣ୍ଟି ମୃତ ଦେହଟିଏ । ତା ପାଖରେ ପଡ଼ିଛି ଗୋଟାଏ ଛୁରୀ—ରଙ୍ଗାଳୟର ଛୁରୀ; ହୁଏତ ହତ୍ୟାକାରୀର ହାତରୁ ଖସି ପଡ଼ିଛି, ନୋହିଲେ କ୍ଷତ ସ୍ଥାନରୁ । ଜାର୍ଭିସ ଅସ୍ତ୍ରଟା ସନାକ୍ତ କଲେ—ସେଟା ରଙ୍ଗାଳୟର ସମ୍ପତ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି ବାହାର ଲୋକର ସମ୍ପତ୍ତି ନୁହେ, ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ "ପ୍ରପ" । ଯଦି ପୋଲିସ ଆଙ୍ଗୁଳିର ଛାପ ନ ପାଏ, ତାହା ହେଲେ ଅସ୍ତ୍ରରୁ କୌଣସି ସୂତ୍ର ମିଳିବାର ଆଉ ବାଟ ନାହିଁ । ବହୁ ଦିନ ହେଲା ଛୁରୀଟାର ରଙ୍ଗାଳୟରେ ଏଣେ ତେଣେ ପଡ଼ି ରହିଥିଲା; ଯେ କୌଣସି ଲୋକ ନେଇପାରି ପାରିଥାଏ । ବ୍ରାଉନ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ, ଏବଂ ଘରଟିରେ ଥରେ ଆଖି

ବୁଲାଇ ଆଣି କହିଲେ, "ପୋଲିସ ଓ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ଡାକିବାକୁ ହେବ । ଆଜ୍ଞା, ହଁ, ସେହି ଇଟାଲିୟ ମହିଳାଟିର ଏ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଏକାବେଳେ ଅସମ୍ଭବ ମନେ ହେଉଛି ।"

ଜାର୍ଡିସ ଘାଟି କରି କହିଲେ, "ଏଯାଏ ଆପଣ ଇଟାଲୀୟ ମହିଳାଟି ଉପରେ ଆଖି ରଖିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ତାର ଅକାଟ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ତ ରହିଛି । ଦୁଇଟା ଅଲଗା ଅଲଗା ଘର, ଦୁଇଟି ଯାକ ଭିତର ପଟୁ ବନ୍ଦ । ମଝିରେ ଏକ ବିରାଟ ଦୀର୍ଘ ସୁଡ଼ଙ୍ଗ । ସେଥିରେ ପେରି ଜଣେ ପ୍ରହରୀ ବରାବର ନଜର ରଖିଛି ।"

"ନା, ଠିକ୍ ହେଲା ନାହିଁ ! ଏ ଘର ଭିତରେ ସେ କିପରି ପ୍ରବେଶ କଲା, ସେଇଟା ହିଁ ଅସଲ ସମସ୍ୟା ; ଆଉ ଘରୁ ବି ସେ ବାହାରି ଆସି ଥାଇ ପାରେ !"

"କିପରି ?"

"ଆଗରୁ କହିଥିଲି ନା, ଝିଲମିଲି କିମ୍ବା ଆରସି କିଛି ଗୋଟାଏ ସେ ଭାଙ୍ଗିଛି ବୋଲି ? ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି ଯେ ଆରସି ଭାଙ୍ଗିବା ବିରୁଦ୍ଧରେ କୁସଂସ୍କାର ଅଛି । ଆରସି ଭାଙ୍ଗିଲେ କୁଆଡ଼େ ଅମଙ୍ଗଳ ହୁଏ । ଇଟାଲୀୟ ମହିଳା-ମାନେ ଅବଶ୍ୟ ସେହି ସଂସ୍କାର ମାନୁଥିବେ । ନା, ସେ ଝିଲମିଲି ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ଘରଗୁଡ଼ିକ ଭୂଇଁ ତଳେ । ସୁତରାଂ ଝରକାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସ୍କାଇଲାଇଟ ଥିବା ଖୁବ୍ ସ୍ୱାଭାବିକ । ସ୍କାଇଲାଇଟର କାଚ ଭାଙ୍ଗିଥିଲା । ଏ ଘରେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍କାଇଲାଇଟ ନାହିଁ ।"

ଏହା କହି ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ମୁଖ ଟେକି ବହୁତ ବେଳ ଯାଏ ଛାତଟି ପରୀକ୍ଷା କଲେ । ତା ପରେ ହଠାତ୍ ଚେତନା ଲଭ କରି ସେ କହିବାକୁ ଲଗିଲେ, "ଶୁଣନ୍ତୁ, ଉପରକୁ ଯାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏ କଥା ଜଣାଇଦେବା । ବଡ଼ ବେଦନାଦାୟକ ପରିସ୍ଥିତି । ଶୁଣୁଛନ୍ତି ତ ? ଅଭିନେତାମାନେ ନାଚ କୁଦ ପାଟିଗୋଳ କରି ଆଖଡ଼ା କରିବାରେ ଲଗିଛନ୍ତି । ଯାହାକୁ ହିଁ କହନ୍ତି ହର୍ଷ-ବିଷାଦ । ତଳେ ଖୁନ୍, ଉପରେ ଆମୋଦ ।"

ରଙ୍ଗାଳପୁରେ ଶୋକର ଛାୟା ଖେଳିଗଲା । ଅଭିନେତାମାନେ ପ୍ରମାଣ କଲେ ଯେ ସେମାନେ ଖାଲି ରଙ୍ଗାଳପୁର ମଫିଆଁ ବାବୁ କି ସାନ ବାବୁ ନୁହନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଶିଷ୍ଟମତ ଭଦ୍ରଲୋକ । ମୃତ ପ୍ରଯୋଜକଙ୍କୁ କେହି ବିଶେଷ ପସନ୍ଦ ବା ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥିଲେ । ତଥାପି ସେମାନେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଲା ବେଳେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତି ଯଥାଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠିତ ହେଲେ ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ ସଦ୍ୟ ବିଧବା ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ପ୍ରତି ସେମାନେ ଗଭୀର ସମବେଦନା ଜ୍ଞାପନ କଲେ । ଅଭିନେତ୍ରୀ ଏଥର ସଭରେ ନାଟ୍ୟ-ସାମ୍ରାଜ୍ଞୀ ହୋଇ ବିରାଜ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଭିତରୁ କଥା ବାହାରୁ ନ ବାହାରୁଣୁ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ଆଜ୍ଞା ପାଳନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ତାଙ୍କର ହୁକୁମ ତାମିଲ କରି ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଦୁଃଖର ଭର ଲଘବ କରିବାକୁ ବସିଲେ ।

ଆବେଗ-ରୁଦ୍ଧ କଣ୍ଠରେ ଗଣ୍ଡେଲ କହିଲେ, "ମହିଳା ଚରି
ତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ । ତାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ସୁଦ୍ଧି ଆମ ଠାରୁ ଖୁବ୍
ବେଶି । ବିଚରା ମାଣ୍ଡେଭିଲ କେବେ ହେଲେ ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷାରେ ତାଙ୍କର
ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରି ନାହାନ୍ତି । ତଥାପି ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ପତ୍ନୀର
କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ତିଳେ ମାତ୍ର ତ୍ରୁଟି କରି ନାହାନ୍ତି । ଖାଲି ବିଗୃହି
ବେଳେ ବେଳେ କହି ପକାଏ, ଯଦି ଟିକିଏ ପଢାଶୁଣା କରି
ଥାଆନ୍ତି । ଆଜ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମାଣ୍ଡେଭିଲ କହନ୍ତି— ଗୁଡ଼, ପ୍ରେୟସୀ
କେଉଁଥିରେ ପରିତୃପ୍ତ । ଯାହା ପାଇଲେ ସେଥିରେ ଆମର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ
ହେବା ଉଚିତ ।" ଏହା କହି ଗଭୀର ଦୁଃଖରେ ମଥା ହଲାଇ ହଲାଇ
ବୃଦ୍ଧ ଅଭିନେତା ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲେ ।

"ପ୍ରେୟସୀ କେଉଁଥିରେ ପରିତୃପ୍ତ ! ଅଦ୍ଭୁତ ଲାଗୁଛି !" ଜାର୍ଭିସ
କହିଲେ । "ତାହା ହେଲେ ଗଣ୍ଡେଲ ସେହି ରହସ୍ୟମୟୀ ମହିଳାର
କଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ବିଗୃହି ସ୍ତ୍ରୀଟିକୁ ଚୁଟି ହଲାଇ
ଉପଦେଶ ଦେଉଛି । ଭଲ କଥା, ଆପଣ କଣ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ?
ଏହି ରହସ୍ୟମୟୀର ତ କାମ, ନୁହେଁ ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଜବାବ ଦେଲେ, "ରହସ୍ୟମୟୀ ବୋଲି
ଯାହାକୁ କହୁଛନ୍ତି, ତାହା ଜାଣି ପାରିଲେ ଯାଇ ମୁଁ ଗୋଟାଏ
କିଛି ମତାମତ ଦେଇ ପାରିବି ।"

ଜାର୍ଭିସ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ କହି ପକାଇଲେ, "ନା, ନା, ମୁଁ
ଏହି ଇଟାଲୀୟ ମହିଳାକୁ ଆଜ ବୋକାଙ୍କ ପରି ସନ୍ଦେହ କରୁ
ନାହିଁ । ଆପଣ ଠିକ୍ କଥା କହିଥିଲେ । ତାହାର ଘରେ ପ୍ରବେଶ
କରି ପୋଲିସ ଦେଖିଲେ ଯେ ସ୍କାଇଲାଇଟ ଭଙ୍ଗା ହୋଇଛି, ଆଜ

ପକ୍ଷୀଟି ଉଡ଼ି ପଳାଇଛି । ମାତ୍ର ଖୋଜ-ଖବର ନେଇ ପୋଲ
ନିଃସନ୍ଦେହ ହୋଇଛି ଯେ ମହିଳାଟି ସିଧା ସଳଖ ନଜର ଦର
ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ନା, ମୁଁ କହୁଛି ସେହି ମହିଳାଟିର କଥା, ଯାହା
ଗଳା ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ଘରେ ଶୁଣିଥିଲି । ସେହି ଯେ, ଯେ ଉ
ଦେଖାଉଥିଲା, ଆଉ ଯେ କହୁଥିଲା—ମୁଁ ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀ । କ
ଭାବୁଛନ୍ତି ? ସତରେ କଣ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ?"

ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ମୁଁ
ସେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ପାରେ ।"

"ତାହା ହେଲେ ଏକଡି ଖୁନ୍‌ର ଗୋଟାଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁ
ହେଉଛି—ସ୍ୱାମୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହରେ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ସେ ନିଷ୍ଠୁ
ଖୁନ୍ କରିଛି । ଘର ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ହେଲେ ଜିନିଷ ହସ୍ତାନ୍ତର
ହୋଇ ନାହିଁ । ଅତଏବ ଗୈର-ଉକାପୂତ ବା ଅଭାବଗ୍ର
ଅଭିନେତାର କାମ ଏ ନୁହେଁ । ମାମଲାର ଗୋଟାଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ
ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଆପଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ?"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ମାମଲାଟିର କେତେ ଗୁଡ଼
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । କେଉଁଟାର କଥା କହୁଛ ?"

ଜାର୍ଭିସ କହିଲେ, "ଅଦାଲତର ଭାଷାରେ—ଏଲିବାଇ
ଆପଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ? ଏହି ଘଟଣା ସହିତ ଜଡ଼ିତ ପ୍ରତ୍ୟେ
ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟାପୃତ ଥିଲେ
ତାର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରମାଣ ଅଛି । ସେତେବେଳେ ଅଭିନେତାମା
ସମସ୍ତେ ଆଖଡ଼ାରେ, ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ତାହା ଛ
ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କର ଦୁଇ ଜଣ ମହିଳା ବନ୍ଧୁ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ବ

ଆଖଡ଼ା ଦେଖୁଥିଲେ । ସେମାନେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବେ ଯେ ଆଖଡ଼ା ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ବନ୍ଦ ହୋଇ ନାହିଁ । ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ନିଜ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଆଗରୁ ଆଖଡ଼ା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଏବଂ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ମୃତ ଦେହ ଆବିଷ୍କାର ପରେ ବି ପାଞ୍ଚ ଦଶ ମିନିଟ ଯାଏ ଚାଲିଛି । ଆହୁରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ—ଯେତେବେଳେ ଆମେ ଧଡ଼ଧାଡ଼ ଶବ୍ଦଟା ଶୁଣିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଠିକ୍ ଖୁନ୍ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିନେତା ସେତେବେଳେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଉପରେ ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ମଧ୍ୟ ଏକମତ ହେଲେ, "ହଁ, ସେଥି ଯୋଗୁଁ ବିଷୟଟା ସରଳ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ କଥା ଦେଖାଯାଉ । ରାଣ୍ଡଲ—ମୋର ଧାରଣା, ସେ ମୃତ ପରିଚାଳକଙ୍କୁ ଘୋରମତ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ, ଯଦିଓ ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଃଖୀ ଭାବ ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଖୁନ୍ କରି ନ ପାରନ୍ତି, କାରଣ ତାଙ୍କର ଅପୂର୍ବ କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ଆମେ ତଳୁ ଶୁଣି ପାରୁଥିଲୁ । ନାଟକର ନାୟକ ନର୍ମାନ ନାଇଟ—ମୋର ମନେ ହୁଏ, ସେ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେ ସେହି ପ୍ରେମକୁ ସଗର୍ବରେ ଜାହିର କରି ବୁଲନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ବି ଖୁନ୍ କରି ନ ପାରନ୍ତି, କାରଣ ଆଖଡ଼ାର ସେହି ଅଂଶରେ ରାଣ୍ଡଲ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କଥା କହୁଥିଲେ । ତା ପରେ ସେହି ଭଦ୍ର ଇହୁଦୀ ଯୁବକଟି, ଅବ୍ରେ ଗାର୍ନନ—ସେ ବି ଖୁନ୍ କରି ନାହାନ୍ତି । ଏବଂ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ—ସେ ବି ଖୁନ୍ କରି ନାହାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ନିର୍ଦୋଷତାର ସାକ୍ଷୀ ହେଉଛନ୍ତି ଦୁଇ ଜଣ ମହିଳା—ଲେଡି ମିରିୟାମ ଓ କୁମାରୀ ଟଲବଟ, ଯେଉଁମାନେ ବକ୍ସରେ ବସି ଆଖଡ଼ା ଦେଖୁଥିଲେ । ସେମାନେ ସେ କି ଧରଣର ମହିଳା, ଆପଣ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ?"

ଜାର୍ଭିସ ବିସ୍ମିତ ହେଲେ, "ଲେଡି ମିରୟାମ । ହଁ, ହଁ ! ଓ, ବୁଝିଛି, ସେହି ଉଗ୍ର ବଜାରୀ ପୋଷାକ ଦେଖି ସନ୍ଦେହ ହୋଇଛି । ଏସ୍ପା ତ ? ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ବଡ଼ଲୋକଙ୍କର ଗୃହିଣୀମାନେ ଆଜି କାଲି କ ଧରଣର ବେଶଭୂଷା ହୁଅନ୍ତି । ନା, ନା, ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାରେ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।"

"ତାହା ହେଲେ ତ ଅନ୍ଧକାରରେ ବାଡ଼ ବୁଲାଉଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଯେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲେ । ସେତେବେଳେ ସ୍ଥିର ଜଣ ମାତ୍ର ଅଭିନେତା ରଙ୍ଗାଳୟରେ ଥିଲେ—ସମସ୍ତେ ପୁଣି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ । କଳାକୁଶଳୀମାନେ ସମସ୍ତେ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ, କାରଣ ପୋଷାକ-ସହ-ଆଖଡ଼ା ହେବ ନାହିଁ । ଏକମାତ୍ର ସାମ ଥିଲା, ସେ ବି ଲବିରେ । ଆଉ ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡର୍ସ, ସେ ଆମ ସାମନାରେ ବସିଥିଲେ—ଶ୍ରୀମତୀ ମାଗ୍ରେନଙ୍କର ଦ୍ୱାର-ପ୍ରହରୀ ଘରରେ । ବାକି ରହିଲେ ଖାଲି ଆମେ ଦୁଇ ଜଣ । ଆମେ ଲସଟା ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି । ଅତଏବ ଆମକୁ ସନ୍ଦେହ କରିବା ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ, ଯେତେବେଳେ ଆଉ କାହାକୁ ସନ୍ଦେହ କରାଯାଉ ନାହିଁ । ମୋର ଅନ୍ୟମନସ୍କତାର ସୁଯୋଗ ନେଇ, ଆପଣ ସେହି ଅବସରରେ ଖୁନ୍ କରି ପକାଇ ନାହାନ୍ତି ତ ?"

ଜାର୍ଭିସ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ସୁଦ୍ଧା, ପରିହାସ ବୁଝି ପାରି ହସି ପକାଇଲେ । ସେ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଜଣାଇଲେ—ନା, ସେ ଖୁନ୍ କରି ନାହାନ୍ତି ।

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ—"ନା, ଆପଣ ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଜଣା ଯାଉଛନ୍ତି । ଯୁକ୍ତି ଛଳରେ ଧରି ନିଆଯାଉ, ମୁଁ ବି ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ । ତାହା ହେଲେ ? ସେହି ଇଟାଲୀୟ ମହିଳାଟି, ନା ତାହାର ଦୁଆରର

ହତ୍ୟା ? ନା ସାମ ? ନା ପ୍ରେକ୍ଷା-ଗୃହର ମହିଳା ଦୁହେଁ ? ଆଖି ପିଛୁଡ଼ାକେ ଦୁହେଁ ବକ୍‌ସରୁ କେଉଁ ଛଟକେ ଖସି ଆସି— ।"

"ନା । ମୁଁ କହୁଛି—ଅସଲ ଖୁନ ହେଉଛି ସେହି ମହିଳା, ଯେ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋପନରେ ଦେଖା କରୁଥିଲା, ଆଉ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବୋଲି ଦାବୀ କରୁଥିଲା ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ହୁଏତ ସେ ହିଁ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇପାରେ ।" ଏଥର ତାଙ୍କର କଣ୍ଠରେ ଏପରି ଏକ ସ୍ୱର ଧ୍ୱନିତ ହେଲା ଯେ ଜାର୍ଭିସ ଚମକି ପଡ଼ି ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲେ ।

ଉତ୍ତେଜିତ ମୃଦୁ ସ୍ୱରରେ ଜାର୍ଭିସ କହିଲେ, "ହଁ, ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱିତୀୟା ପ୍ରତି ଈର୍ଷା ପରବଶ ହୋଇ ଏ କାମ କରିଛି ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ନା, ହୁଏତ ତାହାର ଈର୍ଷା ଥିଲା ସେହି ଇଟାଲୀୟ ଅଭିନେତ୍ରୀ ପ୍ରତି ବା ଲେଡି ମିରିୟାମ ମାର୍ଡେନଙ୍କ ପ୍ରତି—ମାତ୍ର ଦ୍ୱିତୀୟା ପ୍ରତି ନୁହେଁ ।"

"କାହିଁକି ନୁହେଁ ?"

"କାରଣ ଦ୍ୱିତୀୟା ବୋଲି କେହି ନାହିଁ । ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କର ଏକ ସ୍ତ୍ରୀ, ଏବଂ ସେହି ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଜୀବନକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଓ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଖୁନ୍ କଲା ବା ସେ କିପରି ? ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଦ-ପ୍ରଦୀପ ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଅଭିନୟ କରୁଛି । ଭୂମିକାଟି ଖୁବ୍ ବଡ଼— ।"

ଜାଭର୍ଟ ପ୍ରାୟ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲେ, "ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି —ଯେଉଁ ରହସ୍ୟମୟୀ ମହିଳା ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କୁ ଗୋପନରେ ଭୟ ଦେଖାଉଥିଲା, ସେ ତାଙ୍କର ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ?"

କୌଣସି ଜବାବ ମିଳିଲା ନାହିଁ । କାରଣ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ବୋକାଙ୍କ ଭଳି ଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ କଟମଟ କରି ଅନାଇ ରହିଥିଲେ । ସେଟା ତାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ । ଯେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ଚରମକୁ ଉଠିଯାଏ, ସେତେବେଳେ ବାହାରର ଆବରଣଟା ସେତେ ବେଶି ନିର୍ବୁଦ୍ଧିର ରୂପ ଧରେ ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଧଡ଼ପଡ଼ କରି ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ମୁଖ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖିନ୍ନ କାତର ଦିଶିଲା । ସେ କହିଲେ, "କି ଭୀଷଣ ବ୍ୟାପାର ! ଏଭଳି କଦର୍ଯ୍ୟ ଘଟଣା ମୁଁ ଜୀବନରେ ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖି ନାହିଁ । ତଥାପି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତ କରିବାକୁ ହେବ, ଉପାୟ ନାହିଁ । ଦୟା କରି ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କୁ ଖବର ଦିଅନ୍ତୁ ଯେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏକାନ୍ତରେ ମୋର କିଛି କଥା ହେବାର ଅଛି ।"

"ନିଶ୍ଚୟ । କିନ୍ତୁ କଣ ହୋଇଛି କହନ୍ତୁ ତ । ଏମିତି କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ?"

"କାହିଁକି ? କାରଣ ମୁଁ ଗୋଟାଏ ନିପଟ ଗଧ । ଏହି ଦିନିଆଁ କହାକଟାର ଦୁନିଆରେ ଗଧଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ ବେଶି । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଏମିତି ଅସଲ ଗଧ ଯେ ଏକାବେଳେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି, ନାଟକଟା ହେଉଛି ଶେରିଡାନ୍‌ଙ୍କର ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ ।"

ଜାର୍ଭିସ ଅଭ୍ରନେସୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବାକୁ ଗଲେ, ଆଉ ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଅସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ଦେଶ୍ଚରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଜାର୍ଭିସ ଅବଲମ୍ବେ ପାଣ୍ଡୁର ମୁଖରେ ଫେରି ଆସିଲେ । ସେ ଜଣାଇଲେ, "ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କୁ କେଉଁଠି ପାଇଲି ନାହିଁ । କେହି ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ନର୍ମାନ ନାଇଟଙ୍କର ପତ୍ନୀ ବି ମିଳୁ ନ ଥିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଯାହା ହେଉ ବାବା, ଗୋଟାଏ ଅତି ଭୟଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ୍‌ରୁ ବଞ୍ଚିଗଲି । ଭଗବାନଙ୍କର ଲୀଳା ବୁଝି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ଭୟ ଜାତ ହୁଏ । ପୁଣି ସେ ବି ମୋତେ ଭୟ କରନ୍ତି । ମୋର ଏହି ଗୋଲ ମୁଖଟି ହୁଏତ ସେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ—ସେଇଥି ପାଇଁ ସେ ମୋତେ ଏଡ଼ି ଚାଲନ୍ତି । ନାଇଟ ତାଙ୍କୁ ଧରି ଖସି ପଳାଇଛି—ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟର ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଘୋଷଣା । ବିଚରା ନାଇଟ ପାଇଁ ମୋର ଦୁଃଖ ହୁଏ ।"

ଜାର୍ଭିସ ଅବାକ ହୋଇ ପଚାରିଲେ, "ନାଇଟଙ୍କ ପାଇଁ, ନା ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ପାଇଁ ?"

"ନାଇଟ ପାଇଁ ।"

"କାହିଁକି ?"

"ଜଣେ ଖୁନି ସାଙ୍ଗରେ ପଳାଇବାଟା କଣ ଭଲ କଥା ? ଖାଲି ଖୁନ ନୁହେଁ, ମହିଳାଙ୍କର ଆହୁରି କେତେ ମହତ୍ ଦୋଷ ଅଛି ।"

"କଣ ?"

"ସେ ଆତ୍ମଗର୍ବୀ, ଆତ୍ମ-ସର୍ବସ୍ୱ, ସ୍ୱାର୍ଥପର । ଜୀବନର ଝରକା ବାଟେ ବାହାରକୁ ନ ଅନାଇ ସେ ଦର୍ପଣରେ ଖାଲି ନିଜକୁ ଦେଖିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ମର ଜଗତରେ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ସବୁ ଠାରୁ ଉତ୍କଟ ପାପ । ସେହି କୁସଂସ୍କାରଟିର କଥା କହିବାକୁ ଗଲେ, ଦର୍ପଣ ହିଁ ମହିଳାଙ୍କର କାଳ ହେଲା । ଦର୍ପଣଟି ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଙ୍ଗଳ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ।"

ଜାର୍ଭିସ ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ, ଏବଂ କହିଲେ, "କଣ ଯେ ଆପଣ ବକୁଛନ୍ତି ମୁଁ ତାର ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡି କିଛି ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । ଭଦ୍ର ମହିଳା ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଓ ଉଚ୍ଚ-ଶିକ୍ଷିତା । ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ— ।"

"ସେ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ପୂଜା କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ । ତାଙ୍କର ସମ୍ମୋହନୀ ଶକ୍ତି ଏତେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ ପୂଜା ଆଦାୟ କରି ନେବାକୁ ତାଙ୍କର ଉଣେ ହେଲେ ଉଣ୍ଠୁର ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ବେଶି ଦିନ ରହିଥିଲେ, ହୁଏତ ମୋତେ ବି ସେ ଭକ୍ତ କରି ଥାଆନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ ପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିଥିଲି । ସୁତରାଂ ପ୍ରତିମାର ରଙ୍ଗ ଭେଦ କରି ମୁଁ ଭିତରର କୁଟାକାଠି ବି ଦେଖି ପାରିଥିଲି ।"

ଜାର୍ଭିସ ଜୋରରେ କହି ପକାଇଲେ, "ହିଁ, ରଖନ୍ତୁ, ରଖନ୍ତୁ, ପାଦାର । କଣ ଦେଖିଲେ ଆପଣ ? ସେହି ଇଟାଲୀୟ ଅଭିନେତ୍ରୀଙ୍କର ଅଭଦ୍ରତାର ଜବାବରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ୍ ଯେଉଁ ଭଳି ସଂଯତ ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଛନ୍ତି— ।"

"ଏପରିକି ଭଦ୍ର ବ୍ୟବହାର ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଥାଆନ୍ତି । ଏହି ରଙ୍ଗାଳୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲା ପାଏ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମୁଖରୁ ଖାଲି ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ଗୁଣ-କୀର୍ତ୍ତନ ଶୁଣୁଛି—ତାଙ୍କର ରୁଚି-ଜ୍ଞାନ, ତାଙ୍କର ମାନ-ସମ୍ଭ୍ରମ, ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା-ଦୀକ୍ଷା । ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣୁଛି, ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀଟି କି ଅପଦାର୍ଥ । ଏହିସବୁ ବୋକାମି ମୂଳରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କଥା ଅଛି—ମହିଳା ଉଚ୍ଚ ବଂଶ-ସମ୍ଭୂତା, ଆଉ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ଦରିଦ୍ରର ସନ୍ତାନ । କିନ୍ତୁ ମୋର କିଣ ମନେ ହୁଏ ଜାଣନ୍ତି ? ସ୍ୱର୍ଗ-ଦ୍ୱାରରେ ଚିତ୍ରଗୁପ୍ତ ସେହି ବିଷୟଟି ଉପରେ ଆଦୌ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରିବେ ନାହିଁ ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ଟିକିଏ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ, "ମୌଖିକ ଭଦ୍ରତା ଟିକିକ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଇଟାଲୀୟ ମହିଳାଟି ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ପୂରାପୂରି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାରର ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯାଇ ପଡ଼େ । କାରଣ, ନାଟକଟି ହେଉଛି ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ ।"

ଜାର୍ଭିସଙ୍କର ସବୁ କିଛି ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇଗଲା । ସେ କହିଲେ, "ରୁହନ୍ତୁ, ରୁହନ୍ତୁ, ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲନ୍ତୁ । ନାଟକ ସହିତ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାରର ଯୋଗାଯୋଗ ତ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ କହିଲେ, "ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲ ଅତି ଭଦ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, ଯେ ଇଟାଲୀୟ ମହିଳାଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦରୀ ନାୟିକାର ଭୂମିକା ଦେଇଛନ୍ତି, ଆଉ ସେ ନିଜେ ନେଇଛନ୍ତି ମାଉସୀ-ପିଉସୀର ଭୂମିକା । ଯେ କୌଣସି ନାଟକରେ ଏହା ତାଙ୍କର ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ଥାଇ ପାରେ, ଏକମାତ୍ର ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ

ଛଡ଼ା । ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ ନାଟକରେ ସୁନ୍ଦରୀ ନାୟିକାର ଭୂମିକା କରିଲେ ବୁଝାଏ ମାରିୟାଙ୍କୁ—ନାଟକଟି ତ ଆପଣ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣନ୍ତି, ମାରିୟା ଗୋଟାଏ ଭୂମିକାକୁ ବି ଲେଖା ନୁହେଁ । ଆଜି ଯେଉଁ ବୁଢ଼ୀ ମାଉସୀ-ପିଉସୀର ଭୂମିକା ସେ ନିଜେ ନେଇଛନ୍ତି, ସେଟା ହେଉଛି ଲେଡି ଟୀଜଲ, ଯେଉଁ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବା ଲାଗି ପୃଥିବୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଭିନେତ୍ରୀମାନେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅନ୍ତି । ଇଟାଲୀୟ ମହିଳା ଜଣକ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଅଭିନେତ୍ରୀ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଅଣା ଯାଇଛି । ସୁତରାଂ ତାଙ୍କୁ ମାରିୟାର ଭୂମିକା ଦେଲେ ସେ ଯେ ଚାଲି ଉଠିବେ ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନ ହେଲେ ସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଚରିତ୍ରାନୁଗ ତ । ଲାଟିନ ଜାତି ଆବେଗ ଚାପି ରଖି ପାରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହିକାରଣରେ ସେ ଚାଲି ଯାଏ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଖାଣ୍ଟି ଇଂରେଜ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ବଦାନ୍ୟତାର ଯେଉଁ ପରିଚୟ ମୁଁ ପାଇଲି, ସେଥିରେ ନିଜେ ଶିହରି ଉଠିବାର କଥା । ତାହା ଛଡ଼ା ଆଜି ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ର ପାଇଲି ତାଙ୍କର ପରିଚାରିକା ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡରର ବିତୃଷ୍ଣ ମୁହଁରୁ । ଆପଣ ହସି ଦେଇଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେହି ମୁହଁରେ ଗୋଟାଏ ଚରିତ୍ର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ପକାଇଲି । ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡରର ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ, ତାହାର ମୁନିବର । ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମହିଳା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କଣ ଯଦି ତାହା ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ନିଜେ କେବେ ତାଙ୍କୁ ଧରିବେ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ ଢୋଲ ଦେଇ ଖୁଆଇବାର କ୍ଷମତା ତାଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଅଛି । ତାଙ୍କର ପୁରୁଷ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ବି ଯିବେ ନାହିଁ, କାରଣ ସେମାନେ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଢୋଲ ଦେଇ ଖାଇ ଖାଇ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯିବେ ମହିଳାଙ୍କର କୌଣସି ବାନ୍ଧବୀ ବା ପରିଚାରିକା ପାଖକୁ ।

ଘରଗୃହିକା ହେଉଛି ଦର୍ପଣ, ଯେଉଁଥିରେ ଆପଣ ଦେଖି ପାରିବେ ମୁନିବର ଅସଲ ମୁଖ । ଶ୍ରୀମତୀ ସାଣ୍ଡ୍ରସର ମୁଖ-ଦର୍ପଣରେ ଯେଉଁ ମୁଖଟି ଦେଖିଲି, ତାହା ଅତିଶୟ କୁତ୍ସିତ ।

“ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ପୋଷଣ କରନ୍ତି, ତାର ମୂଲ୍ୟ ବା କେତେ ମାତ୍ର ? ମୁଁ କ୍ରମାଗତ ଶୁଣୁ ଛି, ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ସର୍ବନାଶ ହେଲା । କେଉଁଠୁ ଜାଣିଲେ ଆପଣମାନେ ଏ କଥା ? ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ହିଁ କହିଛନ୍ତି । କାହାକୁ ବା ସେ ନ କହିଛନ୍ତି ? ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ନିଶ୍ଚୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡାକି ଡାକି ଶୁଣାଇଛନ୍ତି—ହାୟ, ସେ କେମିତି ଏକା, ନିଜର ପ୍ରତିଭାର କି ଅପଚୟ । ଆପଣ ମୋତେ କହିଲେ, ସେ କେବେ ହେଲେ ପତ୍ନୀର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଅବହେଳା କରି ନାହାନ୍ତି । ଆପଣ ଫେର୍ କହିଲେ, ସେ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ, କାରଣ ତାଙ୍କ ମତରେ ନୀରବତା ଲୁଅଟେଡ଼ି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ଦିଏ । ଯଦି ସେ ନୀରବ ରହି ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କୁ ବା ଜଣାଇଲେ କାହିଁକି ? ଯେଉଁମାନେ କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ଏ ବିଷୟ ସେ ବିଷୟରେ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତି, ନାଲିସ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସାଧାରଣ ହୋ-ହା-କରି-ବସ୍ଥି-ରହିଥିବା ମଣିଷ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ବୁଝିନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ନାଲିସ କରନ୍ତି, ଅଥଚ କହି ବୁଲନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ କେବେ ହେଲେ ନାଲିସ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଶୟତାନର ଅସଲ ଅନୁଚର । ବାଇବଲମତେ ଶୟତାନ—ଉପାସନାର ମୂଳ ସୂତ୍ର ହେଲା ଏହି ଅଲକ୍ଷ୍ୟ ଆତ୍ମସ୍ତୁତି । ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କର କଣ ଅଭାବ ଥିଲା ? ସ୍ୱାମୀ ମଦ ଖାଏ ? ମାର୍‌ଧର୍ କରେ ? ଟଙ୍କା

ପଇସା ବିଏ ନାହିଁ ? ନା, କେହି ଏ ଅଭିଯୋଗ କରି ନାହାନ୍ତି । ତାହାହେଲେ କଣ ସ୍ୱାମୀ ପର-ନାରୀ-ଆସକ୍ତ ? ଗୋଟାଏ ଗୁଜବ ଅବଶ୍ୟ ରଟିଥିଲା—ଜଣେ ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ କୁଆଡ଼େ ଗୋପନରେ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସନ୍ତି । ସେହି ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ, ଏହା ମୁଁ ଅତରେ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବି । ଅଭିନେତ୍ରୀ ମହିଳା ସେହି ଘରକୁ ଆସି ଅଭିନୟ କୌଶଳରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ହିନସ୍ତା କରୁଥିଲେ । ତାହାହେଲେ କେଉଁଥି ପାଇଁ ନାଲିସ ? ନିଜକୁ ଶହୀଦ କରିଦେବାର ଯେଉଁ ଧୂଆଁବାଣ, ତାହା ଆଉଡ଼ାଇ ଦେଲେ ଆମେ କଣ ଦେଖି ପାରିବା ? ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ଲାଭଜନକ ଗୀତିନାଟ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ—ଖାଲି ସ୍ତ୍ରୀର ମନ ରଖିବା ପାଇଁ । ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ବିଖ୍ୟାତ ନାଟକଗୁଡ଼ିକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ ହେଲେ—ଖାଲି ସ୍ତ୍ରୀର ମନ ରଖିବା ପାଇଁ । ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡ୍ରେଭିଲ ଦୃଶ୍ୟସଜ୍ଜା ଇତ୍ୟାଦି ବତାଇ ଦିଅନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ନିଜେ ନାଟକ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି । ସେ ଶେରିଡାନଙ୍କର ନାଟକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରିବାକୁ ଚାହିଲେ, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଅନୁମତି ମିଳିଗଲା । ଲେଡି ଟୀଜଲର ଭୂମିକା ଅଭିନୟ କରିବାକୁ ତାଙ୍କର ମନ ବଳିଲା, ଭୂମିକାଟି ସେ ନେଲେ । ପୋଷାକ ଆଖଡ଼ା କରିବାକୁ ସେ ଆପତ୍ତି ଉଠାଇଲେ, ତେଣୁ ପୋଷାକ ଆଖଡ଼ା ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଯାହା ଚାହିଁଛନ୍ତି ତାହା ତ ପାଇଛନ୍ତି । ସର୍ବୋପରି ସେହି ପୋଷାକ ଆଖଡ଼ା ନ କରିବାକୁ ଚାହିବାଟା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଲକ୍ଷଣୀୟ ।”

ଚାର୍ଲସ ସ୍ମ୍ୟା ଅଟର୍ଣ୍ଣି ଫାଦାରଙ୍କୁ କେବେ ହେଲେ ଏତେ କଥା ବକି ଯିବାର ଦେଖି ନ ଥିଲେ । ସେ ବାଧା ଦେଇ କହିଲେ,

"ଆପଣଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ବନ୍ଦ କରନ୍ତୁ । ଏସବୁ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁଁ କରୁଁ ଆମେ ଅସଲ ଘଟଣା ଠାରୁ କ୍ରମେ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି । ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ମାନୁଛି, ମହିଳା ନାଇଟଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ମାନୁଛି, ସେ ଗାଣ୍ଡାଲଙ୍କୁ ଢୋଳ ଦହି ପିଆଇଛନ୍ତି, ଆଉ ମୋତେ ବି । କିନ୍ତୁ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେ କଦାପି ଖୁନ୍ କରି ନାହାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଥିଲେ । ସେ ବିଶ୍ୱାସ ନାଇକିନା ହୋଇ ପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଡାହାଣୀ ତ ନୁହନ୍ତି ଯେ ଆଖିଡ଼ା ମଝିରେ ମାରଣ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି — ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ହସି ପକାଇଲେ, ଏବଂ କହିଲେ, "ନା, ଡାହାଣୀ ହେବେ କାହିଁକି ? କୁଣି ଗାରଡ଼ି କି ଝଡ଼ା ଫୁଙ୍କାର ତ ଦରକାର ପଡ଼ି ନାହିଁ । କିପରି ଭାବରେ ଯେ ସେ ଖୁନ୍ କରିଛନ୍ତି, ମୁଁ ତାହା ଜାଣେ । ଖୁବ୍ ସହଜ ଉପାୟ ।"

"କିପରି ଆପଣ ଏତେ ନିଶ୍ଚିତ ହେଉଛନ୍ତି ?"

"କାରଣ ନାଟକଟି ହେଉଛି ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡାଲ । ସେଉଁ ଦୃଶ୍ୟଟି ଆଖିଡ଼ା ହେଉଥିଲା, ସେଠାକୁ ଠିକ୍ ମନେ ପକାନ୍ତୁ ତ । ତାହା ଛଡ଼ା ଦୃଶ୍ୟପଟ ଇତ୍ୟାଦି ବଚାଇ ଦେବାର ଭାର ବି ଶ୍ରୀମତୀ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ଉପରେ ଥିଲା ; ଅର୍ଥାତ୍ ଆସବାବପତ୍ରସବୁ ସେ ନିଜର ମନ ମୁତାବକ ସଜାଇ ଦେଇଥିଲେ । ମନେ ରଖିବେ, ସବୁ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରେ ଟ୍ରାପ ଡୋର ଥାଏ । ମଞ୍ଚ ଉପରର ପଟା କାଟି ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ତଳକୁ ଗୁପ୍ତ ଦୁଆର ଥାଏ, ଏବଂ ସେହି ବାଟେ ତୁରନ୍ତ ମଞ୍ଚ ତଳକୁ ଚାଲିଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ । ସେହି ବାଟେ ବି ଅକସ୍ମାତ୍ ଉପରକୁ ଉଠିଆସି ହୁଏ । ଆପଣ କହିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ଦୁଇ ଜଣ ମହିଳା ବସିଥିଲେ—ସେମାନେ

ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବେ, ସେତେବେଳେ ସବୁ ଅଭିନେତା ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଥିଲେ । ତାହା ଅବଶ୍ୟ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବେ, କିନ୍ତୁ ସ୍କୁଲ ଫର୍ ସ୍କାଣ୍ଡେଲ ନାଟକର ସେହି ବିଶେଷ ଦୃଶ୍ୟଟି ଆପଣ ମନେ ରଖିବେ । ସେହି ଦୃଶ୍ୟରେ ଲେଡି ଟୀଜଲ ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟ କରୁଛନ୍ତି ଜୋସେଫଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ, ହଠାତ୍ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଲେଡି ଟୀଜଲ ଗୋଟାଏ ପର୍ଦା ପଛରେ ଲୁଚିଗଲେ । ଜୋସେଫ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଭିତରେ ଦୀର୍ଘ କଥୋପକଥନ ଚାଲିଲା । ଅବଶେଷରେ ପର୍ଦା ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ସ୍ୱାମୀ ଲେଡି ଟୀଜଲଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ । ଏହି ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଲେଡି ଟୀଜଲ ମଞ୍ଚରେ ଥିବେ, ଅଥଚ କେହି ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ ନାହିଁ । ଦର୍ଶକ-ମହିଳାମାନେ ସେ ମଞ୍ଚରେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେବେ । ସମସ୍ତେ ଭାବିବେ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାରି ଭିତରେ ଯଦି ସେ କେତେ ମିନିଟ ନ ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ କେହି କଣ ତାହା ଜାଣି ପାରିବ ?"

ଟିକିଏ ନୀରବତା । ତା ପରେ ଜାର୍ଭିସ କହିଲେ, "ତାହାହେଲେ ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି, ସେହି ପର୍ଦାର ପଛରେ ଥିଲା ଗୁପ୍ତ ଦୁଆର ? ଆଉ, ଗୁପ୍ତ ଦୁଆର ଚଲେ ମାଣ୍ଡେଭିଲଙ୍କ ଘର ?"

"ହଁ । ସେହି ବାଟେ ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ଯାତାୟାତ କରନ୍ତି । ସେହି ବାଟେ ଯାଇ ରହସ୍ୟମୟୀ ନାରୀ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସାବାଡ଼ କରନ୍ତି । ସେଇଥି ପାଇଁ ପୋଷାକ-ଅଝଡ଼ା କରିବାରେ ତାଙ୍କର ଆପତ୍ତି । ଅଷ୍ଟାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମହିଳାମାନଙ୍କର ପୋଷାକ ଆପାଦ ମସ୍ତକ ପାହାଡ଼ ଭଳି ପ୍ରକାଣ୍ଡ । ଗୁପ୍ତ ଦୁଆର ବାଟେ ଗଳିବ ନାହିଁ । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଛୋଟ ଛୋଟ ଟିକିନିଖି ବିଷୟର

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମୁଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରି ପାରି ନାହିଁ । ତଥାପି ରହସ୍ୟ ଯେ ଆଉ ରହସ୍ୟ ହୋଇ ନାହିଁ, ଏହା ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ ।"

ଜାର୍ଭିସ କପାଳରେ କରାଘାତ କରି ମୃଦୁ ଆର୍ତ୍ତନାଦ କରି କହି ପକାଇଲେ, "ସବୁ ଠାରୁ ବଡ଼ ରହସ୍ୟଟିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଏଯାଏ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ, ଯାହାଙ୍କୁ ଏପରି ନିଷ୍ପାପ ଭାବିଥିଲି ସେ କପରି ଆତ୍ମ-ସଂଯମ ହରାଇ ପାପର ପଙ୍କିଳ ପଥରେ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲେ । କଣ ଗୃହାନ୍ତ ସେ ? ନାଇଟଙ୍କୁ ପାଇବା ଲାଗି ସେ ଏମିତି ଘୃଣ୍ୟ କାମ କଲେ ?"

"ନାଇଟଙ୍କୁ ପାଇବା ଲାଗି ସେ ଏ କାମ କରିଥିଲେ, ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି । ଭାବ ଥାଆନ୍ତି—ହଁ, ମଣିଷ ଦୁର୍ବଳ, ପ୍ରେମ ପାଇଁ ଯେ ଖୁନ୍ କରେ ସେ ବି ମଣିଷ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ବାଧୁଛି । ସେ ଗୃହୁଥିଲେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଦୂର କରିବାକୁ । ପୁରାତନ-ପତ୍ନୀ, ଦରିଦ୍ରର ସନ୍ତାନ—ତାହା ଛଡ଼ା ସେ ଏକ୍ଷଣି ଯେମିତି ପଇସାପତ୍ର ରୋଜଗାର କରି ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଭିନେତା ବିଖ୍ୟାତ ନର୍ମନ ନାଇଟଙ୍କର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ତାଙ୍କର ନାଟ୍ୟ ଜଗତର ଶିଖରରେ ଆରୋହଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା । ଦିନକୁ ଦିନ ସେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଉତ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିଲେ, ଏବଂ ବିବାହ ବିଚ୍ଛେଦ ଗୃହୁଥିଲେ । ସ୍ୱାମୀ ରାଜି ହେଉ ନ ଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମାସୁଲ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।"

"ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ରଖିବେ । ଆପଣମାନେ କହନ୍ତି ଏହିସବୁ ଉନ୍ମାଦିକ ବଡ଼ଲୋକ ବୁଦ୍ଧିଜୀବମାନଙ୍କର ନାଟ୍ୟାଦର୍ଶ

ଅଛି, ଜୀବନ-ଦର୍ଶନ ଅଛି, ଶାଶ୍ୱତ ଶିଳ୍ପ ସୃଷ୍ଟିର ବାସନା ଅଛି । କଣ ସେଇଟା ଦର୍ଶନ ? କଣ ସେଇଟା ଶିଳ୍ପ ? କଣ କହନ୍ତି ସେମାନେ ନାଟକରେ ? କ୍ଷମତାର ଗର୍ବ, ଦୁର୍ବଳକୁ ଉତ୍ପୀଡ଼ନ କରିବାର ଅଧିକାର, ଅଶ୍ଳୀଳକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାର ଅଧିକାର । ଯେତିକି ସବୁ ମାନବ ବିଦ୍ୱେଷୀ ନାରକୀୟ ଦର୍ଶନ । ବରଂ ତାହା ଠାରୁ ବି ଖରାପ । ନାରକୀୟ ଦର୍ଶନ ନୁହେଁ, ନରକ ଦର୍ଶନ ।"

ଫାଦାର ବ୍ରାଉନ ସାଧାରଣତଃ ମୁଖ କଳା କରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଆଜି କଲେ । ତାଙ୍କର ମୁହଁରେ କ୍ରୋଧର ଅନ୍ଧକାର ମାଡ଼ିଗଲା । ଟୋପିଟି ମଥାରେ ଦେଇ ସେ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ରାଜପଥ ଉପରକୁ ପାଦ ବଢାଇଲେ ।

— ଗିଲବାର୍ଟ କେଇଥ ଚେଷ୍ଟାରଟନ

ଖୁନି କିଏ ?

ପ୍ରଧାନ ବିଚାରପତି ଡିଷ୍ଟାରଓ୍ୱେଗ ଜଣେ ଚତୁର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି ସମ୍ପନ୍ନ ଅପରାଧତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅପରାଧତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ଆନସେଲ୍ମ ଫ୍ୟୁଏରବାକଙ୍କୁ ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରେ । କିଛି ଦିନ ତଳେ ତାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ପରେ ତାଙ୍କର କାଗଜପତ୍ର ଭିତରୁ ମୁଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଗପଟି ପାଇଲି :

ଅକ୍ଟୋବର ମାସର ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆଦମ ଆରବାସ ନାମକ ଫ୍ରାଙ୍କୋ ପ୍ରଦେଶର ଜଣେ କୃଷକ ଗୁଞ୍ଜେନହାଉସେନ ଥାନାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଇଜାହାର ଦେଲା ଯେ ସେହି ଦିନ ନିଜର ଗ୍ରାମ ଆହାରେ ସେ ସାଇମନ ନାମକ ଅଠର ବର୍ଷ ବୟସର ନିଜର ପୁଅକୁ ଖୁନ୍ କରିଛି । ପିଲାଟି ଗାଁରେ ତାହାର ଘରେ ମରି ପଡ଼ିଛି । ଯେଉଁ ଛୁରୀରେ ସେ ଏହି ଅପରାଧମୂଳକ କାମଟି କରିଥିଲା, ତାହା ବି ସେ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିଲା । ସେ ଛୁରୀଟି ଥାନାରେ ଦାଖଲ କଲା । ସେତେବେଳେ ବି ଛୁରୀଟି ରକ୍ତରେ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଶାନ୍ତ ସଂଯତ କଣ୍ଠରେ କଥିତ ତାହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଜବାନବନ୍ଦି ପୋଲିସ ଯଥା ସ୍ଥାନ ଲିପିବଦ୍ଧ କଲେ । ଆରବାସ ବେଶୀ କିଛି କହିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କଲା । ପୋଲିସ କମିସନରଙ୍କର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନର ବି ସେ କିଛି ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ । ସେହି ରାତିରେ ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ସରକାରୀ ତଦନ୍ତ ହେଲା, ଏବଂ ଜଣାଗଲା, ଆରବାସର ଉକ୍ତି ହିଁ ଯଥାର୍ଥ । ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ଥିଲା — ଦୁଃଖ-ଶୋକରେ ତାହାର ଅବସ୍ଥା ଅଧା ପାଗଳଙ୍କ ପରି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତାକୁ ବେଢ଼ି ରହିଥିଲେ ତାହାର ଖାତ-ଜନ୍ତୁ ଗୃହ-ଘରର ଚାକରବାକର ।

ଆଦମ ଆରବାସକୁ ଆନ୍‌ସବାକ ଜେଲ୍‌ରେ ଅଟକ ରଖାଗଲା ।

ସେତେବେଳେ ମୋର ବିଚାରକ କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରାଥମିକ ଅବସ୍ଥା—ଅଳ୍ପ କେତେ ସପ୍ତାହ ହେଲା ଏହି ଜିଲ୍ଲା ଅଦାଲତରେ ମୁଁ ଯୋଗ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ମାମଲାରେ ବିଚାରକ ଭାବରେ ବସି ପାରିବି ବୋଲି ମୁଁ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇଗଲି ।

ପ୍ରଥମେ ମନେ ହେଲା, ଘଟଣାଟି ପାଣି ପରି ପରିଷ୍କାର । ଜଣେ କୃଷକ —ଅଜ୍ଞତା ଓ ନିଷ୍ଠୁରତା ଯାହାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଛି—ସେ ନିଜର ଅଧଃପତିତ ପୁତ୍ରକୁ, ଯେଉଁ ପୁତ୍ର ତାହାର ଲଜ୍ଜା ଓ ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇଥିଲା, ସିଧା ସଳଖ ପୃଥିବୀରୁ ବିଲୋପ କରିଦେବ, ଏ ଆଉ କି ବଡ଼ କଥାଟେ ! ଏହିପରି ଭାବରେ ସେ ନିଜର ପୁଅକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶାସ୍ତି ଦେଇଛି ଏବଂ ତାହାର ପୁଅ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ଯେଉଁ ଦୁଃଖର ବୋଝ ଆହୁରି ବଢ଼ି ଥାଆନ୍ତା, ସେଥିରୁ ସେ ତ୍ରାଣ ପାଇଛି ।

ସାକ୍ଷୀମାନେ ଏକ ସ୍ୱରରେ କହିଗଲେ—ସାଇମନ ଥିଲା ଗୋଟାଏ ଅପଦାର୍ଥ, ବାଉବୁଲା । ସେ କୌଣସି କାମଦାମ କରୁ ନ ଥିଲା ଏବଂ ସବୁବେଳେ ଗ୍ଲାମାସ୍ ବଜାର ହାଟରେ ଓ ସରାଇରେ ଘୂରି ବୁଲୁଥିଲା । ତାହାର ଅପବ୍ୟୟ ଓ ଅଳସ ଜୀବନ ଯାପନ ପାଇଁ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥ ଦରକାର ହେଉଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେ ତାହାର ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ମାଆ ଠାରୁ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ କରି ପାରୁ ନ ଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥିଲା । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ କୁହାଯାଇ ପାରେ—ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ସେ ଗ୍ଲେନ୍‌ହେନବାର୍ଗର କହନ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟବସାୟୀ ଠାରୁ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହାର ବାପ ଠାରୁ ଖରିଦ କରିଥିବା ବାର୍ଲିର ମୂଲ୍ୟ ବାବଦକୁ ଆଠ ଶହ ମାର୍କ ଅସୁଲ କରିଥିଲା । ତା ପରେ ସେ ସେହି ଟଙ୍କାତକ ବର୍ଡ଼୍‌ଝର୍ଗରେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଇଥିଲା । ନର୍ଡ଼ଲିଙ୍ଗେନର ଜଣେ ବେଶ୍ୟା ତାକୁ ହାତ କରିଥିଲା ଏବଂ ପରେ ତାକୁ ତାହାର ଗର୍ଭର ଶିଶୁର ପିତା ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରିଥିଲା । ଦିନେ ସେ ସେହି ବେଶ୍ୟାକୁ ଭୁଲାଇ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇ ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହାର ତଣ୍ଟି ଚିପି ମାରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲା । ବାଟରେ ଯାଉଥିବା ଲୋକମାନେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟିର ଚିତ୍କାର ଶୁଣି ତାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲେ । ଏହି ଘଟଣାଟିର ତଦନ୍ତ ଏବେ ବି ସରି ନାହିଁ । ଏଣେ ଆଦମ ଆଉବାସ ନିଜେ ନିଜେ ସିଧା ସଳଖ ତାହାର ବିଚାର କରିଦେଲା ।

ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆହୁରି ବି ଜଣାଗଲା ସାଇମନର ବଦ୍ ଅଭ୍ୟାସ ଓ ନାନା ରକମ ଚରିତ୍ରଗତ ଦୋଷର କଥା, ଯେଉଁଥିରେ ତାହାର ସ୍ୱଭାବର ଅବନତି ହିଁ ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ତାହାର ଶୈଶବଟା ମଧ୍ୟ ହିଂସା ଦ୍ୱେଷ ଓ

ସ୍ୱଭାବ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରଣୋଦିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଶଙ୍କିତ ହୋଇଥିଲା । ଉଦାହରଣତଃ, ଦିନେ ଘରର ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ସହରରୁ ଛଅ ଖଣ୍ଡ ନୂଆ ପାଟ ଶାଢ଼ୀ କିଣି ଆଣି ଗର୍ବରେ ଗୃହିଣୀଙ୍କୁ ଦେଖାଉଥିଲା । ଏତିକି ବେଳେ ଉପାସନାର ଘଣ୍ଟା ବାଜିବାରୁ, ସେହି ଧୋବ ଫର ଫର ଲୁଗାଗୁଡ଼ିକ ହାଣ୍ଡିଶାଳର ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୁଇ ଦେଇ ସେ ଗୀର୍ଜାକୁ ଚାଲିଗଲା । ଫେରି ଆସି ସେ ଦେଖିଲା, ଲୁଗାଗୁଡ଼ିକରେ ଏପରି ଭାବରେ ଚର୍ବି ଘଷା ହୋଇଛି ଯେ ଆଉ କେବେ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କରି ହେବ ନାହିଁ । କାହାରି ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ ଏହା ସାଇମନର କାମ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଘଟଣାରେ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲା ନାହିଁ, ଠିକ୍ ଯେମିତି ମିଳି ନ ଥିଲା ମାଲବୁହା ଗାଡ଼ିର ଗାଡ଼ିଆଳ ସ୍କାର୍ଫର ଘଟଣାରେ । ସ୍କାର୍ଫ ଗୋଟାଏ ମଇଦା ବୋଝାଇ ଗାଡ଼ି ସରାଇ ପାଖରେ ରଖି ଦେଇ ଯାଇଥିଲା । ତା ପରେ ସେ ଆସି ଯେତେବେଳେ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇଲା, ସେତେବେଳେ ଦେଖାଗଲା ଯେ ରାସ୍ତା ଉପରେ ମଇଦାର ଧଳା ସୂଅ ବହି ଚାଲିଛି । ପରୀକ୍ଷା କରିବାରୁ ଜଣାଗଲା, ଦଶ ବାରଟା ମଇଦା ବସ୍ତା ଛୁରୀରେ କଟା ହୋଇଛି । ତହୁଁ ସମସ୍ତେ ବୁଝି ପାରିଲେ, ଏଟା ସାଇମନ ଆରବାସର କାଣ୍ଡ, ଯଦିଚ ତାର କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ନ ଥିଲା ।

ମାତତା ଓ ଚୌର୍ଯ୍ୟ ବୃତ୍ତି ସହିତ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଧୂର୍ତ୍ତତା ଓ ପାଶବିକତା ମଧ୍ୟ ସାଇମନର ଚରିତ୍ରରେ ଦେଖାଦେଲା । ସବୁ ସତ୍ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକେ ବୁଝିଲେ ଯେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଷ ବୃକ୍ଷ ଧୀରେ ଧୀରେ ବଢ଼ୁଛି, ଯାହାର ମୂଳ କୌଣସି ଅସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା କଟା ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତାହାର ଚେର ଏଭଳି ଶକ୍ତ ହୋଇଛି ଓ ଏତେ

ତଳକୁ ଗୁଳି ଯାଇଛି ଯେ କୌଣସି କୋବାକରେ ତାକୁ ଖୋଳି ବାହାର କରି ହେବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲା, ତାର ଏକ ଭଗ୍ନାଂଶ ପାଇଥିଲେ ମୋର ବିଚାର ପକ୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଥାଆନ୍ତା । ଏହି ଘଟଣାରେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ନ ଥିଲା, କୌଣସି ଜଟିଳତା ନ ଥିଲା, କି କୌଣସି ରହସ୍ୟ ବି ନ ଥିଲା । ଏହି ମୃତ ଯୁବକଟିର ଘଟଣାରେ ସବୁ କଥା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଓ ବୋଧଗମ୍ୟ ଥିଲା, ଯାହା ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଦିଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରୁଥିଲା ।

ବାର୍ଷିକ ମେଳା ସମୟରେ, ଗୋଟିଏ ରବିବାରରେ ଗୁଡ଼େନ-ହାଉସେନ୍‌ରେ, ଏହି ଗ୍ରାମ୍ୟ ବିୟୋଗାନ୍ତ ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ଅଭିନୀତ ହେଲା । ଉଇଣ୍ଡ୍ରବାକ୍‌ର ଦୁଇ ଜଣ କୃଷକ 'ଆହା' ଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ସରାଇଖାନାରେ ବସି ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ଯେ ସାଇମନ ଆରବାସକୁ ଗିରଫ କରିବା ଲାଗି ପରଓ୍ୱାନା ବାହାରିଛି । ସେମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନ ଥିଲେ ଯେ, ପାଖର ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ଆଦମ ଆରବାସ ବସିଛି । ସରାଇଖାନାର ମାଲିକ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ଆଦମ ଆଡ଼କୁ ଉତ୍ସୁକ ଭାବରେ ଅନାଇଲେ ଏବଂ ତାହାର ଚଷମା ଖୋଲି ଦେଇ ଉଠିପଡ଼ି ଠିଆ ହେବାର ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ଏହି କଥା ସେମାନଙ୍କର ମନେ ହେଲା ଯେ, ଆଦମ ନିଜର ପୁଅ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନର୍ଡ଼ଲିଙ୍ଗେନର ଘଟଣା କିଛି ଜାଣେ ନାହିଁ । ଅସଲ କଥା ହେଉଛି, ସାଇମନର ଅତ୍ୟାଚାରର କାହାଣୀ ଯେତେ ଦୂର ସମ୍ଭବ ତାହାର ବୁଢ଼ା ବାପାଙ୍କ ଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଥିଲା । ତାହାର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ଥିର ସ୍ୱଭାବ, ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦା ଜ୍ଞାନ, ଏବଂ ତାହା ଛଡ଼ା ସମାଜରେ ତାହାର ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଥିଲା, ସେଥିପାଇଁ ସମସ୍ତେ ତା ଠାରୁ ଦୂରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ କେହି ପଦେ ହେଲେ କଥା କହୁ ନ ଥିଲେ । ତାହା ଛଡ଼ା, ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ସମୟରେ

କୌଣସି ଖରାପ ସମ୍ବାଦ ନିଜର ସ୍ୱାମୀର କାନରେ ପକାଇବା ଆଗରୁ ନିଜେ ସମ୍ଭାଳି ନେଇ ଘଟଣାଟିକୁ ହାଲୁକା କରି ଦେଉଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଲୋକମାନେ ଭୁଲ୍ କରିଥିଲେ ଏହା ଭାବି ଯେ ଗୃହ ପାଖରେ ଯାହା ଘଟୁଛି ସେ ସବୁ ବିଷୟରେ ଆଦମ ଏକାବେଳେ ଅଜ୍ଞ ଥିଲି କିମ୍ବା ଇଚ୍ଛା କରି ଘଟଣାର ସତ୍ୟତା ପ୍ରତି ଆଖି ବୁଜି ଦେଉଥିଲି । ସେ ଯାହା ଦେଖୁ ଓ ତାହାର ମନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଧାରଣା ଜାତ ହେଉ ନା କାହିଁକି, କପଟ ସନ୍ଦେହରେ ସେ ସବୁ ପ୍ରତି ଆଖି ବୁଜି ଦେଇହେବ ସେ ତାହା ଜାଣିଥିଲି ।

ଗୋଟିଏ ବାଉଳୀ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କା ଚାକରାଣୀ ଦୁଧରୁ ଲହୁଣୀ କାଢ଼ୁ କାଢ଼ୁ କୃଷକ ଗୃହିଣୀକୁ କହୁଥିଲା ଯେ, ବିପଦ ଘନେଇ ଆସୁଛି । ଆରବାସ ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ଝରକା କଡ଼ରେ ଠିଆ ହେଲା, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ତାକୁ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀର ମୁଖ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇବାକୁ ନ ପଡ଼େ । ସେତେବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇ ଗଲାଣି । ଇଟା ପ୍ରସ୍ତୁତକାରୀ ଫ୍ରାଙ୍କ ସ୍କିପାରର ଆସି ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ କହିଲା ଯେ ସାଇମନ ଗୁଞ୍ଜେନହାଉସେନର 'ହାଟ' ନାମରେ ମଦ ଦୋକାନରେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଦ ପିଆଉଛି ଏବଂ ବେପରବାୟ ଟଙ୍କା ଉଡ଼ାଉଛି । ତା ପରେ ସେ ଉଚ୍ଚ ହସ ହସି କହିଲା—'କିନ୍ତୁ ଶୀଘ୍ର ତୁମର ପୁଅକୁ ପିଞ୍ଜରାରେ ପୂରାଇବେ । ପୋଲିସ ତାକୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଛି ।' ଯାହା ହେଉ, ପରେ ଜଣାଗଲା ଯେ, କଥାଟା ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ଏପରିକି ପରଓ୍ୱାନ ବାହାରିବା କଥାଟା ବି ଗୋଟାଏ ଭୁଆ ଗୁଜବ ।

ଚାକରସବୁ ମେଳାକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀ କାନ୍ଥକୁ ଆଉଜି ଗୋଟିଏ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ମୂହ୍ୟମାଣ ଅବସ୍ଥାରେ

ବସିଥିଲା । ଆରବାସ ଘର ଭିତରେ ପଦଚାରଣ କରୁଥିଲା । ଟିକଏ ପରେ ଶୁଣାଗଲା, ରାସ୍ତା ଉପରେ ସ୍ଖଳିତ ପଦକ୍ଷେପର ଶବ୍ଦ । ଦରଜାର ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା, କବାଟ ଉପରେ ମୁଷ୍ଟ୍ୟାଘାତର ଶବ୍ଦ ହେଲା ଏବଂ ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗାଳିଗୁଲଜ । ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା ଏବଂ ତା ପରେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆର ଆଡ଼କୁ ଗଲା । ଆରବାସ ନିଜର ହାତର ଆଙ୍ଗୁଳି ଟରେ ଉପରକୁ ଟେକିଲା ଆଉ ଠାରିଲା—ମାନେ କିଛି କଲା ନାହିଁ । ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ବାଟର ଏ ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାଇମନର ମୁହଁ ଝରକାର ସେ ପାଖରେ ଦେଖାଗଲା । ସେ ମୁହଁ ମଦ ନିଶାରେ ବିକୃତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା—ତାହାର ଆଖିରେ କୁଟିଳ ଚାହାଣି । ତାହାର ମାଆ ଚିତ୍କାର କଲା ଏବଂ ତାକୁ ଠାରି ଦେଇ ଚାଲି ଯିବାକୁ କହିଲା । ସାଇମନ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଗଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ନିସ୍ତବ୍ଧତା ପରେ, ଭଣ୍ଡାର ଘରେ ଗୋଳମାଳ ଶୁଭିଲା । ଝରକା ବାଟେ ସାଇମନ ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଘର ଭିତରେ ଅନ୍ଧକାର—ସେ ହାଗୁଡ଼ି ପଡ଼ି ଜିନିଷପତ୍ର ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା । ବାସନ କୁସନର ଝଣ ଝଣ ଶବ୍ଦ କାନରେ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ତାହାର ମାଆ ଜୋର କରି ଭଣ୍ଡାର ଘରର ଦୁଆର ଖୋଲି ହାତରେ ଧରିଥିବା ଲଣ୍ଠନର ଆଲୁଅରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ମାତାଲ ପୁଅଟି ତଳୁ ଉଠିବାକୁ ପ୍ରାଣ ପଣେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ସେ ତାହାର ବାପମାଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୁଇ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଠିଆ ହେଲା । ତାହାର ତୁଣ୍ଡରୁ କଦର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାର ସୁଅ ଛୁଟିଥାଏ । ସେତେବେଳେ ଆଦମ ଆରବାସର ଜୀବନରେ ବୋଧ ହୁଏ ଏପରି ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସମାଗତ, ଯେତେବେଳେ କି ତାକୁ ଗୋଟାଏ କିଛି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ପରେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଇଥିଲା ଯେ ସେତେବେଳେ

ତାହାର ସ୍ୱାମୀର ସମସ୍ତ ଶରୀର କମ୍ପୁଥିଲା ଏବଂ ସେ ତାହା ଦେଖି ପାରୁଥିଲା ।

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ସାଇମନ କୌଣସି ମତେ ନିଜର ଶୋଇବା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା । ସେ ପାଟି କରି ଜୋରରେ ଦୁଆର ଆଉଜେଇ ଦେଲା । ପୁଣି ନିସ୍ତବ୍ଧତା ରାଜତ୍ୱ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆରବାସ ବାହାରର ସଦର ଦୁଆର ପାଖରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା । ତା ପଛେ ପଛେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ, ମୁଖ ବସ୍ତ୍ରାବାସରେ ଆବୃତ । ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ ଯାଏ ସେମାନେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଠିଆ ହେଲେ । ତା ପରେ ଆରବାସ ସିଧା ସଲଖ ପୁଅର ଶୋଇବା ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । କୃଷକ ପତ୍ନୀ ପରେ କହିଥିଲା—ସେତେବେଳେ ସେ ବୁଝି ପାରିଥିଲା ଯେ ଗୋଟାଏ କିଛି ଅଘଟନ ଘଟିବ ; କିନ୍ତୁ ତାହାର ସମସ୍ତ ଶରୀର ଏମିତି ଅସାଡ଼ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ଯେ ତାହାର ହଲଚଲ ହେବାର ଶକ୍ତି ନ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସାଇମନ ନିଶାର ଜୋରରେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ଅଥବା ସେତେବେଳେ ବାପ-ପୁଅଙ୍କ ଭିତରେ କୌଣସି କଥା କଟାକଟି ହୋଇଥିଲା—ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ । ଥରେ ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା ଯେ ସବୁ ଚୁପଚାପ୍ ଥିଲା, ଏବଂ ଆଉ ଥରେ ସେ କହିଥିଲା ଯେ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ଅନେକ ବେଳ ଯାଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଥିଲା । ଘରର ଦୁଇଟି ଯାକ ଦୁଆର ବନ୍ଦ ଥିଲା, ଏବଂ ତାହାର ନିଜ କଥାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଥିଲା ଯେ ସେ ନିଜେ ତମିନ କଡରେ ବସିଥିଲା । ପରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା ଯେ ତମିନ କଡରେ ବସିଥିଲେ ବି ଘରର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା ତାହା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର

ବିଷୟ ଥିଲା ଯେ ସେ ତାହାର ଜବାନବନ୍ଦରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କହି ପାରି ନାହିଁ ଠିକ୍ କେତେ ବେଳ ଯାଏ ଆଦମ ଆରବାସ ନିଜ ପୁଅର ଘରେ ଥିଲା । ଥରେ ସେ କହିଥିଲା, ପନ୍ଦର ମିନିଟରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ—ପୁଣି ଥରେ କହିଥିଲା, ଘଣ୍ଟାକରୁ ବେଶୀ । ଯେଉଁ ଛୁରୀ ଦ୍ୱାରା ଖୁନ୍ କରା ହୋଇଛି, ସେହି ଛୁରୀ ଆରବାସର ନୁହେଁ, ତା ପୁଅର । ସେଟା ତା ପୁଅ ନିଜ ପାଖରେ ରଖିଥିଲା କି ସେଟା ଘରର କୌଣସି ଜାଗାରେ ପଡ଼ିଥିଲା—ତାର ବି କିଛି ସଠିକ ଖବର ଜଣାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି ବିଷୟରେ ଆରବାସର ମୁହଁରୁ କୌଣସି କଥା ଆଦାୟ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦିଓ ଏଟା ବିବେଚନା କରିବାର ଗୋଟାଏ ମୁଖ୍ୟ କଥା, ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଆଲୋକପାତ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ ।

ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଏହା କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଯେ ଯେଉଁ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଘଟିଛି ତାହା ଅଦ୍ଭୁତ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୋ ମନ ଭିତରେ କୌଣସି ବିଶେଷ ଔତ୍ସୁକ୍ୟ ଆଣି ପାରି ନାହିଁ । କାରଣ ଏହିପରି ଧାରାବାହିକ ଘଟଣା ପରମ୍ପରାର ଯୋଗ ଅପରାଧମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଏ । ବାପ ଥିଲା ଜଣେ ଦୃଢ଼ଚେତା ଲୋକ । ପୁଅର ଘଟଣାରେ ତାହାର ଆତ୍ମ-ସମ୍ମାନ ବୋଧ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ତାହାର ନିଛକ କୃଷକ-ଜନୋଚିତ ଏକଜିଦିଆ ଗୁଣ ନିଜ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଶାସ୍ତିଦାତା ବୋଲି ଧାରଣା କରିପାରି ନାହିଁ । ଶଇତାନ ରୂପୀ ସନ୍ତାନର ଏପରି ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁରେ କାହାରି ଦୁଃଖ କରିବାର କିଛି ନ ଥିଲା । ମାଆର ମନ ଦୁଇଟି ବିପରୀତ ଭାବନାରେ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଥିଲା । ଏହି ଘଟଣାର ସବୁ ଦିଗ ହିଁ ସ୍ୱାଭାବିକ । ସୁତରାଂ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇ ଠିଆ ହେବା ଭଳି କୌଣସି ବିଷୟ ନ ଥିଲା ।

ଯାହା ହେଉ, କ୍ରମେ କ୍ରମେ, ଆଦମ ଆରବାସର ଚରିତ୍ର ଓ ଅତୀତର ଘଟଣା ସତର୍କ ଭାବରେ ବିଗୃହ କରି ମୋର ଔତ୍ସୁକ୍ୟ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଗଲା । ମନେ କର, ତୁମେ ଗୋଟାଏ ପାଚିଶି ପାଖରେ ବୁଲୁଛ, ତାହା ଦେଖିବାକୁ ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟସବୁ ପାଚିଶି ଭଳି । ହଠାତ୍ ତୁମର ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା, ସେଥିରେ କ୍ଷୀଣ ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଚିହ୍ନଗୁଡିକ ତୁମର ଆଖି ସାମନାରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅକ୍ଷର ଆକାରରେ ପ୍ରକଟିତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ କ'ଣ ଲେଖା ହୋଇଛି ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ତୁମର ମନରେ କୌତୂହଳ ଜାତ ହେଲା । ସେହି ଚିହ୍ନଗୁଡ଼ିକ ନାନା ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଓ ନାନା ପ୍ରକାରରେ ସଜାଇ ତାହାର ଅର୍ଥ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ତୁମେ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଲ । ତା ପରେ ସହସା ତୁମ ସମକ୍ଷରେ ଏହାର ଗୋପନ ଅର୍ଥ ଫୁଟି ଉଠିଲା, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ତୁମେ ବୁଝି ପାରିଲ କି ଗୁପ୍ତ ରହସ୍ୟ ସେହି ପାଚିଶି ପଛରେ ରହିଛି । ମୋ ମନ ଭିତରେ ବି ସେତେବେଳେ ଏକ ଅନୁରୂପ ଧାରଣା ଜାତ ହୋଇଥିଲା ।

ତେର ବର୍ଷ ଯାଏ ଆରବାସ ଦମ୍ପତିଙ୍କର କୌଣସି ସନ୍ତାନ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀ ଏହାକୁ ନିଜର କପାଳ ଲେଖନ ବୋଲି ମାନି ନେଇଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ଆରବାସ ପ୍ରକୃତିର ଏହି ଆଦେଶକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଚିତ୍ତରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରି ନ ଥିଲା । ଅଭିଜାତ କୃଷକ ବଂଶର ଧାରା ତାହା ପରେ କ'ଣ ଶେଷ ହୋଇଯିବ ? ଆରବାସ ବଂଶର ନାମ ଫ୍ରାଙ୍କୋ ଦେଶର ଇତିହାସରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ଆରମ୍ଭରୁ ଶୁଣାଯାଏ । ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ବଂଶର ଧାରାବାହିକତା ଲୋପ ପାଇବା ତାହା ପକ୍ଷରେ ଲଜ୍ଜାଜନକ କଥା ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲା । ତାହା ହେଲେ ଏତେ ପରିଶ୍ରମ କରି ଧନ ସଞ୍ଚିବାରେ କି

ଫଳ ? ଏହି ସିନ୍ଦୁକ ଭର୍ତ୍ତି ଅର୍ଥ, ପଶୁଶାଳାରେ ପଶୁ, ଗୋଲାରେ ଶସ୍ୟ-ଖମାର, ତୃଣାଚ୍ଛାଦିତ ଗୋଚାରଣ ଭୂମି, ନାନାବିଧ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ମତ୍ସ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁଷ୍କରିଣୀ ଏବଂ ବୃକ୍ଷ-ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବନଭୂମି ତାହାର କି ଦରକାରରେ ଆସିବ ?

କିନ୍ତୁ ଆରବାସ କୌଣସି ଦିନ ନିଜର ମନୋଭାବ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କାହାରି ନିକଟରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ନାହିଁ । ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ କଥା ପଡ଼ିଲେ ତାହାର ମୁଖରୁ ଭାବରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ କେବେ କେହି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହିଁ । ଏହି ବିଷୟରେ ସେ କେତେବେଳେ ହେଲେ କୌଣସି ଶକ୍ତ କଥା କିମ୍ବା କଟୁ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ, ମାସରେ ଥରେ ସେ ତା ସ୍ତ୍ରୀର ଦେହ ଆଡ଼କୁ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଉଥିଲା—ତାହାର ଚାହାଣିରେ ଥିଲା ଅନୁସନ୍ଧାନୀ ଚକ୍ଷୁର ତୀବ୍ର ଜ୍ୟୋତି । ହୁଏତ କ୍ଷେତରେ କାମ କଲା ବେଳେ ତାହାର ଏହିପରି ଭାବ ଜାତ ହେଉଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସେ ଶସ୍ୟର ବିଡ଼ା ବାନ୍ଧିବା କାମ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡ଼କୁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହୁଥିଲା । ରାତିରେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ହଠାତ୍ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲେ ହୁଏତ ଦେଖି ପାରୁଥିଲା ଯେ ତାହାର ସ୍ୱାମୀ କହୁଣୀ ଉପରେ ଭର ଦେଇ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ତାହା ଆଡ଼କୁ ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ଅନାଇ ରହିଛି । ଗୀର୍ଜା ସାମନାରେ ଉଦ୍ୟାନ ନିକଟରେ ହୁଏତ ସେ ଆଉ ଦୁଇ ତିନି ଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗପସପ କରୁଛି—ହଠାତ୍ ସେ ଦେଖିପାରି ସ୍ତମ୍ଭୀତ ହୋଇ-ଗଲା ଯେ ଟିକିଏ ଦୂରରେ ତାହାର ସ୍ୱାମୀ ତାହା ଆଡ଼କୁ ନିସ୍ପଲକ ନେତ୍ରରେ ଚାହିଁ ରହିଛି । କେବେ ହେଲେ ସେ କ୍ରୋଧ ପ୍ରକାଶ କରି

ନାହିଁ, କି କେବେ ଭୟ ଦେଖାଇ ନାହିଁ । ସେ କଦାପି ମନ୍ଦ କଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ନାହିଁ—କେବଳ ପୁରୁଷର ସନ୍ଧାନୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ଦୀର୍ଘ କାଳ, ନିସ୍ତବ୍ଧ ଭାବରେ ନିଜର ମୋଟା ଲୋମଶ ଭ୍ରୂ ତଳେ ।

ମାସରେ ଥରେ କିଛି ଘଟିବାର ଆଶାରେ ସେ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ—ସେହି ଆଶା ନିଶ୍ଚିତ ଫଳବତୀ ନ ହେଲେ କୌଣସି ମତେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ, ସ୍ୱାମୀର ଦୃଷ୍ଟିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଟିକେ ମାତ୍ର ବିଚଳିତ ହେଉ ନ ଥିଲା । ସେ ମନେ କରୁଥିଲା ଯେ ଏହା ତାହାର ସ୍ୱାମୀର ଖିଆଲ ମାତ୍ର ; ସେହି ଖିଆଲର ଅର୍ଥ ବୁଝିବା ଲାଗି ତାହାର ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା ଦରକାର ନ ଥିଲା । ସ୍ୱାମୀର ଢଙ୍ଗଢାଙ୍ଗ ଦେଖି ସେ ହସି ପକାଉଥିଲା ଏବଂ ତାକୁ କିଛି ଭଲ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲା । ତା ପରେ ଏମିତି ସମୟ ଆସିଲା, ଯେତେବେଳେ ସେ ସ୍ୱାମୀର ଚାହାଣିର ଅନ୍ତରାଳରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ନିଜର ମନରୁ ଏ କଥାଟି ପୋଛି ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା । କିନ୍ତୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପରିସ୍ଥିତି ଏଭଳି ଆକାର ଧାରଣ କଲା ଯେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଏବଂ ଶେଷକୁ ସବୁବେଳେ ସେ ଏହି ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କଲା, ଏବଂ ଭବି ବିସ୍ମିତ ହେଉଥିଲା, କାହିଁକି ଏହି ଚିନ୍ତାରୁ ସେ ତ୍ରାହି ପାଉ ନାହିଁ । ଏହି ବିଷୟରେ ଯେଉଁ କଥା ସେ ତାହାର ସ୍ୱାମୀକୁ ମୁହାଁମୁହିଁ କହି ପାରୁ ନ ଥିଲା, ତାହା ତାହାର ଛାୟା ମୂର୍ତ୍ତିର ପାଖରେ ପଚାରୁଥିଲା— 'ମୋର କ'ଣ ହୋଇଛି କି ତୁମେ ଏମିତି ଭାବରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଉଛ ?'

ସ୍ତ୍ରୀ ସବୁ ବେଳେ ଏହି ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । ମଣିଷ କ'ଣ ପରସ୍ପର ନିକଟରେ ନିଜର ମନର କଥା କହେ ନା ? ଯଦି ନିଜ

ମନର କଥା ସେ ପ୍ରକାଶ ନ କରେ, ତାହାହେଲେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଭଗବାନ ବା କାହିଁକି ତାହାକୁ ଜିଭ ଦେଇଛନ୍ତି ? ସେ ମନେ ମନେ ସ୍ଥିର କଲା, ଦମ୍ଭ ଧରି ସେ ନିଜେ ମୁଖ ଫିଟାଇ ସ୍ୱାମୀକୁ ପଚାରିବ । ତଥାପି, ସମୟ ମିଳିଲେ ସେ ସ୍ୱାମୀ ପାଖକୁ ଆଗେଇ ଯାଉଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ କିଛି କହିବା ପାଇଁ ତାହାର ସାହସ ଲୋପ ପାଇ ଯାଉଥିଲା । ତାହାର ମନେ ହେଉଥିଲା—ସେହି ଅପରାଧୀ ଭିତରୁ କିଏ ଯେମିତି କହୁଥିଲା—ତୁମର ମନର କଥା ଖୋଲି କହିଦିଅ । କିନ୍ତୁ ତା କଣ୍ଠରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରୁ ନ ଥିଲା । ତାହାର ମନେ ହେଉଥିଲା, ସେ ଅପରାଧୀ ନୁହେଁ । ଯାହା ହେଉ, କେଉଁଠା ହେଲେ ଯେ ଦୋଷୀ ତାହା ଠିକ୍, ଏବଂ ସେହି କଥାଟା ତା ନିଜର ଦେହ ଭିତରେ ଅଛି ।

ଋତୁଚକ୍ର ଆବର୍ତ୍ତିତ ହେଉଛି । ଦିନଗୁଡ଼ିକ ନାନା ବିଧ କର୍ମର ଆବର୍ତ୍ତ ଭିତର ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଛି ଏବଂ ପୁଣି ଫେରି ଆସୁଛି । କିନ୍ତୁ ତାହାର ମନର ଶାନ୍ତି କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଯେମିତି ନିଃଶେଷ ହୋଇଗଲା । ତାହାର ସ୍ୱାମୀର ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟି ନିଜର ଚିନ୍ତାକୁ ଅବଶ କରି ଦେଉଥିଲା—ସେହି ଅନ୍ତର୍ଭେଦୀ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାହାର ରକ୍ତ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ଏବଂ ତାହାର ଅପରାଧ ଯେମିତି ପ୍ରମାଣିତ ହେବାକୁ ବସୁଥିଲା । ନଭେମ୍ବରରୁ ଫେବୃୟାରୀ ଯାଏ, ଘରର କାନ୍ଥ ଓ ଛାତର ସ୍ୱଳ୍ପ ଆବେଷ୍ଟନୀ ତାହାର ମନକୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଅଧିକ ମ୍ରିୟମାଣ କରିଦେବାକୁ ଲାଗେ । ସେତେବେଳେ ଘର ଭିତରର ପବନ ଭାରି ହୋଇଯାଏ; ଆକାଶ ଯେମିତି ଝରକାର କବାଟ କଡ଼ରେ ଲାଗି ପଡ଼େ ; ଏବଂ ଶୀତର ସନ୍ଧ୍ୟା ମନେ ହୁଏ ତାହାର ସର୍ବାଙ୍ଗକୁ ଯେମିତି ଓଦା ଲୁଗା ପରି ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଛି । ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଗୋରୁଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ତାହାର

ମନେ ହୁଏ, ଯେମିତି ଗୋଲାପୀ ରଙ୍ଗର ପ୍ରେମ ବର୍ଷା ଝରୁଛି । ନିତି ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ଦୁଇ ପଟର ତୁଷାରାଚ୍ଛନ୍ନ ସ୍ଥାନର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ରାସ୍ତାରେ, ହାତରେ ଲଣ୍ଠନ ହଲାଇ ହଲାଇ ଜଣେ ଗର୍ଭବତୀ ପରିଚାରିକା ଖଳାବାଡ଼ ଆଡ଼କୁ ଯାଉଥାଏ, ଯାହାର ଲଣ୍ଠନର ଆଲୁଅର ଆଭା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁର ରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥାଏ ।

କେବଳ ଦୁଇଟି ଜିନିଷର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୋଧ ତାହାର ଥିଲା— ଏକ ନିଜର ଦେହ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ନିଜର ଭୟ । ଅଠେଇଶଟି ଦିନ ଓ ରାତି ତାହାର ଏକା ଭାବରେ ଅତିବାହିତ ହେଉଥିଲା । ତାହାର ସ୍ୱାମୀ ଆରବାସ୍, ମୁହଁରେ ତମାଖୁର ପାଇପ୍ ଲଗାଇ, ଯଥା ସମୟରେ ନିଆଁର ଚୁଲି ପାଖରେ ଆସି ବସେ । ସେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ସରାଇଖାନାକୁ ଯାଏ ଏବଂ ଠିକ୍ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଘରକୁ ଫେରି ଆସେ । ତା ପରେ ପୁଣି ସେ ଚୁଲି ପାଖରେ ବସି ଖବର କାଗଜ ପଢ଼େ । ଯେତେବେଳେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭୋଜନ ପାଇଁ ବନ୍ଧାକୋବିର ଝୋଳ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ଆସି ଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼େ । ଭୋଜନ ସରିଗଲେ ଭଗବାନଙ୍କର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରି ସେ ବିଦାୟ ନିଏ ଏବଂ ଯଦି ଅନ୍ୟ କେହି କିଛି କହନ୍ତି, ତାହା ହେଲେ ସେ ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ତାହା ଶୁଣେ । ତାହାର ବ୍ୟବହାର ଭିତରେ କୌଣସି ଗୋପନୀୟତା ନ ଥିଲା । ଅସନ୍ତୋଷ ଯେ ତାହାର ମନ ଭିତରେ ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ହେଉଛି ତାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ଜଣା ପଡ଼ୁ ନ ଥିଲା । ଖାଲି ଅଖଣ୍ଡ ନୀରବତା ଯେମିତି ତାକୁ ବେଢ଼ି ରହିଥିଲା !

ତା ପରେ ସେହି ନିଦାରୁଣ ସମୟ ଆସେ ! ସେହି ନାରୀ ତାହାର ଦେହର ଅସ୍ଥି-ପଞ୍ଜରା ଭିତରୁ ଦେଇ ଓ କେଶଗୁଚ୍ଛ ଭିତରୁ

ଦେଇ ଯେମିତି ନିଜର ଅବସ୍ଥା ଉପଲବ୍ଧି କରେ । ଦୁଆର ଖୋଲିଗଲା—ହେଇ, ତାହାର ସ୍ୱାମୀ ଠିଆ ହୋଇଛି ! ସକାଳେ, ଗଞ୍ଜର ଭିତରେ, ବୈଠକଖାନାରେ, ଶସ୍ୟ-ଝାଡ଼ିବା ସ୍ଥଳରେ ସେହି ଗୋଟାଏ କଥା—ସେହି ଗମ୍ଭୀର ଅନ୍ତର୍ଭେଦୀ ଦୃଷ୍ଟି ଧରି ସେ ସବୁଠି ଅପେକ୍ଷା କରିଛି । କଣ୍ଠରେ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ, କୌଣସି ଇଙ୍ଗିତ ନାହିଁ, କୌଣସି କଥା ନାହିଁ—କେବଳ ସେହି ଦୃଷ୍ଟି—ଯେମିତି ପଚାରିବାକୁ ଚାହେ : କାହିଁକି ଏ ନିଷ୍ଫଳତା ? ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ଫଳ ଲାଭ ହୁଏ, ତୁମ ବେଳକୁ ଏ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ବା ତୁମର କ୍ଷେତ୍ର ଏମିତି ଅନୁର୍ବର ?

ବାରୋଟି ବର୍ଷ ଏହିପରି ଭାବରେ କଟିଗଲା । ତା ପରେ କୃଷକ-ପତ୍ନୀର ମନର ଶକ୍ତି ନିଃଶେଷିତ ହେଲା । ସେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ରାତିରେ ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଅନିଦ୍ରାରେ ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ବି ତା ସ୍ୱାମୀର ଆଖି ଯେମିତି ଜଳୁଥାଏ । ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ବି ତାହାର ମନେ ହୁଏ, ତା ସ୍ୱାମୀର ଆଖି ଯେମିତି ତା ଆଡ଼କୁ ସେତେବେଳେ ବି ଅନାଇ ରହିଛି । ଦିନ ବେଳେ, ତା ସ୍ୱାମୀର ପାଦ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ସେ ଗୋଟାଏ କଡ଼କୁ ଲୁଚିଯାଏ ଏବଂ ସେଇଠି ଭୟରେ ଥରୁଥାଏ, ଯେତେ ବେଳ ଯାଏ ତା ସ୍ୱାମୀର ଉକାଉଙ୍କ ଶବ୍ଦ ଘରଆଡ଼େ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ନ ହୁଏ । ଗୃହିଣୀର କାମଦାମ ସେ ପ୍ରାୟ ଛାଡ଼ି ଦେଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଘରକର ବାକିର ସବୁ ବି କାମରେ ଅମନୋଯୋଗୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

ଦେହ ଦାନ କରିବାକୁ ସେ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଏ । ସ୍ୱାମୀର ଆଲିଙ୍ଗନ ଭିତରେ ରହି ସେ କମ୍ପୁଥାଏ । ତାହାର ମନେ ହୁଏ, ଯଦି ସେ

ଦେହ ଦାନ କରିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକୃତା ହୁଏ, ତାହା ହେଲେ ତା ସ୍ୱାମୀର ତାହା ଠାରୁ ଆଉ କିଛି ଦାବୀ କରିବାକୁ ରହିବ ନାହିଁ । ତା ସ୍ୱାମୀର ସ୍ପର୍ଶରେ ତାହାର ମନ ବିରୂପ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ତା ଦେହର ରକ୍ତ ଶୀତଳ ହୋଇଯାଏ । ତାହାର ଦେହ ଯେ ନାରୀର ଦେହ, ଏହି ଧାରଣା ତାହାର ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଏ । ସେତେବେଳେ ଆରବାସ ଏକ ନୂଆ ଭଙ୍ଗିରେ ତାହାର ପ୍ରଣୟ ନିବେଦନ କରେ—ଯାହା ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଆଗରୁ କେବେ ହେଲେ ଦେଖି ନ ଥାଏ । ସେ କଥାରେ ପ୍ରଣୟ ଜ୍ଞାପନ କରେ ନାହିଁ—ଶଙ୍କିତ ଚିତ୍ତରେ ଉପହାର ଦେଇ ତାହାର ପ୍ରେମ ଉଦ୍ଦୀପ୍ତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ତାହାର ଏତାଦୃଶ ପ୍ରଣୟ ନିବେଦନ ଭିତରେ ମନର ଗୁଞ୍ଜନ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ । ଆରବାସର ମନେ ହୁଏ, ତା ସ୍ତ୍ରୀ ଯେମିତି ନିଜକୁ ତାହା ଠାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଚାହେଁ; କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଖୋଜି ପାଇବାକୁ ହେବ । ଯେମିତି ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଛି, ମାତ୍ର ତାହାର କୌଣସି ପତ୍ତା ପାଉ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ଗୋଟାଏ କ୍ଳିଷ୍ଟ ପଶୁ ଭଳି ହୋଇ-ଗଲା । ଏମିତି ଭାବରେ ବର୍ଷେ ଟାଏ କି ତା ଠାରୁ ଅଧିକ ଗଡ଼ିଗଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଆରବାସ-ପତ୍ନୀର ଭୟ ଦୂର ହେଲା । ତାହାର ମନେ ହେଲା, ସେ ଗୋଟାଏ ନିପୀଡ଼ିତ ଜୀବ୍ ନୁହେଁ ଯେ ସ୍ୱାମୀର ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ବସିବ, ଉଠିବ ଓ ତୁଷ୍ଟ ହେବ, ଏବଂ ପ୍ରୟୋଜନ ଅନୁସାରେ ସ୍ୱାମୀର ଅଙ୍କ-ଶାୟିନୀ ହେବ, କିମ୍ବା ସ୍ୱାମୀର ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ତାହାର ପ୍ରହାର ହଜମ କରିବ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏଥର ବୁଝି ପାରିଲା ଯେ ତା ସ୍ୱାମୀର ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ବି ତାକୁ ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ଯେଉଁ ପ୍ରୟୋଜନରେ ସ୍ୱାମୀ ତାକୁ ସମ୍ମାନ ଓ ଗୌରବ ଦାନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏପରି ମନୋଭାବ ଆସିବା ପରେ ସେ ପୁଣି ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ସ୍ୱାମୀ ଆଡ଼କୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା । ମାସକ ପରେ ଆରବାସ-ପତ୍ନୀ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲା ।

ଯେତେବେଳେ ଏହି ବିଷୟରେ ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନ ରହିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଶରୀରରେ ଏକ ଅଭୂତ-ପୂର୍ବ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା ! ଜଣେ ତରୁଣୀ କନ୍ୟା ଭଳି ପାଦ ପକାଇ ସେ ଘରର ଗୃହଆଡ଼େ ଟହଲ ମାରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଅଳସୁଆ ଭୃତ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଡ଼ା ହୁକୁମ ଦେଇ କାମ କରାଇବାକୁ ଲଗିଲା । ଗୃହଆଡ଼ର ସବୁ ବିଷୟ ସେ ନିଜର ହାତକୁ ନେଇ ନେଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସେ ବହୁଭାଷୀ, ଚଞ୍ଚଳା ଓ ଲାବଣ୍ୟମୟୀ ହୋଇଗଲା । ତାହାର ଢଙ୍ଗ-ଢାଙ୍ଗ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ-ଗଲେ । ଏପରିକି ଆରବାସ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ସୁକ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାହାର ଭଣ୍ଡାରରେ କି ବସ୍ତୁ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇଛି ତାହା ସେ ସିଧା ସଳଖ ନିଜର ସ୍ୱାମୀକୁ ଜଣାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛୁକ ନ ଥିଲା । ଏହି ବିଷୟଟି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସବର ଅଙ୍ଗୀଭୂତ କରିବାକୁ ତାହାର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛା ହେଲା, କାରଣ ସେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀକୁ ଯେମିତି ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ଉପହାର ଦେବାକୁ ମନ ବଳାଇଥିଲା । ସୋମବାର ଓ ଶୁକ୍ରବାର ଦିନ ସେ ଭଲ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ଚୌପିଠା ରୂପା କଣ୍ଟା ଦେଇ ସେ ଆଣ୍ଠେ ଦେଲା । ତା ପରେ ସେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ଆରବାସକୁ ଉପର ତାଲର ଘରକୁ—ଯେଉଁଠି ଗୋଟିଏ ଆଲମାରୀରେ ଏହି ବଂଶର ବହୁ ଦିନର ସମ୍ପଦ ରୂପେ କେତେକ ପୁରୁଣା ରୂପା ଓ ଚିନା ମାଟିର ବାସନ ରଖା ହୋଇଥିଲା—ଡାକି ନେଇଗଲା । ନିଜର ଦୁଇ ହାତ କୋଳ ଉପରେ ରଖି, ସେ ଗୋଟିଏ ଆରାମ ଚୌକିରେ ବସି ପଡ଼ିଲା, ଏବଂ ତା ପରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ଓ ସରଳ ଭାବରେ ଯାହା କହିବାର କଥା ସ୍ୱାମୀକୁ ଜଣାଇଲା ।

ତାହାର କଥା ଶୁଣି ଆରବାସର ବଳିଷ୍ଠ ଦେହ ଥରେ ମୁଣ୍ଡରୁ ଗୋଡ଼ ଯାଏ ଥରିଗଲା । ଯେତେବେଳେ ଆରବାସର ସ୍ତ୍ରୀ

ଊଣେଇଶ ବର୍ଷ ପରେ ଏହି ବନଟିର ଦୃଶ୍ୟ ଚାହଁଣ କରୁଥିଲା ଏବଂ ନିଜ ସ୍ୱାମୀର ଉତ୍ତେଜନାର କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଦେଖି ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେ ସେ ଯେମିତି ସେହି ବହୁ ଦିନ ପୂର୍ବର ବିଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରକୁ ଫେରି ଯାଇଛି । ମାଟି ପରି ଧୂସର ଆରବାସର ମୁଖ ମାନସିକ ଚଞ୍ଚଳତାରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଗଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ସେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ହୋ ହୋ କରି ହସି ପକାଇଲା । ତା ପରେ ତାହାର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଦୃଢ଼ ପଦରେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀ ଆଡ଼କୁ ଆଗେଇଗଲା ଏବଂ ତାହାର କାନ୍ଧକୁ ଏତେ ଜୋରରେ ହଲାଇ ଦେଲା ଯେ ସେ ଚିତ୍କାର କଲା । ତହୁଁ ଆରବାସ କ୍ଷୁଣ୍ଣ ହୋଇ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଯେ ତାହାର ଏତାଦୃଶ ଆଦର ସୋହାଗ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସ୍ନେହରେ ତାହାର ପିଠି ଆଉଁଶିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏବଂ ବିମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ କିଛି କ୍ଷଣ ତାହାର ମୁଖକୁ ଗୃହିଁ ରହିଲା । ତାହାର କଣ୍ଠରୁ ଯେମିତି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ରର ସ୍ୱର ପରି ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ବାହାରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ସେ ତାହାର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା, ଏବେଠୁଁ ନିଜର ଦେହ ପ୍ରତି ତାକୁ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ହେବ । ସେ ଗୋପନରେ ଡାକ୍ତର ପାଖକୁ ପରାମର୍ଶ ପାଇଁ ଚଳେ । ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସବୁ କାମରୁ ଛୁଟି ଦେବା ସକାଶେ ସେ ଜଣେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିଚାରିକା ନିଯୁକ୍ତ କଲା । ତାହାର ଦୃଷ୍ଟି ଅନବରତ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ନିବଦ୍ଧ ରହିଲା । ତାହାର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ କିଛି ଜିନିଷ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ସେ ଡେଇଁ ପଡ଼ି ସେଇଟାକୁ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦିଏ । ସମସ୍ତ ସମୟରେ, ଯେତେବେଳେ ଭାବୀ ସନ୍ତାନ ପାଇଁ ଜାମା ସିଲାଇ ହେଉଥାଏ, ସେ

ତା ପାଖରେ ବସିରହି ନିଜର ଗୋଲ ଆଖିରେ ଦେଖୁଥାଏ ଏବଂ ମଝିରେ ମଝିରେ ତାହାର ଲମ୍ବା ମଥା ହଲାଉଥାଏ । ସମୟ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଅତିବାହିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏବଂ ଅବଶେଷରେ ପ୍ରସବ ସମୟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା । ଅନେକ ବେଳ ଯାଏ, ଆରବାସ ନବ ଜାତ ଶିଶୁକୁ କୋଳରେ ଧରି ରଖିଲା, ଏବଂ ସେହି କ୍ଷୁଦ୍ର ମାଂସ ପିଣ୍ଡ ଆଡ଼କୁ ଆନନ୍ଦ ଓ ଭୀତି-ମିଶ୍ରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲା ।

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷକ ସନ୍ତାନମାନେ ଯେ ଭଳି ଲାଳିତ-ପାଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ସାଇମନ ବି ସେମିତି ଭାବରେ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ତାହାର କିଛି ବି ସହଜ ପ୍ରାପ୍ୟ ନ ଥିଲା । ତାହାକୁ ଜାଣିବାକୁ ଦିଆ ହେଉ ନ ଥିଲା, ତାହାର ଅଦର୍ଶନରେ ତାହାର ବାପ-ମାଆ କିପରି ଅଧୀର ଭାବରେ ତାହାର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ ଏତେ ଦୀର୍ଘ କାଳ କଟାଉଥିଲେ । ତାକୁ ନିଜର ଅଧ୍ୟବସାୟ ଓ ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କୁ ଯେ ତାହାର ମୂଲ୍ୟ କେତେ । ଶିଶୁ-ଜନୋଚିତ ମନ୍ଦ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଲେ ତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଉ ନ ଥିଲା । ଶୈଶବର ପୀଡ଼ାକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ବୋଲି ମନେ କରି ହେଉଥିଲା ଏବଂ ପଚରା ଯାଉଥିଲା—ତୁମେ ବଂଶର ଉପଯୁକ୍ତ ନା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ? କୌଣସି ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ବୁଝି ପାରୁଥିଲା ଯେ ଆରବାସ ସବଦା ଅଶାନ୍ତ ଚଞ୍ଚଳତାରେ ନିଜର ପୁଅ ଉପରେ ଅନୁକ୍ଷଣ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଛନ୍ତି, ଯେମିତିକି ସେ ତାହାର ନାଡ଼ିର ସ୍ପନ୍ଦନ ସୁଦ୍ଧା ଶୁଣି ପାରୁଛନ୍ତି । ଏହି ବ୍ୟାକୁଳ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ବୋଝ ତାହାର ନିଜର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ବି ଛାପ ବସାଇଲା । ତାହାର ଏହି ଆକୁଳ କାହାଣି କପାଳରେ କୁଞ୍ଚିତ ରେଖାର ଦାଗ ଆଙ୍କି ଦେଇଥିଲା । ଘଟିତ ଯେ ଏପରି ଭାବ

ଦେଖାଉଥିଲା ଯେ ସାଇମନର କଥା କମ୍ବା କାମ ଆଡ଼େ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦେଉ ନାହିଁ, ତଥାପି ସେହି ଭାବଟା ଏକାବେଳେ ମିଥ୍ୟା । କେହି ଏ କଥା ଜାଣି ପାରୁ ନ ଥିଲା ଯେ, ଯାହା ଘଟୁଛି ସେଥି ପ୍ରତି ତାହାର କ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟି ରହିଛି । ଦୈବ ଯୋଗକୁ, ଯାହା ସତ ମୁଁ ତାହା ଜାଣି ପାରିଥିଲି, ଏବଂ ଏପରି ଭାବରେ ଜାଣି ପାରିଥିଲି, ଯାହା ମୁଁ କଦାପି ପାସୋରି ପାରିବ ନାହିଁ, କମ୍ବା, ପ୍ରକୃତରେ, ମୋତେ ଯାହା ଜଣା ଅଛି, ମୁଁ ଖାଲି କଥାରେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ।

ପିତା-ପୁଅର ସମ୍ବନ୍ଧ କି ମହାନ୍ ଏବଂ ସେ ଆଦର୍ଶ କେତେ ଉଚ୍ଚ—ଏହି ଧାରଣା ଆରବାସର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ଭିତରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଗଭୀର ଭାବରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା । ସେ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ସେ ଜଣେ କୃଷକ—ଅର୍ଥାତ୍ ସେ ଜଣେ ରାଜା । ମାଟି ହେଉଛି ତାହାର ନିଜର ମାଟି । ଖେତ-ଖମାରର ଚାକର ଚାକରାଣୀ ହେଉଛନ୍ତି ତା ନିଜର ଆଜ୍ଞାବହ ଭୃତ୍ୟ । ତାହାର ଖେତରେ ଶସ୍ୟ ଫଳାଇବା ପାଇଁ ଓ ଶସ୍ୟ ଅମଳରେ ସହାୟତା କରିବା ପାଇଁ ବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ଋତୁ ଆବର୍ତ୍ତିତ ହେଉଛି । ସେ ତା ଜମିର ଅଧୀଶ୍ୱର । ସେ ନିଜର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲା ତା ଜମିର ଚାରି ପାଖର ସୀମା, ଯେଉଁଥିରେ ତାହାର ପୂର୍ବପୁରୁଷର ଅମଳରୁ କୌଣସି ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇ ନାହିଁ । ତାହାର ନାମ ନ ଧରି ତାହାର ଖେତରେ କୌଣସି ପଲ୍ଲବ ଅଙ୍କୁରିତ ହେଉ ନାହିଁ । ସବୁ ଜିନିଷ ଠାରୁ ପବିତ୍ର ହେଉଛି ସମ୍ପତ୍ତି, ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ତାର ଜଣେ ମାଲିକ ଅଛି, ଯେ ସମ୍ପତ୍ତିର ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବ, ଶେଷ ଅବଧି ରକ୍ଷା କରିବ ଏବଂ ଟିକେ ହେଲେ ଶସ୍ୟକଣା ଅଯଥା ନଷ୍ଟ କରିବ ନାହିଁ । ପୁଅ ବାପ ଠାରୁ କଡ଼ା ଗଣ୍ଡା କରି ସବୁ

ବୁଝିନେବ— ବାପ ତାହାର ପୁଅକୁ କଡ଼ାଗଣ୍ଡା କରି ସବୁ ବିଷୟ ବୁଝାଇଦେବ । ଏହିପରି ଭାବରେ ସମସ୍ତ ଗଢ଼ି ଯାଉଛି । ଏହିପରି ଭାବରେ ସବୁ ପ୍ରାକୃତିକ କଥା ଘଟୁଛି—ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଦୁନିଆ ଚିନ୍ତା କରାଯାଇ ନ ପାରେ ।

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ମୋ କାହାଣୀର ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଛି ଏବଂ ତାର ସୂତ୍ର ହରାଇଛି ।

ଆରବାସକୁ ମାମୁଲି ରୀତିରେ ପଚାରିବାରେ— ଅବଶ୍ୟ ଏହା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ—ବିଶେଷ କିଛି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେ ସବୁବେଳେ ଏକ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ଏବଂ ଗୋଟିଏ କଥା ବାରମ୍ବାର ପଚାରିଲେ ସେ କ୍ଳାନ୍ତ ଓ ବିରକ୍ତ ବୋଧ କଲା । ସେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଘଟଣାର କଥା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି କହୁ ନ ଥିଲା । ତାହାର ସପକ୍ଷରେ କିଛି କହିବାକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲା । ତାହା ପକ୍ଷରେ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ କୌଣସି କଥା ସେ ଶୁଣୁ ନ ଥିଲା, ଏବଂ ମୋର ଉପଦେଶ ଓ ଇଙ୍ଗିତ ପ୍ରତି ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦାସୀନ ରହୁଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ କହେ ଯେ ତାହାର ଏହି ଅପରାଧର ମୂଳ କାରଣ କ'ଣ ତାହା ଯଦି ସେ ଖୋଲି କରି ପ୍ରକାଶ କରେ ତାହାହେଲେ ତାହାର ଶାସ୍ତି ଢେର କମିଯିବ, ସେତେବେଳେ ସେ ନିର୍ବିକାର ଚିତ୍ତରେ ଜବାବ ଦିଏ : "ସେ କଥା ପ୍ରଶ୍ନର ବାହାରେ ।" ଏପରି ନିଷ୍ଫଳ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବି ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ ସଙ୍କଳ୍ପ କଲି । ତାହା ଛଡ଼ା ସାକ୍ଷ୍ୟ-ପ୍ରମାଣରୁ ନିହତ ଓ ଅପରାଧୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯାହା ଜଣା ଯାଇଛି, ସେଥିରୁ ଏହି ହତ୍ୟାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହୋଇଛି ।

ତଥାପି, ସେତେବେଳେ ବି ଦୁଇଟି ବିଷୟ ଉପରେ କୌଣସି ଆଲୋକପାତ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ପ୍ରଥମତଃ, କରୋନାରର ସାକ୍ଷ୍ୟରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ମୃତର ଦେହରେ ବଳ ପ୍ରୟୋଗର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନ ଥିଲା—ତାହାର ମୃତ୍ୟୁ-ଶୀତଳ ଶକ୍ତ ଦେହରେ ନୁହେଁ, ତାହାର ପୋଷାକ-ପରିଚ୍ଛଦରେ ନୁହେଁ, କି ତାହାର ମୃତ୍ୟୁ-ବିବର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ-ଭଙ୍ଗୀରେ ବି ନୁହେଁ । ଯଦି ଆରବାସ ନିଜର ଅପରାଧ ସ୍ୱୀକାର କରି ନ ଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ଏହା ଯେ ହତ୍ୟା, ଆତ୍ମହତ୍ୟା ନୁହେଁ, ଏହା ପ୍ରମାଣ କରିବା କଠିନ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ଦ୍ୱିତୀୟ କଥା ହେଉଛି, ଛୁରୀଟି ସାଇମନ ଆରବାସର ନିଜର । ଆରବାସ ଅବଶ୍ୟ ଜୋର ଦେଇ କହିଥିଲା ଯେ ଏହା ସାଇମନର କମରପଟିରେ ଲଗିଥିଲା, ଏବଂ ସେ ଖୋଲି ସେହା କାଢ଼ି ଆଣିଥିଲା । ତାକୁ କହିବା ପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ଚାପ ଦେଲା ପରେ ଯାଇ ସେ ଅବଶ୍ୟ ଏ କଥାଟି କହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତାହାର ଏହି କଥାଟି ତା ନିଜ ଆଖିରେ ବି ଏପରି ଅବିଶ୍ୱାସ ମନେ ହୋଇ-ଥିଲା ଯେ ତିନି ପର ଦିନ ସେ ତାହାର କଥା ଉଲଟାଇଦେଲା, ଏବଂ କହିଲା ଯେ ସେହି ଦିନ ସକାଳେ ସାଇମନ ସେହି ଛୁରୀରେ ରୋଟି କାଟିଥିଲା ଏବଂ ସେହା ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ଖୋଲା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଏତେ ବଡ଼ ଗୁରୁତର ଘଟଣାରେ ତାହା ଠାରୁ ଦୁଇ ରକମ କଥା ଶୁଣି ବିସ୍ମୟ ପ୍ରକାଶ କଲି, ସେତେ-ବେଳେ ସେ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ମଥା ନତ କଲା । କେବଳ ଏହି ଥରେ ମାତ୍ର ସେ ଯେମିତି କିଛି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ୁଛି ବୋଲି ମୋର ମନେ ହେଲା ।

ମୁଁ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲି, କପରି ଭାବରେ ତାହାର ନିର୍ବାକ ଭିତରୁ କଥା ବାହାର କରି ପାରିବି । ମୁଁ ତାହାର କଥା

ଅନବରତ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଏହି ମାମଲାଟି ଜଟିଳତାପୂର୍ଣ୍ଣ, ଅଥଚ ମୁଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ସୁଦ୍ଧା ଏହି କଥା ଭୁଲି ପାରୁ ନାହିଁ ବୋଲି ମନେ କରିବାରୁ, ମୋର ଚଞ୍ଚଳତା ବଢ଼ିଗଲା ଏବଂ ନିଜ ଉପରେ ମୋର ଗୋଟାଏ କେମିତିକା ରାଗ ହେଲା । କିଏ ଯେମିତି ମୋତେ ଅନୁକ୍ଷଣ କହୁଥିଲା : ଏହି ଲୋକଟି କଦାପି ଖୁନି ନୁହେଁ । ଏ ସେହି ଜାତିର ମଣିଷ ନୁହେ ଯେ କୁକୁଡ଼ା କାଟିଲା ଭଳି ମଣିଷର ତଣ୍ଟି ଅନାୟାସରେ କାଟି ପାରେ—ଯେ ନିଜର ପୁଅକୁ ଏପରି ନିଷ୍ଠୁର ଓ ପୈଶାଚିକ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରିପାରେ । ତଥାପି, ସେ ନିଜର ଅପରାଧ ଆପଣା ଭୁଣ୍ଡରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଘଟିଥିଲା ? ସେ ତାହାର ପୁଅର କୋଠରୀରେ କେତେ ସମୟ କଟାଇଥିଲା ଏ କଥା ତାକୁ ପଚାରିବାରୁ, ସେ ନୀରବ ରହିଥିଲା, କିମ୍ବା ତାହାର କାନ୍ଧଟା ଖାଲି ଥରେ ହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ତାହାର ଶେଷ ଜବାନବନ୍ଦିରେ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ସେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲା ଯେ ସେ ପ୍ରାୟ ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ସେହି ଘରେ ଥିଲା । ଏହି ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ କାଳ ସେ କ'ଣ କରୁଥିଲା ? ମୋର ଏହି ଚିନ୍ତା ଧାରା ଅନୁମାନ କରି, ତାହାର ମୁଖରେ ଭାବ ଭଙ୍ଗୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଭାବିଲି, ମୋର ଏହି ଅସହନୀୟ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାରୁ ମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ହେଲେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱରପନ୍ତର ଖୋଳ ଖୋଲିଦେଇ ତାହା ସହିତ ମଣିଷ ଯେମିତି ମଣିଷ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶେ ସେମିତି ଭାବରେ ମିଶିବାକୁ ହେବ । ମନେ ହେଉଥିଲା, ଇତି ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ବିଶ୍ୱାସ ମୁଁ କେତେକ ପରିମାଣରେ ଅର୍ଜନ କରିଛି । କେତେକ ବିଷୟରେ ଯାହା ତା ପକ୍ଷରେ ବେଳେ ବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅପ୍ରୀତିକର ଥିଲା ଅଥଚ ଯାହା ତାହାକୁ ନ ପଚାରି ରହି ହୁଏ ନାହିଁ—ସେଗୁଡ଼ିକ ମୁଁ ତା ପାଖରେ ଅତି କୋମଳ କଣ୍ଠରେ

ଉପସ୍ଥାପିତ କରୁଥିଲି । ଏଥି ପାଇଁ ସେ ଯେମିତି ଅନେକ ପରିମାଣରେ କୃତଜ୍ଞତାର ଭାବ ପୋଷଣ କରୁଥିଲା । ଯାହା ହେଉ, ତାହା ସହିତ ଖୋଲି ଖୋଲି ଭାବରେ କଥା କହିବାକୁ ମୁଁ କିଛି ଦିନ ହେଲା ଦ୍ୱିଧା ବୋଧ କରୁଥିଲି, କାରଣ ହୁଏତ ତାହାର ଜନ୍ମଗତ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ପ୍ରକୃତି ମୋ ଭଳି ଜଣେ ଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ଲୋକଙ୍କୁ ତାହାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟରେ ମଥା ଖେଳାଇବାର ଦେଖି ଅଧିକ ସତର୍କ ହୋଇ ପଡ଼ିବ । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଏପରି କୌଣସି ସାଧାରଣ ସ୍ଥାନ ଅଛି କି ନା, ଯେଉଁଠି ମୋ ଭଳି ଜଣେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ମିଳି ପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହାର ବିଷୟ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କଲା ମାତ୍ରେ ମୋର ସବୁ ସନ୍ଦେହ ମନରୁ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ଆଦମ ଆରବାସ ଜଣେ ସାଧାରଣ କୃଷକ ନ ଥିଲା । ସେ ଆମର ଅଭିଜାତ କୃଷକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା । ତାହାର ଚାଲିଚଳଣରେ ବୁଦ୍ଧି ଓ ଶାରୀରିକ ଦୃଢ଼ତା ପ୍ରକଟିତ ହେଉଥିଲା । ସୁତରାଂ ମୋର ଆଶା ଥିଲା ଯେ ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କଦାପି ବିଫଳ ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଉ ବେଶି କିଛି ନ ଭାବି ଚିନ୍ତି, ଡିସେମ୍ବର ମାସର ଗୋଟିଏ ସଞ୍ଜ ବେଳେ ଜେଲଖାନାରେ ଯାଇ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲି ଏବଂ ଆରବାସର କୋଠରୀରେ ପ୍ରବେଶ କଲି ।

ବନ୍ଦୀ ଅବସ୍ଥାରେ ବି ସେ ଯେମିତି ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟରେ ରହିପାରେ, ସେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମୁଁ ଆଗରୁ କରିଥିଲି । ତାହାର 'ସେଲ୍'ଟି ଭଲ ବିଛଣା, ଅଇନା, ପ୍ରଭୃତିରେ ସଜ୍ଜିତ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ତାପଯୁକ୍ତ ଥିଲା । ସେ ଆଲୁଅରେ ବାଇବେଲ ଖୋଲି ବସିଥିଲା । ମୁଁ ତାହାକୁ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇ, ମୋର ଦେହରୁ କୋଟ ଖୋଲି ପକାଇ, କାନ୍ଥର ଗୋଟିଏ କଣ୍ଟାରେ ଟଙ୍ଗାଇଦେଲି, ଏବଂ ଟେବୁଲର ଯେଉଁ ପାଖରେ

ସେ ବସିଥିଲି ତାର ବିପରୀତ ଦିଗରେ ତାହାର ସାମନା-ସାମନି ହୋଇ ବସିଲି ।

ପ୍ରତି ଥର ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ଦେଖିଛି, ତାହାର ଚେହେରା ମୋତେ ନୂତନ ଭାବରେ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଛି । ଏଥର ବି ମୁଁ ନୂତନ ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କଲି । ତାହାର ଶରୀର ଖର୍ବ ଓ ମେଦ-ବହୁଳ ବଳିଷ୍ଠ । ଖାଣ୍ଟି ଫ୍ରାଙ୍କୋବାସୀ ପରି ତାହାର ମସ୍ତକ ବୃହତ୍ ଓ ଗୋଲାକାର—କିନ୍ତୁ ତାହାର ମୁଣ୍ଡର ଖପୁରୀ, ବିଶେଷତଃ ତାହାର କପାଳର ଗଠନରେ ପ୍ରାଚୀନ ଆଭିଜାତ୍ୟର ଚିହ୍ନ ଅଛି ; ସେଠାକାର ହାଡ଼ ଏତେ ପତଳା ଯେ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର କଥା, ଆଉ ଉପରର ଚମ ମାଳାଭ ପୀତବର୍ଣ୍ଣ ଓ ପ୍ରାୟ ସ୍ଫଟିକ ଭଳି ସ୍ୱଚ୍ଛ । ତାହାର ମୁହଁର ଗଢ଼ଣ ପ୍ରଶସ୍ତ, ଓଠ କଠିନ ଅଥଚ ପତଳା, ଏବଂ ନାସା ଉନ୍ନତ । ତାହାର ସଯତ୍ନ କ୍ଷୌର ହୋଇଥିବା ମୁହଁଟି ଜଣେ ପୋପଙ୍କର ଅଭିନେତା ଭଳି ଦିଶୁଥିଲା । ତାହାର ହାତ ଅସୁରର ହାତ ପରି ବିଶାଳ । ତାହାର ଭାରି ପତାଯୁକ୍ତ ଆଖି ଦୁଇଟି ଅର୍ଦ୍ଧ ଉନ୍ମୀଳିତ ଥାଏ— କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହୁଁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟିର ତୀକ୍ଷ୍ଣତା ଏତେ ଅଦ୍ଭୁତ ମନେ ହେଉଥିଲା ଯେ ମୋ ପକ୍ଷରେ ତାହା ସହ୍ୟ କରିବା କଠିନ ଥିଲା ।

କଥା କହିବାର ବାଟ ଫିଟାଇବା ପାଇଁ, ମୁଁ ପ୍ରଥମେ କହିଲି ଯେ ମୁଁ ତାହା ନିକଟକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଅନେକ ଦିନରୁ ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରିଥିଲି । ଯାହା ହେଉ, ମୁଁ ତା ପାଖକୁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ହିସାବରେ ଆସି ନାହିଁ । ବରଂ ମୋର ଏହା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ଯଦି ତାହାର କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ମୁଁ କହିବି ଯେ ମୁଁ ତା ନିକଟକୁ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଆସିଛି, ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁ,

ସମ୍ଭବତ ମୋର ଦେଖା କରିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ଅଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବାସ୍ତବିକ ତାହାର ଅଭିଭାବକ, ଏବଂ ତାହାର ଭଲମନ୍ଦ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଦାୟୀ ।

ସେ ନୀରବରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ କିଛି କ୍ଷଣ ଚାହିଁ ରହିଲା, ଏବଂ ତା ପରେ କହିଲା : "ଆପଣଙ୍କର ଦୟା ।"

ମୁଁ ତା କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦର ଭାବ ଦେଖାଇଲି, ଏବଂ କହିଲି : "ତୁମେ ମୋତେ ଠିକ୍ ଏହି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବ, ମୁଁ ଏହା ଆଶା କରି ନ ଥିଲି । ମୋର ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ, ତୁମେ ମୋତେ ଆଉ ଅବିଶ୍ୱାସ କର ନାହିଁ । ସ୍ୱଭାବତଃ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଲୋକେ ବିଚାରକଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହର ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖନ୍ତି । ତୁମେ ହୁଏତ ଭାବୁଛ— ଯଦି ମୁଁ ଏଠାକୁ ଜବାନବନ୍ଦି ଶେଷ କରିବା ଲାଗି ଆସି ନ ଥାଏ, ତାହାହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ କୌତୂହଳ ବଶତଃ ଆସିଛି, ତୁମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟରେ ମଥା ଖେଳାଇବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଏ ଦୁଇଟି କଥାରୁ କେଉଁଟି ହେଲେ ସତ ନୁହେଁ । ମୋକଦ୍ଦମାର କାଗଜପତ୍ର ସବୁ ତିଆରି ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଏଣିକି ଆମେ ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଗଲୁଣି । ମୋର ଆଉ କୌତୂହଳ ରହିବାର କଥା ନୁହେଁ, କାରଣ ମୋର ମନେ ହୁଏ, ଯାହା ଜାଣିବାର କଥା ସେ ସବୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ଜାଣି ସାରିଛି । ମୁଁ ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଛି, ନିଜେ ବି ମୁଁ ତାହା ଜାଣେ ନାହିଁ । ତଥାପି ମୋତେ ଆସିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୋର ମନେ ହେଲା ଯେ ଏଠାକୁ ଆସିବା ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।"

ଆରବାସ ପୁଣି ଅନେକ ବେଳ ଯାଏ ନୀରବ ରହି, ଶେଷରେ କହିଲା : "ଆପଣଙ୍କ କଥା ବିଶ୍ୱାସ କଲି ।"

ତାହାର କଥାର ସୂତ୍ର ମୁଁ ଟାଣି ଧରିଲି, ଏବଂ କହିଲି : "ଯଦି ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କର, ତାହାହେଲେ ଆମେ ଦୁହେଁ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଠିକ୍ ଦୁଇ ଜଣ ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପରି ଯାହା ଘଟିଯାଇଛି ସେହି ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରି ପାରିବା ।"

ଆରବାସ କିଛି କ୍ଷଣ ଚିନ୍ତା କଲା । ତା ପରେ ସେ କହିଲା : "ସେହି ଆଲୋଚନାରେ କି ଫଳ ମିଳିବ ? ଏହି ଘଟଣା ଯେ ଘଟିଛି ତାହା କିଁ ତ ଯଥେଷ୍ଟ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର କଥା ।"

ମୁଁ କହିଲି : "ସେଇଟା ତ ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନ । ସତରେ କ'ଣ ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଛି ? ସତରେ ?"

ସେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟି ତଳକୁ ଥିଲା । ସେ ଜବାବ ଦେଲା : "ଏହି ଘଟଣା ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବା ମାନେ ବୋକାମି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ।"

ମୁଁ ପୁଣି କହିଲି : "ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ସନ୍ଦେହ ଅଛି । କିନ୍ତୁ ସତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତୁମର ଏହି ଘୃଣିତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ କଦାପି ଅନୁମୋଦନ କରିବ ନାହିଁ, ବରଂ ଘୃଣିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବ । ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ଏହିପରି ଘଟଣାରେ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ଅନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ବସିବ, ତାହାହେଲେ ସଂସାରରେ ବିଶୃଙ୍ଖଳତାର ସୀମା ରହିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ତାହାହେଲେ ବନ୍ୟ ପଶୁଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ବାସ କରିବାକୁ ହେବ । ତୁମେ କି କପରି ତୁମର ଏହି କାମ ତୁମ ନିଜ ନିକଟରେ ଓ ତୁମର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିଚାରକ ଭଗବାନଙ୍କ ନିକଟରେ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦନ କରିବ,

ମୁଁ ତ ତାହା ବୁଝି ପାରୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତୁମକୁ ତଥାପି ସମାଜ ନିକଟରେ ନିଶ୍ଚୟ କୈଫିୟତ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

ଆରବାସ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା । ସେ ଉଦାସୀନ ଭାବରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ୱରରେ କହିଲା : "ଖାଲି କଥାରେ କ'ଣ ଯାଏ ଆସେ ?"

ମୁଁ କହିଲି : "ତୁମ ଓ ସମାଜ ଭିତରେ ଥିବା ସବୁ ଗ୍ଲାନି ଧୋଇଧାଇ ପୋଛି ପକାଇବାକୁ ହେବ । ଯେତେ ବେଳ ଯାଏ ତୁମେ ତୁମର ନିସ୍ତବ୍‌ଧତା ଭଙ୍ଗ ନ କରିଛ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଘଟଣାର ୱାଭସ୍ରତା ଓ ଜଟିଳତା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଥିବ ।"

ସେ କହିଲା : "କିନ୍ତୁ ବୁଝାଇ କହିଲା ଭଳି କୌଣସି କଥା ଯଦି ମଣିଷ ଖୋଜି ନ ପାଏ, ତାହାହେଲେ ସେ ଆଉ କ'ଣ କରିବ ?"

ମୁଁ ବିଦ୍ରୂପାତ୍ମକ ସ୍ୱରରେ କହିଲି : "ସତରେ କ'ଣ ସେ କହିବା ପାଇଁ ଭାଷା ପାଉ ନାହିଁ ? ନା, ତାହାର ଅହଙ୍କାର ଓ ଏକଜିଦିଆ ଢଙ୍ଗ ପାଇଁ ସେ କିଛି କହୁ ନାହିଁ ? ତୁମେ ନିଜ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଧ୍ୟାର ଉତ୍ତର ଦିଅ !"

ସେ କହିଲା : "ମୋର ଜିଭ କଦର୍ଯ୍ୟ । କଥା କହିବାରେ ମୁଁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ନୁହେଁ ।" ତାହାର କପାଳ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଦେଖିଲି, ଆଉ ଜୋର କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ନୀରବରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଲି । ଅବଶେଷରେ ତାହାର ଓଠ ଭିତରୁ ଗୋଟାଏ ବୃଥା କାନ୍ଦଣା ଯେମିତି ଗୁମରି ଉଠିଲା : "ମୁଁ

ତାକୁ ପୃଥିବୀକୁ ଆଣିଥିଲି" । ତାହାର ଦୃଷ୍ଟି ଆନତ ହେଲା । "ତାକୁ ପୃଥିବୀରୁ ହଟାଇ ଦେବାରେ କ'ଣ ମୋର କିଛି ଅଧିକାର ନାହିଁ ?" ସେ ଅଦ୍ଭୁତ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଷାରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା : "ମୋ କଥାରେ ଆପଣଙ୍କର ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ଧାରଣା କରି ପାରନ୍ତି । ମଣିଷ ଯାହା ତିଆରି କରିଛି, ସେ ତାହା ନଷ୍ଟ ବି କରିପାରେ, ଯଦି ମନେ ହୁଏ ସେ ଖରାପ କାମ ନିମନ୍ତ ତାହା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ତାହାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ବହୁ ଦିନ ଧରି ବୁଲିଛି । ତା ମାଆର ପେଟରୁ ମୁଁ ତାହାକୁ ଖୋଳି ବାହାର କରିଛି । ଅନ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ସନ୍ତାନକୁ ନଅ ମାସ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହାର ମାଆ ତାହାକୁ ଢେର ବର୍ଷ କାଳ ଗର୍ଭରେ ଧାରଣ କରିଥିଲା ବୋଲି ଯଦି ମୁଁ କହେ, ତାହାହେଲେ ଆଦୌ ଅତିରଞ୍ଜନ ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲି ଯେ ସେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର ଔରସରୁ ଜାତ ହେଉ । ମୁଁ ବାରମ୍ବାର କାମନା କରିଥିଲି ଯେ ଭଗବାନ ତାହାକୁ ପଠାନ୍ତୁ । ତାହାର ଜନ୍ମ ଆଗରୁ ମୁଁ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ରଖିଥିଲି । ସେ ମୋର ଏମିତି ହେବ, ସେମିତି ହେବ, ସେତେବେଳେ କେତେ କଳ୍ପନା ମୁଁ କରି ନ ଥିଲି । ପେଣ୍ଡୁଳାଏ କାଦୁଅ ମାଟିରୁ ଉଠାଇ ନେଲି । ମୋର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା, ଏହି କାଦୁଅରେ ମନ ମୁତାବକ ଗୋଟାଏ କିଛି ତିଆରି କରିବି । କିନ୍ତୁ କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଦେଖାଗଲା, ହାତରେ ପେଣ୍ଡୁଳେ କାଦୁଅ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ସେହି କାଦୁଅ ପେଣ୍ଡୁଳାଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ ହେଲା ସେହି ମାଟିରେ, ଯେଉଁଠୁ ସେଟା ଉଠାଇ ନେଇଥିଲି ।"

ତାହାର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟଛଟା ଆହୁରି ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା । ଅର୍ଦ୍ଧ ଉନ୍ମୀଳିତ ଚକ୍ଷୁରେ ସେ ଯେମିତି ମୋତେ ଖୁନ୍ଦି

ଦେଖୁଥିଲା । ମୁଁ ତାହାର କଥାର ସୂତ୍ର ଧରି କହିଲି : "ତୁମେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଜାଣି ପାରିଲ, ସେ ନରକରେ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଏ ସଂସାରକୁ ଆସିଛି ?"

ସେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଭାବରେ ମୋ କଥାରେ ବାଧା ଦେଇ କହିଲା : "ମୂଳରୁ ହିଁ ଖରାପ । ଦୂଷିତ ରକ୍ତ ; ମୁଁ ନାକରେ ସେ ଗନ୍ଧ ବାରି ପାରୁଥିଲି । ଅନ୍ୟ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଢେର ଖରାପ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ମଣିଷ ହେବାର ମୁଁ ଦେଖିଛି—ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଟିକିଏ ନଜର ରଖିବାକୁ ଲୋକ ନାହିଁ—ଅଥଚ ସେମାନେ ମନ୍ଦ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ହୁଏତ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ବଙ୍କା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସମୟ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ସିଧା କରି ଦେଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏଥର ବେଳକୁ, ଅଙ୍କୁରଟା ଆହୁରି ଘୋର ହୋଇଗଲା । ତା ପରେ ମୁଁ ବୁଝିଲି ଯେ ଏଥିଦ୍ୱାରା କିଛି ଭୟାନକ ଖରାପ କଥା ଘଟିବ । ଠିକ୍ ତାହା ହିଁ ହେଲା । ନିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାଲିକଣା ଜମି ଜମି ଶେଷରେ ପର୍ବତ ପ୍ରମାଣ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଠିଆ ହୋଇ ସବୁ ଦେଖିଲି । ମୁଁ ନିଜକୁ ପଚାରିଲି : 'ଏହାର ଶେଷ କେଉଁଠି ?' ଚେର ମୂଳ ସମେତ ଗଛଟା ଉପାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ ସୁଦ୍ଧା, ସେହି ଗଛଟା ଯେଉଁଠି ପାକର ସେଇଠି ଦୁଇ ଗୁଣ ହୋଇ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେଟାକୁ ହାତର ମୁଠାରେ ଧରିବାକୁ ବସିଲି, ତାହା ମୋର ଆଙ୍ଗୁଳି ବାଟେ ପଦାକୁ ବାହାରିଗଲା । ଏହାକୁ ନିବାରଣ କରିବା ପାଇଁ ମୋର କୌଣସି ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।"

ମୁଁ ପଚାରିଲି : "ଯାଦୁ ମନ୍ତ୍ରରେ ଭୂଷ କରାଯାଏ, ଚରିତ୍ର ଗଠନରେ କ'ଣ ଚଛ ହୁଏ ନାହିଁ ? ତାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ-ବୁଦ୍ଧି ଜଗାଇବା ପାଇଁ ତୁମେ କ'ଣ କେବେ ହେଲେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲ ?

ତାହାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ସତରେ କ'ଣ ତୁମେ କିଛି ଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲ ?"

ଏହି ପ୍ରଥମ ଥର, ଆରବାସ ନିଜ ଆଖିର ଭାରି ପତା ଟେକି ଚାହିଁଲା । ସେ ବିସ୍ମିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ କିଛି କ୍ଷଣ ଅନାଇ ରହିଲା । ତା ପରେ ସହସା ସେ କହିଲା : "ମହାଶୟ, ପ୍ରକୃତିକୁ କ'ଣ କେହି କେବେ ଶାସନ କରି ବଦଳାଇ ଦେଇପାରେ ? ମୁଁ ଜାଣେ, ଯଦି ଜଣେ ଦୃଷ୍ଟି-ଶକ୍ତି ହରାଇଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ତାହାର ଜିଭ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଯଦି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖି ଲୋକ ନ ଶିଖେ, ତାହା ହେଲେ ବେତ ମାଡ଼ରେ କ'ଣ ତାକୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇପାରେ ? ସତ କହିବାକୁ ଗଲେ, ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିଛି । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଏହି ସବୁ କଥା ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀର କଥା ଯେ ମୋ କଥାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି, ଏହା ଯଦି ସେ ନ ବୁଝି ପାରିଥାଏ ତାହା ହେଲେ ସେ ଦୋଷ ବା କାହାର ? ମୋର ଅନୁଚ୍ଚାରିତ କଥା ଯଦି ସେ ମୋର ମୁହଁକୁ ଅନାଇଲେ ସୁଦ୍ଧା ବୁଝି ପାରି ନ ଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ କଥା କହିଲେ ବି ସେ କଥା ତା ପକ୍ଷରେ ହେୟ ବୋଲି ମନେ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ଏ ସବୁ କଥା ମୁଁ ନିଜର ମନ ଭିତରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାକୁ ନୀରବରେ ବାଟ ଦେଖାଇଥିଲି, ସେତେବେଳେ ମୋତେ ଅନୁସରଣ କରିବା ତାହାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତାହାର ପଛେ ପଛେ ଚାଲିଲି, ସେତେବେଳେ ସେ ବା କାହିଁକି ଟିକିଏ ରହିଯାଇ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ନାହିଁ ? ସେ କେଉଁ ଦିନ ହେଲେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ନାହିଁ, କି ମୋ କଥା କାନକୁ ନେଇ ନାହିଁ ।

ଏଟା ଅବଶ୍ୟ ମୋର ନୀତି ବିରୁଦ୍ଧ ଯେ ମୁଁ ତାହାକୁ ଜୋର କରି ଧରି ତା କାନରେ ଫୁଙ୍କିବି : 'ଆହେ, ତୁମେ ସତ୍ ହୁଅ ।' ଏ କଥାର ଫଳ କ'ଣ ହେବ, ଯଦି ସତ୍ ହେବାର ଉପାଦାନ ତା ଭିତରେ ନ ଥାଏ ? ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଯଦି କେହି ମୁଖ ଲୁଚାଉଛି ତାହାହେଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ତାହାର ଆଉ ଉଦ୍ଧାରର ଆଶା ନାହିଁ । ଶାସ୍ତି ସେତିକି ବେଳେ ସୁଧାରିବାର କାମରେ ଲାଗେ, ଯେତେବେଳେ ଆଦୌ ଘୁଣ ଲାଗି ନ ଥାଏ । ସଜୀବ ହେବାର ଆଶା ଗଛର ସେତେବେଳ ଯାଏ ଥାଏ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୋକ ତାର ଚେର କାଟି ନ ଥାଏ ।"

"ଯାହା ତୁମେ କହିଲ, ଏହା କ'ଣ ତୁମର ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ?" ମୁଁ ଟିକିଏ ସନ୍ଦେହର ସହିତ ଏହି କଥା ପଚାରିଦେଲି । କାରଣ ତା କଥାର ଦୃଢ଼ ଝଙ୍କାର ପ୍ରମାଣ କରୁଥିଲା ଯେ ନିଜର କଥାର ସତ୍ୟତାରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସୀ । "ତୁମର ଯୁକ୍ତି ଯେ ଅକାଟ୍ୟ, ଏହା କ'ଣ ସତରେ ତୁମର ମନେ ହୁଏ ?"

ସେ ତାହାର ବାହୁ ଦୁଇଟି ଟେବୁଲ ଉପରେ ମେଲାଇ ରଖିଲା । ମୋ କଥାର ଜବାବ ଦେବା ବେଳେ ତାହାର ନିଃଶ୍ୱାସ ଘନ ହୋଇଗଲା । "ଯଦି ମୋ ନିଜର ରକ୍ତମାଂସ ମୋର ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରେ, ଠିକ୍ ଠକ ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପରି, ତାହାହେଲେ ମୁଁ କ'ଣ ତା ସାଙ୍ଗରେ ତର୍କ କରି ପାରେ ? ଯେଉଁ ବୀଜ ମୁଁ ବପନ କରିଛି ସେଥିରୁ ଯଦି ଅସଂଖ୍ୟ ବିଷଧରର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୁଏ, ତାହାହେଲେ କ'ଣ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଭଳି ବେତରେ ବାଡ଼େଇ ସେମାନଙ୍କୁ

ଶିକ୍ଷା ଦେଇ ହେବ ? ସେଥିରେ ନା ଥାଏ ଗୌରବ, ନା ଥାଏ ଶାଳୀନତା । ଯେଉଁ ଲୋକ ପାଇଁ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ ଓ ସମଗ୍ର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଲି, ସେ ଯଦି ସଇତାନର ଦାସ ହୁଏ, ଏବଂ ତାହାର ସଇତାନରେ ସମୁଦାୟ ଘର ଓ ଖମାର ନିରନ୍ତର କଳୁଷିତ ହୋଇଯାଏ, ତାହା ହେଲେ ଆଉ କ'ଣ କରାଯିବ ? ତାହାର ହାଡ଼ସବୁ ଚୂନା କରିଦେଇ ସାରିଲା ପରେ କ'ଣ ଏହା ଆଶା କରାଯାଏ ଯେ ପୁଣି ଭଲ ଭାବରେ ତାହାର ହାଡ଼ ଯୋଡ଼ାଇବ, କିମ୍ବା ସେ ନୂତନ ମଥା ଓ ନୂତନ ମନ ଲାଭ କରିବ ?"

ତାହାର ଦୃଢ଼ ଭାବ-ବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳ କମ୍ପିବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ସେ ଶାନ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଏହି ଲୋକ, ଯେ ଏତେ ଦିନ ଯାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଜୀବନଟା ଯାକ, କାହାକୁ କେବେ ନିଜର ମନର କଥା ଖୋଲି କହି ନାହିଁ, ସେ ମୋର ଆଖି ସାମନାରେ ତାହାର ଅନ୍ତରାତ୍ମାକୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଉନ୍ମୋଚନ କରୁଛି—ସେ ଯେମିତି ତାହାର କଥନ ଭଙ୍ଗୀରେ, ଭାବରେ ଓ କଣ୍ଠ ସ୍ୱରରେ ମୋତେ ଅଭିଭୂତ ଓ ନୀରବ କରି ପକାଇବ, ଏମିତିକା ତା ମନର ଇଚ୍ଛା । କିନ୍ତୁ ସହସା ମୋର ଅଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ହେଲା ଯେ ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ କଥା କହୁଛି ସତ ; ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷରେ ଯେମିତି ସେ ଚାହିଁ ରହିଛି ତାହାର କୌଣସି ଅଦୃଶ୍ୟ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ଆଡ଼କୁ, ଯାହାକୁ ସେ ଦୂରକୁ ହଟାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ଏବଂ ଯାହାର ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଭର୍ତ୍ସନା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ତାହାର କାନରେ ଆସି ଏପରି ବାଜୁ ନାହିଁ । ମୋର ମନେ ହେଲା ଯେ ଯେଉଁ କଥାସବୁ ସେ ମୋତେ କହୁଛି ସେସବୁ ତାହାର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ବହୁ ଦିନରୁ ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ହେଉଥିଲା, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁବିଧା ପାଇ, ସେସବୁ

ଜୋରରେ ବାହାରି ଆସୁଛି । ଯେଉଁ ସବୁ କଥା ସେ ଏତେ ଦିନ ହେଲା ଉଗ୍ର ଚେଷ୍ଟାରେ ମନ ଭିତରେ ଚାପି ରଖିଥିଲା, ଏବେ ସେସବୁ ପ୍ରବଳ ଧକ୍କା ଖାଇ ବାହାରି ଆସିବାର ଦେଖି, ସେ ବିସ୍ମିତ ଓ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା ଏବଂ ନିଃଶବ୍ଦ କ୍ରୋଧ ଓ ଦୁଃଖରେ ଯେମିତି ସେ ନିଜର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିଲା ।

ନତ ମସ୍ତକରେ ଓ ବିସ୍ଫାରିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ, ସେ କହି ଚାଲିଲା – କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତାହାର କଣ୍ଠ ସ୍ୱର ବହୁ ପରିମାଣରେ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲା । "ଆପଣ ହୁଏତ ପଚାରି ପାରନ୍ତି—'ତୁମେ କେବେ ପ୍ରଥମେ ଏ କଥା ଠଉରାଇ ପାରିଲ ? କେବେ ତୁମ ଆଶାର ସମାଧି ହେଲା ?' କୁଷ୍ଠ-ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରନ୍ତୁ ତ ଦେଖି ସେ କେବେ ସେ ଠିକ୍ ଜାଣି ପାରିଲା ଯେ ତାହାର ଏହି ବ୍ୟାଧି ହୋଇଛି । ସେ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଦିନରୁ ଏହା ଠଉରାଇ ପାରିଥିଲା ; କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ଏହି ବ୍ୟାଧିରେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ସେ ଏହା ବିଶ୍ୱାସ କଲା । ରାତି ରାତି, ମୁଁ ଏହି କଥା ଭାବି ଭାବି ବିତାଇ ଦେଇଛି । ଚିନ୍ତା ମୋ ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଆଉ ଚିନ୍ତା ତାହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ । ମନେ ମନେ ଏ କଥାକୁ ଧରି ମୁଁ ଢେର ତଉଲ ତଉଲ କରିଛି । ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି—କୁଷ୍ଠ ବ୍ୟାଧି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସାରା ଶରୀରକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଛି । ନିଜର ଆତ୍ମାକୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ କରି ମୁଁ ପଚାରିଛି—କିପରି ଭାବରେ ଏହି ସଇତାନ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରାଯାଇ ପାରେ ? ସଂଯମ ? ସଂଯମ ସବୁବେଳେ ପାହୁଣ୍ଡେ ପଛେଇଯାଏ, ଆଉ ଦୁଷ୍କର୍ମ ଅବିରତ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲେ । ଯେଉଁ ବେତରେ ମୁଁ ତାକୁ ବାଡ଼େଇ ପାରି ଥାଆନ୍ତି, ସେଇଟା ହୁଏତ ମୋ ହାତରେ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇଯାଇ ଥାଆନ୍ତା,

ଏବଂ ତାହାର ପିଠିରେ ସେହି ଆଘାତରେ ହୁଏତ କେବଳ ଦାଗ ବସିଯାଇ ଥାଆନ୍ତା,— ମାତ୍ର କୌଣସି ଫଳ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତା । ତା ପାଇଁ କ'ଣ କୌଣସି ନିୟମ କାନୁନ୍ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା ? କ'ଣ ବା ସେ ନିୟମ ? ଏମିତି କ'ଣ କୌଣସି ନିୟମ ଅଛି, ଯାହା ଏକାବେଳେ ଅଭ୍ରାନ୍ତ ? ତାକୁ କ'ଣ କୁକୁର ପରି ଜଞ୍ଜିରରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବା ଉଚିତ ଥିଲା ? ତାକୁ ବାନ୍ଧିବା ମାନେ ମୋତେ ବାନ୍ଧି ରଖିବା । ମୁଁ ଗଛ, ସେ ତାର ଶାଖା । ମୁଁ ପ୍ରଦୀପର ସଳିତା, ସେ ତାର ଶିଖା । ମୁଁ ପୃଥିବୀ, ସେ ବସନ୍ତ ଋତୁ । ଗଛ କିପରି ତାର ଶାଖା ସହିତ ବିବାଦ କରିବ ? ଏକା ରସ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବହି ଯାଉଛି । ଏହି ରସ କ'ଣ ସଳିତା ସହିତ ଶିଖାକୁ ଲାଳନ କରୁ ନାହିଁ ? ପୃଥିବୀରେ କ'ଣ ବସନ୍ତ ଋତୁର ଆଗମନ ବନ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରେ ? ହଁ, ଏସବୁ ହିଁ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠୁ ଏହି ପାପର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଲା ? କିପରି ଭାବରେ ଦାବାନଳ ପରି ଏହା ବିସ୍ତାର ଲାଭ କଲା ? କେଉଁଥିରୁ ବା ଏହାର ଉଦ୍ଭବ ? କେତେ ନିଷ୍ଠୁର ଏହାର ଅଗ୍ରଗତି ! ପ୍ରଥମେ ଗ୍ଲେଟ ମିଛ କଥା, ତା ପରେ ଗୁରୁତର ଅସତ୍ୟ କଥା । ପ୍ରଥମେ ଏକ ପେନି, ତା ପରେ ପାଉଣ୍ଡ ରେଗ୍ସ । ପ୍ରଥମେ ପଶୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ, ତା ପରେ ନରହତ୍ୟା ! ପ୍ରଥମେ ପକେଟମାର, ତା ପରେ ଡକାୟତି ! ପ୍ରଥମେ ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି, ତା ପରେ ସମସ୍ତ ସମ୍ମାନ ବିସର୍ଜନ । ଶ୍ରଦ୍ଧା ନାହିଁ, ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ, ସାଧୁତା ନାହିଁ, ପ୍ରେମ ନାହିଁ । କେଉଁଥିରୁ ଏମିତି ସବୁ ହେଲା ? ମୋ ଠାରୁ ? ନିଶ୍ଚୟ ସେୟା । ମୁଁ ନିଜକୁ ପଚାରୁଛି : ଆରବାସ, କେଉଁଠି ଓ କେବେ, କେଉଁ ନରକରେ ତୁମର ଦେହ ଓ ଆତ୍ମା ଏମିତି କଳୁଷିତ ହୋଇଗଲା ଯେ ତୁମେ ଏମିତି ପୂତିଗନ୍ଧମୟ କଦର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆଣିଲ ?

ଏ କଥା କ'ଣ ସତ ଯେ ଯେଉଁ ମଣିଷ ମାଠ ଓ କଳୁଷିତ, ସେ ଖାଲି ମାଠ ଓ କଦର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଉତ୍ପାଦନ କରେ ?"

ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅସହାୟ ଭାବରେ ସାଗ୍ରହ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲା, ଠିକ୍ ଘରବାହା ପଶୁଟିଏ ପରି । ପୁଣି ନିସ୍ତବ୍ଧତା ବଜାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ନିଜ କୋଟର ହାତରେ ତା କପାଳରୁ ଝାଳ ପୋଛି ପକାଇଲା । ତାହାର କଷ୍ଟରେ ମୁଁ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶ କଲି । ତାହାର ମର୍ମ ବେଦନାରେ ମୁଁ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କଲି; କିନ୍ତୁ ମୋ ମନରୁ ଏହି ଚିନ୍ତା ଦୂର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ ଯେ ସେ ବେଶୀ କିଛି କହୁଛି । ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭଙ୍ଗ କରି ମୁଁ କହିଲି : "ମନେ ହେଉଛି, ମଣିଷର ଯେତିକି ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ, ତୁମେ ଅଯଥା ନିଜକୁ ତା ଠାରୁ ବେଶୀ ଦାୟୀ କରୁଛ । ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯଦି ତୁମର ବଡ଼ୁଳ ଧାରଣା ଥାଏ, ତାହା ହେଲେ ତୁମର କ୍ଷମତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବି ତୁମେ ଅତିରିକ୍ତ ଧାରଣା ପୋଷଣ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ମଣିଷ ହିସାବରେ ଓ ବାପ ହିସାବରେ, ତୁମେ କେବଳ ନିଜର କଥା ହିଁ ଚିନ୍ତା କରୁଛ । କିନ୍ତୁ ତୁମ ପୁଅର ମାଆ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତୁମେ କେବେ କିଛି ଭାବି ଦେଖିଛ କି ? ତାହାର କ'ଣ ତୁମ ପରି, ଏପରି କି ତୁମ ଠାରୁ ବେଶୀ, ଅଧିକାର ପୁଅ ଉପରେ ନ ଥିଲା ? ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀ କଦାପି ତୁମର ଚିନ୍ତା ଧାରା ସହିତ ଏକମତ ହେବ ନାହିଁ — ବିଶେଷତଃ ତୁମର ଏହି ସାଂଘାତିକ କାର୍ଯ୍ୟ— ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାରିବାରିକ ବନ୍ଧନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଛିନ୍ନ କରି ଦେଉଛି ।"

ଆରବାସ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଜବାବ ଦେଲା : "ଏ ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଚାହେଁ ନା । ଆମେ

ଯୁକ୍ତିର ରାଜ୍ୟର ବାହାରକୁ ଚାଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଜାଣେ ନା, ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋ ଯୁକ୍ତିରେ ଏକମତ କି ନା । ଯାହା ହେଉ, ସେ ଯେମିତି କିଛି ହରାଇଛି, ମୁଁ ବି ତାହା ହରାଇଛି । ତାହାର କଷ୍ଟ ଗଭୀର, କିନ୍ତୁ ମୋର ଯନ୍ତ୍ରଣା ନାରକୀୟ । ତା ଜୀବନର କିଛି ବି ଅବଶିଷ୍ଟ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଜୀବନ ବର୍ଷାଧିକ ବିଷାକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋ ଠାରୁ ଅଧିକ ସମବେଦନା ପାଇବାକୁ ହକଦାର । ତାହାର ଦେହ ଅନିଚ୍ଛାର ଫଳ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । ସେହି ଫଳ ମୋର ଅହଙ୍କାର ଓ ମୂର୍ଖତାକୁ ମାଡ଼ି ଦଳି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇଛି । ମଣିଷର ଉଚିତ ପ୍ରକୃତିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । କିନ୍ତୁ ଆମେ ତାହା ଲଙ୍ଘନ କରୁଁ, ତାର ବିନାଶ ଘଟାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଁ, ଏବଂ ତା ଉପରେ ପଦାଘାତ କରୁଁ । କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀର ଏକ ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଉପରେ ଅନେକ କିଛି ନିର୍ଭର କରେ । ମୋ ମାଆର ନଅଟି ସନ୍ତାନ । ତା ଭିତରୁ ସାତୋଟି ମରି ଯାଇଛନ୍ତି । ମୋ ଜେଜେ ମାଆର ସନ୍ତାନ ଥିଲେ ଷୋଳଟି — ତା ଭିତରୁ ଆଠୋଟି ଶୈଶବରେ ଖସି ଯାଇଥିଲେ । ଏହି ମୃତ୍ୟୁରେ ବିଷାଦର ବିଶେଷ କିଛି ନାହିଁ । ଖେତରେ ବୀଜ ବପନ କଲେ ସବୁ ବୀଜରୁ ଗଛ ହୋଇ ଫଳ ଧାରଣ କରେ ନାହିଁ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଏକ ସନ୍ତାନ ହେବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସ୍ୱାର ଜଞ୍ଜାଳ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ଏହା ଠିକ୍ ଲଟେରୀ ପରି । ନା, ଏ ତୁଳନା ଭଲ ନୁହେଁ, କାରଣ ଗୋଟିଏ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଶିଖାର କଥା ମୁଁ ଆଲୋଚନା କରୁଛି, ଯାହାର ଉତ୍ତାପ ଫେରି ଆସି ମୋ ଦେହରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ଦାଗ ରଖି ଯାଉଛି । ସେହି ଜନ୍ମର ମର୍ମ ବେଦନା ପ୍ରକୃତରେ ଭୟଙ୍କର, ଯାହାର ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ଭଗବାନ ଓ ମଣିଷ ଉଭୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିତ୍ୟକ୍ତ । ଏପରି ସନ୍ତାନ ମଧ୍ୟ ତା

ଜନନୀର ସର୍ବ କାଳର ସର୍ବସ୍ୱ । ସୁତରାଂ ଯଦି ସେ ନିଜର ଜନନୀ ଆଡ଼କୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କୁଠାର ଧରି ଧାଇଁ ଆସେ, ତେବେ ବି ସନ୍ତାନର ଜୀବନ ତା ନିଜ ଜୀବନ ଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ସେ ମନେ କରିବ । ତା ପକ୍ଷରେ ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ଉଭୟ ଅର୍ଥଶୂନ୍ୟ । ଭଲ ମନ୍ଦର ବିଚାର ଠାରୁ ରକ୍ତର ଦାବୀ ବରଂ ଯଥେଷ୍ଟ ବେଶୀ କାମ୍ୟ ।

'ବାପା'— କିଏ ଯେମିତି ପାଟି କରି ମୋତେ ଏହା ସମ୍ବୋଧନ କରୁଛି । ମୁଁ ମନେ ମନେ ଭାବେ —'ବାପା'ର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? ଏହାର ଗୂଢ଼ ଅର୍ଥ ଜାଣିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଯଦି ମୁଁ ମୋର କୌଣସି ପରିଚାରିକାକୁ ଶଯ୍ୟା ସଙ୍ଗିନୀ କରି ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଯଦି ମୋର କୌଣସି ପୁଅ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା, ସେ ବି ମୋତେ 'ବାପା' ବୋଲି ଡାକି ଥାଆନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦୁଇ କଥା କ'ଣ ସମାନ ? ନା, ଆଦୌ ନୁହେଁ । ହୁଏତ ଦାସୀର ଗର୍ଭରୁ ଜାତ ମୋର ସନ୍ତାନ ସତ୍ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପରିପୂର୍ଣ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା—ଠିକ୍ ଯେମିତି ପୁଅ ମୁଁ ଚାହିଁଥିଲି । ତାହାହେଲେ, ମୁଁ ସେ ଭଲ ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ ବା କାହିଁକି ଦେଇ ନାହିଁ ? କାହିଁକି ଏହି ଅସତ୍ ସନ୍ତାନ ? କିନ୍ତୁ ଆଇନ ବାଧା ଦେଇଛି । ସେ ଆଇନ ପବିତ୍ର । ଯଦି ସେହି ଦାସୀ ମୋର ବିବାହିତା ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ? ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହେ ଯେ ପୁରୁଷର ଆଶା ଆକାଙ୍କ୍ଷା ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ମହତ ଓ ଉଚ୍ଚ । ମୁଁ ଆହୁରି କହିବି ଯେ ବାପର ଦୋଷ ମାଆର ଦୋଷ ତୁଳନାରେ ଗୁରୁତର ହୁଏ । ମାଆ ଭଗବାନଙ୍କ ଆସନ ନିକଟରେ ବସି ପାରେ, ଏବଂ ଭଗବାନ ମାଆର କୌଣସି ଅଶୁଦ୍ଧ ହେବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବାପକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ସାମନାରେ କରି

ଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ପାଳିତ ହୋଇଛି କି ନା କୈଫିୟତ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଯେଉଁ ଶୃଙ୍ଖଳ ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ଓ ବଂଶଧରଙ୍କୁ ଏକ ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି, ପିତା ହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ଯୋଗସୂତ୍ର । ସେ ହୁଏତ କୋମଳତା ଓ ଆଦର ଯତ୍ନର ଧାର ଧାରେ ନା—କାରଣ ତାହାର ପୁତ୍ର, ତାହାର ସମାଜ, ତାହାର ରାଜା, ତାହାର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ଏବଂ ଚତୁର୍ଥ ଓ ପଞ୍ଚମ ପୁରୁଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହାର ବଂଶଧରମାନେ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହି ଥାଆନ୍ତି । ପୁଅକୁ ସେ ଲାଭ କରେ ଏକ ପ୍ରକାର ବନ୍ଧକ ହିସାବରେ, ତାହାର ଋଣ ପରିଶୋଧର ସମୟ ହେଲେ ତାକୁ ସମାଜର ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେବାକୁ ହୁଏ । ତା ଭଳି ଅଭାଗା ଆଉ କିଏ ଅଛି, ଯେ ଶୂନ୍ୟ ହାତରେ ଫେରି ଆସି କହେ : 'ମୋ ଉପରେ ଥିବା ବିଶ୍ୱାସର ଖିଲାପ ମୁଁ କରିଛି !'

ସେ କିଛି କ୍ଷଣ ଶୂନ୍ୟକୁ ବିହ୍ୱଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଲା, ତା ପରେ ଚୌକିରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲା, ଏବଂ ପୁଣି କହିଲା : "ମୋ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ବିଶ୍ୱାସ ମୁଁ ଭଙ୍ଗ କରିଛି ।" ତା ପରେ ସେ ପୁଣି ବସି ପଡ଼ିଲା ।

ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଭୂତ ଭାବ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ମୋର ସାହସ କୁଳାଇଲା ନାହିଁ । ତାହା ଛଡ଼ା, ମୁଁ ମନେ ମନେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲି ଯେ କପଟ ଭାବରେ ଆଉ କିଛି ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରିବି । ମୁଁ ଯେଉଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରିଛି, ତାର ସତ୍ୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ଆସ୍ଥା ବଢ଼ୁଥାଏ, କିନ୍ତୁ କିଛି ପ୍ରକାଶ କରି ଦେବାକୁ ମୋର ଭୟ ହେଉଥିଲା । କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଧାରଣା ଉପରେ ଭିତ୍ତି କରି ମୋର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗଠିତ ହୋଇଛି, ଆଉ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ

ଘଟଣା ତର୍କ ଓ ଅନୁମାନ ବାସ୍ତବତାର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରଙ୍ଗ ଧରି ଯେମିତି ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦେଉଥାଏ ଯେ ମୋର ଧାରଣା ହିଁ ସତ୍ୟ । ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦ ସହିତ ଅବିକଳ ମିଶି ଯାଉଥାଏ, ଠିକ୍ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବାଣୀ ପରି ବାସ୍ତବ । ଏ କଥା ନିଃସନ୍ଦେହ ଯେ ଯେଉଁ ଲୋକଟି ମୋର ସାମନା ସାମନି ବସିଛି, ତାହାର ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣୀ ଶକ୍ତି ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀ ଓ ଚିନ୍ତାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଛି । ବହୁ ଦିନ ହେଲା ଓକାଲତି ଓ ଜଜପଣ୍ତି କଲେ ସୁଦ୍ଧା — ଅଥବା, ହୁଏତ ଏହି କାରଣରୁ ବୋଧହୁଏ —ପରସ୍ପର ଭିତରେ ନିଃଶବ୍ଦରେ ଭାବ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ଏପରି ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭିଜ୍ଞତା ହୋଇଛି, ଯେଉଁ ଥିରେ ମୁଁ ଚିନ୍ତା-ସଞ୍ଚାଳନ କଥାଟାକୁ ବିଦ୍ରୂପ କରି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇ ନ ପାରେ ।

ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର ଭାବ ଏହି ଲୋକଟିକୁ ବେଢ଼ି ରହିଥିଲା । ତାହାର ଗୁପ୍ତ କଥା ଜୋର କରି ବାହାର କରିବାକୁ ମୁଁ ତା ପ୍ରତି ଅସମ୍ମାନଜନକ ବ୍ୟବହାର ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲି । ମୁଁ ଦ୍ୱିଧାଗ୍ରସ୍ତ ବୋଧ କଲି । ଠିକ୍ କିପରି ଭାବରେ ଯେ ମୁଁ ମୋ କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଶେଷରେ, ଯାହା ହେଉ,ଗମ୍ଭୀର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ଭାଙ୍ଗି, ମୁଁ ଟେବୁଲ ଉପରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲି ଏବଂ ତାକୁ ପଚାରିଲି : "ସତରେ କ'ଣ ତୁମେ ସେହି ଘରକୁ ଯାଇଥିଲ ସବୁ କିଛି ଖତମ କରିଦେବା ପାଇଁ ?"

ସେ କୌଣସି ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ । ତାହାର କଠିନ ଓଠ ଦୁଇଟିର ଫାଙ୍କ ଭିତରୁ ସେ କୌଣସି କଥା ବାହାରିବାକୁ ଦେଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାହାର ପ୍ରଶସ୍ତ ଲଲାଟ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ସାମନାରେ

ଖୋଲାଗଲା, ଠିକ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ବନ୍ଦି ପତ୍ର । ସେଥିରେ ଯାହା ଲେଖା ଯାଇଥିଲା ମୁଁ ତାହା ପଢ଼ି ପକାଇଲି ।

ମୁଁ ଅକସ୍ମାତ୍ ସାହସ କରି କହିଲି : "ତୁମେ ତୁମର ପୁଅର ଘରକୁ ଦୁଇ ଥର ଯାଇଥିଲ ।" କଥାଟା ହୁଏତ ଠିକ୍ ସାହସର କାମ ନୁହେଁ । ସେତେବେଳେ ଘୋର ଉତ୍ତେଜନା ଭିତରେ ମୋ ଭିତରୁ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ବାହାରି ଯାଇଥିଲା "ଦୁଇ ଥର" ! ମୁଁ କହିବାକୁ ଲାଗିଲି । "ସେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ ଥର ତୁମେ ତା ଘରୁ ଚାଲି ଆସିଲ, ସେତେବେଳେ ସାଇମନ ବଞ୍ଚିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯେତେବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ସେହି ଘରକୁ ଗଲ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଶବଟା ବିଛଣାରେ ପଡ଼ିଥିଲା !"

ମୁଁ ତ ଭାବି ପାରି ନ ଥିଲି ଯେ ଏହି କୃଷକର ମୁହଁର ରଙ୍ଗ, ଯାହା ଦାଗୀ କାଠ ପରି ଧୂସର, ତାହା ଏପରି ସାଦା ହୋଇଯିବ । ସମସ୍ତ ମୁହଁର ରକ୍ତ ଶୁଖିଯାଇ ସେଠାରେ ଯେମିତି କିଏ ଭିଜା ଖଡ଼ି-ମାଟି ଲିପି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ବଡ଼ାଇତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା । ତାହାର ଗାଲ ଦୁଇଟି କମ୍ପିବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଦୁଇ ହାତରେ ନିଜର ଗଳା ଚିପି ଧରିଲା । ମୋର ଦ୍ୱିଧାର ଭାବ ଦୂର ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଶାନ୍ତ ସ୍ୱରରେ କଥା କହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି, ଏବଂ କହିଲି : "ତୁମେ ତାହାର କଥକୁ ଯାଇଥିଲ ତାକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦେବା ପାଇଁ । ସେହି ରବିବାର ଦିନ ତୁମ ପାଖରେ ଟଙ୍କା ନ ଥିଲା । ସେଥିଲାଗି ପରେ, ତୁମେ ତୁମର ପ୍ରତିବେଶୀ ଷ୍ଟିଫେନ ବୁକ୍‌ନାରଙ୍କ ପାଖରୁ ଦୁଇ ହଜାର ମାର୍କ ଧାର କରି ଆଣିଥିଲ । ଏ କଥା କ'ଣ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ? ତୁମେ ଏହି ଟଙ୍କା ଦେଇ ସାଇମନକୁ

ଦୂରକୁ ପଠାଇଦେବାକୁ ବସିଥିଲ । ସେହି ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ତାହାର ସମୁଦ୍ରର ବନ୍ଦରକୁ ଯାଇ ଆମେରିକାଗାମୀ ଜାହାଜ ଧରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ କ'ଣ ମିଛ କହୁଛି ? ତୁମେ ତାକୁ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ଚାହିଁଥିଲ, ତୁମର ପ୍ରସ୍ତାବ ତାକୁ ବୁଝାଇ କହିଥିଲ, ଏବଂ ସେ ତୁମର ପ୍ରସ୍ତାବ ନିଃସଂଶୟରେ ମାନି ନେବ ଏହି ଧାରଣା ତୁମେ କରିଥିଲ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଯେ ସେ ତୁମ କଥା ମାନିବାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲା ତାହା ନୁହେଁ, ତୁମର ଟଙ୍କା ବି ସେ ଛୁଇଁଲା ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ତୁମେ ତାର କାରଣ ଜାଣିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲ । ତା ପରେ ସେ କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ପ୍ରଥମେ, ତାହାର କଥା ଜଡ଼ିତ ଓ ଅସଂଲଗ୍ନ ବୋଧ ହୋଇଥିଲା, କାରଣ ସେତେବେଳେ ବି ସେ ମତ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ପରେ, ତୁମ ନିକଟରେ ତାହାର କଥା ପରିଷ୍କାର ବୋଧ ହେଲା, ଅସମ୍ଭବ ରକମ ପରିଷ୍କାର । ତା ସାମନାରେ ତୁମେ ନିର୍ବାକ୍ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲ । ଏପରିକି, ତୁମେ ତା ଉପରେ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ନ ଥିଲ, ଯଦିଓ ସେ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ରହି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ତାହାର କଥା କହି ଯାଉଥିଲା, କାରଣ ତୁମେ ଜାଣିଥିଲ ଯେ ତୁମ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ କଥା କହିବାକୁ ହେଲେ ସେ କେବେ ହେଲେ କଥା କହି ପାରି ନ ଥାଆନ୍ତା । ତୁମେ ତାହାର କଥାଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିଲ, ଖାଲି ଶୁଣିଗଲ, ଏବଂ ସେହି ଶୁଣିବା ଭିତରେ ଯାହା ପରେ ଘଟିବାର କଥା ତାହା ଘଟିବାର ଇଙ୍ଗିତ ଥିଲା । ମୋର କଥା କ'ଣ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ?"

ଆରିବାସ ମୋ ମୁଖ ଉପରୁ ତାହାର ସ୍ଥିର ଦୃଷ୍ଟି ଫେରାଇ ନେଲା ନାହିଁ । ଗମ୍ଭୀର ସ୍ୱରରେ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କହିଲା : "ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ଘରେ ଭୂତ ଭଳି ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।"

ମୁଁ କହିଲି : "ନା । ଯାଞ୍ଚ କରଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ମଣିଷ ସରଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇପାରେ । ଅନ୍ତ ଭୁକ୍ତ ଘଟଣା ବ ତା ପଛରେ ଏମିତି ଚିହ୍ନ ରଖି ଦେଇଯାଏ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ସତ୍ୟ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୁଏ । ଏଥିରେ ଗୁଣି ଗାରେଡ଼ି ବା ଯାଦୁ ବିଦ୍ୟାର ଆବଶ୍ୟକତା ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତିର ବିଧାନ ହିଁ ହେଉଛି, ମଣିଷର କାମଗୁଡ଼ିକ ଗୋଟାଏ ଅଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବ । ଯେପରିକି, ତୁମେ ଖଣ୍ଡିଏ ଗୋଡ଼ିଟ ପଥର ପାଣିରେ ପକାଇଲେ ପାଣିରେ ଢେଉ ଉଠେ ଏବଂ ତା ପରେ ସେଠା ଧୀରେ ଧୀରେ ମିଳାଇଗଲା ବୋଲି ମନେ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ପାଣିର ମୃଦୁ କମ୍ପନ ଅନେକ ସମୟ ଯାଏ ରହିଥାଏ, ଯଦିଓ ମଣିଷର ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାହା ଧରା ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସେଇଥି ପାଇଁ ଘଟଣାର ଜାଲର ହାତରୁ କାହାର ପରିତ୍ରାଣ ନାହିଁ—ପ୍ରତି ପଦକ୍ଷେପରେ, ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳିର ସ୍ପର୍ଶରେ, ପ୍ରତି ନିଶ୍ୱାସର ପରିତ୍ୟାଗରେ ସେହି ଜାଲ ମଣିଷକୁ ଆଡୁରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଯାଏ । ମୁଁ ମୂଳରୁ ଗୋଟିଏ ତଥ୍ୟ ଜାଣିଥିଲି, ଯାହା ଉପରେ ମୁଁ କୌଣସି ଆସ୍ଥା ସ୍ଥାପନ କରିପାରି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଯେତେ ଗଡ଼ି ଚିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏହାର ଅର୍ଥ ମୋ ନିକଟରେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପ୍ରକଟିତ ହେଲା । ସହସା ସମୁଦାୟ ବିଷୟଟି ମୋ ନିକଟରେ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇଗଲା । ଇପ୍‌ଟାଉନ୍‌ରେ କର୍ଲିଙ୍ଗ୍ ନାମରେ ଜଣେ ଚାଷକର ବାସ କରେ । ସେ ସାଇମନର ସଙ୍ଗୀ ଓ ଘନିଷ୍ଠ ବନ୍ଧୁ । ଏହି ଲୋକଟି ଅବଶ୍ୟ କୌଣସି ଭଲ କାମ କରିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାହାର ମୋଟାମୋଟି ଧରଣର ସତ୍ୟତା ଥିଲା । ତାହାର ମୋତେ ଅନେକ କଥା କହିବାର ଥିଲା । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ : ତୁମର ହୁଏତ ସ୍ମରଣ ଥାଇପାରେ ଯେ ଗତ ଶୀତ କାଳରେ ତୁମର ଗୋଟିଏ

ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ରିତ ଚୀନା-ମାଟିର 'ଜଗ୍' ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତୁମର ଓ ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀର ନିଶ୍ଚିତ ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା ଯେ ସାଇମନ ସେଟା ନେଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ସହରର କୌଣସି ଦୋକାନୀକୁ ବିକି ଦେଇଛି, କାରଣ ସେଟା ଖୁବ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ ଜିନିଷ ଥିଲା । ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀର ମଧ୍ୟ ସନ୍ଦେହ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଏହି କାମରେ କିସ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍ ଦଲାଲି କରିଛି । ଅବଶ୍ୟ ସାଇମନ ସେହି 'ଜଗ୍'ଟା ନେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏହା ବି ସତ ଯେ ଏଥିରେ କିସ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍‌ର ବି ହାତ ଥିଲା—କାରଣ ତା ପରି ଜଣେ ଲୋକ ପକ୍ଷରେ ସେଟାର ମୂଲ୍ୟରେ ଭାଗ ବସାଇବାର ଇଚ୍ଛା ଯେ ତାହାର ନ ଥିବ ଏହା ନୁହେଁ, ଯଦିଚ ସେ ଏହା ଏକ୍ଷଣି ସ୍ୱୀକାର କରୁ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଥାଟା ଏତେ ଦୂର ଗଡ଼ିଯାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ସାଇମନ ତା ବନ୍ଧୁର ଆଖି ଆଗରେ ସେହି 'ଜଗ୍'ଟା ଭାଙ୍ଗି ଚୂରମାର୍ କରି ଦେଇଥିଲା । ସେ ଫ୍ଲିନ୍-ଫେଲ୍‌ଡରେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋର ଦୋକାନରେ ବସିଥିଲା । ସେତିକି ବେଳେ ସାଇମନ ସେହି ଜଗ୍‌ଟା ନେଇ ସେଠାରେ ହାଜର ହୋଇଗଲା । କିସ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍ ସେଟା ତା ହାତରୁ ନେଇ ଜଣେ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ଭଲ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିଲା, ଏବଂ ଜିନିଷଟା ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ମୂଲ୍ୟବାନ ତାହା ତାହାର ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସହସା ସାଇମନ ସେଟା ତା ହାତରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଜୋରରେ ଭୂଇଁରେ କଚାଡ଼ି ଦେବାରୁ, ସେଟା ଭାଙ୍ଗି ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । କିସ୍‌ଲିଙ୍ଗ ରାଗିଯାଇ ତାକୁ ଗାଳି ଗୁଲଜ କଲା । କିନ୍ତୁ ସାଇମନ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବିମର୍ଷ ଭାବରେ ମନେ ମନେ କ'ଣ ଭାବି, ବଡ଼ ପାଟିରେ କହି ପକାଇଲା : 'ମୁଁ ଏମିତି କାମ କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ଯେଉଁଥିରେ ସେ ସତରେ କଷ୍ଟ ପାଉ, ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ସେ ନିଜର ଅସ୍ଥି ମଜ୍ଜାରେ ଅନୁଭବ କରୁଥାଉ !' କିସ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍ ପ୍ରଥମେ ଏହାର ଅର୍ଥ କ'ଣ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ, କାହା ଉପରେ ତାହାର

ଏହି ବିଜାଣିପୁ କ୍ରୋଧ । ସେତେବେଳେ ସାଇମନ ସହିତ ତାହାର ପରିଚୟ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଦିନର ହୋଇ ନ ଥିଲା । ପରେ, ସେ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝି ପାରିଲା କାହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସାଇମନ ସେ କଥା କହୁଥିଲା । ସେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛି—ବାପ ପ୍ରତି ଏମିତି ଘୃଣା ସେ ଆଉ କେଉଁ ପୁଅ ଠାରେ ଦେଖି ନାହିଁ । ଏମିତି କ୍ରୋଧର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ସାଇମନ ଏହା ପରେ ଅନେକ ଥର ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ବ୍ୟର୍ଥ ତିକ୍ତତାରେ ସେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା, ଏବଂ ଧ୍ୱଂସ କରିବାର ଜିଦ୍ ତାକୁ ଗ୍ରାସ କରି ପକାଉଥିଲା । କ୍ରୋଧର ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପରେ ତାହାର ମନ ଉଗ୍ର ବିଷାଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା, ମାନସିକ ଅବସାଦ ତାକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ପକାଉଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ତାହାର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଏହିପରି, ସେତେବେଳେ ସେ ଅନବରତ ମନେ ମନେ ଯେମିତି କ'ଣ ଭାବୁଥିଲା । ତାହାର ଭଙ୍ଗୀରୁ ମନେ ହେଉଥିଲା, ତାହାର ଏହି ଭାବ ପ୍ରକାଶର ହେତୁ କାହାରି ଉପରେ ଘୃଣା ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଭୟ ପାଇଁ । ପୁଣି ବି ବୋଧ ହେଉ-ଥିଲା ଠିକ୍ ଭୟ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଏହା ଏମିତି ଗୋଟାଏ କିଛି ଯାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଯାଇ ନ ପାରେ । ଅନେକେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ତା ମୁହଁରୁ ଏହି ଧରଣର କଥା ଅନେକ ଥର ଶୁଣା ଯାଇଛି : 'ଯଦି ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରେ ସବୁ କଥା ସିଧା ସଳଖ କହି ପାରନ୍ତି, ଖାଲି ଥରେ ମାତ୍ର, ତାହାହେଲେ ବୋଧହୁଏ ମୁଁ ଶାନ୍ତି ପାଆନ୍ତି ।' ତାହାର ଏସବୁ କଥା କହିବାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? କାପ୍‌ଲିଙ୍ଗ୍ ଅବଶ୍ୟ ଏକା ନୁହେଁ, ଯେ ତାହାର ସପକ୍ଷରେ କହିଛି । ଆହୁରି ଅନେକ ଲୋକ ଏହି କଥା କହିଛନ୍ତି ଯେ ବାସ୍ତବିକ ସେ ଆଦୌ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ନ ଥିଲା । ଏହି କଥା ଯେଉଁମାନେ କହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ତା ସପକ୍ଷରେ କିଛି କହିବାର କୌଣସି ହେତୁ ନାହିଁ । ସେମାନେ

ଅବଶ୍ୟ ଏ କଥା କହିଥିଲେ ଯେ ସାଇମନ ଥିଲା ଦୁର୍ବଳ-ଚିତ୍ତ, ତାକୁ ବିପଥରେ ଚାଳିତ କରିବା ସହଜ ଥିଲା ଏବଂ ତାହାର ମାନସିକ ସ୍ଥିରତା ନ ଥିଲା । ନିଜର ସ୍ନାୟୁ-ତନ୍ତ୍ରୀକୁ ଅବସାଦଗ୍ରସ୍ତ କରିବା ଲାଗି ସେ ତା ଶରୀର ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲା । ତାକୁ ଦେଖିଲେ ମନେ ହେଉଥିଲା, କିଏ ଯେମିତି ତାକୁ ସବୁ ବେଳେ ପଛରୁ ଖେଦୁଛି, ଯାହା ଫଳରେ ସେ ସଂସାରର କାମଦାମ ସବୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ପଳାଇ ଯାଉଛି । ଅନ୍ତରର କୌଣସି ଗୂଢ଼ ବେଦନା ହେତୁ ସେ ଘୃଣ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ମୂଳତଃ ସେ ଖରାପ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ନିଜେ ବି ବିଚାର କରି ତାକୁ ଏହି ଭାବରେ ଦେଖିଛି । କିନ୍ତୁ କିଏ ତାକୁ ସର୍ବଦା ଅନୁସରଣ କରି ବୁଲୁଛି ବୋଲି ସେ ଭାବୁଥିଲା ? କାହାକୁ ବା ସେ ତୁଚ୍ଛ କରିବାକୁ ବସୁଥିଲା ? ନିଜ ଭିତରର କେଉଁ ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ଅବଶ କରି ଦେବାକୁ ସେ ଚାହୁଁଥିଲା ? ଆର୍ଚବାଲ୍ଡ, ମୋର ମନେ ହେଉଛି, ଏହାର ଉତ୍ତର କେବଳ ତୁମେ ଓ ମୁଁ ଜାଣିଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ମୁଣ୍ଡ ଫଟାଇ ଦେଲେ ବି ଏହାର ସଠିକ ତଥ୍ୟ ବାହାର କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଓ ମୁଁ ସତ କଥା ଜାଣିଛି । କିନ୍ତୁ ଏସବୁ କଥା ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ତାହାର ଶୟନ କକ୍ଷକୁ ଯିବାର ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ଜାଣି ନ ଥିଲ । ସବୁ କଥା ସେତିକି ବେଳେ ହିଁ ତୁମେ ଜାଣିଲ ।”

ଆର୍ଚବାଲ୍ଡ ଦ୍ୱିତ୍ତି ର ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କଲା । ତାହାର ମୁଖର ଭାବ କୁଞ୍ଚିତ ହୋଇଗଲା, ଯେମିତି ଭିତରୁ କେହି ତାକୁ ଆଘାତ କରୁଛି । ସେ କଥା କହିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲା, ମାତ୍ର ତା ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ବାହାରିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାହାର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜା, ଭାବ-ପ୍ରବଣ, ସନ୍ତ୍ରମ ଦ୍ୟୋତକ ଦେହ ଭିତରୁ ଯେମିତି କଥା ଫୁଟି

ବାହାରେ ଆସୁଥିଲା । ତାହାର ନିଜସ୍ୱ ଗୋପନ କଥା, ଯାହା ଅନ୍ୟ କେହି ଜାଣି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଭାବୁଥିଲା, ତାର ସ୍ୱରୂପ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହେବାର ଦେଖି ସେ ଗୂଢ଼ ବସ୍ତୁ ଓ ବିଷୟରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ତାହାର ସେ ଭାବଟା କଟିଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋପନୀୟତା ରକ୍ଷାର ପ୍ରୟାସରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପାଇ, ସେ ଭାରମୁକ୍ତ ହେଲା । ସେହି ଦିନ ହିଁ ସେ ପ୍ରଥମେ ଆରାମରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ଗ୍ରହଣ କଲା ।

ତାହାର ମନ ଖୋଲି କଥା କହିବାର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଇ, ମୁଁ କହିଲି : "ତୁମେ ଯଦି ଠିକ୍ ଭାବରେ ଦେଖ, ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣି ପାରିବ ଯେ ମଣିଷ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ପଶୁ ଠାରୁ ବି ଅସହାୟ । ପଶୁମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭୁଲ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ମଣିଷ ପରସ୍ପରକୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚିନ୍ତାରେ ଭୁଲ ବୁଝିଥାଏ । ଏ କଥା ସ୍ୱାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ, ବନ୍ଧୁ-ବନ୍ଧୁ ଭିତରେ ଏବଂ ପିତା-ପୁତ୍ର ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତ୍ୟ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ତା ନିଜର ମାନସିକ ଗଣ୍ଡି ଭିତରେ ବାସ କରେ, ଯାହା ଅନ୍ଧକାର ଗହ୍ୱର ପରି, ଏବଂ ସେହି ଅନ୍ଧକାର ମନୋମୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ସେ ମନେ କରେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଲୋକିତ କକ୍ଷ ବୋଲି । ଯେଉଁ ମଣିଷ କଳ୍ପନା କରେ ଭଗବାନ ତାକୁ ହିଁ ତାଙ୍କର ମୁଖପାତ୍ର କରି ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି, ସେ ପରେ ଆବିଷ୍କାର କରେ ଯେ ସେ ସମୟ ତାନର ଖେଳର ଖେଳନା ହୋଇଛି । ତେର ବର୍ଷ ହେଲା ତୁମର ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ଥିଲା ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ଲାଭ, ଏବଂ ତା ପରେ ତୁମେ ସେହି ପ୍ରାର୍ଥନାର ବସ୍ତୁ ପାଇଲ । ତାହାର ଜନ୍ମ ବାର ଅଠର ବର୍ଷ ପରେ ତୁମେ ଆବିଷ୍କାର କଲ ତୁମ

ସନ୍ତାନର ସ୍ୱରୂପ ; କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଅତିଶୟ ବିଳମ୍ବ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମଣିଷର ବୁଦ୍ଧିର ସୀମା କ'ଣ କ୍ଷୁଦ୍ର ନୁହେଁ ? ତାହା ହେଲେ, ଆରବାସ, କାହିଁକି ବା ତୁମେ ଏହି ଅପରାଧର ବୋଝ ନିଜ ଉପରକୁ ନେଉଛ, ଯେଉଁ ଅପରାଧ ତୁମେ କରି ନାହଁ ? କାହିଁକି ବା ତୁମେ ତାହାର ହତ୍ୟାକାରୀ ବୋଲି ନିଜକୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରୁଛ, ଯଦିଓ ସେ ନିଜେ ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ବିଦାୟ ନେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛି ? କାହିଁକି ତୁମେ ପାର୍ଥିବ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରକୁ ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ଚାହଁ ? କାହିଁକି, ଆରବାସ ! କାହିଁକି ?"

ଆରବାସ କହିଲା : "ଏହାର କାରଣ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହୁଛି, କାରଣ ମୋର ଗୁପ୍ତ କଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ କିଛି କ୍ଷଣ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧରି ରହିବାକୁ ହେବ, କାରଣ ମୋ ପକ୍ଷରେ ସବୁ କଥା ମୋ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ।" ସେ ନିଜ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇ କ'ଣ ଯେମିତି ସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ; ତାହାର ଚିନ୍ତା ସହିତ ସମାନ ତାଳ ରଖି, ତାହାର ଆଙ୍ଗୁଳିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଆକୁଞ୍ଚିତ ହେଉଥିଲା, ଯେମିତି ସେଗୁଡ଼ିକ ବି ତା ମନର ଚିନ୍ତାଧାରା ସହିତ ତାଳ ରଖି ଅତିଶୟ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ ବିଶ୍ୱାସ-ଯୋଗ୍ୟ କୈଫିୟତ ବାହାର କରିବେ । ସେ ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା ସ୍ୱରରେ କହିବାକୁ ଲାଗିଲା : "ଏହା ଅବଶ୍ୟ ସତ କଥା ଯେ ମୁଁ ତାକୁ ଟଙ୍କା ଦେବା ପାଇଁ ସେହି ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ମୁଁ ତାହାର ଆମେରିକା ଯିବା କଥା ଭାବି ନ ଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୋର ଏକମାତ୍ର ଚିନ୍ତା ଥିଲା ତାକୁ ଦୂରକୁ ହଟାଇଦେବା—ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ଏବଂ ଯେତେ ଦୂରକୁ ସମ୍ଭବ, ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ମୋତେ ମୋ ଘରେ ପୋଲିସର ଆଗମନର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ନ ହୁଏ । ମୁଁ ତା କକ୍ଷରେ ପ୍ରବେଶ

କଲି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ପ୍ରବେଶ କଲି, ତାହାର ଘର ଅନ୍ଧାର ଥିଲା । ମୁଁ ମହମବତି ଜଳାଇଲି । ସେ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ରହି, ମୋ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଥିଲା । ଏହା ସତ କଥା ଯେ ସେ ଟଙ୍କା ନେବାକୁ ରାଜି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେ କାନ୍ଥ ଆଡକୁ ମୁଖ ବୁଲାଇ ନେଲା, ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ରଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏବଂ ଜଣାଇଲା ଯେ ଟଙ୍କା ହାରା ତାହାର ଆଉ କୌଣସି ଫଳ ହେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ତା ଶଯ୍ୟା ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲି । ମୁଁ ତାକୁ କହିଲି : 'ତୁମ ବାପ ସାମନାରେ ଉଠି ଠିଆ ହୁଅ !' ସେ ଜବାବ ଦେଲା : 'କାହିଁକି ଉଠି ଠିଆ ହେବି ତୁମ ହୁକୁମରେ, ଯେଉଁ ଲୋକ ମୋତେ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପକାଇଛି ?' ତାହାର କଥା ଶୁଣି ମୋ ହାତର ମୁଠି ନିଜେ ନିଜେ ଦୃଢ଼ବଦ୍ଧ ହେଲା, ଏବଂ ମୁଁ କହିଲି : 'କ'ଣ ତୁମେ କହୁଛ ? ମୁଁ ତୁମକୁ କପରି ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପକାଇଛି ? ହତଭାଗା !' ପଦେ ମାତ୍ର କଥା ତା ମୁହଁରୁ ବାହାରିଲା : 'ତୁମେ !' ଆଉ କୌଣସି କଥା ନୁହେଁ । 'ହଁ, ତୁମେ' ! ସେ କହିଲା । ମୁଁ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲି । ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ଏବଂ ତା ପରେ ଟିକିଏ ରହିଯାଇ ପୁଣି କହିଲା : 'ତୁମେ' ! ତାହାର ସେହି କଥା ଭିତରେ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଘୃଣା, କ୍ରୋଧ ଓ ଦର୍ପ ମିଶା ଭାବ, ଏମିତି ବେପରବାପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଭଙ୍ଗୀ ଥିଲା ଯେ, ମୋ ମୁଖର ଉତରଟା ଶୁଖି କାଠ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଚିତ୍କାର କରି ବାରମ୍ବାର କହିଲି : 'ତୁମେ, ଏ କଥାର ଅର୍ଥ କ'ଣ ? ତୁମେର ଅର୍ଥ କ'ଣ ?' 'ହଁ, ତୁମେ !' ଦାନ୍ତରେ ଦାନ୍ତ ଘଷି ସେ ଏହି କଥାଟିର ପୁନରାବୃତ୍ତି କଲା । 'ଯେଉଁ ଦିନଠୁ ମୁଁ ଜନ୍ମିଛି, ତୁମର ବୋଝ ମୋ ଛାତି ଉପରେ ଚାପି ବସିଛି ।' ମୁଁ ନିର୍ବାକ ହୋଇ ରହିଲି । ସେ ପୁଣି କହିବାକୁ ଲାଗିଲା : 'ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ

ତୁମର ସେହି ଚକ୍ଷୁର ଦୃଷ୍ଟିରେ ତୁମେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ଗୃହିଁ ରହିଥାଅ । ତୁମର ସେହି ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହିଁବାର କ'ଣ ଶେଷ ନାହିଁ ? ମୋର ଜନ୍ମ-ମୂହୂର୍ତ୍ତ ଠାରୁ ଏହା ଚାଲିଛି । ତୁମେ ଗୃହିଁ ରହିଛ, ଏକ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହିଁ ରହିଛ, ପଦଟିଏ ହେଲେ କଥା କୁହ ନାହିଁ ମୁଖରେ । ଟେବୁଲ କଡରେ ବସିଛ, ସବୁ ଜାଣି ପାରୁଛ, ଯାହା ମୋ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜାଣିବା କଥା ଖାଲି ମୋ ଆଡ଼କୁ ଗୃହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୁଖରେ କୌଣସି କଥା ନାହିଁ । ଏତେ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ହେଲା ତୁମେ ତୁମ ଚକ୍ଷୁର ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋତେ ଘିନ୍ତାଉଡ଼ାଇବାରେ ଲଗିଛ । କାହିଁକି ଥରେ ହେଲେ ମୋର ନାମ ଧରି ଡାକ ନାହିଁ, କାହିଁକି ମୋତେ ପଦେ ହେଲେ କଥା କହ ନାହିଁ ? କାହିଁକି ତୁମ ତୁଣ୍ଡରୁ ପଦେ ହେଲେ କଥା ବାହାରିବାର ମୁଁ ଶୁଣି ନାହିଁ ? ମୁଁ ଖରାପ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଏହା ଅତି ବିସ୍ମୟକର କଥା ନୁହେଁ ! ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ଆଡ଼କୁ ମୋର ନଜର ଗଲା ଏବଂ ମୁଁ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କୁ ଧରି ଆମୋଦ-ପ୍ରମୋଦ କରିବାକୁ ବସିଲି—ଏହା ତୁମକୁ ବୋଧହୁଏ ଅତି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ମାଲୁମ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ଅନ୍ତତଃ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହନ୍ତି, ହସନ୍ତି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗୀକୁ ଦୁଇ ପଦ ଭଲ କଥା ତ ଶୁଣାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ କ'ଣ ତୁମର ତୁଳନା ହୋଇପାରେ ? କିନ୍ତୁ ତୁମେ ! ତୁମ ସହିତ ମୋର ପ୍ରକୃତରେ କି ସମ୍ବନ୍ଧ, ତାହା କ'ଣ ମୁଁ କେବେ ହେଲେ ଜାଣିଛି ? ମୁଁ ମନକୁ ମନ କହେ : ସେହି ଯେ ସେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ତୁମରି ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି । କୌଣସି ବିଶେଷ ମତଲବରେ ସେ ତୁମ ଆଡ଼କୁ ଗୃହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଅତି ସାନ ପିଲା ଥିଲି, ସେତେବେଳେ ଯଦି ତୁମେ ଆସି ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୁଅ, ମୋ ତଣ୍ଡିରେ ଭାତ ଗୁଣ୍ଡା ଲଗିଯାଏ । ତୁମ ପାଖରେ ବସି ଖାଇବା ପାଇଁ ମୋର ଶରୀ

ଶହ ଥର ଆକୁଳ ଆଗ୍ରହ ହୋଇଛୁ, କିନ୍ତୁ ତୁମ ଆଡ଼କୁ ଗୋଡ଼ ବଢ଼ାଇବାକୁ ମୋତେ ଡର ଲଗିଛୁ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଏମିତି କି ଅନ୍ୟାୟ ମୁଁ କରିଛୁ ? କିନ୍ତୁ ତା ପରେ ଯେତେବେଳେ ସତକୁ ସତ ମୁଁ ଅନ୍ୟାୟ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି, ସେତେବେଳେ ମନେ ମନେ ଶାନ୍ତି ପାଇଲି, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକ ଜାଣିଲି ଯେ ମୁଁ କିଛୁ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛୁ । ତା ପରଠୁଁ ମୁଁ ଛଟପଟ ହେଉଥାଏଁ, ଯେତେ ବେଳ ଯାଏ ଏମିତ କାମ କରି ନ ଥାଏ, ଯାହାର ଆଉ ପୂରଣ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ ଏବଂ ଯେଉଁଥିରେ ଲୋକେ ମୋ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ହଁ, ମୁଁ ମନ୍ଦ; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣେ ନା, ଜନ୍ମ ବେଳୁ ମୁଁ ମନ୍ଦ କି ନା । ହୋଇପାରେ, ମୁଁ ପାଷଣ୍ଡ ; କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ଯେ ସର୍ବ ଶକ୍ତିମାନ୍ ଭଗବାନଙ୍କ ପରି ମୋ ସହିତ ବ୍ୟବହାର କରିବ, ଏହାର କୌଣସି ଅର୍ଥ ହୋଇ ନ ପାରେ । ତୁମର ଭାବିବା ଉଚିତ ଥିଲା, ମୋ ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବାରେ କାହିଁକି ତୁମେ ତ୍ରୁଟି କରିଛ । ତୁମେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ କରିଥିଲେ, ମୁଁ ବି ହୃଦୟରେ ତୁମକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖା-ଇଥାଆନ୍ତି, ଏବଂ ତୁମର ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ଅଙ୍କାଧୀନ ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ହଁ, ମୁଁ ତାହା କରିଥାଆନ୍ତି; ମୋ ଭିତରେ ଏ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ସେହି ପ୍ରବୃତ୍ତିକୁ ତୁମେ ଦୂର କରି ଦେଇଛ । ମୁଁ ଆଜି ସମୁଚାନର ସହଚର ହୋଇଛି, ମୋ ଜୀବନ ବିପାକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି, ମୁଁ ମଣିଷକୁ ସହି ପାରୁ ନାହିଁ, ମୋର ଚରମ ବନ୍ଧୁର ସଙ୍ଗସୁଖ ବି ମୋ ପକ୍ଷରେ ଅସହ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଛି, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ ଆଉ କିଛି ଆନନ୍ଦ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।' ସେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆହୁରି ଅନେକ କଥା କହିବାକୁ ଲଗିଲା, ଯାହା ମୁଁ ଭୁଲି ଯାଇଛି । ତା ପରେ ସେ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ଛଟପଟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା, ଦାନ୍ତ

ରଗଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା, ଏବଂ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କ'ଣ ସବୁ କହିଗଲା । ତା ପରେ ସେ ବିକଟ ଭାବରେ ହସି ପକାଇ, କାନ୍ଥ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ, ପୁଣି ନୀରବ ରହିଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମନେ ମନେ କହିଦେଲି : ଆରବାସ, ଗୋଟାଏ ଆତ୍ମାର ତ ଅଧୋଗତି ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ତୁମର ଆତ୍ମା ବି ଆଉ ନିଷ୍କଳୁଷ ହୋଇ ନାହିଁ ! କିନ୍ତୁ ମୁଖ ଫିଟାଇ ମୁଁ କିଛି କହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ଜିଭ ଯେମିତି କେଉଁଥିରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିଲା । ମୋର ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବିକଳ ବିକଳ ହୋଇଥିଲେ ବା କି ଫଳ ମିଳିଥାଆନ୍ତା ? ପଦେ କଥା ବି ମୋ ତୁଣ୍ଡରୁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲି । ଖୋଲାବାଡ଼ି ଟପି ଦୂରରେ ବାଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ଚାହିଁ ରହିଲି । ଚାରିଆଡ଼େ ଶାନ୍ତି ବିରାଜୁଥାଏ, ବସନ୍ତ କାଳୀନ ରାତିରେ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ପୃଥିବୀକୁ ମଧୁମୟ କରେ । ମୁଁ ଆକାଶର ନକ୍ଷତ୍ରମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ରହିଲି ଅସହାୟ ଭାବରେ । ତା ପରେ ଘୋଡ଼ାଶାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଯାଇ, ଘୋଡ଼ାଶାଳର ଦରଜା ଖୋଲି ସେଠାକାର ବଦ୍ଧ କଟୁ ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ବାୟୁ ଆଘ୍ରାଣ କଲି । ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣ ମଥା ଟେକିଲି ଏବଂ ଏକା ହୁଙ୍କାରରେ ପାଖୁଲି କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ସହସା ଭୟ ଓ ଦୁଶ୍ଚିନ୍ତାରେ ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲି । କିଏ ଯେମିତି ମୋ ଅନ୍ତର ଭିତରୁ କହିଲା : ତୁମେ ସେହି ଘରକୁ ଫେରିଯାଅ । ମୁହଁ ବାଟେ କଥା ନ ବାହାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତୁମକୁ କିଛି ନା କିଛି କରିବାକୁ ହେବ । ସୁତରାଂ ମୁଁ ସେହି ଘରକୁ ଫେରିଗଲି । ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା କ୍ଷଣି ଦେଖି ପାରିଲି, ତାହାର ଶରୀରରୁ ରକ୍ତର ସ୍ରୋତ ବହି ଯାଉଛି । ମୁଁ ଅନେକ ବେଳ ଯାଏ ନିଶ୍ଚଳ ଭାବରେ ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲି । ତା ପରେ ମୁଁ ନିଜକୁ କହିଲି : ଯଦି ଏହା ହିଁ ତୁମ ପ୍ରେମର ପରିଣତି ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ତୁମେ ହିଁ

ତାହାର ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ । ଯଦି ତୁମ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାହାର ଏହି ଅଭିଯୋଗ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ତୁମକୁ ହିଁ ସେଥିପାଇଁ ନିଷ୍ଠୁର ଶାସ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ ।......ମୋର ଯାହା କହିବାର କଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ସବୁ କହିଲି । ଆଉ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ ।"

ସେ ନିଜର ହାତ ଦୁଇଟି ବାଇବେଲ ଉପରେ ରଖିଲେ, ଏବଂ ତା ପରେ ମୃଦୁ କଣ୍ଠରେ ଓ କୁଟିଳ ଦୃଷ୍ଟିରେ, କହିଲେ : "ଏହି ଘଟଣାର ପୂର୍ବ ଦିନ ରାତିରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲି, ତାହା ବି ଆପଣଙ୍କୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ଜଣେ ଚାକର ମୋ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରି କହିଲା : 'ହଜୁର, ଗାଡ଼ିରେ ଘୋଡ଼ା ଜୁଡ଼ା ହେଲେଣି । ଆସନ୍ତୁ, ଏକ୍ଷଣି ବାହାରିଯିବା ।' ସେତେବେଳେ ପ୍ରବଳ ତୁଷାରପାତ ହେଉଥିଲା । ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି ଗାଡ଼ି ଧରି ତାରି ଭିତରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ମୁଁ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଗାଡ଼ି ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ିଗଲି । ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଆମେ ଯାତ୍ରା କଲୁ । କିଛି ଦୂର ଯାଇ ନ ଯାଉଣୁ ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି, ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟିର ପେଟ ଯାଏ ତୁଷାର ସ୍ତୂପ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଛି । ମୁଁ ସହସା ମୁଖ ବୁଲାଇ ଦେଖି ପାରିଲି—ପଛରେ ମୋର, ଖଳାବାଡ଼ିରେ ନିଆଁ ଲାଗିଛି, ଏବଂ ସେହି ଆଲୁଅର ନାଲି ଆଭା ବରଫ ଉପରେ ପଡ଼ି ଚକଚକ କରୁଛି । ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଆଉ ମୁଁ ଯେମିତି ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ଲଗାମ ଧରି ଘୋଡ଼ାଙ୍କ କଡ଼େ କଡ଼େ ଧାଇଁ ଚାଲିଛି । ମୋର ଶ୍ୱାସ କଷ୍ଟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୋ ହାତରେ ଲଗାମ ଏମିତି ଭାବରେ ଜଡ଼ି ଯାଇଥିଲା ଯେ ମୁଁ ତାହା ଛାଡ଼ି ପାରିଲି ନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଆମେ ରେଳ ପୋଲ ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲୁ, ଯେଉଁଠି ନଦୀ ଖୁବ୍ ଚଉଡ଼ା ଓ ପାଣି ବି ଗଭୀର । ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ବି ଘୋଡ଼ା ଅଟକିଲେ

ନାହିଁ, ବେପରବାୟୁ ଭାବରେ ଧାଇଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି, ସମଗ୍ର ଆକାଶଟା ଆଲୁଅର ଆଭାରେ ରଞ୍ଜିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ନଦୀର ପାଣି ବରଫ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ଡରି ଯାଇ ଭାବିଲି, ଏହି ଜମାଟ ବରଫ ଗାଡ଼ି ଓ ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟିର ଭାର ସହ୍ୟ କରି ପାରିବ କି ନା । ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି—ସେହି ବଳିଷ୍ଠ ଭାଗି ଓଜନର ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି—ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ କୂଳରୁ ବରଫ ଉପରକୁ ଓହ୍ଲାଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ବରଫ ସ୍ତୂପ ସେହିପରି ଜମାଟ ହୋଇ ରହିଲା । ମୁଁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଦେଖି ପାରିଲି, ସାଇମନ କୂଳରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଯେତେବେଳେ ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି ଗାଡ଼ିକୁ ନେଇ ବରଫ ଉପରେ ଦଉଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ, ମୁଁ ବଡ଼ ପାଟିରେ ତାକୁ କହିଲି : 'ସାଇମନ, ମୋତେ ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କର !' ସେ ଜବାବ ଦେଲା : 'ମୋତେ ଏକ୍ଷଣି ଘରକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ହେବ । ଘରେ ନିଆଁ ଲାଗିଛି, ଘୋଡ଼ାଶାଳ ପୋଡ଼ି ଯାଉଛି ।' ମୁଁ କୌଣସି ମତେ ଗାଡ଼ି ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ପାରୁ ନ ଥାଏ । ଘୋଡ଼ାଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କ କଡ଼େ କଡ଼େ ମୋତେ ଟାଣି ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆର୍ତ୍ତ କଣ୍ଠରେ ଚିତ୍କାର କରି କହିଲି : 'ସାଇମନ, ମୋତେ ବଞ୍ଚାଅ ! ମୋ ହାତରୁ ଲଗାମ ଖୋଲି ଦିଅ !' ସେ କହିଲା : 'ସେଟା ତୁମକୁ ନିଜେ ଖୋଲିବାକୁ ହେବ । ଆମ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ଭାର ସେହି ବରଫ ସମ୍ଭାଳି ପାରିବ ନାହିଁ ।' ମୁଁ ପୁଣି ଚିତ୍କାର କରି ତାକୁ କହିଲି : 'ମୁଁ ତୁମକୁ ମୋର ସର୍ବସ୍ୱ ଦେବି—ମୋର ଯାହା ସବୁ ଅଛି—ମୋର ଘୋଡ଼ା, ଗାଡ଼ି, ସବୁ କିଛି । ମାତ୍ର ଭଗବାନଙ୍କର ଦୋହାଇ, ମୋତେ ଟିକିଏ ସାହାଯ୍ୟ କର !' ସେ ମୋ ଆଡ଼କୁ ବୁଲି ପଡ଼ିଲା, ଏବଂ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଘୋଡ଼ା ଦୁଇଟି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସାଇମନ ଠିକ୍ ଯେମିତି ବରଫ ଉପରେ ଗୋଡ଼

ଏଇଛନ୍ତି, ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଜମାଟ ବରଫରେ ଫାଙ୍କ ଦେଖାଗଲା, ଏବଂ ସେ ଲଗାମ ଧରିଲା ମାତ୍ରେ ବରଫର ସ୍ତୂପ ଫାଙ୍କ ହୋଇଗଲା, ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗାଡ଼ି, ଘୋଡ଼ା, ସାଇମନ ଓ ମୁଁ ପାଣି ଭିତରେ ବୁଡ଼ିଗଲୁ । ମୁଁ ବୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲି, ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।”

ସେ ସ୍ତବ୍ଧ ହେଲା । ସେ ମୋ ଠାରୁ କୌଣସି ମନ୍ତବ୍ୟ ଆଶା କରି ନ ଥିଲା, ଏବଂ ମୋର ବି କିଛି କହିବାର ନ ଥିଲା । ମୁଁ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଦେଖିଲି, ଏହି କେତେ ମିନିଟ ଭିତରେ ସେ କେତେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଯାଇଛି । ତାହାର ଚିବୁକ ହୋଇ ଯାଇଛି ତୀକ୍ଷ୍ଣ, ଚକ୍ଷୁର ଦୃଷ୍ଟି ସ୍ତିମିତ, ଗଳା ସରୁ, ହାତର ଚମଡ଼ା ଝୁଲି ପଡ଼ିଛି—ତାହାର ସମସ୍ତ ଶରୀର ଦୁର୍ବଳ ବୃଦ୍ଧର ଦେହରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ସେହି ଦୃପ୍ତ, ତୀକ୍ଷ୍ଣ ବୁଦ୍ଧି, ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପୁରୁଷ, ଯେ ମୋ ସାମନାରେ ବସିଥିଲା, ସେ ଯେମିତି ହଠାତ୍ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ତା ପାଖରୁ ବିଦାୟ ନେଲି, ସେ ମୋତେ ମୁହଁ ଟେକି ଥରେ ବି ଅନାଇଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେ ଚାଲି ଯାଉଛି, ତାହା ବି ସେ ଯେମିତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲା ନାହିଁ । ଯେଉଁ ସ୍ତବ୍ଧତା ତାହାର ସମଗ୍ର ପୂର୍ବ ଜୀବନକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥିଲା, ତାହା ଯେମିତି ପୁଣି ତାକୁ ବେଷ୍ଟନ କଲା—ମନେ ହେଲା, ସେହି ଅଭେଦ୍ୟ ସ୍ତବ୍ଧତା ଯେମିତି ତାକୁ ମୃତ୍ୟୁ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇ ଯାଉଛି ।

ପର ଦିନ ସକାଳେ, ତାକୁ ଅଦାଲତକୁ ନେବା ପାଇଁ ଜେଲ ରକ୍ଷକ ତାହାର କକ୍ଷକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲେ—ଝରକାର କଡ଼କାଠରେ ସେ ଦଉଡ଼ି ଲଗାଇ ଝୁଲୁଛି ।

— ଜ୍ୟାକବ ଓୟାସାରମ୍ୟାନ

ଚତୁର ଖୁନି

୧୮୯୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ । ଶୀତ ଋତୁ । ରାତିରେ ବରଫ ପଡୁଥିଲା । କନକନିଆ ହେମାଳରେ ହାଡ଼ ବି ଥରି ଯାଉଥାଏ । ଭୋର ବେଳକୁ କିଏ ଜଣେ ମୋତେ ଜୋରରେ ହଲାଇ ଦେବାରୁ ମୋର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ଆଖି ଖୋଲି ଦେଖେଁ ତ ହୋମ୍‌ସ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ହାତରେ ଧରିଥିବା ମହମବତିର ଆଲୁଅରେ ତାଙ୍କର ମୁଖ ଝଲସୁଥିଲା । ସତର୍କ ବ୍ୟଗ୍ର ମୁଖରେ ଆଗ୍ରହର ଦୀପ୍ତି ଓ ତାଙ୍କର ନଇଁ ପଡ଼ିବାର ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ମୁଁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଠଉରେଇ ପାରିଲି, କୌଣସି ନୂଆ ଝମେଲା ନିଶ୍ଚୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ।

ମୁଁ ଆଖି ଖୋଲିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଚିତ୍କାର କଲେ, "ଉଠି ପଡ଼, ଓ୍ୱାଟସନ, ଉଠି ପଡ଼ । ଡକରା ଆସି ଗଲାଣି, ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉପରେ ! ପଦେ ହେଲେ କଥା ବି ନୁହେଁ ! ଦେହରେ ଗୋଟାଏ କନ୍ଥା ଗଳାଇ ଦେଇ ଚଟାପଟ ବାହାରି ପଡ଼ !"

ଦଶ ମିନିଟ ପରେ ଆମକୁ ବସାଇ ନିସ୍ତବ୍ଧ ରାସ୍ତା କମ୍ପାଇ ଗୋଟାଏ ଭଡ଼ା ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଚେୟାରିଂ କ୍ରସ ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଚାଲିଲା । ଠିକ୍ ସେତେବେଳେ ହେମନ୍ତର ପ୍ରଥମ ଆଲୁଅ ପୂର୍ବ

ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ଦେଖା ଦେଉଥାଏ । ମଝିରେ ମଝିରେ ଅସ୍ୱଚ୍ଛ ଧୂଆଁ ଭିତରେ ଜଣେ ଅଧେ ଶ୍ରମିକର ଆବିଳ ମୂର୍ତ୍ତି ଲଣ୍ଡନର ଧଳା ପଥର ପରି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦିଶୁଥାଏ । ଓଗାଠାଏ ଭାରି କୋଟ ଦେହରେ ଗଳାଇ ହୋମ୍‌ସ ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ବସି ଥାଆନ୍ତି । ମୋର ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ ଅବସ୍ଥା । ଏକେ ତ ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ହେମାଳ ପବନ । ତା ଉପରେ ପେଟରେ କିଛି ନ ପକାଇ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ବାହାରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସୁତରାଂ ମୁଖ ବୁଜି କୁଙ୍କୁଚି କାଙ୍କୁଚି ହୋଇ ବସି ରହିବା ଠା ମୁଁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେ କଲି । ରେଳ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚିଲାରୁ ଟିକିଏ ଗରମ ଚାହା ପେଟରେ ପଡ଼ିଲା ପରେ କେଣ୍ଟ ଅଭିମୁଖୀ ଗୋଟିଏ ରେଳଗାଡ଼ି ଭିତରେ ଜାକିଜୁକି ହୋଇ ବସିବାକୁ ମୁଁ ବେଶ୍ ଆରାମ ବୋଧ କଲି । ସେତେବେଳେ ଯାଇ ହୋମ୍‌ସଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ କଥା ବାହାରିଲା । ପକେଟରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିରକୁଟ କାଢ଼ି ବନ୍ଧୁବର ଚେଁ ଚେଁ କଣ୍ଠରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ :

“ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜ, ମାରଶାମ, କେଣ୍ଟ, ରାତି ସାଢ଼େ ତିନଟା ।

ପ୍ରିୟ ମିଷ୍ଟର ହୋମ୍‌ସ, ଆପଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଏକ୍ଷଣି ଦରକାର ଏବଂ ତାହା ପାଇଲେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେବି । ମାମଲାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଧରଣର । ଆପଣଙ୍କ ଅକ୍ତିଆରକୁ ଆସୁଛି । ଖାଲି ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ଛଡ଼ା ଆପଣ ନ ଆସି ପହଞ୍ଚିବା ଯାଏ କୌଣସି ଜିନିଷରେ ହାତ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନ ଦେଲେ ନ ଚଳେ । କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ, ଆପଣ ଦଣ୍ଡେ ହେଲେ ଅଯଥା ନଷ୍ଟ କରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ, ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କୁ ଏମିତି ଭାବରେ ପକାଇ ରଖିବା ଠା ବଡ଼ କଷ୍ଟକର କଥା ।

ଆପଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱସ୍ତ
ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସ୍”

ହୋମ୍‌ସ କହିଲେ, "ହପ୍‌କିନ୍‌ସ ଏ ଥରକୁ ଲଗାଇ ମାତ୍ର ଥର ମୋତେ ଡାକିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତି ଥର ତାଙ୍କର ଡାକ ସାର୍ଥକ ହୋଇଛି । ମୋର ତ ମନେ ହୁଏ, ସେହି ସବୁ ମାମଲା ତୁମେ ତୁମର ସଂଗ୍ରହ ଭିତରେ ରଖିଛ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ କଥା ନ କହି ରହି ପାରୁ ନାହିଁ, ଓ୍ୱାଟସନ । ମାମଲା ନିର୍ବାଚନ ତୁମର ସବୁ ଥର ଠିକ୍ ହୁଏ । ମାତ୍ର ବର୍ଣ୍ଣନା ସମୟରେ ତୁମେ ଏମିତି ଭୁଲ୍ କରି ପକାଅ ଯେ ମୁଁ ତାହା ଆଦୌ ସହି ପାରେ ନାହିଁ । ଏହାର ଯଥା ବିହିତ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ହେବା ଦରକାର । ସବୁ କିଛି ହିଁ ତୁମେ ଗପ ଲେଖାର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖ । ଏହି ମାରାତ୍ମକ ଅଭ୍ୟାସ ହିଁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମାଟି କରିଛି । ଯଦି ତାହା ନ କରି ତୁମେ ବୈଜ୍ଞାନିକର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତ, ତାହାହେଲେ ବୋଧହୁଏ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ଏପରି ସର୍ବନାଶ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତା । ଅନାୟାସରେ ତୁମେ ଗୋଟାଏ ଶିକ୍ଷା ମୂଳକ, ଏପରିକି ସପ୍ରମାଣ ବୈଜ୍ଞାନିକ କଳା-କୌଶଳର ଉଚାଙ୍ଗ ଧାରାବାହିକ ବର୍ଣ୍ଣନା ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତ । ସେଇଁସବୁ ତଥ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ନୈପୁଣ୍ୟ ଓ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟର ସ୍ପର୍ଶ ରହିଛି, କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗୃହଲ୍ଲିକର ଟିକିନିଖି କଥା ଅଯଥାରେ ବଢ଼ାଇ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ତୁମେ କଳଙ୍କ ବୋଳିଛ । ତାହା ଦ୍ୱାରା ପାଠକକୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରାଯାଇ ପାରେ ସତ, ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ନ ପାରେ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ।"

"ଆପଣ ନିଜେ ତ ଲେଖି ପାରନ୍ତେ ?" ମୁଁ ତିକ୍ତ ସ୍ୱରରେ କହିଲି ।

"ଲେଖିବି, ପ୍ରିୟ ଓ୍ୱାଟସନ, ଲେଖିବି ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ । ଦେଖି ତ ପାରୁଛ ତୁମେ, ଏଖଣି କିପରି ବ୍ୟସ୍ତ ମୁଁ । ଲମ୍ବା ଅଛି, ଜୀବନର

ଶେଷ ବର୍ଷଗୁଡ଼ିକରେ ଏଥିର ଖଣ୍ଡିଏ ବହି ଲେଖିଯିବ ଯାହା ଭିତରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଥିବ ଗୋଇନ୍ଦାଗିରିର ଯାବତୀୟ କୌଶଳ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାଟି ଗୋଟାଏ ଖୁନ୍‌ର ଘଟଣା ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି ।"

"ତୁମେ କଣ ତାହାହେଲେ ମନେ କରୁଛ ଯେ ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସ ମରି ଯାଇଛନ୍ତି ?"

"ସେୟା ତ ମୋର ମନେ ହେଉଛି । ହପକିନ୍‌ସଙ୍କ ଲେଖା ଭିତରେ ରହିଛି ଯଥେଷ୍ଟ ଉଦ୍‌ବେଗ । କିନ୍ତୁ ଜାଣ ତ, ସେ ଆଦୌ ଆବେଗ ପ୍ରବଣ ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ କିଛି ଖୁନ୍-ଖରାପ ହୋଇଛି । ଆମର ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଲାସଟା ରଖା ଯାଇଛି । ଖାଲି ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ମାମଲା ହୋଇଥିଲେ ସେ ମୋ ପାଖକୁ ଆସିବାର ଲୋକ ନୁହନ୍ତି । ଶୋଚନୀୟ ଦୃଶ୍ୟଟି ଦେଖି ଯଦି ଭଦ୍ର ମହିଳା ଆଘାତ ପାଅନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ସେ ତାଙ୍କୁ ଘରେ ତାଲା ଦେଇ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଓ୍ୱାଟସନ, ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭିଜାତ ମହଲକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଖଡ଼ଖଡ଼ିଆ କାଗଜରେ 'ଇ. ବି.' ମନୋଗ୍ରାମ, ବଂଶର ପ୍ରତୀକ ଚିହ୍ନ ଓ ଛବି ଭଳି ସୁନ୍ଦର ଠିକଣା—ଏସବୁର ଅର୍ଥ ଏକ । ମୋର ତ ମନେ ହୁଏ, ଏ ଯାତ୍ରାରେ ବନ୍ଧୁ ହପକିନ୍‌ସଙ୍କର ସୁନାମ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିବ ଏବଂ ଆମର ବି ସକାଳଟା ମନ୍ଦ କଟିବ ନାହିଁ । ଖୁନ୍‌ଟା କାଲି ରାତି ବାରଟା ଆଗରୁ ହୋଇଛି ।"

"କିପରି ବୁଝିଲ ତୁମେ ?"

"ରେଳଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକର ଟାଇମ୍‌ଟେବୁଲ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଓ ସମୟ ଉପରେ ନଜର ରଖି । ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସକୁ ଡାକିବାକୁ ହୋଇଛି,

ସେମାନେ ଆସି ସ୍କଟଲାଣ୍ଡ ୟାର୍ଡ଼କୁ ଖବର ପଠାଇନ୍ଥନ୍ତି, ହପକିନ୍‌ସଙ୍କୁ ବାହାରିବାକୁ ହୋଇଛି, ଏବଂ ତା ପରେ ସେ ମୋତେ ଖବର ପଠାଇଛନ୍ତି । ଏତେ କାମ କରିବାକୁ ଗଲେ ରାତି ପାହିଯିବ । ଛାଡ଼, ଶିଶଲହାର୍ଷ୍ଟ ଷ୍ଟେସନ ଆସି ଗଲାଣି । ଏଥର ସବୁ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ ହେବ ।”

ଗାଁ ଗହଳର ଗଳିକନ୍ଧି ଭିତର ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ମାଇଲ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ତା ପରେ ଗୋଟାଏ ଉଦ୍ୟାନର ଫାଟକ ମୁହଁରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲୁ । ବୁଢ଼ା ଜଗୁଆଳି ଆସି ଫାଟକ ଖୋଲିଦେଲା । ଲୋକଟିର ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ମୁଖରେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧରଣର ବିପତ୍ତିର ଛାପ ଦେଖିଲୁ । ରାସ୍ତାଟି ଚକ୍ର ଆକାର ମଝିରେ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଅତି ସୁନ୍ଦର ବଗିଚାଟିଏ । ରାସ୍ତାଟି ଯାଇ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ସୁବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ କୋଠା ସାମନାରେ ସରିଛି । କୋଠାଟି ଅତି ଉଚ୍ଚ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ, ବହୁତ ଜାଗା ମାଡ଼ି ବସିଛି । ସାମନାରେ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଇଟାଲୀୟ ସ୍ଥପତି ପାଲ୍ଲେଡିଓଙ୍କର କଳା-ଶୈଳୀରେ ନିର୍ମିତ ଧାଡ଼ିଏ ସ୍ତମ୍ଭ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଏକା ପ୍ରକାରେ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ମଝି ଅଂଶଟା ଠିଆ ହୋଇଛି । ଅଜସ୍ର ଆଇଭି ଲତାର ସମାବେଶର ମଝିରେ ରହିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେଠାରେ ବୟସର ରେଖା ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଝରକାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ବୁଝିଲୁ, ଆଧୁନିକ କାଳର ଉପଯୋଗୀ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏହାର ହୋଇଛି । ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ତ ଏକାବେଳେ ନୂଆ ତିଆରି ହୋଇଛି ବୋଲି ମନେ ହେଲା । ଖୋଲା ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସ ଆମକୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଜଣାଇଲେ । ଯୌବନ-ରସରେ ଟଳମଳ ତାଙ୍କର ଦେହରେ ଓ ସତର୍କ ମୁଖ-ଆଖିରେ ନିବିଡ଼ ଆଗ୍ରହର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲୁ ।

"ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍ସ, ଆପଣ 'ଆସିଛନ୍ତି ଦେଖି ସତରେ ମୁଁ ଭାରି ଖୁସି ହେଲି । ଡକ୍ଟର ୱ୍ୟାଟସନ, ଆପଣ ବି ଆସିଛନ୍ତି ଦେଖୁଛି । ମୋର ହାତରେ ସମସ୍ତ ଥିଲେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆଜି କଷ୍ଟ ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତି । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ଚେତନା ଫେରଆସିବାରୁ ତାଙ୍କ ତୁଣ୍ଡରୁ ଘଟଣାର ଏମିତି ଗୋଟାଏ ପରିଷ୍କାର ବିବରଣୀ ଶୁଣିଲି ଯେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଆଉ କିଛି କରଣୀୟ ଅଛି ବୋଲି ତ ମୋର ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ଲୁଇହାମର ସିନ୍ଧ-ଚୋର ଦଳଟାର କଥା ଆପଣଙ୍କର ମନେ ଅଛି ?"

"କଣ କହୁଛ ! ଫେର୍ ସେହି ତିନ ଚଣ୍ଡାଳ ?"

"ଆପଣ ଠିକ୍ ଧରିଛନ୍ତି । ବାପ ଆଉ ଦୁଇ ପୁଅ । ଏ କାମ ସେମାନଙ୍କର, ଏଥିରେ ମୋର ତିଳେ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ଦିନ ତଳେ ସିଡେନହାମରେ ଏହି ତିନ ଜଣ ଗୋଟାଏ ଗୋଳମାଳ ଭିଆଇଛନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଥିଲେ, ସେମାନେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଚେହେରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି । ଏତେ ବେଗି ଓ ଏତେ ପାଖରେ ଯେ ପୁଣି ସେମାନେ ତତ୍ପର ହୋଇ ପଡ଼ିବେ, ମୁଁ ତ ତାହା ଆଦୌ ଭାବି ପାରି ନ ଥିଲି । ଅଦ୍ଭୁତ କଳିଜା ସେମାନଙ୍କର । ସତରେ ବାହାଦୁର ସେମାନେ । କିନ୍ତୁ ଯାହା କହନ୍ତୁ, ଏ କାମ ସେମାନଙ୍କର । ମାତ୍ର ଏଥର ଜାଣି ରଖନ୍ତୁ, ସେମାନଙ୍କ କପାଳରେ ଫାଶିର ଦଉଡ଼ି ଝୁଲୁଛି ।"

"ତାହା ହେଲେ ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଗଲା ?"

"ହିଁ । ଚୁଲି ଖୋଞ୍ଚିବା ଲୁହାର ଦଣ୍ଡାରେ ତାଙ୍କର ମଥାର ଖପୁରି ଚୂରମାର୍ ହୋଇ ଯାଇଛି ।"

"ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସ ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ? କର୍‌ଆନର ଭୃତ୍ୟନ୍ତୁ ଶୁଣିଲୁ ।"

"ଏକାବେଳେ ଠିକ୍ । କେଣ୍ଟରେ ସେ ସବୁ ଠାରୁ ବେଶି ଧନୀ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟତମ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୋକରେ ଘାଣ୍ଟି ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ବିଚାରୀକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ସଞ୍ଚୟ କରିବାକୁ ହୋଇଛି । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଆସି ଦେଖେଁ ତ ଭଦ୍ର ମହିଳା ପ୍ରାୟ ଦରମରା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଆପଣଙ୍କର ଉଚିତ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କରି ଘଟଣାଟି ମୂଳରୁ ଶେଷ ଯାଏ ଶୁଣିଯିବା । ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଭୋଜନ କକ୍ଷଟି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖିବା ।"

ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ସାଧାରଣ ମହିଳା ନୁହନ୍ତି । ଏତାଦୃଶ ଆଭିଜାତ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ତନୁ, ରମଣୀୟ କାନ୍ତି ଓ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ କ୍ୱଚିତ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହୁଏ । ବର-ବର୍ଣ୍ଣିନୀ ସୁବଣ୍ଣ । ତାଙ୍କର ଚେହେରା ଅତିଶୟ ମଧୁର ଓ ହାଲୁକା । ସୁନେଲି କେଶ, ନୀଳ ଆଖି । କାଲି ରାତିର ଉପଦ୍ରବ ଅଭିଜ୍ଞତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କର କେଶ ଓ ଆଖି ସାଙ୍ଗରେ ଦେହର ରଙ୍ଗ ବି ନିଶ୍ଚୟ ସମାନ ଥିଲା । କାରଣ ତାଙ୍କର ଆତଙ୍କ ବିହ୍ୱଳ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ମୁଖ ସତ୍ତ୍ୱେ ଯେମିତି ଆଖି-କେଶ-ଦେହର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଆଦୌ ଖାପ ଖାଉ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ମନ ଉପରେ ଖାଲି ଉପଦ୍ରବ ହୋଇ ନାହିଁ, ଦେହ ଉପରେ ବି ହୋଇଛି । ଆଖିର ଠିକ୍ ଉପରକୁ କପମିସ ରଙ୍ଗର ଗୋଟାଏ ବିଭତ୍ସ ଫୁଲା ଦେଖିଲି । ଜଣେ ପରିଚାରିକା ଅତି ଯତ୍ନରେ ପାଣିରେ ଭିନେଗାର ମିଶାଇ ଫୁଲାଟା ଧୋଇ ଦେଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରେ ତପଃକ୍ଲେଶ ରୂପଟାର ଛାପ, ମସ୍ତକଟି ବେଶ୍ ଲମ୍ବା ।

କୋଚ ଉପରେ ଶ୍ରାନ୍ତ ଦେହରେ ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ଶୋଇଥିଲେ । ଆମେ ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା କ୍ଷଣି ତାଙ୍କର ଚକିତ ସନ୍ତ୍ରାସ ଚାହାଣି ଓ ସୁନ୍ଦର ମୁଖ-ଆଖିରେ ସତର୍କତାର ପ୍ରତିଛବି ଦେଖି ବୁଝି ପାରିଲୁ ଯେ ଏତାଦୃଶ ଭୟଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ପରେ ବି ତାଙ୍କର ସାହସ ବା ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ତିଳେ ମାତ୍ର ଲୋପ ହୋଇ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ସୁକୁମାର ତନୁ ନୀଳ ରୂପେଲି ରଙ୍ଗର ଢିଲା ଡ୍ରେସିଂ ଗାଉନରେ ଆବୃତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ପାଖରେ କୋଚ ଉପରେ ରୂପା ଚକମକି ଖଚିତ କଳା ରଙ୍ଗର ଗୋଟାଏ ଭୋଜନ-ପୋଷାକ ଝୁଲୁଥିଲା ।

ସେ ଶ୍ରାନ୍ତ କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, "ମିଷ୍ଟର ହପକିନ୍‌ସ, ସବୁ କଥା ତ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଛି । ମୋ ତରଫରୁ ଆପଣ ଏମାନଙ୍କୁ ସେସବୁ କହି ଦିଅନ୍ତୁ ନା ? ହେଉ, ଯଦି ଆପଣମାନେ ଦରକାର ମନେ କରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଆଉ ଥରେ କହୁଛି । ଏମାନେ ଭୋଜନାଗାରକୁ ଯାଇଥିଲେ ?"

"ମୋର ମନେ ହୁଏ, ପ୍ରଥମେ ଆପଣଙ୍କ କଥାଟା ଏମାନଙ୍କର ଶୁଣିବା ଦରକାର ।"

"ଯାହା କିଛି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାର କଥା ତୁରନ୍ତ କରନ୍ତୁ । ତାଙ୍କୁ ସେଠାରେ ସେମିତି ଭାବରେ ପକାଇ ରଖିବାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁ ନା । ସେହି ଦୃଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା କଲେ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ ଶିହରଣ ଜାତ ହୁଏ ।" ଏହା କହୁଁ କହୁଁ ସତକୁ ସତ ଥରି ଥରି ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ଦୁଇ ହାତରେ ମୁଖ ଢାଙ୍କିଲେ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ହାତ ଉପରୁ ଢିଲା ଗାଉନଟା ଖସି ଯିବାରୁ ହୋମ୍‌ସ ବିସ୍ମୟରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍କାର କଲେ ।

"ମାଡାମ, ଦେଖୁଛି ଆପଣ ତ ଖାଲି ଆଖି ଉପରେ ନୁହେଁ, ହାତରେ ବି ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି । ଏହା କଣ ?" ତାଙ୍କର ଶୁଭ୍ର ପେଲବ ହାତ ଉପରେ ଦୁଇଟି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଲାଲ ବିନ୍ଦୁ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଦେଖାଗଲା । ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟାଲ ତୁରନ୍ତ ଗାଉନରେ ହାତର ସେହି ବିନ୍ଦୁ ଦୁଇଟି ଢାଙ୍କି ପକାଇଲେ ।

"ସେ କିଛି ନୁହେଁ । ଗତ ରାତିର ରହସ୍ୟ ଘଟଣା ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ବସନ୍ତୁ, ମୋର କାହାଣୀଟି କହୁଛି, ଶୁଣନ୍ତୁ :

"ମୁଁ ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସ ବ୍ରାକେନଷ୍ଟାଲଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ । ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ହେଲା ଆମର ବିବାହ ହୋଇଛି । ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ କିଛି ଲାଭ ହେବ ବୋଲି ମୋର ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ କହୁଛି, ଆମର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ଆଦୌ ସୁଖକର ହୋଇ ନାହିଁ । ମୁଁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସୁଦ୍ଧା, ଏଠାରେ ମୋର ଏମିତି ପ୍ରତିବେଶୀ ନାହାନ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ଠାରୁ ଆପଣ ଏ କଥା ଶୁଣି ପାରିବେ ନାହିଁ । ନା, ଏ ବିଷୟରେ ମୋର କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଦୋଷଟା ହେଉଛି କେତେକ ପରିମାଣରେ ମୋର । ଦକ୍ଷିଣ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର ମୁକ୍ତ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଶିଥିଳ ସାମାଜିକ ନିୟମ-କାନୁନର ଉନ୍ମୁକ୍ତ ବାତାବରଣରେ ମୁଁ ମଣିଷ ହୋଇଛି । ସୁତରାଂ ଏଠାକାର ଆଭିଜାତ୍ୟ ଇଂରେଜ ଜୀବନ ସହିତ ମୁଁ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଏଠାକାର ମାର୍ଜିତ ସାମାଜିକ ପ୍ରଥା ଅତି ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରର । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଅନବରତ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ, ଆଚାର-ଆଚରଣର ସୁକଠୋର

ନିୟମାନୁବର୍ତ୍ତିତାର ବନ୍ଧନରେ ଛନ୍ଦ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ତେଣୁ ମୋର ପ୍ରକୃତି ଏଠାରେ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେଇ ପାରି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ତ ସେଇଟା ନୁହେଁ । ସୁରା ପ୍ରତି ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କର ଆସକ୍ତି ଯେ କେତେ ଦୂର ପ୍ରବଳ, ଏ କଥା ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜାଣେ ନାହିଁ ଏମିତି କୌଣସି ଲୋକ ଆପଣ ପାଇବେ ନାହିଁ । ଏ ଧରଣର ମାତାଲଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଘଣ୍ଟାଏ ରହିବା ବି ତିଳେ ମାତ୍ର ସୁଖକର ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ନାରୀର ଅନୁଭୂତି ଅଛି, ଅନ୍ତରରେ ତେଜ ଅଛି, ଅସରନ୍ତି ପ୍ରାଣ-ରସ ଅଛି, ଯଦି ତାକୁ ଏହି ଧରଣର ଜଣେ ଲୋକ ସାଙ୍ଗରେ ଦିନ ଦିନ ରାତି ରାତି ଧରି ବିବାହର ବନ୍ଧନରେ ଛନ୍ଦି ରହିବାକୁ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ତାହାର ଅବସ୍ଥାଟା କଣ ହୋଇ ପାରେ ଆପଣ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ କଳନା କରି ପାରୁଥିବେ । ଏହି ବିବାହକୁ ବନ୍ଧନ କହିବା ମହାପାପ, ଗୁରୁତର ଅପରାଧ, ଚରମ ଶୟତାନି । ଅତି ବଡ଼ ପାଷଣ୍ଡ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଏ ବିବାହକୁ ବନ୍ଧନ କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଆପଣ ମନେ ରଖନ୍ତୁ, ଏହି ପୈଶାଚିକ ଆଇନ-କାନୁନ ଫଳରେ ଏ ଦେଶକୁ ଖାଲି ଅଭିସମ୍ପାତ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେବ । ଭଗବାନ କଦାପି ଏତେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ ସହ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ ।" ଏହା କହୁଁ କହୁଁ ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟାଲ ଉଠି ବସିଲେ । ତାଙ୍କର କପୋଳ ଆରକ୍ତ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି ସୁନ୍ଦର ଆଖିରେ ନିଆଁ ଜଳି ଉଠିଲା । କପାଳର ଶିରଗୁଡ଼ା ଫୁଲିଉଠି ଉତ୍ତେଜନାରେ ଈଷତ୍ ଉଦ୍‌ଗମ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କର ତପସ୍ୱିନୀ ଚେହେରାର ପରିବର୍ତ୍ତନକାରି ତାଙ୍କୁ ଜୋର କରି ସସ୍ନେହରେ ଶୁଆଇ ଦେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ତାଙ୍କର ଉନ୍ମାଦ କ୍ରୋଧ କୁଆଡ଼େ ଉଭେଇ ଗଲା — ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟାଲ ଆବେଗରେ କଇଁ କଇଁ ହୋଇ

କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ । ତା ପରେ ସେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ନେଲେ । ଅସମାପ୍ତ କାହାଣୀର ଖିଅ ଧରି ସେ ପୁଣି କହିବାକୁ ଲାଗିଲେ :

"ଗଲା ରାତିର କଥା ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହୁଛି, ଶୁଣନ୍ତୁ । ବୋଧ-ହୁଏ ଜାଣିଥିବେ, ଏ ଘରର ସବୁ ଚାକରବାକର ନୂଆ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଅଂଶଟାରେ ଶୁଅନ୍ତି । ମଝି ଅଂଶଟିରେ ଆମେ ରହୁଁ, ପଛରେ ହାଣ୍ଡିଶାଳ, ଉପରେ ଶୋଇବା ଘର, ମୋ ଘର ଉପରେ ମୋର ଏହି ପରିଚାରିକା ଥେରେସା ଶୁଏ । ଏ ପଟରେ ଆଉ କେହି ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଠାର କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଦୂରକୁ ଶୁଭେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେଠାରେ କୌଣସି ଲୋକର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ନାହିଁ । ଡକାୟତମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଏସବୁ ଖବର ଜାଣି-ଥିଲେ । ତାହା ନ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନେ ଏମିତି ଭାବରେ କାମ ଖତମ କରି ପାରି ନ ଥାଆନ୍ତେ ।

"ପ୍ରାୟ ରାତି ସାଢ଼େ ଦଶଟାରେ ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ତା ଆଗରୁ ଚାକରସବୁ ସେମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଚାଲି ଯାଇ-ଥିଲେ । କାଳେ ମୋର କିଛି ଦରକାର ହୁଏ, ସେଥିପାଇଁ ଥେରେସା ଶୋଇ ନ ଥିଲା । ଘରର ସବା ଉପରେ ସେ ଚେଇଁ ରହିଥିଲା । ମୁଁ ଏହି କକ୍ଷରେ ବସି ପଢୁଥିଲି । ଏଗାରଟା ବାଜିଲାରୁ ମୁଁ ଉଠି ପଡ଼ିଲି । ଉପର ତାଲାକୁ ଯିବା ଆଗରୁ ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି କି ନା ଦେଖିନେବା ଲାଗି ମୁଁ ଥରେ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ବାହାରିଲି । ବରାବର ମୁଁ ଏ କାମ କରେ । କାରଣ ତ କହିଲି । ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କୁ ସବୁ ବେଳେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହୁଏ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ହାଣ୍ଡିଶାଳକୁ ଗଲି, ସେଠାରୁ ପାଣ୍ଟ୍ରିକୁ, ତା ପରେ ସଙ୍ଗୀତ-କକ୍ଷକୁ,

ବିଲିୟାର୍ଡ଼ ଖେଳ ଘରକୁ, ବୈଠକଖାନାକୁ, ଆଉ ସବା ଶେଷରେ ଭୋଜନାଗାରକୁ । ସେହି ଘରର ଝରକାଟା ସବୁ ବେଳେ ମୋଟା ପର୍ଦାରେ ଢାଙ୍କି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ଝରକା ଆଡ଼କୁ ଯାଉଛି, ଏହି ସମୟରେ ମୋର ମୁଖ ଉପରେ ଝଲକାଏ ପବନ ବାଜିବାରୁ ମୁଁ ଜାଣି ପାରିଲି ଯେ ଝରକାଟା ବନ୍ଦ ହୋଇ ନାହିଁ, ଖୋଲା ରହିଛି । ପର୍ଦାଟା ଟିକିଏ ଠେଲି ଦେବାରୁ ଜଣେ ଚଉଡ଼ା କାନ୍ଧବାଲା ଲୋକ ସହିତ ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇଗଲି । ଲୋକଟି ବୟସ୍କ, ଠିକ୍ ସେତିକି ବେଳେ ସେ ଘରେ ଗୋଡ଼ ପକାଇଥିଲା । ଝରକାଟା ଲମ୍ବରେ ଫରାସୀ ଧରଣର ଝରକା ପରି, ନାମକୁ ଝରକା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଦୁଆର ଭଳି ସେହି ବାଟେ ଅଗଣାକୁ ଯାଇ ହୁଏ । ମୁଁ ହାତରେ ଶୟନ-କକ୍ଷର ଜଳନ୍ତା ମହମବତିଟା ଧରିଥିଲି । ବତିଟା ଟିକିଏ ଠେକି ଦେବାରୁ ପ୍ରଥମ ଲୋକଟି ପଛରେ ଆଉ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରିଲି । ସେମାନେ ବି ପଶିବାକୁ ଉପକ୍ରମ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଉପରେ ନଜର ପଡ଼ିଲା ମାତ୍ରେ, ମୁଁ କେତେ ପାଦ୍ଧଣ୍ଡ ପଛକୁ ହଟି ଆସିଲି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରୌଢ଼ ଲୋକଟି ଚକିତରେ ବାଘ ପରି ମୋ ଉପରକୁ କୁଦି ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଥମେ ସେ ମୋର କବ୍‌ଜି ଧରି ପକାଇଲା, ତା ପରେ ତଣ୍ଟି । ମୁଁ ପାଟି କରିବା ପାଇଁ ଆଁ କଲି । ସେତିକି ବେଳେ ଲୋକଟା ଜାନୁଆର ପରି ମୋର ଆଖି ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଭୁସି ବସାଇଦେଲା । ଗୋଟାଏ ଭୁସିରେ ମୁଁ ଛିଟିକି ପଡ଼ିଲି । କେତେ ମିନିଟ ଯାଏ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି । କାରଣ ଚେତନା ଆସିବାରୁ ମୁଁ ଦେଖିଲି, ଘଣ୍ଟା-ଦଉଡ଼ିଟା ଛିଡ଼ାଇ ନେଇ ସେମାନେ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଓକ-କାଠର ଚଉକି ଦେହରେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଭିଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲେ । ଭୋଜନାଗାରର ଟେବୁଲ ପାଖରେ ସେହି

ଚଉକଠା ପଡ଼ିଥାଏ । ଏମିତି ଶକ୍ତ କରି ସେମାନେ ମୋତେ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲେ ଯେ ଟିକିଏ ହଲଚଲ ହେବାର କ୍ଷମତା ସୁଦ୍ଧା ମୋର ନ ଥିଲା । ମୁଁ କୁଆଡ଼େ ପାଟି କରିବି, ସେଥିପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ରୁମାଲରେ ମୋର ମୁଖ ବାନ୍ଧି ଦେଇଥିଲେ । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ମୋର ଅଭାଗା ସ୍ୱାମୀ ସେହି ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ସନ୍ଦେହଜନକ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ପାରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଧରଣର ଦୃଶ୍ୟ ପାଇଁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ସେ କମିଜ ଓ ପାଇଜାମା ପିନ୍ଧିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ସେ ନିଜର ପ୍ରିୟ ବ୍ଲାକଥର୍ଣ୍ଣ କାଠର ବାଡ଼ିଟି ଧରିଥିଲେ । ସେ ଖର ବେଗରେ ଜଣକ ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁ ଯିବାରୁ, ଦରବୁଢ଼ା ଲୋକଟି ଚୁଲି ଭିତରୁ ନିଆଁ ଖୋଳିବାର ଲୁହା ଦଣ୍ଡାଟା ଟାଣି ଆଣି ପ୍ରାଣ ପଣେ ଜୋରରେ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ପାହାରେ ବସାଇ ଦେଲା । ସେ କି ଭୟଙ୍କର ଆଘାତ ! ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଟିକିଏ ହେଲେ ଗଁ ଗଁ ଶବ୍ଦ ବି ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ସେ ଧଡ଼ାସ୍ କରି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ଏବଂ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଦେହ ନିସ୍ପନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଆଉ ଥରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇଗଲି । କିନ୍ତୁ ଏଥର ମାତ୍ର କେତେ ମିନିଟ ପାଏ ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ଚେତନା ନ ଥିଲା । ଆଖି ଖୋଲି ଯିବାରୁ ମୁଁ ଦେଖି ପାରିଲି, ସେମାନେ ସାଇଡ-ବୋର୍ଡ଼ରୁ ରୂପା ବାସନଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ଆସି ତଳେ ଜମା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ବୋତଲେ ମଦ ଥିଲା, ସେଟା ବି ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଲେଖାଏଁ ଗିଲାସ ଦେଖିଲି । ଆଗରୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହିଛି ନା, ତିନି ଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକର ବୟସ ହୋଇଛି ? ତାହାର ଗାଲରେ ପୂରା ଦାଢ଼ି ଥିଲା । ବାକି ଦୁଇ ଜଣ ବୋଧହୁଏ ଟୋକା ହେବେ—ମୁହଁରେ ନିଶ ଦାଢ଼ିର ଆଭାସ ନ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ମୋର ମନେ ହେଲା,

ଯେମିତି ବାପ ଓ ତାହାର ଦୁଇ ପୁଅ ହେବେ । ତିନି ଜଣ
ସମସ୍ତ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ ହୋଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ । ତା ପରେ ସେମା
ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ଦେଖିଲେ, ମୋର ବନ୍ଧନଟା ଶକ୍ତ ଅଛି କି
ଶେଷରେ ସେମାନେ ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ଘରୁ ବାହାରିଗ
ଏବଂ ଯିବା ବେଳେ ଝରକାର କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଗ
ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ମିନିଟ ଧସ୍ତାଧସ୍ତି କରିବା ପରେ ମୋର ମୁ
ବନ୍ଧନଟା ଖସିଗଲା । କେତେ ଥର ଜୋରରେ ପାଟି କରିବା
ମୋର ପରିଚାରିକା ଥେରେସା ଧାଇଁ ଆସି ମୋର ବନ୍ଧନ
ଦେଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚାକରବାକରଙ୍କର ବି ନିଦ
ଗଲା । ଆମେ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସକୁ ଖବର ଦେଲୁ । ଖବର ପା
ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ସିଧା ଲଣ୍ଡନ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କ
ଏହା ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ମୋର ବି
ଏହି ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ କାହାଣୀର ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ
ଦରକାର ହେବ ନାହିଁ ।”

“କିଛି ପଚାରିବେ, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ ?” ହପକିନ୍‌ସ
କଲେ ।

“ନା, ମୋର ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଆଉ ବିରକ୍ତ କରିବାର
ନାହିଁ । ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ଅଛି, ସମୟର ବି ମୂଲ୍ୟ ଅଛି ।” ହୋ
କହିଲେ । ତା ପରେ ସେ ଥେରେସା ଆଡ଼କୁ ବୁଲିପଡ଼ି କହି
“ଭୋଜନାଗାରକୁ ଯିବା ଆଗରୁ, କାଲି ରାତିର ଘଟଣା
ବିବରଣ ତୁମ ମୁଖରୁ ଶୁଣିବା ମୋର ନିହାତି ଦରକାର ।”

ଥେରେସା କହିବାକୁ ଲାଗିଲା, “ଲୋକମାନେ ଏ
ପଶିବା ଆଗରୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରିଥିଲି । ମୁଁ

ଶୋଇବା ଘରର ଝରକା ସାମନାରେ ବସିଥିଲି । ବାହାରେ ଝିପିଝିପିକା ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ଦୂରନ୍ତ କୋଠାର ଫାଟକ ସାମନାରେ ମୁଁ ସେହି ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଦେଖି ପାରିଲି । କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ ତିଳେ ହେଲେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇ ନ ଥିଲି । ପ୍ରାୟ ଚାରି ଘଣ୍ଟାକ ପରେ ହଠାତ୍ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କର ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର ମୋ କାନରେ ଆସି ବାଜିଲା । ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ଧାଇଁ ଆସି ଏଠାରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲି, ସେ କଥା ତ ଆପଣମାନେ ତାଙ୍କ ଭୃତ୍ୟରୁ ଶୁଣିଲେ । ଚଉକିଟିରେ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ପକାଇ-ଥିଲେ, ଆଜି ଘର ସାରା ରକ୍ତର ଦାଗ ପଡ଼ିଥିଲା । ରକ୍ତର ଛିଟା ମଧ୍ୟ ହତଭାଗିନୀର ପୋଷାକରେ ଲାଗିଥିଲା । ଆଖି ଆଗରେ ସେହି ରକମ ବନ୍ଧନ ଅବସ୍ଥାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲେ ଯେ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକର ବୁଦ୍ଧି-ଶୁଦ୍ଧି ନିଶ୍ଚୟ ଲୋପ ହୋଇଯିବ, ଏପରିକି ପାଗଳ ହେବାକୁ ବି ବିଶେଷ ବିଳମ୍ବ ହେବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସ୍କଟଲେଣ୍ଡର କୁମାରୀ ମେରୀ ଫ୍ରେଜାରଙ୍କର ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜର ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କର କେଉଁ ଦିନ ସାହସର ଅଭାବ ହୋଇ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ ଢେର ଜେରା କଲେଣି । ଏଥର ତାଙ୍କୁ ଟିକିଏ ରିହାତି ଦିଅନ୍ତୁ । ନିଜର ପରିଚାରିକା ସହିତ ଘରକୁ ଯାଇ ବିନୁସ ଏଥର ଟିକିଏ ବିଶ୍ରାମ ନେଉ ।”

କୃଶାଙ୍ଗୀ ଥେରେସା ମାଆ ପରି ସ୍ନେହ-କୋମଳ ହାତରେ ରୁକ୍ମିଣୀଙ୍କର କମର ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା ।

ହପକିନ୍ସ କହିଲେ, "ଜନ୍ମ ହେଲା ଦିନରୁ ଥେରେସା ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ହେଲା ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ତାଙ୍କର ଧାଇ ମାଆର କାମ କରିଛି ।

ତା ପରେ, ଅଠର ମାସ ତଳେ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଛାଡ଼ି ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଆସିଲେ, ଥେରେସା ବି ଠିକ୍ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଲା । ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ, ଏ ଧରଣର ପରିଚାରିକା ଆଜିକାଲି ପ୍ରାୟ ଆଖିରେ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଣିକି ତୁମର ଖୁସି, ତୁମେ ଯାହା କରିବ !"

ହୋମ୍‌ସଙ୍କ ଭାବ-ବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରୁ ଏକାନ୍ତ ଆଗ୍ରହର ଦୀପ୍ତି ଲିଭିଗଲା । ରହସ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ମାମଲାଟିର ଯାବତୀୟ ଆକର୍ଷଣ ତିରୋହିତ ହେଲା ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଏଣିକି ଖାଲି ବାକି ରହିଲା ଗୋଟାଏ ଗିରଫଦାରି ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଧରଣର ଅତି ସାଧାରଣ ମାମଲା ଘାଣ୍ଟି ସେ କଣ ନିଜର ହାତ କଳଙ୍କିତ କରିବାକୁ ଚାହିଁବେ ? ଜଣେ ଗମ୍ଭୀର ଓ ବିଜ୍ଞ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ମିଳିମିଳା ପାଇଁ ଡାକି ଆଣିଲେ ତାଙ୍କର ମୁଖରେ ଯେମିତି ଅପରିସୀମ ବିରକ୍ତିର ଭାବ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ, ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ମୁହଁରେ ସେ ଦିନ ଅବିକଳ ସେହି ରକମ ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ଦେଖିଲି । ତଥାପି ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜର ଭୋଜନାଗାରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସେହି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲା ପରେ ତାଙ୍କର କ୍ଷୀୟମାଣ ଆଗ୍ରହ ପୁଣି ଜାଗ୍ରତ ହେଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତର ଏକାଗ୍ର ହୋଇଗଲା ।

ଖୁବ୍ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଓ ଉଚ୍ଚ ଘର । ଓକ କାଠରେ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଛାତ, ଓକ କାଠର ପାନେଲ ଓ କାନ୍ଥ ସାରା ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ହରିଣ-ମୁଣ୍ଡ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ଅସ୍ତ୍ର-ଶସ୍ତ୍ର ଆଦିର ସମାବେଶ । ଲମ୍ବା ଆକାରର ଫରାସୀ ଧରଣର ଝରକାଟାଏ ଦୁଆରର ଅପର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବାର ଦେଖିଲି । ଡାହାଣ ପଟରେ ତିନୋଟି ଛୋଟ ଝରକା ବାଟେ ଶୀତର ହେମାଳ ଖରା ଘର ଭିତରେ

ପଡ଼ ଆଲୋକିତ କରି ଦେଉଥିଲା । ବାମ ପଟରେ ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ଗଭୀର ଓ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡ । ଓକ କାଠରେ ତିଆରି ଅଷ୍ଟକାପୁ ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍‌ଟା ଝୁଲୁଥିଲା । ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଓକ କାଠର ଖଣ୍ଡିଏ ହାତବାଲା ଭଙ୍ଗା ଚଉକି—ତଳର କାଠ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଆଡ଼ା-ଆଡ଼ି । ଚଉକିର ଗୋଡ଼ ପଟେ ଖଣ୍ଡିଏ ଲାଲ ଦଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଦଉଡ଼ିର ଦୁଇଟି ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ଆଡ଼ାଆଡ଼ି ଥିବା କାଠ ଦୁଇଟିରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିଲା । ଭଦ୍ର ମହିଳା ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ଦଉଡ଼ିଟା ଢିଲା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକ ଆଗ ଭଳି ସେମିତି ରହିଥିଲା । ଏସବୁ ଟିକିନିଖି କଥା ପରେ ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । କାରଣ ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା ମାତ୍ରେ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡର ସାମନାରେ ବିଛା ଯାଇଥିବା ବାଘ-ଛାଲ ଉପରେ ହାତ-ଗୋଡ଼ ମେଲାଇ ପଡ଼ିଥିବା ଭୟାବହ ବସ୍ତୁଟି ଉପରେ ଆମର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା ଧାରା କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଦେହଟି ଜଣେ ଦୀର୍ଘକାୟ ଓ ସୁଗଠିତ ପୁରୁଷର । ତାଙ୍କର ବୟସ ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ବର୍ଷ ହେବ । ତାଙ୍କର ଦେହଟି ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କର କଳା ଫ୍ରେଞ୍ଚ ଦାଢ଼ି ଭିତରୁ ଧଳା ଦାନ୍ତ ପାଟିଏ ବାହାରି ଆସିଥିଲା । ତାଙ୍କର ମୁଠା ହୋଇଥିବା ହାତ ଦୁଇଟି ମଥା ଉପରକୁ ପଡ଼ିଥିଲା — ବ୍ଲାକଥର୍ଣ୍ଣ କାଠରେ ତିଆରି ଖଣ୍ଡିଏ ଭାରି ଲାଠି ଆଡ଼ାଆଡ଼ି ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ହାତ ମଝିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିହିଂସା ଓ ଘୃଣାରେ ତାଙ୍କର ମଳିନ ଅଙ୍ଗର ସୁଷ୍ଠୁ ମୁଖର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେଖା ପ୍ରାୟ ବିଦଳିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ପୈଶାଚିକ ବିଭୀଷିକା ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ମୁଖ ଉପରେ ସମାରୂଢ଼ ହୋଇଥିଲା । ତଳ ତାଳରେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସଚକିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ

ତା ପରେ, ଅଠର ମାସ ତଳେ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଛାଡ଼ି ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ଆସିଲେ, ଥେରେସା ରାଇଟ ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆସିଲା । ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍ସ, ଏ ଧରଣର ପରିଚାରିକା ଆଜିକାଲି ପ୍ରାୟ ଆଖିରେ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଣିକି ତୁମର ଖୁସି, ତୁମେ ଯାହା କରିବ !"

ହୋମ୍ସଙ୍କ ଭାବ-ବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୁଖ ମଣ୍ଡଳରୁ ଏକାନ୍ତ ଆଗ୍ରହର ଦୀପ୍ତି ଲିଭିଗଲା । ରହସ୍ୟ ସମ୍ବୃତ ମାମଲାଟିର ଯାବତୀୟ ଆକର୍ଷଣ ତିରୋହିତ ହେଲା ବୋଲି ମୋତେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଏଣିକି ଖାଲି ବାକି ରହିଲା ଗୋଟାଏ ଗିରଫଦାରି ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଧରଣର ଅତି ସାଧାରଣ ମାମଲା ପାଇଁ ସେ କଣ ନିଜର ହାତ କଳଙ୍କିତ କରିବାକୁ ଚାହିଁବେ ? ଜଣେ ଗମ୍ଭୀର ଓ ବିଜ୍ଞ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଚିକିତ୍ସକଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ମିଳିମିଳା ପାଇଁ ଡାକି ଆଣିଲେ ତାଙ୍କର ମୁଖରେ ଯେମିତି ଅପରିସୀମ ବିରକ୍ତିର ଭାବ ପ୍ରକଟିତ ହୁଏ, ମୋର ବନ୍ଧୁଙ୍କର ମୁହଁରେ ସେ ଦିନ ଅବିକଳ ସେହି ରକମ ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ଦେଖିଲି । ତଥାପି ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜର ଭୋଜନାଗାରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସେହି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲା ପରେ ତାଙ୍କର କ୍ଷୀୟମାଣ ଆଗ୍ରହ ପୁଣି ଜାଗ୍ରତ ହେଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ଅନ୍ତର ଏକାଗ୍ର ହୋଇଗଲା ।

ଖୁବ୍ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଓ ଉଚ୍ଚ ଘର । ଓକ କାଠରେ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଛାତ, ଓକ କାଠର ପାନେଲ ଓ କାନ୍ଥ ସାରା ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ହୋଇ ହରିଣ-ମୁଣ୍ଡ ଓ ପ୍ରାଚୀନ ଅସ୍ତ୍ର-ଶସ୍ତ୍ର ଆଦିର ସମାବେଶ । ଲମ୍ବା ଆକାରର ଫରାସୀ ଧରଣର ଝରକାଟାଏ ଦୁଆରର ଅପର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଥିବାର ଦେଖିଲି । ଡାହାଣ ପଟରେ ତିନୋଟି ଛୋଟ ଝରକା ବାଟେ ଶୀତର ହେମାଳ ଖରା ଘର ଭିତରେ

ପଡ଼ ଆଲୋକିତ କରି ଦେଇଥିଲା । ବାମ ପଟରେ ଗୋଟାଏ ଖୁବ୍ ଚଉଡ଼ା ଓ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡ । ଓକ କାଠରେ ତିଆରି ଅତିକାୟ ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍‌ଟା ଝୁଲୁଥିଲା । ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡ ପାଖରେ ଓକ କାଠର ଖଣ୍ଡିଏ ହାତବାଲା ଭାରି ଚଉକି—ତଳର କାଠ ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ ଆଡ଼ାଆଡ଼ି । ଚଉକିର ପାଖ ପଟେ ଖଣ୍ଡିଏ ଲାଲ ଦଉଡ଼ି ଗୁଡ଼ା ହୋଇଥିଲା । ଦଉଡ଼ିର ଦୁଇଟି ମୁଣ୍ଡ ତଳେ ଆଡ଼ାଆଡ଼ି ଥିବା କାଠ ଦୁଇଟିରେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିଲା । ଭଦ୍ର ମହିଳା ବନ୍ଧନମୁକ୍ତ ହେବା ପରେ ଦଉଡ଼ିଟା ଢିଲା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକ ଆଗ ଭଳି ସେମିତି ରହିଥିଲା । ଏସବୁ ଟିକିନିଖି କଥା ପରେ ଆମ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । କାରଣ ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଲା ମାତ୍ରେ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡର ସାମନାରେ ବିଛା ଯାଇଥିବା ବାଘ-ଛାଲ ଉପରେ ହାତ-ଗୋଡ଼ ମେଲାଇ ପଡ଼ିଥିବା ଭୟାବହ ବସ୍ତୁଟି ଉପରେ ଆମର ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତାଧାରା କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଦେହଟି ଜଣେ ଦୀର୍ଘକାୟ ଓ ସୁଗଠିତ ପୁରୁଷର । ତାଙ୍କର ବୟସ ପ୍ରାୟ ଚାଳିଶ ବର୍ଷ ହେବ । ତାଙ୍କର ଦେହଟି ଚିତ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ତାଙ୍କର କଳା ଛୋଟ ଦାଢ଼ି ଭିତରୁ ଧଳା ଦାନ୍ତ ପାଟିଏ ବାହାରି ଆସିଥିଲା । ତାଙ୍କର ମୁଠା ହୋଇଥିବା ହାତ ଦୁଇଟି ମଥା ଉପରକୁ ପଡ଼ିଥିଲା — ବ୍ଲାକଥର୍ଣ୍ଣ କାଠରେ ତିଆରି ଖଣ୍ଡିଏ ଲମ୍ବା ଲାଠି ଆଡ଼ାଆଡ଼ି ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଦୁଇ ହାତ ମଝିରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ପ୍ରବଳ ପ୍ରତିହିଂସା ଓ ଘୃଣାରେ ତାଙ୍କର ମଳିନ ଅଙ୍ଗ ଶୁଷ୍କ ମୁଖର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରେଖା ପ୍ରାୟ ବିଦଳିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଗୋଟାଏ ପୈଶାଚିକ ବିଭୀଷିକା ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ମୁଖ ଉପରେ ଘନୀଭୂତ ହୋଇଥିଲା । ତଳ ତାଲରେ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ସତର୍କିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ

ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଥିଲେ । କାରଣ ମୁଁ ଦେଖିଲି, ସେ ଗୋଟାଏ ସୂଚୀ-କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ସୌଖୀନ ରାତି-ବାସ ପିନ୍ଧିଥିଲେ, ଏବଂ ନଗ୍ନ ପାଦ ଦୁଇଟି ଟ୍ରାଉଜାର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ଅତି ଭୟଙ୍କର ଆଘାତ ଲାଗିଥିଲା । ଗୋଟିଏ ଆଘାତରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣ -ବାୟୁ ଶୂନ୍ୟରେ ଉଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ସେହି ଆଘାତଟା ଯେ କି ମାରାତ୍ମକ , ପାଶବିକ ଓ ପ୍ରଚଣ୍ଡ, ତାର ପ୍ରମାଣ ଘର ଭିତରେ ଟିକିଏ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲେ ମିଳିଲା । ଆଘାତର ପ୍ରଚଣ୍ଡତାରେ ବାଙ୍କି ଯାଇଥିବା ଭାରି ଲୁହା ଦଣ୍ଡାଟା ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ସେହି ଦଣ୍ଡାଟା ଓ ଦଣ୍ଡା ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥିବା ଧ୍ୱଂସାବଶେଷ ଉଭୟକୁ ହୋମ୍ସ ପରୀକ୍ଷା କଲେ ।

"ରାଣ୍ଡାଲ ଦଳପତି ଦରବୁଢ଼ା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା, ତାହାର ଦେହରେ ଖୁବ୍ ଜୋର ଥିବାର ତ ଜଣା ପଡୁଛି," ସେ ମନ୍ତବ୍ୟ କଲେ ।

ହପକିନ୍ସ କହିଲେ, " ହଁ, ସେୟା ହୋଇଥିବ । ଲୋକଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ବିବରଣୀ ଆମ ଅଫିସରେ ଅଛି । ଲୋକଟା ବଡ଼ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ।"

"ତାହାହେଲେ ତାକୁ ଧରିବା ପାଇଁ ତୁମର ତ କିଛି ଅସୁବିଧା ନାହିଁ ।"

"ତିଳେ ହେଲେ ନୁହେଁ । ଏ କାଣ୍ଡ ଘଟିବା ଆଗରୁ ଆମେ ତାକୁ ଖୋଜୁଥିଲୁ । ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା, ସେ କୁଆଡ଼େ ଆମେରିକାକୁ ପଳାଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏକ୍ଷଣି ଦେଖୁଛି, ପୁରା ଦଳଟା ଏଠି ରହିଛି । ମୁଁ ତ ଜାଣି ପାରୁ ନାହିଁ, ଏଥର ସେମାନେ କିପରି

-ସି ଯାଇ ପାରିବେ । ସବୁ ବନ୍ଦରକୁ ଆମେ ଖବର ପଠାଇ ସାରିଲୁଣି । ଆଜ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟାଏ ପୁରସ୍କାର ଘୋଷଣା କରାଯିବ । ଖାଲି ଗୋଟାଏ କଥା ଭାବିଲେ ମୋ ମନରେ ଖଟକା ଲାଗୁଛି । ସେମାନେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଚେହେରାର ନିଖୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ପୋଲିସ ଯଥା ସମୟରେ ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କ ମୁଖରୁ ଶୁଣି ପାରିବ ଏବଂ ସେହି ମୁତାବକ ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ଠାବ କରିବାରେ ଆଦୌ ହେଳା କରିବ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଏପରି ଉନ୍ମାଦଜନକ କାଣ୍ଡ କାହିଁକି ବା ସେମାନେ କରିବାକୁ ଗଲେ ?"

"ବିଲକୁଲ୍ ଠିକ୍ । ଏ ଘଟଣା ଶୁଣିଲେ ମନ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଝଟକା ଲାଗୁଛି ଯେ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଖତମ କରି ଦେଇ-ଥିଲେ ତ ସବୁ ଅଡୁଆ ତୁଟି ଯାଇ ଥାଆନ୍ତା ।"

ମୁଁ କହିଲି, "ସେମାନଙ୍କର ହୁଏତ ଧାରଣା ହୋଇ ନ ଥିଲା ଯେ ପୁଣି ତାଙ୍କର ଚେତନା ଫେରିଆସି ପାରେ ।"

"ତାହା ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଅଚେତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ସେମାନେ ହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ନାହାନ୍ତି । ଭଲ କଥା, ହପକିନ୍‌ସ, ବଡ଼ର ଅସ୍ତେସଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଖବର ରଖିଛ ? ତାଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଅଜବ କଥା ମୋ କାନରେ ଆସି ବାଜିଛି ବୋଲି ମୁଁ ଏହା ପଚାରୁଛି ।"

"ମିଜାଜ ଥଣ୍ଡା ଥିଲେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଦୟା ମାୟା ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମଥାକୁ ନିଶା ଚଢ଼ିଗଲେ ଆଉ ରକ୍ଷା ନାହିଁ—ସେ ପୂରାପୂରି ପିଶାଚ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏ ଅବସ୍ଥା ଘୃଲେ ବେହୋସ

ହେବାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଏହି ସମୟରେ ଯେମିତି ସ୍ୱୟଂ ଶୟତାନ ଆସି ତାଙ୍କ ମଥା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରେ । ସେତେବେଳେ ଦୁନିଆରେ ଏମିତି କିଛି ନ ଥାଏ, ଯାହା କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ନା । ମୁଁ ଯାହା ଶୁଣିଛି ସେଥିରୁ ଜାଣେ, ଏତେ ଅର୍ଥ ଓ ପ୍ରତିପତ୍ତି ଥିବା ସ୍ଥଳେ ଥରେ କି ଦୁଇ ଥର ସେ ଆମର ହାତ ଭିତରକୁ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ କଦର୍ଯ୍ୟ କାଣ୍ଡ ଶୁଣନ୍ତୁ । ଥରେ ସେ ଗୋଟାଏ କୁକୁରକୁ ପେଟ୍ରୋଲରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । କୁକୁରଟି ହେଉଛି ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କର । ସେଥିପାଇଁ ଘଟଣାଟା ଅନେକ ଦୂର ଗଡ଼ି ଯାଇଥିଲା । ଅତି କଷ୍ଟରେ ସେହି ଘଟଣାଟା ଚପାଇ ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । ତା ପରେ ସେ ଦିନେ ମଦ-ପାତ୍ରଟା ପରିଚାରିକା ଥେରେସା ରାଇଟ ଉପରକୁ ଫିଙ୍ଗିଥିଲେ । ସେଥି ପାଇଁ କମ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୋଇ ନାହିଁ । ମୋଟାମୋଟି ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଉଛି, ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଏ ଘରର ସମସ୍ତେ ସୁଖରେ ରହିବେ । କଣ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏକ୍ଷଣି ?"

ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି ପଡ଼ି, ହୋମ୍ସ ଚଉକିର ଘୁରି ପଟେ ବନ୍ଧା ଯାଇଥିବା ଲାଲ ଦଉଡ଼ିର ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକ ଖୁବ୍ ମନ ଦେଇ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ତା ପରେ ସେ ଛିଡ଼ା ମୁଣ୍ଡଟା ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ—ଯେଉଁଠି ଚୋର ଦଳଟା ଦଉଡ଼ି ଟାଣି ଛିଣ୍ଡାଇ ଦେଇଥିଲା ।

ତା ପରେ ସେ କହିଲେ, "ଛିଣ୍ଡାଇବା ସମୟରେ ଦଉଡ଼ିଟାକୁ ବେଶ୍ ଜୋରରେ ଟାଣିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ । ଫଳରେ, ରାନ୍ଧଶାଳର ଘଣ୍ଟାଟା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଆବାଜ କରି ବାଜିଥିବ ।"

"ବାଜିଲେ ସୁଦ୍ଧା କେହି ତାହା ଶୁଣି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ହାଣ୍ଡିଶାଳଟା ଘରର ଏକାବେଳେ ପଛ ଆଡ଼କୁ ଯାଇ ଅଛି ।"

"କିନ୍ତୁ ଚୋରମାନେ ଖବର ଜାଣିଲେ ଯେ କେହି ତାହା ଶୁଣି ପାରିବ ନାହିଁ ? ଏମିତି ବେପରୁଆ ଭାବରେ ଘଣ୍ଟା-ଘଡ଼ି ଟାଣିବାର ସାହସ ସେମାନେ ପାଇଲେ ବା କେଉଁଠୁ ?"

"ଠିକ୍ କହିଲେ, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ, ଆପଣ ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ନିଜକୁ ବି ବାରମ୍ବାର ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛି । ଏହି ଲୋକଟି ଯେ ଏ ଘରର ସବୁ ଖବର-ଅନ୍ତର ରଖୁଥିଲା, ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ଥାଇ ନ ପାରେ । ସେ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ ଯେ ଘରର ଚାକର-ବାକରମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଠିକଏ ଛଡ଼ାରେ ସେମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଶୋଇବାକୁ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି, ଏବଂ ହାଣ୍ଡିଶାଳର ଘଣ୍ଟାର ଆବାଜ କାହାରି କାନରେ ବାଜିବା ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଜଣା ଯାଉଛି, ଚାକର-ବାକରଙ୍କ ଭିତରୁ କାହା ସହିତ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ସଲା ସୂତ୍ର ଥିବ । ହଁ, ହଁ, ନିଶ୍ଚୟ ସେୟା ହେବ । କିନ୍ତୁ ଘରର ଆଠ ଜଣ ଯାକ ଚାକରଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ଚରିତ୍ର ତ ଭଲ ।"

ହୋମ୍‌ସ କହିଲେ, "ମୁଁ ତ ଆଉ କାହା କଥା ଜାଣେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଜଣକ ଉପରେ ଲୁଆଁ କୁ ଟାଁ ସନ୍ଦେହ ଆସି ପଡ଼ିଛି । ସେ ହେଉଛି ଥେରେସା, ଯାହା ଉପରକୁ ଅଷ୍ଟେସ ମଦ-ପାତ୍ର ଫିଙ୍ଗି ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଫେର୍ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ । ପ୍ରତିହିଂସା ନେବାକୁ ଯିବା ମାନେ ତାଙ୍କ ସହିତ ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିବା । ଏଟା ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ସୂତ୍ର । ସ୍ତ୍ରୀଲକୁ

ହାଜତରେ ପୂରାଇବା ପରେ ତାହାର ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବା ପାଇଁ ତୁମକୁ ବୋଧହୁଏ ବେଶି କିଛି କଷ୍ଟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କର କଥା ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ସତ । ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜିନିଷ ତାର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରମାଣ ।” କହୁଁ କହୁଁ ସେ ଫରାସୀ-ଝରକାର ସାମନାକୁ ଚାଲିଯାଇ, ଝରକାଟା ଖୋଲି ଦେଲେ । “ଏଠି ବି କୌଣସି ଚିହ୍ନ ବର୍ତ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମାଟି ଲୁହା ପରି ଟାଣ ଜଣା ଯାଉଛି । ପାଦ-ଚିହ୍ନ ମିଳିବାର ଆଶା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍‌ରେ ଥିବା ମହମବତିଗୁଡ଼ିକ ଜଳା ହୋଇଥିବାର ଜଣା ଯାଉଛି ।”

“ହଁ, ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଆଲୁଅରେ ଓ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ ଶୟନ-କକ୍ଷର ମହମବତିର ଆଲୁଅରେ ଚୋରମାନେ ବାଟ ଠଉରାଇ ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି ।”

“କି କି ଜିନିଷ ସେମାନେ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି ?”

“ସେମିତି ବେଶି କିଛି ନୁହେଁ । ସାଇଡ-ବୋର୍ଡ଼ରେ ଥିବା ଅଧ ଡଜନେ ରୂପା ଥାଳିଆ ମାତ୍ର । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ ମତରେ, ସାର୍ ଅଷ୍ଟେସଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ ସେମାନେ ଏତେ ବିଚଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯେ ଘରଟା ଯାକ ଲୁଟିନେବା ସମ୍ଭବପର ହେଲା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ସମୟ ହୋଇଥିଲେ ଅବଶ୍ୟ ଏତେ ଅଳ୍ପ ଜିନିଷରେ ସେମାନେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ନ ଥାଆନ୍ତେ ।”

“ଅସଲ କଥା କହିଛ । ସେମାନେ ତ କିଛି ମଦ ଖାଇଛନ୍ତି, ନୁହେଁ ?”

“ପେଶୀ ଶକ୍ତି ରଖିବା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ।”

"ଠିକ୍ କଥା । ସାଇଡ-ବୋର୍ଡ଼ର ସେହି ଗିଲାସ ତିନିଟାରେ କେହି ହାତ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ତ ?"

"ନା । ବୋତଲଟି ସେମାନେ ଯେମିତି ଭାବରେ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ, ମୁଁ ତାକୁ ଠିକ୍ ସେମିତି ରଖିଛି ।"

"ତାହାହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏଥର ଦେଖାଯାଉ । ଆରେ, ଆରେ, ଏ କଣ ?"

ତିନିଟା ଗିଲାସ ଲଗାଲଗି ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକଟିରେ ମଦର ଦାଗ ଲାଗିଥିଲା । ଅନେକ ଦିନ ରଖାଯିବା ଫଳରେ ବହୁତ ପୁରୁଣା ମଦରେ ହିଁ ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ସର ପଡ଼େ, ତାର କିଛିତ୍ ଚଳଚଳିଆ ଅଂଶ ଗୋଟାଏ ଗିଲାସରେ ଲାଗିଥିବାର ଦେଖିଲି । ଦୁଇ-ତୃତୀୟାଂଶ ପୂରିଥିବା ବୋତଲଟି ମଧ୍ୟ ପାଖରେ ରହିଥିଲା । ମଦର ରଙ୍ଗରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ରଞ୍ଜିତ ଲମ୍ବା ଆକାରର ଗୋଟାଏ ଠିପି ମଝିଟା ପାଖରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଠିପି ଓ ବୋତଲର ଦେହରେ ଧୂଳିର ଚୂର ସ୍ତର ଦେଖି ବୁଝି ପାରିଲି, ଦ୍ରାକ୍ଷା-ରସଟି ସାଧାରଣ ମଦ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଖୁନିମାନେ ସରସ ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ିକ କରି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ହୋମ୍‌ସଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଗଲା । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ନିରୁଦ୍ୟମ ଭାବ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କର ଦୁଇଟି କୋଟରଗତ ସଜାଗ ଚକ୍ଷୁରେ ପୁଣି ଆଗ୍ରହ ଓ ସତର୍କତା ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହେଲା । ସେ ଠିପିଟା ଉଠାଇନେଇ, ଅତି ସୂକ୍ଷ୍ମ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ସେ ପଚାରିଲେ, "କିପରି ସେମାନେ ଏ ଟିପିଟା ଖୋଲିଲେ ?"

ହପକିନ୍‌ସ ଗୋଟାଏ ଦରମେଲା ଦରଜା ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେଲେ । ତା ଭିତରେ ଟେବୁଲ ପୋଛିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ କନା ଓ ଠିପି ଖୋଲିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଧରଣର ପେଞ୍ଚବାଲା ସ୍କୃ ଥିଲା ।

"ଏହି ସ୍କୃ ଦ୍ୱାରା ଠିପିଟା ଖୋଲା ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କଣ ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ କହିଲେ ?"

"ନା, ବୋତଲଟି ଖୋଲା ହେବା ବେଳେ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲା ।"

"ଠିକ୍ କହୁଛ । ବାସ୍ତବିକ, ଏହି ସ୍କୃଟିକୁ କୌଣସି କାମରେ ଲଗା ହୋଇ ନାହିଁ । ଟିପିଟା ଖୋଲା ଯାଇଛି ଗୋଟାଏ ପକେଟ-ସ୍କୃ ଦ୍ୱାରା । ଯେତେ ଦୂର ମନେ ହୁଏ, ସ୍କୃଟା ଛୁରି ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିଥିଲା ଏବଂ ତାହା ମଧ୍ୟ ଲମ୍ବାରେ ଦେଢ଼ ଇଞ୍ଚରୁ ବେଶି ନୁହେଁ । ଠିପିର ଉପରଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଦେଖି ପାରିବେ, ତିନି ତିନି ଥର ସ୍କୃଟାକୁ ଭିତରେ ପଶାଇବା ପରେ ଯାଇ ଠିପିଟା ଖୋଲା ଯାଇଛି । କୌଣସି ଥର ସେଟା ଫୁଟିଯାଇ ପାରି ନାହିଁ । ଏହି ବଡ଼ ସ୍କୃ ଦ୍ୱାରା ତାହା କରାଯାଇ ପାରି ଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ଏକା ଥରେ ଠିପିଟା ଖୋଲା ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା । ହପକିନ୍‌ସ, ଲୋକଟିକୁ ଗିରଫ କଲା ବେଳେ ତାହାର ପକେଟରୁ ଗୋଟିଏ ଛୁରି ପାଇବ—ତାର ଅନେକ ଫଳକ ଥିବ ।"

"ଚମତ୍କାର !" ହପକିନ୍‌ସ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ।

"କିନ୍ତୁ, ହପକିନ୍ସ, ସେହି ଗିଲାସଗୁଡ଼ାକ ଯେ ମୋର ଅକଲ ଗୁଡ଼ୁମ୍ କରି ଦେଉଛି । ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ୍ କଣ ସତରେ ତିନି ଜଣଙ୍କୁ ସୁରା ପାନ କରିବାର ଦେଖିଥିଲେ ?" 'ଦେଖିଥିଲେ' ଶବ୍ଦଟି ଉପରେ ହୋମ୍ସ ସାମାନ୍ୟ ଜୋର ଦେଇଥିଲେ ।

"ନିଶ୍ଚୟ । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ତ ଖୁବ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଗଲେ ।"

"ତାହାହେଲେ ଏ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଏଇଠି ଯବନିକା ପଡ଼ୁ । ଆଉ କଣ କରାଯିବ କୁହ ତ ? କିନ୍ତୁ ଗିଲାସ ତିନୋଟା ଯେ ସ୍ୱତମତ ଅସାଧାରଣ, ତାହା ତୁମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ, ହପକିନ୍ସ । କଣ କହୁଛ ? ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଭଳି କଣ କିଛି ଦେଖି ପାରୁ ନାହିଁ ? ଛାଡ଼, ଛାଡ଼, ଏ ଆଲୋଚନା ଏଇଠି ଇତି କରିଦିଅ । ଯଦି ମୋ ଭଳି କେହି କୌଣସି ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ବା ବିଶେଷ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିଥାଏ, ତାହାହେଲେ କଣ ହୁଏ ନା, ସିଧା ଜିନିଷକୁ ସେ ସିଧା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ । ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ଥିବା ସହଜ ସମାଧାନକୁ ବି ସେ ଉପେକ୍ଷା କରେ । ଜଟିଳ ସୂତ୍ରର ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇବାର ଆକାଙ୍କ୍ଷା ତାହାର ମନ ଭିତରେ ପ୍ରବଳ ହୋଇଯାଏ । ମୋର ବୁଏତ ସେହି ଦଶା ହୋଇଛି । ଏହା ବି ହୋଇ ପାରେ, ଗିଲାସଗୁଡ଼ିକ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ ଦୈବ ପ୍ରେରିତ ସୁଯୋଗ । ନମସ୍କାର, ହପକିନ୍ସ । ଏ ମାମଲାରେ ତୁମକୁ ବିଶେଷ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିବି ବୋଲି ମୋର ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ତାହା ଛଡ଼ା, ଏହି ମାମଲାଟି ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମ ମନରେ ବି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁଛି । ରଣ୍ଡାଲକୁ ଗିରଫ କରି ପାରିଲେ କିମ୍ବା କିଛି ନୂଆ ଘଟଣା ଘଟିଲେ, ମୋତେ ଖବର ଦେବ । ମୋର ତ ବିଶ୍ୱାସ, ଶୀଘ୍ରରେ ଏ ମାମଲାର ସଫଳ ସମାପ୍ତି ପାଇଁ

ତୁମକୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବା ଲାଗି ମୋତେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବା ପଡ଼ିବ । ଆସ ହେ ଓ୍ୱାଟସନ, ଆମେ ବରଂ ଘରେ ବସି ଅମୂ ସମୟର ସଦ୍ ବ୍ୟବହାର କରିବା । ସେଥିରେ ବରଂ ଲାଭ ଅଛି ।"

ଫେରିବା ବେଳେ ହୋମ୍‌ସଙ୍କର ମୁଖ ଦେଖି ମନେ ହେଲା, ଯେମିତି ସେ ଏକାବେଳେ ହତୋତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ସେ ଏପରି କିଛି କଥା ଦେଖି ଆସିଛନ୍ତି, ଯାହା ମନେ ପଡ଼ିଗଲେ ତାଙ୍କର ଯୁକ୍ତି-ତର୍କର ଅଟ୍ଟାଳିକା ବାରମ୍ବାର ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇ ଯାଉଛି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବାରମ୍ବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି, ଏହି ହତବୁଦ୍ଧି ଭାବଟା ସେ ଜୋର କରି ମନ ଭିତରୁ ଛଡ଼ି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ । ଘଟଣାଟି ଯେମିତି ପାଣି ପରି ସଫା, ଏହିପରି ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ସେ ଯତ୍ନ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ଥର ତାଙ୍କ ମନ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ସନ୍ଦେହ ମାଡ଼ି ବସୁଥିଲା । ତାଙ୍କର କୁଞ୍ଚିତ ଲଲାଟ ଓ ତନ୍ମୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖି ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଥିଲି ଯେ ହୋମ୍‌ସ ମନ ଭିତରେ ପୁଣି ସେହି ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜର ସୁବିଶାଳ ଭୋଜନାଗାରକୁ ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି— ଅଧ-ରାତିର ବିୟୋଗାନ୍ତ ଘଟଣା ଯେଉଁଠି ଘଟିଥିଲା । ଅବଶେଷରେ, ସହରତଳିର ଗୋଟାଏ ଷ୍ଟେସନରୁ ଆମର ରେଳଗାଡ଼ିଟା ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାରି ଯାଉଥାଏ, ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ହଠାତ୍ ସେ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ମୋତେ ବି ଟାଣି ନେଲେ ।

"ମାଫ୍ କରିବ ମୋତେ", ମୋଡ଼ର ଆଡୁଆଳରେ ଅପସୃୟମାଣ ଶେଷ ଡବାଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ, ସେ କହିଲେ । "ଭାବୁଛ, ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଖିଆଲର ଝୁଙ୍କରେ ମୁଁ ତୁମକୁ କଷ୍ଟ ଦେଉଛି ? କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କର ହାତ ଦେଇ କହୁଛି, ଓ୍ୱାଟସନ,

ମାମଲାଟାକୁ ମୁଁ ଏ ଅବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ମତେ ରଖିଦେଇ ଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ମୋର ସମଗ୍ର ସତ୍ତା ଓ ଅନୁଭୂତି ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରୁଛନ୍ତି । ଓ୍ୱାଟସନ, ଭୁଲ—ସବୁ ଭୁଲ—ମୁଁ ଶପଥ କରି କହୁଛି, ସବୁ ଏକାବେଳେ ଭୁଲ । ତୁମେ ହୁଏତ ପଚାରିବ, କିପରି ତାହା ସମ୍ଭବ ? ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ କଥାରେ କୌଣସି ଗଲ୍ତି ନାହିଁ । ପରିଚାରିକା ଥେରେସାର ଜବାନବନ୍ଦୀରେ ସେ କଥାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥନ ରହିଛି । ଟିକିନଖି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ମୋଟାମୋଟି ନିର୍ଭୁଲ । ତାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଠିଆ କରାଇବା ଭଳି ମୋର ବା କି ସମ୍ବଳ ଅଛି ? ତିନୋଟି ମଦ ଗିଲାସ—ସେତିକି ମାତ୍ର । କିନ୍ତୁ ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର ନ କରି ଯଦି ମୁଁ ମାମଲାଟା ସିଧା ସଳଖ ହାତକୁ ନେଇ ଥାଆନ୍ତି, କାହାରି କଥା ଶୁଣି ନିଜର ମନକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ନ ଥାଆନ୍ତି, ପରନ୍ତୁ ନିଜ ତଦନ୍ତକୁ ଆଦି ମୂଳରୁ କିଛି ମାନି ନ ନେଇ ହୁସିଆର ହୋଇ ସବୁ କିଛି ଚିହ୍ନି ଚିହ୍ନି କରି ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖି ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ କଣ ତଦନ୍ତ ଚଳାଇବା ଭଳି କି ତା ଠାରୁ ଅଧିକ କୌଣସି ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ସୂତ୍ର ମୁଁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରି ନ ଥାଆନ୍ତି ? ନିଶ୍ଚୟ ପାରି ଥାଆନ୍ତି । ଏହି ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ଟିକିଏ ବସି ପଡ଼, ଓ୍ୱାଟସନ । ଚପଲହାର୍ଷ୍ଟ ଆଡ଼କୁ ଗାଡ଼ି ନ ଆସିବା ଯାଏ, ବସି ବସି ମୋ କଥା ଶୁଣ । ତା ଆଗରୁ ମୋର ତୁମକୁ ଗୋଟାଏ ଆବେଦନ ଅଛି । ଭଦ୍ର ମହିଳା କିମ୍ବା ତାଙ୍କର ପରିଚାରିକାର କାହାଣୀ ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ ଏଭଳି କୌଣସି ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥିଲେ, ଅବିଳମ୍ବେ ତାହା ମନରୁ ଦୂର କରିଦିଅ । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ମନ ଭୁଲାଣିଆ ଚେହେରା ଯେମିତି ଆମର ବିଚାର ବୁଦ୍ଧିକୁ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ନ କରୁ ।

“ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସୂତ୍ର ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ କାହାଣୀରେ ରହିଛି, ଯାହା ଅଣ୍ଡା ମଥାରେ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କଲେ ସନ୍ଦେହ ଜାତ ହୁଏ । ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ଦିନ ତଳେ ଏହି ଗଣ୍ଡାଲ-ଦଳଟା ସିଡେନ-ହାମରେ ଗୋଟାଏ ବେଶ୍ ବଡ଼ ଧରଣର କାଣ୍ଡ କରି ଆସିଛି । ସେମାନଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତି-କଳାପର ବିବରଣୀ ଓ ଦୈହିକ ବର୍ଣ୍ଣନା ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରିଥିଲା । ସୁତରାଂ ଯଦି କେହି ମନଗଢ଼ା ଗପ ଭିତରେ ସେହି ଚୋରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟର ଅବତାରଣା କରେ, ତାହାହେଲେ ସେଟା ଅକ୍ଲେଶରେ ନିଜ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ କଣ ହୁଏ ଜାଣ, ଯଦି ଚୋରମାନେ ଗୋଟାଏ ମୋଟା ଧରଣର ଶିକାର ପାଇ ଯାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଆଉ କୌଣସି ବିପଦ ଭିତରକୁ ପୁଣି ଗୋଡ଼ ନ ବଢ଼ାଇ ସେମାନେ ଚୋରି-ମାଲ ନିଜର ଭୋଗ-ବିଳାସରେ ଲଗାଇ ପରମ ଶାନ୍ତିରେ ରହନ୍ତି । ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ନିୟମ । ପୁଣି ଦେଖ, ରାତିରେ ଏତେ ସହଜ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଚୋରମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଏକାବେଳେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । ଚିତ୍କାର ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକକୁ ଆଘାତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଚୋରମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । କାରଣ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ତଦ୍ୱାରା ଚିତ୍କାର ବରଂ ଅଧିକ ହେବ ସିନା କମିବ ନାହିଁ । ଖୁନ୍ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ବିଶେଷତଃ ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ସଂଖ୍ୟାରେ ବେଶୀ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଜଣେ ଲୋକକୁ କାବୁ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କଠିନ ନ ଥାଏ । ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ପ୍ରଚୁର ଲୋଭନୀୟ ଜିନିଷ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏତେ ଅଳ୍ପରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । ଶେଷରେ, ମୁଁ କହିବି, ଦାମୀକା ମଦରୁ ଅଧେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଯିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅସ୍ୱାଭାବିକ । ଓ୍ୱାଟସନ, ଏଥର ତୁମେ ତ ଦେଖ, ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ତୁମର କଣ ମନେ ହୁଏ ?"

"ଅସ୍ୱାଭାବିକତାଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମିଳିତ ଫଳାଫଳ ନିଶ୍ଚୟ ଚିନ୍ତା କରିବାର କଥା । ତଥାପି ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ପୁଣି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ହିଁ ସମ୍ଭବ । ମୋର ଯାହା ଧାରଣା ହେଉଛି, ସବୁ ଠାରୁ ଅସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ହେଲା ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କୁ ଚଉକି ସାଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଚାଲିଯିବା ।"

"ଆଚ୍ଛା, ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ତ ଖୁବ୍ ନିଶ୍ଚିତ ନୁହେଁ, ଓ୍ୱାଟସନ । କାରଣ ସଫା ଜଣା ଯାଉଛି, ଦୁର୍ବୃତ୍ତମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଦୁଇଟି ବାଟ ଖୋଲା ଥିଲା । ହୁଏତ ତାଙ୍କୁ ଖତମ କରିଦେବା, ନହେଲେ ଏପରି ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ଛାଡ଼ି ଦେଇଯିବା, ଯାହାସ୍ୱ ସେମାନଙ୍କର ପଳାୟନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେ ପାଟିଗୋଳ କରି ନ ପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହେଉ, ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ଠାଏ ଠାଏ ଅବିଶ୍ୱାସର କାଳିବୁନ୍ଦା ଛିଟି ରହିଥିବାର ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । କଣ ଠିକ୍ ନୁହେଁ ? ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ, ଏସବୁ କିଛିର ଉପରକୁ ଆସୁଛି, ତିନୋଟି ମଦ ଗିଲାସର ରହସ୍ୟ ।"

"ମଦ ଗିଲାସର କି ରହସ୍ୟ ?"

"ମାନସ ଚକ୍ଷୁରେ ଗିଲାସଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ପାରୁଛ ତ ?"

"ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ଦେଖୁଛି ।"

"ଆମ ଆଗରେ କୁହା ଯାଇଛି, ଗିଲାସଗୁଡ଼ିକ ନେଇ ତିନି ଜଣ ପୁରୁଷ ମଦ ଖାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଉକ୍ତିର ସମ୍ଭବପରତା ତୁମ ମନକୁ ପାଉଛି ତ ?"

"କାହିଁକି ନୁହେଁ ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗିଲାସରେ ତ ମଦ ଥିଲା ।"

"ଠିକ୍, ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ କେବଳ ଗୋଟିକରେ ସର ଥିଲା । ତୁମେ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିବ । ସେଥିରୁ ତୁମର କଣ ମନେ ହୁଏ ?"

"ଶେଷ ଗିଲାସଟା ଭରିବା ବେଳେ କିଛି ସର ପଡ଼ି ଯାଇଥିବ ।"

"ଆଦୌ ନୁହେଁ । ବୋତଲଟା ସରରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲା । ସୁତରାଂ ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ଗିଲାସରେ କିଛି ସର ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ, ମାତ୍ର ତୃତୀୟଟାରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ପଡ଼ିଲା, ଏପରି ଅସଙ୍ଗତ ଧାରଣା ମନରେ ଆସି ନ ପାରେ । ଦୁଇଟି, ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଏ ରହସ୍ୟର ଅଛି । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି, ଦ୍ୱିତୀୟ ଗିଲାସଟି ଭରିବା ଆଗରୁ ବେଶ୍ ଜୋରରେ ବୋତଲଟା ହଲାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ତୃତୀୟ ଗିଲାସରେ ସର ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ତାହା ଆଦୌ ସମ୍ଭବପର ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ନାହିଁ । ନା, ନା, ଓ୍ୱାଟସନ, ମୋର ଅନୁମାନ ହିଁ ସତ ।"

"ତାହାହେଲେ ତୁମର ଅନୁମାନ କଣ ଶୁଣେ ।"

"ମଦ ଖିଆ ଯାଇଛି ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଗିଲାସରେ । ଘଟଣା ସ୍ଥଳରେ ତିନି ଜଣ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ଏପରି ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା

ସୃଷ୍ଟି କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ଗିଲାସର ତଳତଳିଆ ଅଂଶ ବିଷମିଶ୍ରିତ ଗିଲାସରେ ଢାଳି ଦିଆ ଯାଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ସବୁ ସର ଆସି ଶେଷ ଗିଲାସଟିରେ ପଡ଼ିଛି । ସେପ୍ଟା ନୁହେଁ ? ହଁ, ସେପ୍ଟା । ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ତାହା ହିଁ ଠିକ୍ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ମୁଁ ଏହି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଥଚ ଅଦ୍ଭୁତ ବିଷପ୍ରୟୋଗର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିଥାଏଁ, ତାହାହେଲେ ମାମଲାଟା ଏକା ଥରକେ ସାଧାରଣରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସାଧାରଣର ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଉଠି ଆସିବ, କାରଣ ଏସବୁର ଏକମାତ୍ର ସହଜ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହେଉଛି, ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ଓ ତାଙ୍କର ପରିଚାରିକା ଥେରେସା ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟମୂଳକ ଭାବରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ଆମକୁ ଗୋଟାଏ କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି । ସେହି କାହାଣୀର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ବି ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀକୁ ଏପରି ଭାବରେ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପଛରେ ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଗୂଢ଼ ଅଭିସନ୍ଧି ଅଛି । ଏହି ରହସ୍ୟର ସନ୍ତୋଷଜନକ ମୀମାଂସାରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ରକମ ସାହାଯ୍ୟ ନ ନେଇ ଆମକୁ ନିଜେ ଆମର ମାମଲାର ତଦନ୍ତ ଚଳାଇବାକୁ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଆମର ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଓ୍ୟାଟସନ, ଏହି ସିଡେନହାମ ଗାଡ଼ି ଆସିଗଲା ।"

ଆମକୁ ଫେରି ଆସିବାର ଦେଖି ଆବି ଗ୍ରେଞ୍ଜର ଅଧିବାସୀମାନେ ଖୁବ୍ ଚାଟକା ହୋଇଗଲେ । କିନ୍ତୁ ଶାର୍ଲକ ହୋମ୍ସ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଲେ ଯେ ଷ୍ଟାନ୍ଲି ହପକିନ୍ସ ନିଜର ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ସଦର ମହକୁମାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେ କାଳବିଳମ୍ବ ନ କରି ତୁରନ୍ତ ଭୋଜନାଗାରଟା ମାଡ଼ି ବସିଲେ । ଭିତରୁ

କବାଟ କଲ ଦେଇ, ପୂରାପୂରି ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଯାଏ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ ତଦନ୍ତ ଚଳାଇଲେ । ମୁଁ ପୂର୍ବ ଅଭିଜ୍ଞତାରୁ ଜାଣିଛି, ଠିକ୍ ଏହି ଧରଣର ମଜଭୁତ ମୂଳଦୁଆ ଉପରେ ଅବରୋହ ପଦ୍ଧତି ଅନୁସାରେ ପ୍ରାପ୍ତ ଶାର୍ଲକ ହୋମ୍ସଙ୍କର ଅତି-ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉପପାଦ୍ୟ-ଅଟ୍ଟାଳିକା ଧୀରେ ଧୀରେ ଠିଆ ହୁଏ । ଜଟିଳ ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣ କରିବା ସମୟରେ ଅନୁଗତ ଛାତ୍ର ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଯେମିତି ସମୁଗ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେମିତି ମୁଁ ଘର-କୋଣରେ ବସି ରହି ନିଃଶବ୍ଦରେ ତାଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଗବେଷଣାର ପ୍ରତି ସ୍ତର ଏକାଗ୍ର ଚିତ୍ତରେ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ଲାଗିଲି । ଝରକା, ପର୍ଦ୍ଦା, କାର୍ପେଟ, ଚଉକି, ଦଉଡ଼ି—ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ସବୁ ଜିନିଷ ହୋମ୍ସ ଟିକନଖି ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କଲେ । ପ୍ରତି ଥର ପରୀକ୍ଷା ଶେଷରେ ସେ ଚିନ୍ତାରେ ବିଭୋର ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ଅଭାଗା ବାରନେଟଙ୍କର ଲାସଟା ସେହି ଘରୁ କାଢ଼ି ନିଆ ଯାଇଥିଲା । ଏହା ଛଡ଼ା ଘରର ଆଉ କୌଣସି ଜିନିଷରେ ଟିପ ସୁଦ୍ଧା ବସି ନ ଥିଲା । ଶେଷରେ, ହଠାତ୍ ମୋତେ ଅବାକ କରିଦେଇ, ହୋମ୍ସ ଅତିକଷ୍ଟ ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍‌ଟା ଧରି ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଉପରକୁ ଉଠିଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମଥା ଠାରୁ ଟିକିଏ ଉଚ୍ଚରେ ଲାଲ ଦଉଡ଼ିର ଶେଷ ଅଂଶ ଟିକକ ଝୁଲୁ ଥିବାର ଦେଖାଗଲା । ଦଉଡ଼ି ଟିକକ ଖଣ୍ଡିଏ ତାର ସାଙ୍ଗରେ ଲାଗିଥିଲା । ହୋମ୍ସ କିଛି ସମୟ ନିର୍ନିମେଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦଉଡ଼ିଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଲେ । ତା ପରେ ଆଉ ଟିକିଏ ପାଖକୁ ଯିବା ପାଇଁ କାନ୍ଥରୁ ବାହାରି ଆସିଥିବା ଗୋଟାଏ କାଠର ବ୍ରାକେଟ ଉପରେ ସେ ଆଣ୍ଠୁରେ ଟିକିଏ ଠେସ ଦେଲେ । ଫଳରେ ହାତ ପାନ୍ତାର କେତେ ଇଞ୍ଚ ଭିତରେ ଦଉଡ଼ିର ଛିଡ଼ା ଅଂଶଟା ମିଳି-

ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଖାଲି ଦଉଡ଼ି ନୁହେଁ, କାନ୍ଥର ବ୍ରାକେଟଟା ବି ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିବାର ମନେ ହେଲା । ଶେଷରେ, ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ଗୋଟାଏ ପରିତୃପ୍ତିର ଶବ୍ଦ ଶୁଣିଲି ଏବଂ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହୋମ୍ସ ଚଟାଣ ଉପରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଲେ ।

"ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି, ୱାଟସନ । ମାମଲାଟାକୁ ହାତ ମୁଠାକୁ ଆଣି ପାରିଛି—ଆମର ସଂଗୃହୀତ ଅଦ୍ଭୁତ ମାମଲା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ । କିନ୍ତୁ, କି ମୁସ୍କିଲ କୁହ ତ ? ମୋର ବୁଦ୍ଧି ଶୁଦ୍ଧି ଯେ ଏତେ ମନ୍ଥର ହୋଇ ଆସିଲାଣି, ତାହା କିଏ ଜାଣିଛି ! ଆଜି ଝିଅଟିକୁ ଗୋଟାଏ ମସ୍ତ ବଡ଼ ଭୁଲ ମୁଁ କରି ପକାଇ ଥାଆନ୍ତି ! ସାରା ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ଥାଆନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ, ଭାବୁଛି, କେତୁଟା ହଜିଲା ଅଂଶ ମିଳିଗଲେ, ମୋର ଯୁକ୍ତି-ବିଚାର ଓ ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯିବ ।"

"ସେହି ଲୋକଙ୍କର କିଛି ପତ୍ତା ମିଳିଲା ?"

"ଲୋକ, ୱାଟସନ, ଲୋକ ! ମାତ୍ର ଜଣେ, କିନ୍ତୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ଲୋକ । ସିଂହ ପରି ପରାକ୍ରମୀ ସେ—ଦେଖି ପାରୁ ନାହଁ, ଗୋଟାଏ ମାତ୍ର ପାହାରରେ ଲୁହାର ଦଣ୍ଡାଟା କେତେ ବାଙ୍କି ଯାଇଛି ! ଉଚ୍ଚରେ ଛଅ ଫୁଟ ତିନି ଇଞ୍ଚ, ଗୁଣ୍ଡ୍ରିମୂଷା ପରି ଭୁରଭୁରିଆ, ଆଙ୍ଗୁଳିର ଗୁଳନାରେ ବି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପଟୁ, ଆଉ ଶେଷରେ ଉପସ୍ଥିତ ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ଅସାଧାରଣ । କାରଣ, ଏହି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମନ-ଗଢ଼ା ଗପଟା ତାହାର ମଗଜରୁ ବାହାରିଛି । ହଁ, ୱାଟସନ, ଆମେ ଜଣେ ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲୋକର ବୃତ୍ତାନ୍ତର ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ସେହି ଘଣ୍ଟି-ଦଉଡ଼ି

ଭିତରେ, ସେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସୂତ୍ର ରଖି ଯାଇଛନ୍ତି, ଯାହା ଦେଖିଲେ ଆଉ ତିଳେ ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ରହିବ ନାହିଁ ।”

“ସୂତ୍ରଟି କାହିଁ ?”

“ଓସ୍ବାଟସନ, ଯଦି ଘଣ୍ଟା-ଦଉଡ଼ିଟି ଛିଣ୍ଡାଇବା ପାଇଁ ଟାଣି ଝିଙ୍କିଦିଅ, ତାହାହେଲେ ଦଉଡ଼ିଟା କେଉଁଠୁ ଛିଡ଼ିବା ବିଧେୟ ? ତାର ସାଙ୍ଗରେ ଯେଉଁଠି ଲଗା ଯାଇଛି, ଠିକ୍ ସେଇଠି । ଉପରୁ ତିନ ଇଞ୍ଚ ଛାଡ଼ି ଛିଡ଼ିବା କଣ ସମ୍ଭବ ? କିନ୍ତୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ହିଁ ହୋଇଛି ।”

“କାରଣ ସେଇ ଜାଗାଟା ପତଳା ହୋଇ ଯାଇଛି ?”

“ଠିକ୍ କହିଛ । ଦେଖି ତ ପାରୁଛ, ଏହି ମୁଣ୍ଡଟା ପତଳା ହୋଇ ଯାଇଛି । ମହା ଧଡ଼ିବାଜ ଲୋକଟା ଛୁରିରେ ଏମିତି କରି ଦେଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଆର ମୁଣ୍ଡଟା ପତଳା ହୋଇ ନାହିଁ । ଏଠାରୁ ତୁମେ ତାହା ଦେଖି ପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍ ଉପରେ ଠିଆ ହେଲେ ପରିଷ୍କାର ଦେଖି ପାରିବ ଦଉଡ଼ିଟା ଛୁରିରେ କଟା ଯାଇଛି ଏବଂ କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ଏଥର ତୁମେ ସମସ୍ତ ଘଟଣାଟିକୁ ନୂତନ ଭାବରେ ସଜାଇ ନେଇ ପାର । ଲୋକଟିର ଦଉଡ଼ି ଦରକାର ହୋଇଥିଲା । ଟାଣି ଛିଡ଼ାଇ ଆଣିବା ତା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, କାରଣ ଘଣ୍ଟା ବାଜିବା ଢଙ୍ଗରେ ଲୋକମାନେ ସଚେତନ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ କଣ କଲା ? ସେ ମାଣ୍ଟେଲପିସ୍ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଗଲା, ମାତ୍ର ତାହାର ହାତ ପାଇଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ କାନ୍ଥର କାଠ ବ୍ରାକେଟ ଉପରେ

ଆଣ୍ଠୁରେ ଠେସ ଦେଲା—ଧୂଳି ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ଦାଗଟା ତୁମେ ଦେଖି ପାରିବ—ଏବଂ ତା ପରେ ଦଉଡ଼ିଟା କାଟିବା ପାଇଁ ସେ ଛୁରି ବାହାର କଲା। ତିନି ଇଞ୍ଚ କମ ହେବାରୁ ଦଉଡ଼ିଟାକୁ ମାର ହାତ ପାଇଲା ନାହିଁ— ସେଇଥି ପାଇଁ ମୋର ଧାରଣା ହେଲା, ଲୋକଟି ମୋ ଠାରୁ ଅନ୍ତତଃ ତିନି ଇଞ୍ଚ ବେଶି ଲମ୍ବା। ଓକ କାଠର ଚୌକିରେ ବସିବାର ଜାଗାଟା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛ ! କଣ ଦେଖିଲ ?"

"ରକ୍ତ।"

"ନିଃସନ୍ଦେହରେ ରକ୍ତ। ଖାଲି ଏହି ରକ୍ତର ଦାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା ଯେ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ବକ୍ତବ୍ୟ ସତ ନୁହେଁ। ଯଦି ନ୍ ବେଳେ ସେ ଚୌକିରେ ବସି ଥାଆନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ରକ୍ତର ଦାଗଟା ସେ ଜାଗାକୁ କିପରି ଆସିଲା ? ନା, ନା, ଆଗରୁ ନୁହେଁ—ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ଚୌକିରେ ବସିଥିଲେ। ମୁଁ ବାଜି ମାରି କହିପାରେ ଯେ କଳା ପୋଷାକରେ ଏହିପରି ଦାଗ ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ। ଓ୍ୱାଟସନ, ଆମେ ଏବେ ସୁଦ୍ଧା ଆମର 'ଓ୍ୱାଟାରଲୁ'ରେ ପହଞ୍ଚି ପାରି ନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ଆମର 'ମାରେନଗୋ'। କାରଣ ପରାଜୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏହା ବିଜୟରେ ଶେଷ ହେଲା। ଏଥର ଥେରେସା ସାଙ୍ଗରେ ପଦେ ଦି ପଦ କଥା ହେବା ମୋର ନିତାନ୍ତ ଦରକାର। ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଖବର ଆମର ଲୋଡ଼ା, ତାହା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ଆଜି କିଛି ସମୟ ଆମକୁ ଟିକିଏ ହୁସିଆର ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ।"

ଏହି କଠୋର-ହୃଦୟା ଅଷ୍ଟ୍ରେଲୀୟାନ ପରିଚାରିକା ଥେରେସା ଲୋକ ହିସାବରେ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ—ସ୍ୱଳ୍ପଭାଷୀ, ଅନୁଦାର ଓ ସନ୍ଦେହପ୍ରବଣ-ମନା ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା, ଶେଷ ଅବଧି ହୋମ୍‌ସଙ୍କର ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତା କାମ ଦେଲା । ହୋମ୍‌ସ ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ସରଳ ଭାବରେ ସବୁ କଥା ଶୁଣି ଯାଉଥିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ହୋମ୍‌ସଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ସହିତ ତାଳ ଦେବା ପାଇଁ ତାହାର ଆଚରଣ ବି ମଧୁର ହୋଇଗଲା । ସେତେବେଳେ ଲୋକାନ୍ତରିତ ଅନ୍ନଦାତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଘୃଣାରେ ବିଷ ଓଗାଳିବାକୁ ସେ ଦ୍ୱିଧା କଲା ନାହିଁ ।

"ହଁ, ମହାଶୟ, ସତରେ ସେ ମୋ ଉପରକୁ ମଦ-ପାତ୍ରଟା ଫିଙ୍ଗିଥିଲେ । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ କଦର୍ଯ୍ୟ ଗାଳି ଦେବାରୁ, ତାହା ମୋ କାନରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଥିଲି ଯେ ତାଙ୍କର ଭାଇ ଏଠି ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଆପଣଙ୍କର ଏ ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ବହପ କୁଳାଇ ନ ଥାଆନ୍ତା । ତେଣୁ ସେ ରାଗିଯାଇ ମୋ ଉପରକୁ ମଦ-ପାତ୍ରଟା ଫିଙ୍ଗି ଦେଲେ । ଆଉ ଡଜନେ ଖଣ୍ଡେ ମଦପାତ୍ର ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ଥିଲେ, ସେସବୁ ଫିଙ୍ଗିବାକୁ ସେ ଦ୍ୱିଧା କରି ନ ଥାଆନ୍ତେ । ବିବାହର ଆରମ୍ଭରୁ ସେ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ ସହିତ କଦର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଥିଲେ । ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ଏମିତି ଯେ ଏହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ପାଟି ଫିଟାଇବାକୁ ରାଜି ନ ଥିଲେ । ଏପରିକି, ମୋତେ ମଧ୍ୟ ସେ ସବୁ କଥା କହୁ ନ ଥିଲେ । ଆଜି ସକାଳେ ଆପଣ ତାଙ୍କ ହାତରେ ସେହି ଯେଉଁ ଦୁଇଟା ଦାଗ ଦେଖିଲେ, ସେହି ବିଷୟରେ ସେ ମୋତେ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣେ, ସେହି ଦାଗ ହୋଇଛି ହ୍ୟାଟ-ପିନର ଖେଞ୍ଚାରେ । ଶୟତାନ

କୁକୁର—ମରି ଗଲାଣି ଲୋକଟା, ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଏମିତି ଗାଳି ଦେଉଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭଗବାନ ମୋତେ କ୍ଷମା କରନ୍ତୁ ! କିନ୍ତୁ ସାରା ଦୁନିଆରେ ତା ପରି ଶଇତାନ ଆଉ ବି କେହି ଅଛନ୍ତି କି ନା ସନ୍ଦେହ । ଅଠର ମାସ ତଳେ, ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଆମର ତା ସହିତ ଭେଟ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହାର ସ୍ୱଭାବ ଅତିଶୟ ମଧୁର ଥିଲା । ଏହି ଅଠରଟି ମାସ ଯେମିତି ପାଖ ଅଠର ବର୍ଷ ଭଳି ଆମକୁ ଲାଗିଛି । ଭଦ୍ର ମହିଳା ଏବେ ଲଣ୍ଡନରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ହଁ, ଏହା ହିଁ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସମୁଦ୍ର-ଯାତ୍ରା—ସେ ଆଗରୁ କେବେ ହେଲେ ଘରୁ ବାହାରି ନ ଥିଲେ । ଖେତାବ, ଟଙ୍କା ଓ ଲଣ୍ଡନର ନକଲି ଆଦବ-କାଇଦାର ଚମକ ଦେଖାଇ ସେ ବିଚାରୀର ଚିତ୍ତ ଜୟ କରି ପକାଇଥିଲା । ଯଦି ସେ ଭୁଲ କରି ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ତା'ର ଖେସାରତ ସେ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଉ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଏପରି ଭାବରେ ଦେଇଛନ୍ତି କି ନା ଅବଶ୍ୟ ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ । କେଉଁ ମାସରେ ତାହା ସହିତ ଆମର ଭେଟ ହୋଇଥିଲା ? ବୁଝନ୍ତୁ, କହୁଛି, ଠିକ୍ ଏଠାରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ । ଆମେ ଏଠି ଜୁନ ମାସରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ, ଆଉ ତାହା ସହିତ ଭେଟ ହେଲା ଜୁଲାଇରେ । ଗଲା ବର୍ଷ ଜାନୁଆରୀରେ ସେମାନଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା । ହଁ, ସେ ପୁଣି ଶୋକରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଆପଣମାନେ ଗଲେ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା, ତାଙ୍କୁ ବେଶୀ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ରକ୍ତ-ମାଂସର ମଣିଷ ତ ସେ ! କାଲି ରାତିଠୁଁ ସେ କମ ନିର୍ଯ୍ୟାତନ ଭୋଗୁ ନାହାନ୍ତି ।”

ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ସେଜ କୋଚ ଉପରେ କଡ଼ ମାଡ଼ି ଶୋଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସପ୍ରତିଭ ମନେ

ହେଲା । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଥେରେସା ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲା, ଏବଂ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର କଳା ଫୁଲଟା ଆଉ ଥରେ ଧୋଇଦେବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଭଦ୍ର ମହିଳା କହି ପକାଇଲେ, "ଆଶା କରେଁ, ଫେର୍ ଜେରା କରିବାକୁ ଆସି ନାହାନ୍ତି ତ ?"

"ନା", କୋମଳ କଣ୍ଠରେ ହୋମ୍‌ସ ଜବାବ ଦେଲେ । "ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ, ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ଆପଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରିବାର କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ନେଇ ମୁଁ ଏଠାକୁ ଆସି ନାହିଁ । ଖାଲି ଗୋଟାଏ କଥା ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହେଁ । ଆପଣ ଯେମିତି କୌଣସି ବିଡ଼ମ୍ବନାରେ ନ ପଡ଼ନ୍ତି । ସୁତରାଂ ସମୁଦାୟ ଘଟଣାଟିକୁ ସରଳ କରିଦେବା ମୋର ଅଭିପ୍ରାୟ । ମୋତେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ଧରନ୍ତୁ ଏବଂ ମୋତେ ଟିକିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତୁ । ହୁଏତ ଦେଖି ପାରିବେ, ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଆସ୍ଥା-ଭାଜନ ହୋଇ ପାରିବି ।"

"ତାହାହେଲେ ଆପଣ ମୋତେ କଣ କରିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ?"

"ସତ କଥାଟା କହି ଦିଅନ୍ତୁ ।"

"ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ !"

"ନା, ନା, ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ – ସେଥିରେ କୌଣସି ସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ । ମୋର ଯତ୍ ସାମାନ୍ୟ ଯଶ ଖ୍ୟାତିର କଥା ହୁଏତ ଆପଣ ଶୁଣିଥିବେ । ତାରି ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ପ୍ରମାଣ କରିଦେବି ଯେ ଯେଉଁ ବକ୍ତବ୍ୟ ଆପଣ ଆମ ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ତାହା ଏକାବେଳେ ମନଗଢ଼ା ।"

ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ଓ ଥେରେସା ଉଭୟେ ହୋମ୍ସଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ମୁଖରେ ଓ ଭୟାର୍ତ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଲେ ।

ଥେରେସା ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଲା, "ଦେଖନ୍ତୁ, ଆପଣଙ୍କର ଧୃଷ୍ଟତା ତ କମ ନୁହେଁ ! ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ମିଛ କହିଛନ୍ତି ?"

ହୋମ୍ସ ଚୌକିରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ।

"ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ମୋତେ କହୁ କହିବାର ନାହିଁ ?"

"ସବୁ କଥା ତ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କହି ସାରିଛି ।"

"ଆଉ ଥରେ ଭାବନ୍ତୁ, ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ । ଅକପଟରେ ସବୁ କଥା ଖୋଲି କହିଦେଲେ କଣ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ?"

ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଦ୍ୱିଧାର ଛାୟା ପ୍ରକଟିତ ହେଲା । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ନୂତନ ଚିନ୍ତାର ଚିନ୍ତାରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ତାହା ମୁଖା ପରି ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ।

"ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ, ସବୁ ତ ଆପଣଙ୍କୁ କହିଛି ।"

ହୋମ୍ସ ଟୋପିଟା ଉଠାଇ ପକାଇଲେ ଏବଂ କାନ୍ଧ ହଲାଇ କହିଲେ, "ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ।" ଆଉ କିଛି ନ କହି ଆମେ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ପାର୍କରେ ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ଦେଖିଥିଲୁ । ହୋମ୍ସ ମୋତେ ସେହି ପୋଖରୀ ଆଡ଼କୁ ଡାକି

ନେଇଥିଲେ । ତା ଉପରର ପାଣି ବରଫ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ତଥାପି ତାର ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ଛିଦ୍ର ଦେଖିଲୁ, ଠିକ୍ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ରାଜହଂସ ତା ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଛି । ହୋମ୍‌ସ କିଛି କ୍ଷଣ ସେ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ରହିଲେ, ଏବଂ ତା ପରେ ଫାଟକ ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଗଲେ । ସେଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସଙ୍କ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଶ୍ଳେଟ ଚିଠି ଲେଖି, ଜଗୁଆଳିର ହାତରେ ଦେଇ ସେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ ।

ଯାଉଁ ଯାଉଁ ସେ ମୋତେ କହିଲେ, "ଅନ୍ଧାରରେ ତେଲ ପୋପାଡ଼ିଲି । ବାଜିଲେ ବାଜି ଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ, ହପକିନ୍‌ସଙ୍କ ପାଇଁ ତ କିଛି ହେଲେ ଆମର କରିବା ଦରକାର, ବିଶେଷତଃ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ଘଟଣା ସ୍ଥଳ ପରିଦର୍ଶନ କରିବା ପରେ । ଏଯାଏ ସେ ମୋର ବିଶ୍ୱାସର ପାତ୍ର ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଦେଖିଲେ ଓ ଶୁଣିଲେ, ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରେ ତାହା ଗୁପ୍ତ ଥାଉ । ମୋର ତ ମନେ ହୁଏ, ଏହା ପରେ ପ୍ଲାଡେଲେଣ୍ଡ—ସାଉଦମ୍ପଟନ ମାର୍ଗରେ ଜାହାଜ ଅଫିସକୁ ଯାଇ ଟିକିଏ ଖୋଜ ଖବର ନେବା ଦରକାର । ଯେତେ ଦୂର ମନେ ହୁଏ, ଅଫିସଟା ପଲ୍ ମଲର ଏକଦମ ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ରହିଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିୟା ଓ ଇଂଲଣ୍ଡ ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବାଟରେ ବି ଜାହାଜ ଯାତାୟାତ କରେ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ଟା ବିଷୟରେ ଆମକୁ ଆଗ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ ।"

ହୋମ୍‌ସଙ୍କ କାର୍ଡ଼ ମାନେଜରଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିବା ମାତ୍ରେ ଡାକ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଲା ନାହିଁ । ୧୮୯୫ ମସିହାର ଜୁନ ମାସରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଜାହାଜ ସ୍ୱଦେଶର ବନ୍ଦରରେ ଆସି

ଛିଲ୍ଲ । ଜାହାଜର ନାମ ହେଉଛି 'ରକ ଅଫ୍ ଜିବ୍ରାଲ୍ଟାର'— ଏଠାରେ ହିଁ ହେଉଛି ସବୁ ଠାରୁ ବଡ଼ ଓ ଭଲ ଜାହାଜ । ଯାତ୍ରୀ ତାଲିକାରେ ଆଖି ବୁଲାଉଁ ବୁଲାଉଁ ପ୍ଲାଣ୍ଡେଲେଣ୍ଡର କୁମାଣ୍ଡ ଫ୍ରେଜାର ଓ ତାହାର ଟେରିବ୍ଳିକାର ନାମ ଦିଶିଗଲା । ଦୁହେଁ ସେହି ଜାହାଜରେ ସମୁଦ୍ର ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ଜାହାଜଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ ଅଭିମୁଖରେ ଗ୍ଳକୁଛି ଏବଂ ସୁଏଜ କେନାଲର ଦକ୍ଷିଣରେ କେଉଁଠି ହୋଇଥିବ । ୧୮୯୫ ମସିହାରେ ଯେଉଁ ଅଫିସରମାନେ ଜାହାଜରେ କାମ କରୁଥିଲେ, ଏକ୍ଷଣି ବି ସେମାନେ ଅଛନ୍ତି, ଖାଲି ଜଣକ ଛଡ଼ା । ପ୍ରଥମ ଅଫିସର ମିଷ୍ଟାର ଜାକ ଫ୍ରେଜାର ଏକ୍ଷଣି କପ୍ତାନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୁଇଟି ଦିନ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ନୂଆ ଜାହାଜ 'ବାସ୍ ରକ୍' ସାଉଦାମ୍ପଟନରୁ ସମୁଦ୍ର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବ । ମିଷ୍ଟାର ଫ୍ରେଜାର ଏହି ଜାହାଜର ଦାୟିତ୍ୱ ନେବେ । ସେ ସିଡେନହାମରେ ରହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଦିନ ସକାଳେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବୁଝିନେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଆସିବାର କଥା— ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କଲେ ଆମେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରୁ ।

ନା, ତାଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କରିବାର କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ହୋମସଙ୍କର ନ ଥିଲା । ତଥାପି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ-ବିବରଣୀ ଓ ଚରିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ବେଶି ଖବର ମିଳିଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁସି ହେବେ ।

ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ-ବିବରଣୀ ଅତି ଚମତ୍କାର । ଯୋଗ୍ୟତା ଦିଗରୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ କପ୍ତାନ ଫ୍ରେଜାରଙ୍କ ଭଳି ଦକ୍ଷ ଅଫିସର କମ୍ପାନୀର ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଜାହାଜରେ ଜଣେ ହେଲେ ନ ଥିଲେ । ଚରିତ୍ର ବିଷୟରେ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ଥିଲା ବେଳେ ତାଙ୍କ ଭଳି

ବିଶ୍ୱସ୍ତ କର୍ମଗୃହୀ ଆଜି ଜଣେ ହେଲେ ମିଳିବେ କି ନା ସନ୍ଦେହ । କିନ୍ତୁ ଜାହାଜର ଡେକ୍‌ରୁ ବାହାରକୁ ଗଲେ ସେ "ଅନ୍ୟ ଲୋକ— ଦୁରନ୍ତ, ଦୁର୍ବାର, ବେପରବାୟ । ସେତେବେଳେ ଟିକିଏ କଥାରେ ତାଙ୍କର ମଥା ଗରମ ହୋଇଯାଏ, ସେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଚକିତରେ ତାଙ୍କର କାଣ୍ଡ-ଜ୍ଞାନ ଲୋପ ହୋଇଯାଏ । ତଥାପି ସେ ଜଣେ ଅନୁଗତ, ଦୟାଳୁ ଓ ସତ୍ ଲୋକ ଥିଲେ । ଏହି ସାର ତଥ୍ୟଟି ଯୋଗାଡ଼ କରି ହୋମ୍‌ସ ୟୁଡେଲେଡ-ସାଉଦାମ୍ପଟନ କମ୍ପାନୀର ଅଫିସରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ତା ପରେ ଗୋଟାଏ ଭଡ଼ା ଗାଡ଼ିରେ ସେ ସ୍କଟଲାଣ୍ଡ ୟାର୍ଡ଼ରେ ଆସି ହାଜର ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ତା ଭିତରକୁ ନ ଯାଇ ସେ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ବସି ରହିଲେ । ତାଙ୍କର କୁଞ୍ଚିତ ଭ୍ରୂ ଓ ଲଲାଟରେ ନିବିଡ଼ ଚିନ୍ତାର ଛାୟା ଦିଶିଲା । ଶେଷରେ ସେଠାରୁ ଗାଡି ବୁଲାଇ ସେ ଯାଇ ଡେପ୍ଟଫୋର୍ଡ଼ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଅଫିସ ସାମନାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ସେଠାରୁ ଗୋଟାଏ ଖବର ପଠାଇଲେ, ଏବଂ ତା ପରେ, ଅବଶେଷରେ, ଆଉ ଥରେ ଆମେ ବେକାର ଷ୍ଟ୍ରୀଟକୁ ଫେରି ଆସିଲୁ ।

"ନା, ଓ୍ୱାଟସନ, ମୁଁ ପାରିଲି ନାହିଁ," ଘରେ ଗୋଡ଼ ଦେଉ ନ ଦେଉଣୁ ହୋମ୍‌ସ କହି ପକାଇଲେ । "ଥରେ ପରଓ୍ୱାନା ବାହାରିଗଲେ, ଏ ଦୁନିଆରେ କାହାରି କ୍ଷମତା ନାହିଁ ଯେ ତାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବ । ମୋର କର୍ମ-ଜୀବନ ଭିତରେ ମୁଁ ଦେଖିଛି ଯେ ଅପରାଧୀ ଥରେ କି ଦୁଇ ଥର ନିଜର ଅପରାଧ ଦ୍ୱାରା ଯେତେ କ୍ଷତି ନ କରିଛି, ତାହା ଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରକୃତ କ୍ଷତି କରିଛି ମୁଁ ଅପରାଧୀକୁ ଠାବ କରି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶିଖିଲିଣି କିପରି ଭାବରେ ହୁସିଆର ହୋଇ ଚାଲିବାକୁ ହୁଏ । ବିବେକ ସହିତ ଛଳନା କରିବା

ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଇଂଲଣ୍ଡର ଆଇନ-କାନୁନ ସହିତ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବା ଭଲ । ଚରମ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ଆଗରୁ ଆମର ଆଉ କିଛି ବିଷୟ ଜାଣିବା ଦରକାର ।"

ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ, ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସ ଆସି ଆମ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେ ବିଚରା ବଡ଼ ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ି ଯାଇଥିଲେ ।

"ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ, ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ କିଛି ଭେଳିକି ଜାଣନ୍ତି । ସତରେ ମୁଁ ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେ, ଆପଣ ଭେଳିବାଜିର ସେଉଁସବୁ ନମୁନା ଦେଖାଇ ଆମକୁ ଆଚମ୍ବିତ କରି ଦିଅନ୍ତି, ମଣିଷ ଠାରେ ସେ ଶକ୍ତି କଦାପି ରହି ନ ପାରେ । ପୋଖରୀ ତଳେ ଯେ ଚୋରି ରୁପା ବାସନ ଅଛି, ତାହା ଆପଣ ବା ଏକ୍ଷଣି କିପରି ଜାଣିଲେ ?"

"ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତ ମୋତେ ଲେଖି ପଠାଇଲେ ପୋଖରୀର ଭିତରଟା ତଲାସ କରି ଦେଖିବା ପାଇଁ ।"

"ତାହାହେଲେ ଆପଣ ପାଇଛନ୍ତି ?"

"ହଁ, ପାଇଲି ।"

"ଆପଣଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିଛି ଜାଣି ସତରେ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲି ।"

"କିନ୍ତୁ ଆପଣ ମୋତେ ସାହାଯ୍ୟ କେଉଁଠି କଲେ ? ବରଂ ସମୁଦାୟ ମାମଲାଟାକୁ ଆପଣ ଅଧିକ ଜଟିଳ କରି ପକାଇଲେ । କି ଧରଣର ଚୋର ସେମାନେ ? ଏତେ ରୁପା ବାସନ ଚୋରି କରିସାରି ଗୋଟାଏ ପାଖ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ଚୋରି-ମାଲ ପକାଇ ଦେଇଗଲେ ?"

"ବାସ୍ତବିକ ଏହା ବରଂ ଗୋଟାଏ ଉତ୍କଟ କାଣ୍ଡ । ମୁଁ ଖାଲି ଭାବୁଥିଲି, ଯଦି ଦରକାର ନ ଥାଇ ଧୋକା ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରୁପା ନିଆ ଯାଇଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସ୍ୱଭାବତଃ ଚୋରି-ମାଲ ତୁରନ୍ତ ଖଲାସ କରିଦେବା ପାଇଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ନିଶ୍ଚୟ ସ୍ୱାଭାବିକ ।"

"କିନ୍ତୁ ଏ ଧରଣର ଭାବନା ବା ଆପଣଙ୍କର ମଥାରେ କାହିଁକି ପଶୁଛି ?"

"ମୋର ମନେ ହେଲା, କହିଲି । ଏହା ବି ତ ହୋଇ ପାରେ । ଫରାସୀ ଝରକା ବାଟେ ସେମାନେ ବାହାରି ଆସିବା ପରେ, ସାମନାରେ ପୋଖରୀଟା ପଡ଼ିଲା । ବରଫ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଛିଦ୍ରଟା ସେମାନଙ୍କୁ ଲୁବ୍‌ଧ କଲା । ଲୁଚିବା ପାଇଁ ଏହା ଠାରୁ ଭଲ ଜାଗା କଣ ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ଥିଲା ?"

"ଏ, ଲୁଚିବା ଜାଗା—ହଁ, ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି ।" ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସ ଚିତ୍କାର କଲେ, "ହଁ, ହଁ, ଏବେ ସବୁ ବୁଝି ପାରିଲି ! ସେତେବେଳେ ଢେର ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ଏଣେ

ଲୋକମାନେ ରାସ୍ତାଘାଟକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଏତେ ବାସନ-କୁସନ ଧରି ରାସ୍ତାକୁ ବାହାରିବା ମାନେ ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପଡ଼ିବା । ତେଣୁ ସେମାନେ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କର ଚୋରି-ମାଲ ଲୁଚାଇ ରଖି ଦେଇଗଲେ । ସେମାନେ ଭାବିଥିଲେ, ପରେ ସୁଯୋଗ ଉଣ୍ଡି ସେହି ମାଲସବୁ ନେଇଯିବେ । ଚମତ୍କାର, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍ସ—କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ସେହି ଧୋକା ଦେବାର ମତ ଠାରୁ ମୋର ମତଟା ବରଂ ଭଲ ।”

“ନିଶ୍ଚୟ, ବାସ୍ତବିକ ଆପଣଙ୍କର ମତ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ମୋର ଚିନ୍ତା-ଧାରା ଯେ ଟିକିଏ ବିଶୃଙ୍ଖଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏବେଣି ନିଃସନ୍ଦେହ । କିନ୍ତୁ ଯେତେ ବିଶୃଙ୍ଖଳ ହେଉ ପଛକେ, ଶେଷକୁ ରୂପା ବାସନଗୁଡ଼ିକ ଯେ ମୁଁ ଠାବ କରି ପାରିଛି, ତାହା ଆପଣ କଦାପି ଅସ୍ୱୀକାର କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।”

“ହଁ, ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ସତ, ମହାଶୟ । ସବୁ ତ ଆପଣ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଧକ୍‌କା ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।”

“ଧକ୍‌କା ?”

“ହଁ, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ । ଆଜି ସକାଳେ ରଣ୍ଡାଲ ଦଳଟା ନିଉ ଇୟର୍କରେ ଧରା ପଡ଼ିଛି ।”

“ସର୍ବନାଶ ! ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କ ମତଟା ଯେ ଅକାମୀ ହୋଇଗଲା, ହପକିନ୍‌ସ । ସେମାନେ ଯେ କାଲି ରାତିରେ କେଣ୍ଟରେ ଖୁନ୍ କରି ଯାଇଛନ୍ତି, ଏଟା ତ ପଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା ।”

"ଆଗନ୍ତୁକ, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ—ସେମାନଙ୍କର ଗିରଫ ଖବର ମୋ ପକ୍ଷରେ ଆଗନ୍ତୁକ। ତଥାପି, ଗଣ୍ଡାଲ ଦଳଟା ଛଡ଼ା ଆଉ ତିନ-ଜଣିଆ ଦଳ ତ ଥାଇ ପାରେ। କିମ୍ବା, ପୋଲିସ ନ ଜାଣିଥିବା କୌଣସି ନୂଆ ଦଳ ବି ହୋଇ ପାରେ।"

"ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି। ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେୟା। ଏ କଣ, ଗ୍ଭଲି ଯାଉଛନ୍ତି ?"

"ହଁ, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ। ଏ ମାମଲାରେ କୌଣସି କୂଳ କିନାରା ନ କରିବା ଯାଏ ମୋର ଶାନ୍ତି ନାହିଁ। ମୋର ଜାଣିବା ଭଳି ଆଉ କିଛି ଖବର ଆପଣଙ୍କ ପାଖରେ ଅଛି ?

"ଗୋଟାଏ ତ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଛି।"

"କେଉଁଟା ?"

"ସେଇ ଯେ ଧୋକା ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା।"

"କିନ୍ତୁ କାହିଁକି, ମିଷ୍ଟାର ହୋମ୍‌ସ, କାହିଁକି ?"

"ହଁ, ବାସ୍ତବିକ, ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ। କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ୟା ଆପଣଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦେଲି। ମଥା ଖେଳାଇ ଗୋଟାଏ କିଛି ବାହାର କରିବା ଆପଣଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅବଶ୍ୟ କଠିନ ହେବ ନାହିଁ। ଖାଇଦେଇ ଚଳେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ? ହେଉ, ବିଦାୟ। କାମ କପର ବୃକାଛି ଜଣାଇବାକୁ ଯେମିତି ଭୁଲି ନ'ଯାଆନ୍ତୁ।"

ଭୋଜନ ସରିଲା । ଟେବୁଲ ସଫା ହେଲା । ତା ପରେ ହୋମ୍‌ସ ପୁଣି ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗର ଆଲୋଚନା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସେ ପାଇପଟା ଲଗାଇ ସାରିଥିଲେ ଏବଂ ଚଟି-ପିନ୍ଧା ପାଦ ଦୁଇଟି ଚୁଲି ଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେଇଥିଲେ । ହଠାତ୍ ସେ ଘଡ଼ି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଦେଲେ ।

"ଓ୍ୱାଟସନ, ମୁଁ ନୂଆ କିଛି ଆଶା କରୁଛି ।"

"କେତେ ବେଳେ ?"

"ଏକ୍ଷଣି—ଏହି କେତେ ମିନିଟ ଭିତରେ । କଣ ଭାବୁଛ ? ଷ୍ଟାନଲି ହପକିନ୍‌ସଙ୍କ ସହିତ ଏକ୍ଷଣି କିଛି ଖରାପ ବ୍ୟବହାର କଲି ?"

"ଆପଣଙ୍କର ବିଚାର-ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ମୋର ଆସ୍ଥା ଅଛି ।"

"ଖୁବ୍ ସଙ୍ଗତ ଉତ୍ତର ତ, ଓ୍ୱାଟସନ । ଦେଖ—ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ, ତାହା ଅବଶ୍ୟ ବେସରକାରୀ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯାହା ଜାଣନ୍ତି ତାହା ସରକାରୀ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନ୍ୟାୟ ବିଚାରର ଅଧିକାର ମୋର ଅଛି, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ନାହିଁ । ସେ ଯାହା ଜାଣନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ, ନୋହିଲେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିକଟରେ ସେ ବିଶ୍ୱାସଘାତକ ହେବେ । ଏ ଧରଣର ଦ୍ୱିଧାଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅଯଥା କଷ୍ଟ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ ନା । ତେଣୁ ମାମଲା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୋର ନିଜର ମନ ପରିଷ୍କାର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋର ତଥ୍ୟ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ବରଂ ଭଲ ।"

"କିନ୍ତୁ ମାମଲାଟା କେତେ ବେଳେ ପରିଷ୍କାର ହେବ ?"

"ସମସ୍ତ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଗୋଟାଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଥଚ ଅଦ୍ଭୁତ ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟରେ ତୁମକୁ ଏକ୍ଷଣି ହାଜର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।"

ସିଡ଼ିରେ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ତା ପରେ ଦୁଆର ଖୋଲିଗଲା ଏବଂ ଯେ ଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ, ତାଙ୍କ ପରି ସୁନ୍ଦର ପୌରୁଷ ବ୍ୟଞ୍ଜକ ମୂର୍ତ୍ତି ଏ ଘରର ଚୌକାଠ କେବେ ଡେଇଁ ନ ଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଦୀର୍ଘକାୟ, ଯୁବକ, ସୁନେଲି ନିଶ, ନୀଳ ଚକ୍ଷୁ । ନିରକ୍ଷୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ଉତପ୍ତ ରୌଦ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଦେହ ପୋଡ଼ି-ଜଳି ତମ୍ବାଳିଆ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ହାଲୁକା ପାଦରେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଚାଲିବାର ଧରଣ ଦେଖିଲେ ଜଣା ଯାଉଥିଲା, ଏତେ ବଡ଼ ଶରୀରଟା ଖାଲି ବଳଶାଳୀ ନୁହେଁ, କ୍ଷିପ୍ର ମଧ୍ୟ । ଘରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସେ ନିଜେ ଦୁଆରଟା ବନ୍ଦ କରିଦେଲେ । ତା ପରେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁପଡ଼ି ସେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ମୁଷ୍ଟିବଦ୍ଧ ଦୁଇ ହାତ ଓ ଘନ ନିଶ୍ୱାସରେ ଉଠ୍-ପଡ଼ ହେଉଥିବା ଛାତି ଦେଖି ଜଣା ଯାଉଥିଲା, ଯେମିତି ଗୋଟାଏ କୌଣସି ପ୍ରବଳ ଆବେଗ ତାଙ୍କୁ ଅଭିଭୂତ କରି ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ମାତ୍ର ସେ ତାହା ଯଥା ଶକ୍ତି ଦବାଇ ରଖୁଛନ୍ତି ।

"ବସନ୍ତୁ, କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାର । ମୋର ତାର ପାଇଛନ୍ତି ?"

କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାର ଗୋଟାଏ ହାତବାଲା ଚୌକି ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ ଜିଜ୍ଞାସୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ।

"ଆପଣଙ୍କ ତାର ପାଇଛି । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ମୁଁ ଏଠାରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲି । ଶୁଣିଲି, ଆପଣ ଅଫିସକୁ ବି ଯାଇଥିଲେ ।

ଦେଖୁଛି, ଆପଣଙ୍କ ହାତରୁ ମୋର ପରିତ୍ରାଣ ନାହିଁ । ଯଦି କିଛି ଖରାପ ଖବର ଥାଏ ତ କହନ୍ତୁ । ମୋତେ ନେଇ ଆପଣ କଣ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ? ମୋତେ ଗିରଫ କରିବେ ? କହନ୍ତୁ, ମହାଶୟ ! ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ବସି ରହି ଆପଣ ଯେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମୂଷା-ବିରାଡ଼ି ଖେଳ ଖେଳିବେ, ମୁଁ ତାହା ହେବାକୁ ଦେବି ନାହିଁ ।"

ହୋମ୍ସ କହିଲେ, "ତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ସିଗାର ଦିଅ, ଓ୍ବାଟସନ । ନିଅନ୍ତୁ, ଲଗାନ୍ତୁ, କପ୍ତାନ ହୋକାର । ଅଯଥା ବିଚଳିତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ରଖନ୍ତୁ— ଯଦି ଆପଣଙ୍କୁ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଅପରାଧୀ ବୋଲି ଭାବି ଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଏଠାରେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବସି ମୁଁ କଦାପି ଧୂମପାନ କରୁ ନ ଥାଆନ୍ତି । ଖୋଲିଖୋଲି ସବୁ କଥା କହି ଦିଅନ୍ତୁ । ତାହାହେଲେ ଆମେ ଆପଣଙ୍କର କିଛି ଭଲ କରିବୁ । କିନ୍ତୁ ଚାଲାକି କରିବାକୁ ବସିଲେ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଖତମ କରିଦେବି ।"

"ମୋତେ ଆପଣ କଣ କରିବାକୁ କହୁଛନ୍ତି ?"

"ସତ କଥା କହିବାକୁ । କାଲି ରାତିରେ ଆଭି ଗ୍ରେଞ୍ଜରେ ଯାହା ଘଟି ଯାଇଛି, ତାର ଅବିକଳ ବିବରଣୀ ଶୁଣାଇବାକୁ କହୁଛି—ମନେ ରଖିବେ, ଯାହା କହିବେ ତାହା ସତ ହୋଇଥିବା ଦରକାର । ଯଦି ହେଲେ କଥା ଏପଟ ସେପଟ ହେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ହେଲେ ଶବ୍ଦ ଯୋଗ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ କି ବାଦ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଆଗରୁ ଏତେ ବେଶି କଥା ମୁଁ ଜାଣି ପାରିଛି ଯେ ଯଦି ଆପଣ ସତ୍ୟ ରାସ୍ତା ଛାଡ଼ି ଇଞ୍ଚେ ମୁଦ୍ଧା ବାଙ୍କି

ଯାଆନ୍ତୁ, ତାହାହେଲେ ଝରକା ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁଁ ଏହି ପୋଲିସ ସିଟି ବଜାଇବି, ଏବଂ ତା ପରେ ଚିର ଦିନ ପାଇଁ ଏହି ମାମଲା ମୋ ହାତରୁ ଖସିଯିବ ।"

କପ୍ତାନ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଚିନ୍ତା କଲେ । ତା ପରେ ରୌଦ୍ରତପ୍ତ ଘଷି ହାତରେ ସଶବ୍ଦରେ ଜୋରରେ ପାଦ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ଭୂସି ମାରିଲେ ।

ଉଚ୍ଚ କଣ୍ଠରେ ସେ ଗର୍ଜନ କଲେ, "ଦେଖା ଯାଉ ମୋ କପାଳରେ କଣ ଅଛି । ଆଶା କରେ, ଆପଣଙ୍କ କଥାର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ଆପଣ ବଡ ଧନୀ ଲୋକ । ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ମୁଁ ସମୁଦାୟ କାହାଣୀଟା କହିବି । କିନ୍ତୁ ତା ଆଗରୁ ମୁଁ ଗୋଟାଏ କଥା କହି ରଖୁଛି । କଥାଟା ଅବଶ୍ୟ ମୋ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ । ନିଜ ପାଇଁ ମୁଁ ତିଳେ ମାତ୍ର ଚିନ୍ତା କରେ ନାହିଁ, କି କାହାକୁ ମଧ୍ୟ ପରବାୟ କରେ ନାହିଁ । କୃତ କର୍ମ ପାଇଁ ମୋର ତିଳେ ହେଲେ ଅନୁଶୋଚନା ନାହିଁ । ଯାହା କରିଛି, ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଗର୍ବ ବୋଧ କରେଁ । ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ ପୁଣି ତାହା କରିବା ପାଇଁ ଆଦୌ ଦ୍ୱିଧା କରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସେହି ଜାନୁଆରଟାକୁ ଅଭିସମ୍ପାତ ଦେଉଛି । ବରଞ୍ଚ ଭଲ ମରି ବି ଯଦି ସେ ନ ମରେ, ତାହା ହେଲେ ପୁଣି ତାକୁ ନିକାଶ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଆଦୌ ପଛେଇବି ନାହିଁ ! କିନ୍ତୁ ମୋର ଯେତିକି ଚିନ୍ତା ସେହି ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ—ମେରି—ମେରି ଫ୍ରେଜାର—ସେହି ଅଭିଶପ୍ତ ନାମ ଧରି ମୁଁ ତାକୁ ଆଉ କେବେ ଡାକି ପାରିବି ନାହିଁ । ଅଥଚ ତାହାର ମଧୁର ଅଧରରେ କାଣିଚାଏ ହସ ଫୁଟାଇବା ପାଇଁ ମୋର ଜୀବନ ଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ସୁତରାଂ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଭାବେ ଯେ କେତେକ

ଅବାଞ୍ଛିତ ଝଂମେଲରେ ସେ ଜଡ଼ିତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ସେତେବେଳେ ମୋର ସ୍ମୃତି ଫାଟିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏହା ଛଡ଼ା ମୁଁ ବା ଆଉ କଣ କରି ପାରି ଥାଆନ୍ତି ? ଆଗେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମୋ ନିଜର କାହାଣୀଟି ଶୁଣାଇବି, ମହାଶୟ । ସବୁ କଥା ଶୁଣି ସାରିଲା ପରେ, ଜଣେ ମଣିଷ ଆଉ ଜଣକୁ ପଚାରିଲା ପରି, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ପଚାରିବି, ଏହା ଠାରୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ କିଛି କରଣୀୟ ମୋର ଥିଲା କି ?

"ମୋତେ ଅବଶ୍ୟ ଟିକିଏ ପଛକୁ ଫେରି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆପଣ ତ ସବୁ କଥା ଜାଣନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି, ତାହା ସହିତ ମୋର ପ୍ରଥମ ଭେଟ ହେଲା 'ରକ ଅଫ୍ ଜିବ୍ରାଲ୍‌ଟାର' ଜାହାଜରେ । ମେଷ୍ଟ ସେହି ଜାହାଜରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲା, ଆଉ ମୁଁ ଥିଲି ପ୍ରଥମ ଅଫିସର । ପ୍ରଥମ ଦିନ ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିଲି ବେଳୁଁ, ମୋର ମନ-ଗଗନରେ ସେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ତାରା ହୋଇ ରହିଲା । ତରଙ୍ଗର ତାଳରେ ଦୋହଲି ଦୋହଲି ମୁଁ ନିତି ତାକୁ ଦେଖିଛି । ଯେତେ ଥର ଦେଖିଛି, ସେତେ ଥର ମୁଁ ତାକୁ ଆହୁରି ଗଭୀର ଭାବରେ ଭଲ ପାଇଛି । ଦିନର ଆଲୁଅରେ ତାହାର ପୁଷ୍ପ-କୋମଳ ଚରଣ ଯୁଗଳ ଡେକ୍‌ର ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଅଂଶରେ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଯାଏ, ରାତିର ଅନ୍ଧକାରରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ବେଳେ କେତେ ଥର ଆଣ୍ଠୁ ମାଡ଼ି ବସି ଡେକ୍‌ର ସେହିସବୁ ବିଶେଷ ଅଂଶକୁ ମୁଁ ବାରମ୍ବାର ଚୁମ୍ବନ କରିଛି । ଆମ ଭିତରେ ବିବାହର ପ୍ରଶ୍ନ କେଉଁ ଦିନ ଉଠି ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ସ୍ୱଭାବରେ ନାରୀ ଠାରୁ ଯେତିକି ମାର୍ଜିତ ବ୍ୟବହାର ଆଶା କରାଯାଏ, ତାହା ଠାରୁ ମୁଁ ସେତିକି ପାଇଥିଲି । ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୋର କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ । ମୋ ଆଡ଼େ ଥିଲା ଖାଲି ପ୍ରେମ, ଆଉ ତା ଆଡ଼େ ଥିଲା ଖାଲି ନିର୍ମଳ

ବନ୍ଧୁତା ଓ ମଧୁର ସାହଚର୍ଯ୍ୟ । ଆମର ବିଚ୍ଛେଦ ପରେ ସେ ପୂର୍ବ ପରି ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଗଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପୁଣି ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ।

"ସେ ଥର ସମୁଦ୍ର-ଯାତ୍ରାରୁ ଫେରି ଆସିଲା ପରେ, ମୁଁ ତାହାର ବିବାହ ସମ୍ବାଦ ପାଇଲି । ଆଚ୍ଛା, ନିଜର ମନ ଲାଖି ଜଣେ ମଣିଷକୁ ସେ ବା କାହିଁକି ବିଭା ନ ହେବ ? ତାହା ପରି ଗୋଟିଏ ନାରୀ-ରତ୍ନ ଲାଭ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଉପାଧି ଓ ଅର୍ଥ ଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ବାହନ ଏ ଦୁନିଆରେ ଆଉ କଣ ଥାଇ ପାରେ ? ଯାହା କିଛି ସୁନ୍ଦର ଏବଂ ରମଣୀୟ ଏ ସଂସାରରେ ସେସବୁ ପାଇଁ ତ ତାହାର ଜନ୍ମ । ସୁତରାଂ ତାହାର ବିବାହ ଖବର ଶୁଣି ମୁଁ ଅଯଥା ଦୁଃଖିତ ହେଲି ନାହିଁ । ସେ ଭଳି ସ୍ୱାର୍ଥପର ମଣିଷ ମୁଁ ନୁହେଁ । ତାହାର ଜୀବନରେ ସୌଭାଗ୍ୟର ଦ୍ୱାର ଖୋଲି ଯାଇଥିଲା । ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ସେ ଜଣେ କପର୍ଦ୍ଦକହୀନ ନାବିକ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ହେଲା ନାହିଁ । ଏହିସବୁ କଥା ଭାବି ମୋର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା । ଏମିତି ଭାବରେ ମୁଁ ମେରୀ ଫେଜାରକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲି ।

"ତାହା ସହିତ ଯେ ପୁଣି ଦିନେ ଦେଖା ହେବ, ଏହା ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ନ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ଗତ ଥର ସମୁଦ୍ର-ଯାତ୍ରା ପରେ ମୋର ପଦୋନ୍ନତି ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଯାଏ ନୂଆ ଜାହାଜ ଯାତ୍ରା କରି ନ ଥିବାରୁ, ମୋତେ ପିଡେନହାମ୍‌ରେ ମୋର ଆତ୍ମୀୟ-ସ୍ୱଜନଙ୍କ ନିକଟରେ କେତେ ମାସ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଦିନେ ଦୈବାତ୍ ଗୋଟାଏ ଗଳିରେ ମେରୀର ବୁଢ଼ୀ ଚାକରାଣୀ ଥେରେସା ଭଇଟ ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା ହୋଇଗଲା । ସେ ମୋତେ ସବୁ କଥା ଜଣାଇଲା—ମେରୀର କଥା ଓ ତା ସ୍ୱାମୀର

କଥା । କିଛି ବାଦ ଗଲା ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କୁ କହୁଛି ମହାଶୟ, ସବୁ କଥା ଶୁଣି ସାରିଲା ପରେ ମୁଁ ଯେମିତି ପାଗଳ ହୋଇଗଲି । ସେହି ମାତାଲ କୁକୁରଟା—ଯେଉଁ ନାରୀର ପାଦ ଲେହନ କରିବା ପାଇଁ ତାହାର ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ, ତାହାର ଉପରକୁ କୁଆଡ଼େ ସେ ହାତ ଉଠାଏ ! ପୁଣି ଥେରେସା ସହିତ ମୋର ଦେଖା ହେଲା । ତା ପରେ ମୁଁ ଆଗେ ଯାଇ ମେରି ସାଙ୍ଗରେ ଦେଖା କଲି — ଥରେ ନୁହେଁ, ବାରମ୍ବାର । ତା ପରେ ମେରି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆଉ ଦେଖା କରିବାକୁ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ଦିନ କମ୍ପାନି ଠାରୁ ନୋଟିସ ପାଇଲି— ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହକ ଭିତରେ ମୋତେ ସମୁଦ୍ର ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ । ନୋଟିସ ପାଇ ମୁଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲି, ଏଠାରୁ ବିଦାୟ ନେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେ କୌଣସି ମତେ ତାହା ସହିତ ଥରେ ଦେଖା କରିବି । ପୂର୍ବରୁ ଥେରେସା ସହିତ ମୋର ସଦ୍‌ଭାବ ଥିଲା । କାରଣ ସେ ମେରିକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା ଏବଂ ଠିକ୍ ମୋରି ଭଳି ମନ-ପ୍ରାଣରେ ସେହି ପିଶାଚଟାକୁ ଘୃଣା କରୁଥିଲା । ତାହାରି ମୁହଁରୁ ଘରର ହାଲଚାଲ ସବୁ ଶୁଣିଥିଲି । ତଳ ତାଲାର ଛୋଟ କୋଠାରିଟିରେ ବସି ମେରି ପଢ଼ା ପଢ଼ି କରେ । କାଲି ରାତିରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଯାଇ ଝରକାରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଆବାଜ କଲି । ପ୍ରଥମେ ତ ସେ ଝରକା ଖୋଲିବାକୁ ମଙ୍ଗିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲି, ସେ ଏବେ ବି ମୋତେ ଆନ୍ତରିକ ଭଲ ପାଏ । ସୁତରାଂ ସେହି କୁହୁଡ଼ି ରାତିରେ ମୋତେ ବାହାରେ ଠିଆ କରାଇ ରଖିବା ତା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସାମନା ବଡ଼ ଝରକା ବାଟେ ଆସିବାକୁ ସେ ମୋତେ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲା । ଝରକା ଖୋଲା ଥିବାର ଦେଖି, ସେହି ବାଟେ ମୁଁ ଭୋଜନାଗାରକୁ ପଶିଗଲି । ପୁଣି ତାହାର ମୁହଁରୁ ସେହି କାହାଣୀ ଶୁଣି ମୋର ରକ୍ତ ଟଗବଗ ହେବାକୁ

ଲଗିଲ । ଯେଉଁ ଜାନୁଆର ମୋର ପ୍ରିୟତମା ସହିତ ଏମିତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରୁଛି, ତା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁଁ ଗାଳି ବର୍ଷଣ କଲି । ଆପଣ ଦେଖନ୍ତୁ, ମହାଶୟ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଝରକା ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲୁ, ଭଗବାନ ସାକ୍ଷୀ ଅଛନ୍ତି, କୌଣସି ଅଶୋଭନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଆମେ କରି ନାହୁଁ । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳେ ତାହାର ସ୍ୱାମୀ ପାଗଳଙ୍କ ପରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲା, ଏବଂ ଏମିତି କଦର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାରେ ମେୟକୁ ଗାଳି ଦେଲା ଯେ ତାହା ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ କାନରେ ଆଙ୍ଗୁଳି ନ ଦେଇ ମୁଁ ରହି ପାରିଲି ନାହିଁ । ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ହାତରେ ଧରିଥିବା ବାଡ଼ିଟାରେ ସେ ମେୟର ମୁହଁ ଉପରେ ଜୋରରେ ଗୋଟାଏ ପାହାର ବସାଇଦେଲା । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ମୁଁ କୁଦି ପଡ଼ି ଚୁଲି ଖୋଞ୍ଚା ଲୁହା ଦଣ୍ଡାଟା ଉଠାଇନେଲି । ଆମ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏଇ ଦେଖନ୍ତୁ ମୋ ହାତଟା । ଏଇଠି ସେ ମୋତେ ପ୍ରଥମେ ପାହାରେ ଦେଲା । ତା ପରେ ମୋର ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ମୋତେ ମାଲୁମ ହେଲା, ଯେମିତି ଦଣ୍ଡାଟା ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ପଚା ଲାଉ ଭିତରେ ଗଳିଗଲା । ଭାବୁଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ, ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ? ଆଦୌ ନୁହେଁ ! ସେତେ-ବେଳେ ଜୀବନ-ମରଣ ନୁହେଁ, ଦୁହିଁଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣକୁ ମରିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ଏହି ଜୀବନ-ମରଣ ଖାଲି ଆମ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ନୁହେଁ, ସେହି ଦୁହିଁଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବି ତାହା ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ । କାରଣ ସେହି ଉନ୍ମାଦ ଲୋକଟାର କବଳରେ ମେୟକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ମୁଁ ବା କିପରି ପଳାଇ ଯାଇ ପାରି ଥାଆନ୍ତି ? ସେଇଥି ପାଇଁ ତ ମୁଁ ତାକୁ ଖୁନ୍ କଲି । ମୋର କଣ ଭୁଲ୍ ହୋଇଛି ? ଅଚ୍ଛା, ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯଦି ଆପଣ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ହୋଇଥାଆନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ଏହା ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ କରି ଥାଆନ୍ତେ ?

"ବାଡ଼ରେ ପିଟିବା ବେଳେ ମେଗ୍ସ ଆର୍ତ୍ତ ଚିତ୍କାର କରିଥିଲା । ତାହା ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀ ଥେରେସା ଉପରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଥିଲା । ସାଇଡ-ବୋର୍ଡ଼ରେ ମଦ ବୋତଲଟିଏ ଥୁଆ ହୋଇଥିଲା । ବୋତଲଟା ଖୋଲି, ମେଗ୍ସର ପାଟିରେ ଟିକଏ ମଦ ଢାଳିଦେଲି । କାରଣ ଆଘାତ ପାଇ ସେ ବଟସ୍ ପ୍ରାପ୍ତ ଦରମଲା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ତା ପରେ ମୁଁ ନିଜେ ବି ଢୋକେ ପିଇଲି । ଥେରେସା ବରଫ ପରି ଥଣ୍ଡା ଥିଲା । ଚମତ୍କାରଟା ଖାଲି ଏକା ମୋର ନୁହେଁ, ତାହାର ମଧ୍ୟ । ଆମେ ସ୍ଥିର କଲୁ, ଦୃଶ୍ୟଟା ଏମିତି ଭାବରେ ସଜାଇ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଯାହା ଦେଖିଲେ ଜଣାପିବ ଯେ ଏହା ଦଳେ ଚୋରଙ୍କର କାମ । ଥେରେସା ଆମ ଗପଟା ବାରମ୍ବାର ମେଗ୍ସକୁ ଶୁଣାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଅଗ୍ନି-କୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଚଢ଼ିଯାଇ ଦଉଡ଼ିଟା କାଟି ଆଣିଲି । ତା ପରେ ମେଗ୍ସକୁ ଚୌକି ସାଙ୍ଗରେ ବାନ୍ଧି ପକାଇଲି ଏବଂ ଦଉଡ଼ିର ମୁଣ୍ଡ ପାଖନ୍ତ ଛୁରିରେ ଟିକଏ ଘୃଷ୍ଟି ଦେଲି । ଏହା ନ କରିଥିଲେ ପୋଲିସ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଥାଆନ୍ତା ଚୋର କପରି ଏତେ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ଦଉଡ଼ିଟା କାଟିଲା । ତା ପରେ କେତେ ଗୁଡ଼ିଏ ରୂପା ବାସନ-କୁସନ ଆଣି ଜମା କଲି । ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ଲୋକେ ଯେମିତି ଭାବିବେ ଯେ ଚୋରମାନେ ଚାଲି ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ତା ପରେ ମୁଁ ଚାଲିଗଲି । ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଗଲି ଯେ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ିଏ ମିନିଟ ପରେ ଯେମିତି ସେମାନେ ପାଟିଗୋଳ କରନ୍ତି । ତାହାହେଲେ ସେତେବେଳକୁ ମୁଁ ଟିକଏ ଦୂରକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିବି । ରୂପା ବାସନଗୁଡ଼ାକ ପୋଖରୀ ଭିତରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ, ସିଡେନହାମ ଅଭିମୁଖରେ ମୁଁ ଚାଲିଲି । ମୋ ମନ ଭିତରେ ଆନନ୍ଦ ଜାତ ହୋଇଥିଲା ଯେ ଅନ୍ତତଃ ମୋ ଜୀବନରେ ଗୋଟାଏ

ଗଡ଼ ତ ମୁଁ କିଛି ପ୍ରକୃତ ସତ୍ କାମ କରିଛି । ଷ୍ଟାର ହୋମ୍ସ, ସତ କଥା ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ପୂରାପୂରି ସତ କହିଲି । ଜାଣେ ନା, ଏ ସତ୍ୟର ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ମୋର ମୁଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ହେବ କି ନା ।"

ହୋମ୍ସ କିଛି କ୍ଷଣ ନୀରବରେ ଧୂମପାନ କଲେ । ତା ପରେ ସେ ଉଠି ଠିଆ ହେଲେ, ଏବଂ ଘରର ଏ ପାଖରୁ ସେ ପାଖକୁ ଯାଇ କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାରଙ୍କ ସହିତ ହାତ ମିଳାଇଲେ ।

ହୋମ୍ସ କହିଲେ, "ମୁଁ ବି ଏହି ରକମ ଧାରଣା କରିଥିଲି । ମୁଁ ଜାଣେ, ଆପଣଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ସତ । କାରଣ ମୁଁ ଯାହା ଜାଣେ ନାହିଁ, ସେ ରକମ କଥା ଆପଣ କିଛି କହି ନାହାନ୍ତି । ବ୍ୟାୟାମବିଦ୍ କମ୍ପା ନାବିକ ଛଡ଼ା ବ୍ରାକେଟ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ଘଣ୍ଟା-ଦଉଡ଼ି କାଟିବା ଆଉ କାହା ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଚୌକି ସାଙ୍ଗରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିବା ଦଉଡ଼ିରେ ଯେଉଁ ଗଣ୍ଠି ପଡ଼ିଥିଲା, ସେହି ଗଣ୍ଠି ମଧ୍ୟ ନାବିକ ଛଡ଼ା ଆଉ କାହା ପକ୍ଷରେ କରି ପାରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଜୀବନରେ ଥରେ ମାତ୍ର ଲେଡି ବ୍ରାକେନଷ୍ଟଲ ନାବିକ-ମାନଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିଲେ, ଏବଂ ତାହା ତାଙ୍କର ସମୁଦ୍ର-ଯାତ୍ରା ବେଳେ । ଜୀବନର ଯେଉଁ ସ୍ତରରେ ସେ ମଣିଷ, ଏହି ନାବିକଟି ମଧ୍ୟ ସେହି ସ୍ତରର । ଖୁନକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଚେଷ୍ଟାରୁ ମୁଁ ଏହି ତଥ୍ୟଟି ଜାଣିଲି । ଆହୁରି ଜାଣିଲି, ସେ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସଠିକ ସୂତ୍ର ଧରି ତଦନ୍ତ ଚଳାଇ ପାରିଥିଲି ବୋଲି ତ ଏତେ ସହଜରେ ଆପଣଙ୍କୁ ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ପାଇ ପାରିଲି ।"

"ମୁଁ ତ ଭାବିଥିଲି, ପୋଲିସ କେବେ ହେଲେ ଆମର ଫାଙ୍କି ଧରି ପାରିବ ନାହିଁ ।"

"ପୋଲିସ ତ ଧରି ପାରି ନାହିଁ । ମୋର ଯେତେ ଦୂର ବିଶ୍ୱାସ, କଦାପି ପାରିବ ନାହିଁ । ଦେଖନ୍ତୁ, କପ୍ତାନ ନୋକାର, ବ୍ୟାପାରଟା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଗୋଟାଏ କଥା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସାମନାରେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି । ଚରମ ଅବସ୍ଥାରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ ଯେ କୌଣସି ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ଯାହା କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ, ଆପଣ ତାହା କରିଛନ୍ତି । ନିଜର ପ୍ରାଣ ବଞ୍ଚାଇବାକୁ ଯାଇ ଆପଣ ଯାହା କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଆଇନ-ସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ ବୋଲି କେହି ରାୟ ଦେବେ ନାହିଁ । ଯାହା ହେଉ, ବ୍ରିଟିଶ ଜୁରିମାନେ ଏଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ମୁଁ ଏତିକି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଉଛି, ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋର ସହାନୁଭୂତି ଏତେ ଗଭୀର ଯେ ଆସନ୍ତା ଚବିଶ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଯଦି ଆପଣ ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଇ ପାରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର କେହି କିଛି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ।"

"ତା ପରେ କଣ ସବୁ କଥା ପ୍ରକଟ ହେବ ?"

"ନିଶ୍ଚୟ । ସବୁ କଥା ପ୍ରକଟ ହେବ ।"

ନାବିକ ରାଗରେ ନାଲି ପଡ଼ିଗଲେ ।

"ଏ ଧରଣର ପ୍ରସ୍ତାବ କଣ କୌଣସି ପୁରୁଷ ପକ୍ଷରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ? ଆଇନ ଯେତିକି ଜାଣିଛି ସେଥିରୁ ମୁଁ ଏତିକି ବୁଝିଛି ଯେ ବନ୍ଦରରେ ମେରୀ ମଧ୍ୟ ଦୁଷ୍କର୍ମର ସଙ୍ଗିନୀ ହିସାବରେ ଗଣାଯିବ । ଆପଣ କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ ତାଙ୍କୁ ଏହି ଭଳି ବିପଦ ମଝିରେ ଏକା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ମୁଁ ଦେହ-ଛଡା ଦେଇ ଅନ୍ତରାଳରୁ ମଜା ଦେଖିବି ? ନା, ମହାଶୟ, ସେମାନେ ମୋର ଯାହା କ୍ଷତି କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, କରନ୍ତୁ । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କର ଦୋହାଇ, ମିଷ୍ଟର ହୋମ୍ସ,

ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ବତାଇ ଦିଅନ୍ତୁ, ଯଦ୍ୱାରା ବିଚାର ମେଘିଙ୍କୁ ଅଦାଲତର ଅଠାକାଟିରେ ପଡ଼ିବାକୁ ନ ହେଉ ।”

ବିଶପ୍ ଥର ହୋମ୍‌ସ କପ୍ତାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

“ମୁଁ ଖାଲି ଆପଣଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲି, କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାର । ପ୍ରତି ଥର ଦେଖିଲି, ଆପଣ ଖାଣ୍ଟି ସୁନା । ଦେଖନ୍ତୁ, ଗୋଟାଏ ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ମୋତେ ନିଜ ଉପରକୁ ନେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ହପକିନ୍‌ସଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଚମତ୍କାର ଇଙ୍ଗିତ ଦେଇଛି । ଯଦି ସେ ତାର ଯଥାଯଥ ଉପଯୋଗ ନ କରି ପାରନ୍ତି, ମୋର ଆଉ କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ଦେଖନ୍ତୁ, କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାର, ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ଏହା କରିବା । ଆପଣ ଏକ୍ଷଣି ଆସାମୀ । ଓ୍ୱାଟସନ, ତୁମେ ଜଣେ ବ୍ରିଟିଶ ଜୁରି । ଜୁରି ହେବା ଭଳି ତୁମ ଠାରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତା ସମ୍ପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ କେବେ ଦେଖା ହୋଇଛି ବୋଲି ତ ମୋର ମନେ ହେଉ ନାହିଁ । ମୁଁ ବିଚାରପତି । ଏଥର ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହେଉ । ଜୁରି ମହୋଦୟ, ଆପଣ ଜବାନ୍‌ବନ୍ଦି ଶୁଣିଲେ । କହନ୍ତୁ ଆପଣ, ଆସାମୀ ଦୋଷୀ ନା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ?”

“ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ, ବିଚାରପତି ମହୋଦୟ,” ମୁଁ କହିଲି ।

“ଜନତାର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ବାଣୀ । କପ୍ତାନ କ୍ରୋକାର, ଆପଣ ମୁକ୍ତ । ଆଇନର କବଳରେ ଆଉ କୌଣସି ନିରପରାଧ ବ୍ୟକ୍ତି ନ ପଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ ନିକଟରେ ଆପଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାପଦ । ବର୍ଷକ ଭିତରେ ଆପଣ ଭଦ୍ର ମହିଳାଙ୍କୁ

ପାଖକୁ ଫେର ଆସନ୍ତୁ । ଆଜି ରାତିର ବିଚାର ପରେ ଆମେ ଯେଉଁ ରାୟ ଦେଲୁ, ଆପଣଙ୍କର ଓ ତାଙ୍କର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ ଦ୍ୱାରା ତାର ଯଥାର୍ଥ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉ ।"

— ସାର୍ ଆର୍ଥର କନାନ ଡୟାଲ